v.i.lenin

MARKSİZM VE GENÇLİK

koral

MARKSİZM ve GENÇLİK

Koral Yayınları : 24

Kapak Düzeni : Semra Bucak

Birinci Baskı : Koral Yayınları, 1977

Dizgi - Baskı : **Öztürk Matbaası**
Kapak Baskı : **Kelebek Matbaası**
Cilt : **Numune Mücellithanesi**
Baskı Tarihi : **Mayıs 1977**

Yönetim Yeri :

Piyerloti Cad. Şerefiye Han
45/4 Çemberlitaş/İst.

Yazışma Adresi:

P.K. 907. Sirkeci/İST.

V.İ. LENİN

MARKSİZM
ve
GENÇLİK

Türkçesi :
İsmail Kaplan

koral yayınları

İÇİNDEKİLER

İngilizce Yayınlayanın Notu 7

KAPİTALİZM ALTINDA ÇOCUKLARIN VE GENÇLERİN DURUMU 11

Bakanlarımız Ne Düşünüyor? 13
Marksizm ve Revizyonizm'den 17
Eğitim Bakanlığının Siyaseti Sorunu 19
İşçi Sınıfı ve Yeni-Malthusçuluk 31
Köylü Tarımında Çocuk Emeği 35
Fahişeliğe Karşı Beşinci Uluslararası Kurultay 39
Halk Eğitimi İçin Ne Yapılabilir? 41
Yahudi Okullarının Millîleştirilmesi 44
Rus Okullarındaki Öğrencilerin Milliyeti 47
Okullarımız Hakkında 51
N. K. Krupskaya'nın «Halk Eğitim Bakanlığının Siyaseti Sorunu Üzerine» Adlı Makalesine Ek 53
Karl Marks'tan 55
«Silahsızlanma» Şiarı'ndan 58
Parti Programının Değiştirilmesine İlişkin Belgeler Adlı Kitapçıktan 61

ÇARLIK RUSYASINDA ÖĞRENCİ GENÇLİK ARASINDA DEVRİMCİ HAREKET 69

188 Öğrencinin Askere Alınması 71
Gösteriler Başladı 78
İflas Belirtileri 82
Orta Okul Öğrencilerine 89
R.S.D.İ.P. Kurullarının ve Kümelerinin Genel Parti Kurultayına Sunacakları Raporların Konusu Üzerine'den 90
R.S.D.İ.P. İkinci Kurultayında Öğrenci Gençliğe İlişkin Tutum Üzerine Konuşma 95
Devrimci Gençliğin Görevleri 96
Devrimci Riga'nın Ültimatomu 112
Rusya'da Durumun Ağırlaşması 114
Öğrenci Hareketi ve Şimdiki Siyasal Durum 117

Demokrat-Düşünüşlü Öğrenciler Arasında Parti Üyeliği Sorunu 125

GENÇ İŞÇİ VE KÖYLÜLERİN DEVRİMCİ MÜCADELEYE KATILMASI VE GENÇLİĞİN DEVRİMCİ EĞİTİMİ 129

Acil Bir Sorun'dan 131
A.A. Bogdanov ve S.I. Gusev'e Bir Mektup 133
S. I. Gusev'e 139
Yeni Görevler ve Yeni Güçler'den 141
St. Petersburg Kurulu'na Bağlı Savaş Kuruluna 146
Moskova Olaylarının Dersleri 150
Yurt Dışındaki Gençlik ve Rus Devrimi 161
K. Kautsky'nin Rus Devriminin İtici Güçleri ve Geleceği Kitapçığının Rusça Çevirisine Önsöz'den 162
Menşevikliğin Bunalımı'ndan 164
Askerciliğe Karşı Propaganda ve Genç Sosyalist İşçi Birlikleri 171
Gösterilerin Başlangıcından 175
İvan Vasilyeviç Babuşkin 178
İnessa Armand'a 183
İnessa Armand'a 185
Uluslararası Gençlik 189
1905 Devrimi Üzerine Konuşma 194
Uzaktan Mektuplar'dan 215
Bir Seyircinin Öğütü 230

GENÇLİĞİN SOSYALİST İNŞAYA KATILMASI - YENİ İNSANIN EĞİTİMİ 233

Sempatizan Kümelerinin Örgütlendirilmesi Üzerine Moskova Parti Kurulunun Bir Toplantısında Konuşmalar 235
Eğitim Üzerine Birinci Tüm-Rusya Kurultayında Konuşma'dan 237
R.K.P. (B) Program Taslağı'ndan 240
Programın Halk Eğitimi Üzerine Bölümüne Ek Taslağı 242
Komünist Öğrencilerin Birinci Tüm-Rusya Kurultayında Konuşma 243
Kızıl Meydanda Konuşma 244
Hepimiz Denikin'e Karşı Savaşa 245
Sovyet Hakimiyetinin İki Yılı'ndan 247
Genç Kuşağa 250
Genç Suçluların Yargılanması 251

İşçi ve Kızılordu Temsilcilerinin Moskova Sovyetinin Bir Toplantısında Yapılan Konuşma 252
Gençlik Birliklerinin Görevleri 260
Çoksanatlı Eğitim Üzerine 280
Halk Eğitim Komiserliğinde Çalışan Komünistlere Merkez Kurulunun Yönergeleri 284
Halk Eğitim Komiserliğinin Çalışması'ndan 287
N. A. Şemaşko'ya 289
Dokuzuncu Tüm-Rusya Sovyetler Kurultayının İktisadi Faaliyetler Sorunu Üzerine Yönergeleri 291
İ. İ. Stepanov'un Kitabına Önsöz 295
Rusya Genç Komünistler Birliğinin Beşinci Kurultayına 298
V. N. Maksimovski'ye Mektup 299
Eğitim İşçileri Kurultayına 300
Genç Komünist Enternasyonali'nin Üçüncü Kurultayına 301
R.K.P. (B) M.K. Siyasal Kurulunun Devlet Malzeme Kurulunun Raporuna İlişkin Kararı Üzerine 302
Bir Anı Defterinden Sayfalar 303

Açıklamalar 309
Adlar Dizini 329

İNGİLİZCE YAYINLAYANIN NOTU

Lenin her zaman, işçilerin, köylülerin ve aydınların genç kuşağına büyük dikkat gösterdi ve onların devrimci harekete, yeni bir sosyalist toplum kurma mücadelesine mümkün olan en geniş sayıda katılmasına önem verdi. 1895'de hapishanede RSDİP'nin programını hazırlarken, 21 ve daha yukarı yaştaki yurttaşların genel oy hakkı ve 15'in altındaki çocukların çalıştırılmasının yasaklanması isteğini ileri sürdü. Birinci Rus Devriminin arefesinde, sürgünde yaşarken, Lenin Çarlık Rusyası'ndaki öğrenci hareketinin gelişmesini yakından izledi. Iskra sayfalarında, bu hareketin, Rus halkının çarlığa karşı genel mücadelesindeki önemini belirtti. Öğrencilere, Marksist dünya görüşünü geliştirmeleri ve yasa dışı çalışmalarında Sosyal - Demokratlara faal olarak yardım etmeleri çağrısında bulundu. Ağustos 1903'de, Parti İkinci Kurultayında, Sosyal - Demokratların öğrencilere takınacağı tutum üzerine bir karar tasarısı sundu ve bu sorun üzerinde bir konuşma yaptı. Birinci Rus Devriminin doruğunda, devrimci gençliğin önündeki görevler üzerine bir makale yazdı. A.A. Bogdanov ve S.I. Gusev'e yazdığı mektupların-

da, «onlardan korkmadan, daha çok ve cesurca, daha cesurca ve çok ve gene daha çok ve gene daha cesurca» gençleri üye kaydetme gereğinden söz etti.

Lenin, salt Rusya'daki gençlik hareketiyle yetinmedi. Uluslararası proleteryanın önderi olarak, İsviçre, İsveç ve diğer ülkelerin genç Sosyal - Demokratlarına, Rus işçi sınıfının ve partisinin tecrübelerini sundu. Kapitalizme karşı mücadelede bilimsel bir dünya görüşüne ve doğru devrimci taktiklere ulaşmalarına yardım etti.

Rusya'da çarlığın devrilmesinden sonra, Lenin, Partinin tüm çalışmasını, sosyalist devrimin hazırlanması ve yerine getirilmesine yöneltti. Kitlelerin devrimci eğitimi görevini koydu. Gençleri siyasal hayata katma ve onları salt sözlerle değil, eylemlerle de eğitme gereğini vurguladı. Ekim Sosyalist Devriminin zaferinden sonra, genç sosyalist devlete ve Bolşevik Parti'ye yol göstermede gerçekleştirdiği büyük çalışmanın yanında, Lenin genç kuşağın sorunlarına da eğildi. Yeni okul sistemi ve bunun çoksanatlılaştırılması, mülkiyetçi ideolojinin kalıntılarından arınmış insanın eğitilmesi ve sosyalist toplumun ideolojice bütünleşmiş, kültürlü kurucusuna ilişkin sorunlar, Lenin'in bu dönemdeki eserleri ve gençliğe söylevlerinde önemli bir yer kaplar.

Lenin, Genç Komünist Birliği'ne büyük dikkat ayırdı. Gençlik temsilci kurullarıyla konuşmaları ve Rus Genç Komünist Birliği'ne duyuruları genç kuşak için sıcak duygu ve ilgiyle doludur. Onun, RGKB Üçüncü Kurultayındaki konuşması Komsomol'un ileriki yıllar çalışması için bir program oldu.

Lenin kurultayda, «Biz Rusya'yı, sefil ve perişan bir ülkeden zengin bir ülkeye dönüştürmek istiyoruz», dedi. «GKB, okullarla ya da komünist kitap ve kitapçıklar okumakla yetinmemek için eğitim, öğrenim ve incelemesini işçilerin ve köylülerin emeğiyle birleştirmelidir. Ancak işçi ve köylülerle yanyana ça-

lışarak kişi gerçek bir komünist olabilir.»

Bu derleme, genç kuşağın karşılaştığı sorunları ele alan eserlerini olduğu kadar, Lenin'in gençlik üzerine makale, söylev ve mektuplarını içerir.

Bu derlemedeki çeşitli parçalar, kural olarak tümüyle yayımlanmıştır. Alıntılar, ancak Lenin'in gençlik üzerine sözleri daha geniş eserlerinin bir bölümünü oluşturduğu durumlarda kullanılmıştır.

Lenin'in eserleri şu başlıklarla bölümlenmiştir: «Kapitalizm Altında Çocukların ve Gençlerin Durumu», «Çarlık Rusyasında Öğrenci Gençlik Arasındaki Devrimci Hareket», «Genç İşçi ve Köylülerin Devrimci Mücadeleye Katılması ve Gençliğin Devrimci Eğitimi», «Gençliğin Sosyalist İnşaya Katılması. Yeni İnsanın Eğitimi».

Bölümlerdeki belgeler, Lenin'in belirli bir eseri yazdığı ya da söylevi verdiği tarihe, ya da, bu tarihler belirlenemediğinde yayım tarihine bakarak zaman sırasına göre düzenlenmiştir.

Derlemeye açıklamalar ve ad dizini eklenmiştir.

Tersi belirtilmedikçe çeviriler, V.I. Lenin'in Progress Publishers, Moscow tarafından hazırlanan **Toplu Eserleri**'nin İngilizce basımından alınmıştır.

Düzeltmeler **Toplu Eserler**'in beşinci Rusça basımına göre yapılmıştır.

KAPİTALİZM ALTINDA

ÇOCUKLARIN

VE

GENÇLERİN DURUMU

BAKANLARIMIZ NE DÜŞÜNÜYOR?

İçişleri Bakanı Durnovo, Kutsal Meclis (1) Genel temsilcisi Pobedonostsev'e bir mektup yazdı. 2603 sayılı bu mektup 18 Mart 1895'de yazılmıştır ve «çok gizli» kaydını taşımaktadır. Yani, bakan mektubun tamamıyla gizli kalmasını istemiştir. Ama, Rus yurttaşlarının hükümetin niyetlerini bilmemeleri gerektiği biçimindeki bakanın görüşüne katılmayan kişilerin varolduğu ortaya çıktı. Sonunda mektubun el yazısı bir örneği şimdi her yerde dolaşıyor.

Bay Durnovo Bay Pobedonostsev'e ne yazdı?

Pazar Okulları (2) hakkında yazdı. Mektup şöyle diyor: «Yakın yıllarda sağlanan bilgiler, altmışların (3) örneğini izleyerek, siyasal açıdan güvenilmez kişilerin ve belirli bir akıma bağlı bir bölüm öğrenci gençliğin, Pazar Okullarına öğretmen, okutman, kütüphaneci vb. olarak girmek için çabaladıklarını göstermektedir. Bu okullardaki görevler bedava yapılmaktadır. Bu düzenlenmiş çaba para kazanmak isteğinden esinlenmiş olamayacağına göre, adı geçen eylemin, hükümet düşmanı unsurlar açısından Rusya'daki mevcut devlet sistemi ve kamu düzenine karşı bir yasal mücadele yolu oluşturduğu tanıtlanmaktadır.»

Böyle diyor bakan. Eğitilmiş kişiler arasında bilgilerini işçilerle paylaşmak, bilgilerinin salt kendile-

rine değil, halka yararlı olmasını isteyenler var ve bakan hemen, burada «hükümet düşmanı unsurlar» bulunduğuna, halkı Pazar Okullarına girmeye teşvik edenlerin bir tür gizli fesatçılar olduğuna karar veriyor. Diğerlerini eğitme isteği, bazı eğitilmiş kişilerin kafasında bir teşvik olmadan doğamaz mı? Ama bakan Pazar Okulu öğretmenlerinin aylık almamalarından rahatsız olmuştur. O, salt aylıklar için, kim en çok verirse onun için çalışan emrindeki hafiye ve memurlara alışmıştır.

Buna karşılık, birdenbire kişiler çalışmakta, hizmet sunmakta, öğretmekte ve hep... bedava. Şüpheli! der bakan ve hafiyeleri olayı araştırmaya yollar. Mektup devam ediyor: (varlıkları aylık almakla gerekçelenen hafiyelerden alınan) «aşağıdaki bilgiden tehlikeli bir akıma bağlı kişilerin salt öğretmen saflarına girmekle kalmadıkları ve çoğu zaman bu okulların bir güvenilmez kişiler topluluğunun gayriresmi yönetiminde olduğu anlaşılmıştır. Bu kişilerin resmi görevlilerle hiçbir ilişkisi yoktur. Bizzat kendilerinin oralara yerleştirdiği kadın ve erkek öğretmenlerin çağrısıyla akşamları konuşma yapmakta ve öğrencilere ders vermektedirler... Dışardan kişilere konuşma yapma izni verilmesi gerçeği, açıkça devrimci çevrelerden kişilerin okutman olarak sızmalarına tam olanak sağlamaktadır».

Öyleyse, - papazlar ve hafiyelerce onaylanıp incelenmeyen «dışardan kişiler» işçilere ders vermek isterse - bu açıkça devrimdir! Bakan, işçileri barut, bilgi ve eğitimi kıvılcım saymaktadır. Kıvılcım barutun içine düşerse, patlamanın ilkin ve en önce hükümete yöneleceğine inanmaktadır.

Bu nadir olayda, Haşmetmeap'ın görüşünü tümüyle ve koşulsuzca paylaştığımızı belirtme zevkinden kendimizi alamıyoruz.

Bakan, mektubunda daha sonra, «bilgi»sinin doğ ruluğunu gösteren «kanıtları» sunuyor. Güzel kanıtlar!

İlkin, «adı halen belirlenemeyen bir Pazar Okulu öğretmeninin mektubu». Mektup bir aramada ele geçirilmiş. Mektupta bir tarih dersi konuşma programına, toplumsal katmanların köleleştirilmesi ve kurtuluşu düşüncesine değiniliyor ve Razin ile Pugaçev'in isyanlarından sözediliyor.

Anlaşılan bu son isimler sevgili bakanı öylesine korkuttu ki, herhalde tırmıklarla silahlanmış köylülerle dolu karabasanlar geçirdi.

İkinci kanıt :

«İçişleri Bakanlığı Bir Moskova Pazar Okulundaki halka açık konuşmalar için şu noktalara değinen bir programı özel olarak elde etmiştir: Toplumun kökeni. İlkel toplum. Toplumsal örgütlenmenin gelişmesi. Devlet ve niye gerekli olduğu. Düzen. Özgürlük. Adalet. Siyasal yapı biçimleri. Mutlak ve anayasal krallık. Emek - genel refahın temeli. Faydalılık ve servet. Üretim, değişim ve sermaye. Servet nasıl dağıtılır? Özel çıkar ardına düşme. Mülkiyet ve gereği. Köylülerin toprakla birlikte kurtuluşu. İcar (rant), kâr, ücretler. Ücretler ve değişik biçimleri neye dayanır? Tasarruf».

«Şüphesiz, bir ilkokul için uygun olmayan bu dersler, konuşmacıya, öğrencilerini yavaş yavaş Karl Marks, Engels vb.nin kuramlarıyla tanıştırmak için her olanağı sağlarken, kilise yetkilileri adına orada bulunan kişi, konuşmalardaki Sosyal-Demokrat propaganda unsurlarını kolay kolay farkedebilecek bir durumda olmayacaktır».

İzlerinin bile olmadığı bir programda onların «unsurları»nı bulduğuna göre, belli ki bakan, «Marks ve Engels'in kuramları»ndan çok korkuyor. Bakan, programda neyi «uygunsuz» buldu? Büyük olasılıkla siyasal yapı biçimleri ve anayasa sorunlarını.

Herhangi bir coğrafya kitabı alın, Bay Bakan, bu sorunlarla uğraşıldığını göreceksiniz! Yetişkin işçiler çocuklara öğretilen şeyleri bilmezler mi?

Ama bakanın Piskoposluk Dairesinden kişilere

güveni yok: «Büyük olasılıkla ne söylendiğini anlayamayacaklardır».

Mektup, Prohorov Dokuma Şirketi'nin Moskova fabrikası'nın kilise Pazar Okulundaki, Yelets Kasabası Pazar Okulundaki ve Tiflis'te kurulan okuldaki «güvenilmez» öğretmenlerin sıralanmasıyla sona eriyor. Bay Durnovo, Bay Pobedonostsev'e «okullarda ders verme izni verilen kişilerin ayrıntılı bir denetlenmesi»ne girişmesini salık veriyor. Öğretmenlerin dizisini okurken, ta sona dek tüylerimiz diken diken oluyor: Hepsi Bayanlar Okulu eski öğrencisi... Gene bir Bayanlar Okulu eski öğrencisi ve gene bir Bayanlar Okulu eski öğrencisi. Bakan, öğreticilerin eski talim çavuşu olmalarını isterdi herhalde.

Bakan, özel bir dehşetle Yelets'deki okulun «Sosna ırmağının ötesinde, nüfusun büyük çoğunluğunu bayağı ve çalışan halkın» (ne dehşet!) «oluşturduğu ve demiryolu atölyelerinin bulunduğu yerde kurulduğunu» söylüyor.

Okullar mümkün olduğunca «bayağı ve çalışan halk»tan uzak tutulmalıdır.

İşçiler! Bakanlarımızın çalışan halkın bilgi edinmesinden nasıl ölümüne korktuğunu görüyorsunuz! Öyleyse, herkese, hiçbir gücün işçileri sınıf bilincinden yoksun bırakmayı başaramayacağını gösterin! Bilgi olmadan işçiler savunmasızdır, bilgi ile bir güçtürler!

Rabocheye Dyelo için
en geç 8 (20) Kasım-Aralık
1895'de yazıldı.
İlkin 27 Ocak 1924'de
Petrogradskaya Pravda, Sayı 22'de
yayınlandı.

Toplu Eserler
C. 2, S. 87-92

MARKSİZM ve REVİZYONİZM'den

Geometri belitleri insan çıkarlarına dokunsaydı, onları çürütmek için girişimlerde bulunulurdu diyen ünlü bir söz vardır. Dinbilimin eski önyargılarıyla çelişen doğa tarihi kuramları en azgın muhalefeti uyandırdı ve hâlâ uyandırıyor. Öyleyse, çağdaş toplumdaki ileri sınıfı aydınlatmaya ve örgütlemeye doğrudan hizmet eden, bu sınıfı bekleyen görevleri belirten ve (iktisadi gelişme sayesinde) yeni bir düzenin kaçınılmaz olarak şimdiki sistemin yerini alacağını gösteren Marksçı öğretinin, hayatının akışı içerisinde ileriye doğru her adım için dövüşmek zorunda kalmış olmasına şaşmamalı.

Söylemeye gerek yok, bu, mülk sahibi sınıfların yetişen kuşağını şaşırtmak ve onu iç ve dış düşmanlara karşı «hazırlamak» için resmi profesörlerce resmen öğretilen burjuva bilimi ve felsefesi için geçerlidir. Bu bilim, çürütüldüğünü ve yokedildiğini bildirerek, Marksçılığı duymak bile istemeyecektir. Sosyalizmi çürüterek mevki kazanan genç bilginler ile, her türden eskimiş «sistemler» geleneğini sürdü-

ren eli ayağı tutmaz yaşlılar Marks'a aynı zevkle saldırmışlardır. Marksçılığın ilerleyişi, düşüncelerinin işçi sınıfı arasında yayılışı ve sağlam tutamaklar elde edişi, resmi bilimce her «yokediliş»inde daha güçlü, daha pekişmiş ve daha canlı hale gelen Marksçılığa karşı bu burjuva saldırılarının sayısını ve yoğunluğunu kaçınılmaz olarak artırır.

Mart'ın ikinci yarısı ile en geç 3 (16) Nisan, 1908 arasında yazıldı.

25 Eylül - 2 Ekim (Ekim 8 ve 15), 1908 arasında **Karl Marks (1818-1883)**, St. Petersburg, Kedrov Publishers, adlı derlemede yayımlandı.

İmza V.İ. İlyin

Toplu Eserler,
C. 15. S. 31

EĞİTİM BAKANLIĞININ SİYASETİ SORUNU (4)

(Halk Eğitimi Üzerine Tartışmaya Ek)

Halk (deyimi bağışlayınız) «Eğitim» Bakanlığımız harcamalarının dikkate değer bir hızla büyümesiyle gereğinden çok övünüyor. Başbakan ve Maliye Bakanınca, 1913 bütçesine eklenen açıklayıcı notta Halk (sözde) Eğitim Bakanlığının devrim - sonrası yıllar (5) hesabının bir özetini buluyoruz. Bu hesaplar 1907'de 46 milyon rubleden 1913'de 137 milyon rubleye yükselmiş. Olağanüstü bir büyüme — altı yıl gibi bir zamanda hemen hemen üç kat!

Ama, Rusya'daki polis «yasa ve düzen»ini ya da **düzensizliğini** alkışlayan resmi övgücülerimiz gülünç küçüklükteki sayıların, artışlar yüzde olarak verildiğinde her zaman «olağanüstü» hızla büyüdüğünü unutmamalı. Salt üç kapiki olan bir dilenciye beş kapik verirseniz, «varlığı» aniden «olağanüstü» bir büyüme gösterir — % 167 artış!

Halkın kafasını **karıştırmak** ve Rusya'da halk eğitiminin sefil durumunu **gizlemek** amacında değilse, Bakanlığın diğer **verileri bildirmesi** daha uygun olmaz mıydı? Bugünün beş kapikini dünün üç kapi-

kiyle karşılaştıran sayılar yerine, elimizdekiyle uygar bir devlet için **gerekli olanı** karşılaştıran sayıları vermek daha uygun olmaz mıydı? Kendini ya da halkı aldatmak istemeyen herkes, bu sayıları vermenin Bakanlık için **zorunlu bir görev** olduğunu, **böylesi** sayıları vermeyerek bakanlığın görevini yapmadığını kabullenmelidir. Halka ve halkın temsilcilerine devletin gereksinimlerini **açıklayacak** yerde Bakanlık bu gereksinimleri **gizliyor**, aptalca bir hükümet sayıları oyununa, hiçbir şey açıklamayan eski sayıların hükümetçe süslenmesine girişiyor.

Doğal ki, elimde halk eğitimini incelemek için Bakanlığın elindeki araç ve kaynakların yüzde biri bile yok. Gene de **hiç olmazsa biraz** kaynak gereçleri toplamaya çalıştım. Ve resmi halk «eğitimsizlik»inde durumu gerçekten **açıklayan tartışılmaz** resmi sayılar sunabileceğimi cesaretle belirtirim.

İçişleri Bakanlığı'nca yayınlanan (St. Petersburg, 1911) 1910 için resmi hükümet **Rusya Yıllığını** alıyorum.

Sayfa 211'de Rus İmparatorluğunda okula gidenlerin **toplam** sayısının, ilk, orta ve yüksek okullar ve her türden eğitim kurumları dahil, 1904'te 6.200.172 ve 1908'de 7.095.351 olduğunu okuyorum. Açık bir artış. **1905** yılı, Rusya halk kitlelerinin büyük uyanışının yılı, proletaryanın önderliği altında halkın özgürlük için büyük mücadelesinin yılı, bizim inatçı bakanlığımızı bile hareket etmeye zorlayan bir yıldı.

Ama, memur hakimiyetinin (officialdom) korunması sayesinde, feodal toprak sahiplerinin herşeye kadir iktidarı sayesinde, en hızlı «bölüm» ilerleme koşulları altında **bile** mahkum olduğumuz şu **sefalete** bakınız.

Aynı **Rusya Yıllığı** aynı yerde, 1908'de her 1000 yurttaşta 46,7 kişinin okula gittiğini belirtiyor. (1904 de sayı her 1000 kişiye 44,3'tü).

Halk Eğitimi Bakanlığının Duma'ya (6) bildirme

isteği göstermediği bir İçişleri Bakanlığı yayınından alınan bu sayılar ne öğretiyor? Bu orantı ne demektir — Her 1000 yurttaşa 50'nin altında öğrenci?

Bizim inatçı halk eğitimsizliğimizi tutan baylar, bu, devletimizdeki feodal toprak sahiplerinin tüm güçlüğünün yolaçtığı Rusya'nın **inanılmaz** gerilik ve barbarlığını gösterir. Rusya'da okul çağındaki çocuk ve yetişkinlerin sayısı nüfusun yüzde 20'sinin üzerine, yani beşte birinden fazlasına ulaşır. Bay Kasso ve Kokotsov **bile** kendi bölümlerindeki memurlardan bu sayıları kolayca öğrenebilirlerdi.

Ve böylece, nüfusun yüzde 22'si okul çağında ve okula gidenler yüzde 4,7, yani **beşte birin az üzerinde!** Bu, Rusya'nın çocuk ve yetişkinlerinin hemen hemen **beş dördü** halk eğitiminden yoksun demektir!

Böylesine barbar ve halk kitlelerinin eğitim, aydınlık ve bilgiden bu derece yoksun bırakıldığı başka bir ülke yoktur. Avrupada böyle bir ülke kalmamıştır. Rusya istisnadır. Halk kitlelerinin, özellikle köylülüğün vahşete bu döndürülmesi tesadüfi değildir. On ve on milyonlarca desiatin toprak gaspeden, hem Duma'da hem Devlet Kurulunda (7) — ve salt görece **alk-kademe** kurumlar olan bu kurumlarda değil... devlet iktidarını gaspeden toprak sahiplerinin boyunduruğu altında bu kaçınılmazdır.

Yetişen kuşağın beşte dördü, Rusya'nın feodal devlet sistemince okuma yazmasızlığa mahkûm edilmiştir. Halkın feodal yetkililerce bu aptallaştırılması, karşılığını, ülkenin okuma yazmasızlığında bulur. Aynı hükümet **Rusya Yıllığı** (sayfa 88), Rusya nüfusunun salt yüzde 21'nin okuma yazma bildiğini hesaplamaktadır. Okul - **öncesi** çocuklar (dokuz yaşından küçükler) toplam nüfustan çıkarılırsa bile, sayı hâlâ ancak yüzde 27 olacaktır.

Uygar ülkelerde okuma yazma bilmeyenler hiç yoktur (İsveç ve Danimarka gibi). Ya da salt yüzde

bir ya da ikidir (İsviçre ve Almanya gibi). Geri Avusturya - Macaristan bile İslav nüfusuna feodal Rusya'yla **karşılaştırılmaz** bir biçimde daha uygar koşullar sağlamıştır: Okuma - yazma bilmeyenler Avusturyada yüzde 39, Macaristanda yüzde 50. Kendilerini nasıl düşünüleceğini unutmak ve aynısını halka öğretmek biçimindeki «devlet adamlarına yakışır» amaca adamadırsa, şovencilerimizin, sağcılarımızın, ulusalcılarımızın ve Ekimcilerimizin (8) bu sayılar **hakkında düşünmeleri** iyi olur. Ama onlar unutmuş olsalar bile Rusya halkı düşünmeyi daha fazla **öğreniyor.** Ve hatta Devletteki hakimiyetiyle Rus köylülerini maddi ve manevi sefalete mahkûm eden sınıfın hangisi olduğunu düşünmeyi öğreniyor.

Okur-yazar sayısı açısından Amerika ileri ülkeler arasında değildir. Okuma yazma bilmeyenleri % 11'dir. Zenciler arasında sayı % 44'e yükselir. Ama Amerikan zencileri halk eğitimi açısından Rus köylülüğüne göre **iki kattan daha** iyi durumdalar. Amerikan Cumhuriyetinin zencileri ne kadar ezilirlerse ezilsinler — bu Amerikan cumhuriyetinin ayıbıdır — Rus köylülerinden daha iyi durumdadırlar. Daha iyi durumdadırlar çünkü tam yarım yüzyıl önce halk Amerikan köle sahiplerini bozguna uğrattı, yılanı ezdi, köleliği ve kölesahipleri devlet sistemini ve Amerikan kölesahiplerinin siyasal ayrıcalıklarını tamamen silip süpürdü.

Kassolar, Kokovtsovlar ve Maklakovlar Rus halkına Amerikan örneğini izlemeyi öğretecekler.

1908'de Amerika'da 17 milyon kişi okula gidiyordu, yani her bin kişide 192 — Rusya'daki sayının **dört katından daha fazla.** Kırküç yıl önce, 1870'de, ülkeyi tövbe etmez kölecilerden **temizledikten** sonra kendi özgür hayat biçimini kurmaya yeni **başladığı** sıralarda, kırküç yıl önce Amerika'da okula giden 6.871.522 kişi vardı, yani 1904'de Rusya'da olduğundan fazla ve **hemen hemen** 1908'de olduğu kadar. Ama daha 1870'-

lerde bile, her 1000 kişiye karşılık okula kayıtlı 178 (yüzyetmişsekiz) kişi vardı. **Bugün** Rusya'da kayıtlı olanların dört katının biraz altında bir sayı.

Ve burada, baylar, Amerikalıların yarım yüzyıl önce kazandıkları o **özgürlüğü** Rusya'nın **hâlâ**, halkın yürüteceği sebatkâr devrimci mücadeleyle kazanması gereğinin yeni kanıtları bulunuyor.

Rusya Halk Eğitimsizlik Bakanlığı'nın 1913 yılı hesapları 136.700.000 ruble olarak belirlendi. Bu (1913 de 170 milyon olan) nüfusa göre adam başına 80 kapik eder. Maliye Bakanının bütçeyi açıklayıcı yazısının 109. sayfasında verdiği «devletin eğitim harcamalar genel toplamı» olan 204.900.000 rubleyi kabul etsek bile, adam başına salt 1 ruble 20 kapik düşer. Belçika, İngiltere ve Almanya'da adam başına eğitim harcamaları iki, üç hatta üç ruble elli kapiki bulur. 1910'da Amerika, halk eğitimi için 426 milyon dolar, yani 852 milyon ruble ya da adam başına 9 ruble 24 kapik harcadı. Kırküç yıl önce 1870'de Amerika Cumhuriyeti yılda eğitim için 126 milyon ruble, adam başına **3 ruble 30 kapik** harcıyordu.

Hükümet memurlarının resmi kalemleri ve bizzat memurlar karşı çıkacak ve bize Rusya'nın yoksul olduğunu, parası bulunmadığını söyleyeceklerdir. Doğru, halk eğitimi söz konusu oldu mu, Rusya salt yoksul değil, bir dilencidir. Bunu karşılamak için, toprak sahiplerince yönetilen fedoal devlet harcamalarına, ya da polis, ordu ve «yüksek» hükümet makamlarına ulaşmış toprak sahiplerinin onbin rublelik gelir ve aylıkları için harcamalara, dün Kore ya da Yalu Irmağında, bugün Moğolistan ya da Türkiye Ermenistanı'nda tehlikeli serüven ve yağma harcamalarına geldi mi Rusya çok «zengin»dir. Halk eğitimi harcamaları bakımından, Rusya, halk kendi kendisini feodal toprak sahiplerinin boyunduruğunu kırmaya yetecek derecede eğitene **kadar, her zaman** yoksul ve sefil kalacaktır.

Okul öğretmenlerinin aylıklarına geldi mi, Rusya yoksuldur. Onlara acınacak bir miktar verilir. İnsanların oturmasına elverişsiz ısıtılmamış kulübelerde açlıktan ve soğuktan donarlar. Köylülerin kışın kulübelerine geçirdikleri sığırlarla birlikte yaşarlar. Üst memurların kusur bulmaları ve onları ezmeleri bir yana, okul öğretmenleri, her polis çavuşundan, Kara Yüzler'in (9) köydeki her yandaşından, gönüllü hafiyeler (10) ya da casuslardan baskı görür. Halk eğitimi alanının dürüst işçilerine iyi bir aylık veremeyecek kadar yoksuldur Rusya. Ama Rusya aristokrat asalaklara, askeri serüvenlere ve şeker fabrikatörlerine, petrol krallarına ve benzerlerine verilen sadakalar için milyonlar ve on milyonları israf edecek kadar zengindir.

Amerikan hayatından aldığım bir sayı daha var. Rus toprak sahipleri ve **onların** hükümetince ezilen halklara, devrimci bir mücadeleyle özgürlüğü elde etmeyi başarmış halkın **nasıl** yaşadığını gösterecek bir sayı. 1870'de Amerika'da 200.515 öğretmen vardı ve bunlara toplam 37.800.000 dolar ödenmişti: Öğretmen başına yılda 189 dolar ya da 377 ruble. Ve bu **kırk yıl** önceydi! Bugün orada 523.210 öğretmen var ve gelirleri 253.900.000 dolara, yılda öğretmen başına 483 dolar ya da **966 ruble**'ye ulaşmıştır. Üretici güçlerin şimdiki düzeyinde bile, yukardan aşağıya Rusyanın tüm devlet sistemi Amerikan sistemi kadar demokratça yeniden örgütlense, onları cehalet, karanlık ve baskıdan kurtarmak için halka yardım eden bir öğretmenler ordusuna hemen şu anda bundan daha az olmayan yeterli bir aylık verilebilir.

Ya feodal toprak sahiplerinin tam iktidarından, 3 Haziran Yasasının (11) yasa ve düzeninden ya da düzensizliğinden doğan sefalet ve barbarlık. Ya da özgürlüğü kazanma **yetenek ve kararlılığından** doğan özgürlük ve uygarlık. Halk Eğitim Bakanlığı hesap-

larının Rus yurttaşlarına öğrettiği örnekli ders budur.

Buraya kadar sorunun salt maddi ya da salt mali yönüne değindim. Rusya'da öğretmenlerin ve öğrencilerinin manevi köleliğinin, aşağılanmasının, baskı ve haklardan yoksunluğunun resmi, karşılaştırılmaz biçimde daha üzüntü verici, ya da doğrusunu söyleyeyim, daha iğrençtir. Halk Eğitim Bakanlığının bu alandaki tüm eylemi yurttaş haklarıyla alay, halkla alaydır. Polis gözetimi, polis şiddeti, genel olarak halkın, özel olarak işçilerin eğitimine polis **müdahalesi**, kendi aydınlanması için halkın kendisinin yaptığı herşeyin polisçe **yıkımı**: hesapları sağcılardan Ekimciler değin toprak sahibi eşrafça onaylanacak olan Bakanlığın **tüm** eylemi budur.

Ve Dördüncü Duma'nın sayın üyeleri, sözlerimin doğruluğunu kanıtlamak için sizlerin, toprak sahiplerinin **bile** karşı çıkamayacakları bir tanık göstereceğim. Üçüncü ve Dördüncü Duma üyesi, Samara İkinci ve Üçüncü Kız Lisesi denetleme kurulu üyesi, Samara Şehir Meclisi Okullar Kurulu Üyesi, Samara Guberniya Zemstvosu (12) hesap denetleme kurulu üyesi, halk okulları eski müfettişi, Ekimci Bay **Klyuzhev. Bizzat** hükümetin, **bizzat** toprak sahiplerimizin Zemstvosu'ndaki toprak sahiplerinin Bay Klyuzhev'e, halkı aptallaştırma bakanlığının «çalışması»nda (hafiyelerin ve kasapların çalışması) çok önemli mevkiler verdiklerini tanıtlamak için (resmi Üçüncü Duma başvurma kitabını kullanarak) sizlere bu Ekimcinin görev ve ünvanlarının dizisini sundum.

Bay Klyuzhev tabii ki, tüm meslek hayatını,—eğer öyle biri varsa—yasatanır, tanrıdan korkar bir kamu görevlisi olarak yapmıştır. Ve tabii ki Bay Klyuzhev—eğer öyle birisi varsa—bölgesindeki sadık hizmetiyle soyluların ve toprak sahiplerinin güvenini kazanmıştır.

Ve işte (feodal görüş açısından) bu en güveni-

lir kişinin bir konuşmasından bölümler. Konuşma Üçüncü Duma'da Halk Eğitim Bakanlığının sunduğu hesaplar dolayısıyla yapılmıştır

Bay Klyuzhev'in bazı köylerdeki iki yıllık okulları dört yıllık okullara çevirmek için ilgililere başvurma önergesini Samara Zemstvosu **oybirliğiyle** kabul ediyor. Bölge yöneticisi -diyor yasatanır, tanrıdan korkar Bay Klyuzhev- bunu reddetti. Niye? Resmi açıklama şu: **«Okul çağındaki çocukların önemsiz sayısı yüzünden».**

Bunun üzerine Bay Klyuzhev şu karşılaştırmayı yaptı: Samara köylerinin altı bin nüfusu için **bizim** (toprak sahiplerinin baskısı altındaki Rusya) **bir tek** dört-yıllık okulumuz yok. 2800 nüfuslu Serdobol kasabasında (Finlandiya) dört orta (ve ortadan yüksek) okul var.

Bu karşılaştırma, Üçüncü Duma'da Ekimci, çok sayın Peredonov (*)... dilimin sürçmesini bağışlayın... çok sayın Bay Klyuzhev'ce yapıldı. Bu karşılaştırma üzerine kafa yorun, halkın değilse bile hiç olmazsa toprak sahiplerinin temsilcileri olan Sayın Duma üyeleri. Okul açmak için kim başvurdu? Solcular mı? Mujikler mi? İşçiler mi? Tanrı korusun! Oybirliğiyle başvuranlar Samara Zemstvosu'ydu. Yani en ateşli Kara Yüzler yandaşları aralarında olmak üzere Samara toprak sahipleri. Ve hükümet, bölge yöneticisi aracılığıyla okul çağında «önemsiz» sayıda çocuk bulunduğu gerekçesiyle isteği reddetti. Rusyada hükümetin halk eğitimini **engellediğini**, hükümetin halk eğitiminin en büyük düşmanı olduğunu söylerken her açıdan haklı değil miydim?

Finlandiya'da gördüğümüz kültür, uygarlık, özgürlük, okuma yazma, eğitilmiş kadınlar vb. Finlandiya'da yalnızca Rus Hükümeti gibi bir «toplumsal hastalık» **olmamasından** kaynaklanır. Şimdi de, bu

(*) Peredonov: Sologub'un romanı **Küçük Şeytan**'da sersem bir öğretmen hafiye.

hastalığı Finlandiya'ya zorla sokmak ve onu da köleleştirilmiş bir ülke yapmak istiyorsunuz. Bunu başaramayacaksınız baylar! Finlandiya'ya siyasal köleliği kabul ettirme çabalarınızla yalnızca Rusya halklarının siyasal kölelikten uyanışını hızlandıracaksınız!

Ekimci tanık Bay Klyuzhev'den bir bölüm daha okuyacağım: «Öğretmenler nasıl atanır?» diye sordu Bay Klyuzhev ve kendisi şu cevabı verdi:

> «Popov adında ünlü bir Samaralı bir Kız Öğretmen Okulu'nu yaşatacak miktarı vasiyet etmişti.» Okulun başkanlığına kimin atandığını sanırsınız? Merhum Popov'un vasiyetini yerine getiren şöyle yazıyor: «Bir **Muhafız Generalinin dul karısı** okul başkanlığına atandı. Dul kadın Kız öğretmen Okulu diye bir eğitim kurumunun varlığını hayatında ilk kez duyduğunu itiraf etti!»

Bunu Demyan Bedni'nin masallarının bir derlemesinden, **Prosveshcheniye** dergisinin para cezasına çarptırılmasına ve başyazarının hapsedilmesine (13) yol açan türden masallardan aldığımız aklınıza gelmesin. Bu gerçek, (Tanrıdan ve polisten korkan bir kişi olarak) bu gerçeğin anlamını **düşünmekten** bile korkan Ekimci Klyuzhev'in konuşmasından alınmıştır. Çünkü bu gerçek, her şüpheden öte Rus Hükümetinin Rusya'daki halkın eğitiminin en kötü, en amansız düşmanı olduğunu bir daha gösteriyor. Ve halk eğitimine para vasiyet eden beyler paralarını sokağa attıklarını, atmaktan daha kötü ettiklerini anlamalıdırlar. Onlar paralarını halka eğitim sağlamak için bırakıyorlar, ama **gerçekte Muhafız Generallerine ve dul karılarına** vermiş oluyorlar. Bu insanseverler paralarını sokağa atmak istemiyorlarsa onu Sosyal - Demokratlara bırakmaları gerektiğini anlamalıdırlar. Yalnızca Sosyal-Demokratlar bu pa-

rayı halka «Muhafız Generallerden» ve korkak ve yasatanır Klyuzhevler'den bağımsız **gerçek eğitimi** sağlamada kullanabilir.

Bay Klyuzhev'in konuşmasından bir bölüm daha:

«Biz Üçüncü Duma üyelerinin lise öğrencilerinin yüksek eğitim kurumlarına serbest girişini istememiz sonuçsuz kaldı. Bakanlık isteğimize uymayı olanaksız gördü.» «Hükümet aynı zamanda, salt lise öğrencilerine değil, genel olarak köylü ve kentli küçük-burjuva toplumsal katmanlarının çocuklarına yüksek eğitim yolunu tıkamaktadır. Bu incelikli bir deyim değil, gerçektir» **diye haykırıyor Halk Eğitim Bakanlığının Ekimci Memuru.** «119.000 Lise öğrencisinin salt 18 bini köylüdür. Köylüler Halk Eğitim Bakanlığının tüm kurumlarında okuyanların salt yüzde 15'ini oluşturur. Dinbilim okullarının 20.500 öğrencisinin salt 1.300'ü köylüdür. Subay okulu ve benzerlerine köylüler hiç alınmıyorlar.» **Klyuzhev'in konuşmasının bu bölümleri, aynı zamanda, K. Dobroserdov'un bir makalesinde de anıldı. Nevskava Zveda sayı 6, 22 Mayıs 1912).**

Bay Klyuzhev Üçüncü Duma'da böyle konuştu. Dördüncü Duma'yı yönetenlerce bu tanığın kanıtları çürütülmeyecek. **Tanık** kendi isteğine karşı ve kendi dileklerine karşın genel olarak Rusya'da şimdiki durumun, özel olarak halk eğitiminin devrimci değerlendirmesini tümüyle doğruluyor. Gerçekten de, ünlü bir hükümet memuru ve yönetici Ekimci partinin üyesi birinin sözleriyle köylülerin ve kent küçük burjuvalarının eğitim **yolunu tıkayan** bir hükümet neye layıktır?

Düşünün baylar, kent küçük-burjuvazisi ve köylülerin görüş açısından böylesi bir hükümet neye layıktır!

Ve unutmayın ki Rusya'da köylüler ve kent kü-

çük- burjuvazisi nüfusun % 88'ini oluşturur, yani hemen hemen halkın **onda dokuzunu.** Soylular salt **yüzde birbuçuğunu**. Demek ki hükümet, okullar ve her tür eğitim kurumu için halkın onda dokuzundan para alıyor, köylüye ve kentli küçük-burjuvaya **yolu tıkayarak bu parayı** soyluları eğitmede **kullanıyor**! Bu soylular hükümetinin neye layık olduğu açık değil mi? Nüfusun **yüzde birinin** ayrıcalıklarını korumak için nüfusun onda dokuzunu ezen bu hükümet neye layıktır?

Ve, tanığım olan Halk Eğitim Bakanlığının Ekimci memuru, Üçüncü (ve Dördüncü) Duma üyesi Bay Klyuzhev'den son alıntıya geliyoruz:

> «1906-1910 arasındaki beş yılda» **diyor Bay Klyuzhev** «Kazan bölgesinde şu kişiler görevden alınmıştır: 21 orta ve ilk okul müdürü, 32 halk okulları müfettişi, 1054 kent okul öğretmeni, bunların 870'inin yerleri değiştirilmiştir» «Düşünün» diye **haykırıyor Bay Klyuzhev** «okul öğretmenlerimiz nasıl rahat uyuyabilir? Bu gece Astrahan'da yatarlar ve ertesi gün Vyatka'da olmayacaklarından emin değildirler. Bir av tavşanı gibi kovalanan eğitimcinin ruh durumunu anlamaya çalışın!»

Bu «solcu» bir öğretmenin değil, bir Ekimcinin feryadıdır. Bu sayılar çalışkan bir kamu görevlisince verildi. Sağcı, ulusalcı ve Ekimci baylar, o **sizin** tanığınızdır! «Sizin» bu tanığınız hükümetin öğretmenlere karşı tutumundaki en rezil, en utanmaz ve en iğrenç keyfiliği itiraf etmek zorunda kalıyor! Dördüncü Dumayı ve Devlet Kurulunu yöneten baylar, **sizin** bu tanığınız Rusya'da öğretmenlerin Rus hükümetince tavşanlar gibi **«kovalandığını»** itiraf etmek zorunda kaldı!

Rus hayatındaki binlerce benzer gerçeğin biri olan bu gerçeğe dayanarak Rus halkına ve Rusya'nın tüm halklarına soruyoruz: Soyluların imtiyazları-

nı koruyan ve halkın öğretmenlerini «tavşanlar gibi **kovalayan**» bir hükümet bize gerekli mi? Bu hükümet halk tarafından **kovalanmaya** layık değil mi?

Evet, Rus halkının öğretmenleri tavşanlar gibi kovalanıyor. Evet, hükümet Rus nüfusunun onda dokuzuna eğitim yolunu tıkıyor. Evet, Halk Eğitim Bakanlığımız bir polis casusluk bakanlığı, gençlikle alay eden ve halkın bilgiye susamışlığına gülen bir bakanlıktır. Ama Rus işçileri bir yana, Rus köylülerinin çoğu tavşanlara benzemezler Dördüncü Duma'nın sayın üyeleri. İşçi sınıfı gerçek özgürlük ve - Kasso ya da soyluluğunki gibi değil - **gerçek halk** eğitimi için devrimci mücadele yeteneğini 1905'de tanıtlamayı başardı. Bunu gene, daha etkileyici ve daha ciddi olarak tanıtlamayı başaracaktır.

27 Nisan (10 Mayıs) 1913'de yazıldı.

İlkin 1930'da, V.I. Lenin'in **Toplu Eserleri**'nin ikinci ve üçüncü baskısında (Cilt XVI) yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 19, S. 37 - 40

İŞÇİ SINIFI VE YENİ - MALTHUSÇULUK

Pirogov Tabipler Kurultayı'nda (14) çocuk düşürme sorunu büyük bir ilgi uyandırdı ve bu konuda uzun bir tartışma yapıldı. Okuduğu bildirisinde Liçkus, bugünkü uygar denen devletlerde çok yaygınlaşan dölütü yoketme uygulaması üzerine sayıları verdi.

New-York'ta bir yılda 80 bin çocuk düşürüldü. Bu sayı Fransa'da ayda 36 bindir. St. Petersburg'da çocuk düşürme yüzdesi beş yılda iki katın üzerinde bir artış gösterdi.

Pirogov Tabipler Kurultayı, yapay olarak çocuk düşüren analar için hiçbir zaman cezai kovuşturma açılmaması gerektiğini, tabiplerin de, ameliyatı ancak «kazanç amacıyla» yaparlarsa kovuşturulması gerektiğini bildiren bir kararı kabul etti.

Tartışmada çoğunluk çocuk düşürmenin cezalandırılmaması görüşüne katıldı. Doğal olarak, sorunun toplumsal yanına olduğu gibi, yeni-Malthusçuluk (15) (gebeliği önleyici araçların kullanılması) denen şeye de değinildi. Russkoye Slovo'nun haberine göre, örneğin Bay Vigdorçik «gebeliği önleyici ted-

birler iyi karşılanmalıdır» dedi. Bay Astrahan da uzun alkışlar arasında şöyle haykırdı:

«Anaları doğurmaya inandırmalıyız ki, çocukları eğitim kurumlarında sakatlansınlar, talihlerini denesinler ve intihara sürüklesinler!»

Bay Astrahan'ın bu sözünün büyük alkışlarla karşılandığı haberi doğruysa eğer, bu, beni şaşırtmayacak bir olgudur. Dinleyiciler bir dar kafalının ruh durumuna sahip olan burjuva, orta ve küçük burjuvalardan oluşmuştu. En bayağı liberalizmden başka onlardan ne beklersiniz?

İşçi sınıfının görüş açısından ise, «toplumsal yeni-Malthusçuluk»un tamamıyla gerici niteliğini ve çirkinliğini anlatmak için Bay Astrahan'ın yukarıdaki sözlerinden daha uygunu zor bulunur.

...«Çocuk doğurun ki sakatlansınlar»... Salt bunun için mi? Niye kuşağımızı sakatlayan ve yıkan bugünkü hayat koşullarına karşı bizlerden daha iyi, daha birlikte, daha bilinçli ve kararlıca **dövüşmesinler?**

Köylünün, zanaatkârın, aydının, genel olarak küçük-burjuvanın ruh durumuyla proleterinkini ayıran köklü fark buradadır. Küçük-burjuva yıkıma doğru gittiğini, hayatın daha zorlaştığını, kendisinin ve ailesinin durumunun gittikçe umutsuzlaştığını görür ve sezer. Bu apaçık bir olgudur ve küçük burjuva buna karşı çıkar.

Ama **nasıl** karşı çıkar?

Umutsuzcasına yok olan, geleceğinden umutsuz, cansız ve korkak bir sınıfın temsilcisi olarak karşı çıkar. Yapacak hiçbir şey yok... ah bir şu eziyetimizi ve yıldırıcı çalışmamızı, sefalet ve alçalmamızı çekecek daha az çocuk olsa: Küçük burjuvanın feryadı böyledir.

Sınıf bilincine sahip işçi bu görüş açısını benimsemekten çok uzaktır. O, ne denli içten ve yürek-

ten olursa olsun bu tür feryatların bilincini körletmesine izin vermez. Evet, biz işçiler ve küçük mülk sahipleri kitlesi çekilmez baskı ve acıyla dolu bir hayat sürüyoruz. İşler bizim kuşağımız için babalarımız için olduğundan daha zor. Ama bir açıdan babalarımızdan daha talihliyiz. **Dövüşmeyi öğrenmeye başladık ve hızla öğreniyoruz.** Hem de babalarımızın en iyilerinin yaptığı gibi bireyler olarak değil, özde bize yabancı olan burjuva gevezelerinin şiarları için değil, kendi şiarlarımız için, kendi sınıfımızın şiarları için dövüşmeyi öğreniyoruz. Biz babalarımızdan daha iyi dövüşüyoruz. Çocuklarımız bizden daha iyi dövüşecekler ve **onlar muzaffer olacaklar.**

İşçi sınıfı yok olmuyor; o büyüyor, güçleniyor, olgunlaşıyor, sağlamlaşıyor, kendini eğitiyor ve kavganın içinde çelikleşiyor Yarı köleliğe, kapitalizme ve küçük üretime ilişkin olarak kötümseriz, ama işçi sınıfı hareketi ve amaçları açısından bizler ateşli iyimserleriz. Şimdiden yeni bir yapının temellerini atıyoruz ve çocuklarımız onun yapımını tamamlayacaklar,

Salt korkulu seslerle «tanrıya şükür, kendi başımıza her nasılsa idare ediyoruz, çocuğumuz olmazsa o kadar iyi olur» diye fısıldayan duygusuz ve bencil küçük burjuva çiftlere yakışan yeni-Malthusçuluğun koşulsuz düşmanı oluşumuzun nedeni-tek nedeni-budur,

Bu durumun çocuk düşürmeye ya da gebeliği önleyici tedbirlere ilişkin tıbbi yayınların dağıtılmasına vb. karşı olan tüm yasaların koşulsuz iptalini istememizi hiçbir biçimde engellemeyeceğini belirtmeye gerek yok. Böylesi yasalar hakim sınıfların ikiyüzlülüğünden başka şeyler değildir. Bu yasalar kapitalizmin urlarını iyileştirmez, yalnızca onları özellikle ezilen kitlelere acı veren habis urlara çevirir. Tıbbi propaganda özgürlüğü ve kadın olsun, erkek olsun tüm yurttaşların en ilkel demokratik haklarının ko-

runması başka şey, yeni-Malthusçuluğun toplumsal kuramı başka şeydir. Sınıf bilincine sahip işçiler, büyük değişmelere en iyi biçimde hazır olan çağdaş toplumun en ilerici ve en güçlü sınıfına bu gerici ve korkakça kuramı kabul ettirme çabalarına karşı her zaman en amansız mücadeleyi vereceklerdir.

6 (19) Haziran 1913'de yazıldı
16 Haziran 1913'de **Pravda** Sayı: 137'de yayınlandı.
İmza: V. İ.

Toplu Eserler,
C. 19, S. 235 - 37

KÖYLÜ TARIMINDA ÇOCUK EMEĞİ

Kapitalizmin küçük tarımsal üretimi içine yerleştirdiği koşulların doğru bir değerlendirmesini yapmak için incelenecek en önemli şeyler şunlardır: İşçinin durumu, kazancı, harcadığı emeğin miktarı, hayat koşulları, hayvanların beslenme ve bakım biçimi ve son olarak toprağın ekim ve gübreleme yöntemleri, toprağın verim kaybı, vb.

Bu sorulara boş verilirse (burjuva siyasal iktisadında sık sık yapıldığı gibi) köylü tarımının tümüyle çarpıtılmış bir resminin elde edileceğini anlamak zor değildir. Çünkü köylü tarımının gerçek «yaşama yeteneği» kesinlikle işçinin durumuna, hayvanlarının durumuna ve toprağına nasıl baktığına bağlıdır. Bir kanıt göstermeden köylü tarımının bu açıdan geniş ölçekli üretimle aynı durumda olduğunu varsaymak, tartışılan konuyu çözülmüş saymak demektir. Bu derhal burjuva görüş açısını benimsemek anlamına gelir.

Burjuvazi, köylünün sağlam ve canlı bir «mülk sahibi» olduğunu tanıtlamak, onu işçiyle aynı biçimde ama daha da bağımlanmış ve sarılmış olarak ezen sermayenin kölesi olmadığını tanıtlamak ister. Kişi bu tartışmalı sorunu çözmek için gerekli **verileri** ciddiyetle ve bilinçli olarak istiyorsa, küçük ve geniş ölçekli üretimde hayatın ve **emeğin durumunun** düzenli ve nesnel göstergelerini aramalıdır.

Bu göstergelerden birisi ve özellikle önemli olan birisi **çocuk** emeğini kullanma derecesidir. Çocuk emeği ne derece kullanılıyorsa şüphesiz, işçinin durumu o denli daha kötü, hayatı daha zordur.

Avusturya ve Alman tarımsal sayımları, tarımda çalışan çocuk ve yetişkinlerin sayısını, tarımda çalışanların genel sayısına ilişkin olarak verir. Avusturya sayımı, 16 yaşın **altında** olan kadın erkek bütün işçilerin sayısını ayrı olarak veriyor. Bunlar, toplam 9 milyonun 1.200.000'ini yani % 13'ünü oluşturuyor. Alman sayımı **salt 14 yaş ve altındakilerin** sayısını belirtiyor. Onbeş milyon (15.169.549) içinden altıyüz bin (601.637), ya da %3.9.

Evet, Avusturya ve Alman sayıları karşılaştırılamaz. Gene de ortaya koydukları proleter, köylü ve kapitalist çiftliklerin **görece** sayısı karşılaştırılabilir.

Proleter çiftlikler derken ücretli işçiye ek gelir sağlayan iki hektar ya da hemen hemen iki desiatin'e kadar olan) küçük toprak parçalarını belirtiyoruz. Köylü çiftlikleri 2 ila 20 hektar arasında olanlardır. Bunlarda aile emeği ücretli emeğe baskındır. Ve kapitalist çiftlikler: bunlar ücretli emeğin aile emeğine baskın olduğu büyük çiftliklerdir.

Üç tür çiftlikte çocuk emeği üzerine sayılar şöyle:

Çiftlik Türü	Çiftliğin Büyüklüğüne Göre içinde Bulunduğu Küme	Çalıştırılan Çocuklar (Toplam işçilerin %'si) Avusturya (16 yaş altında)	Almanya (14 yaş altında)
Proleter	Yarım hektardan az	8.8	2.2
	1/2 ile 2 hektar	12.2.	3.9
Köylü	2 ila 5 hektar	15.3	4.6
	5 ila 10 hektar	15.6	4.8
	10 ila 20 hektar	12.8	4.5
Kapitalist	20 ila 100 hektar	11.1	3.4
	100 yukarısı	4.2	3.6
	Toplam	13.0	3.9

Görülüyor ki, her iki ülkede de çocuk emeğinin en çok kullanımı genel olarak **köylü çiftliklerde**, özel olarak **orta köylü** çiftliklerdedir (5 ila 10 hektar yani 4.5 ila 9 desiatin).

Böylece küçük üretim geniş-ölçekli üretimden daha kötü olmakla kalmadığı gibi görüyoruz ki özellikle köylü çiftlikleri kapitalist çiftliklerden ve hatta proleter çiftliklerden daha kötü durumdadırlar.

Bu nasıl açıklanabilir?

Proleter çiftliklerde çiftçilik öylesine önemsiz bir toprak parçası üzerinde yapılır ki, tam söylenecek olursa ona ciddiyetle «çiftlik» denemez. Burada çiftçilik **ikincil** bir uğraştır; birincil uğraş tarım ve sanayide ücretli çalışmadır. Genel olarak sanayinin etkisi işçinin hayat düzeyini yükseltir, özel olarak çocuk emeğinin kullanımını azaltır. Örneğin, Alman sayımı sanayide çalışan 14 yaşından küçük çocukların toplamın salt %0.3'ü olduğunu (tarımdakinin onda biri), 16 yaşından küçük çocukların ise salt % 8 olduğunu gösteriyor.

Köylü tarımında ise sanayinin etkisi herşeyden az, kapitalist tarımın rekabetiyse herşeyden çok duyulur. Köylü hemen hemen ölümüne çalışmadan ve çocuklarını da buna zorlamadan işini sürdüremez. Gereksinim, köylüyü, sermaye ve teknik donanım eksiğini kendi kaslarıyla doldurmaya zorlar. Köylünün çocuklarının çok sıkı çalışmaları olgusu, köylünün sığırlarının daha çok çalışıp daha kötü beslendiklerini de gösterir. En çok çabayı harcama ve herşeyden «tasarruf» etme zorunluluğu kaçınılmaz olarak çiftliğin her yanını etkiler.

Alman sayılamaları ücretli işçiler arasında çocukların en büyük oranının (3.7 ya da hemen hemen % 4) büyük kapitalist çiftliklerde (100 desiatin ve yukarısı) bulunduğunu gösteriyor. Ama aile işçileri arasında çocuklarının en büyük oranı köylüler ara-

sındadır: % 5 dolaylarında (% 4.9 ile 5.2). Büyük kapitalist işletmelerde çalışan **geçici** ücretli-işçilerin % 9'u çocuktur. Buna karşılık köylüler arasında çocukların oranı geçici **aile** işçilerinin % 16.5 ila 24.4'üne yükselir!

İş mevsiminde köylü işçi sıkıntısı çeker. Ancak küçük bir oranda işçi tutabilir. Kendi-çocuklarının emeğini en yüksek derecede kullanmak zorunda kalır. Sonuçta genel olarak Alman tarımındaki çocukların aile işçileri arasındaki oranı ücretli işçilerdekinden **hemen hemen yarı yarıya çoktur.** Aile işçileri arasında % 4.4 çocuk, ücretli işçiler arasında % 3 çocuk.

Köylü, ücretli işçiden **daha çok** çalışmak zorundadır. Binleruce bağımsız gözlemle doğrulanan bu olgu bütün bir ülke sayılamalarıyla şimdi tümüyle tanıtlanmıştır. Kapitalizm köylüyü aşırı alçalmaya ve yıkıma mahkum eder. Ücretli işçilerin sınıf mücadelesine katılmaktan başka onun için herhangi bir kurtuluş yoktur. Ama köylünün bu sonuca ulaşması için yıllarca aldatıcı burjuva şiarlarıyla hayal kırıklığına uğramayı tatması gerekecek.

8 (21) Haziran 1913'de yazıldı.
12 Haziran 1913'de **Pravda**'da Sayı 133'de yayınlandı.
İmza: V. İ.

Toplu Eserler,
C. 19, S. 209 - 12

FAHİŞELİĞE KARŞI BEŞİNCİ ULUSLARARASI KURULTAY

Beyaz kadın ticaretinin ortadan kaldırılması için Beşinci Uluslararası Kurultay geçenlerde Londra'da sona erdi.

Düşesler, kontesler, piskoposlar, papazlar, hahamlar, polis yetkilileri ve her türlü burjuva insanseverler en öndeydiler! Kaç şenlikli öğle yemeği ve görkemli resmî kabuller verildi! Fahişeliğin zarar ve ayıpları üzerine kaç ciddi söylev!

Kurultaydaki şık burjuva temsilciler tarafından hangi mücadele yolları önerildi? Temel olarak iki yöntem: Din ve polis. Bunların fahişelikle savaşta geçerli ve güvenilir yöntemler oldukları görülüyor. **Leipziger Volkszeitung**'un Londra muhabirine göre, bir İngiliz temsilci, pezevenklere **dayak cezası** verilmesini öngören bir yasayı meclise sunmakla övünüyordu. Fahişeliğe karşı mücadelenin bu çağdaş «uygar» kahramanının nemeneliğine bakın!

Kanadalı bir bayan, polis üzerine ve «düşmüş» kadınların kadın polislerce denetimi üzerine coşkun bir konuşma yaptı. Ama ücretlerin yükseltilmesine

gelince, kadın işçilerin daha iyi bir ödemeye layık olmadıklarını söyledi.

Bir Alman papazı, halk arasına yerleştiğini ve özgür aşkın yayılmasını ilerlettiğini söylediği çağdaş materyalizme sövdü.

Avusturya temsilcisi Görtner, fahişeliğin toplumsal nedenleri, işçi sınıfı ailelerinin içinde bulunduğu ihtiyaç ve sefalet, çocuk emeğinin sömürüsü, dayanılmaz konut koşulları vb. sorunlarını ortaya atmak istediğinde düşmanca bağrışlarla susturuldu!

Ama yüksek kişiler için —temsilci kümeleri arasında— söylenen sözler öğretici ve yüksek düzeydeydi. Örneğin, Alman İmparatoriçesi Berlin'de bir doğumevini ziyaret ettiğinde, bu saygıdeğer kişinin evlenmemiş anaların manzarasıyla beyninden vurulmuşa dönmemesi için «yasadışı» çocukların analarının **parmaklarına yüzük takılıyor!**

Bu örnekten bu aristokrat - burjuva kurultaylarına egemen olan o iğrenç burjuva ikiyüzlülüğünü çıkarabiliriz. İnsanseverlik alanının cambazları, sefalet ve ihtiyaçla alay eden bu sistemin polis savunucuları, kesinlikle aristokrasi ve burjuvazi tarafından desteklenen «fahişeliğe karşı mücadele» için toplanıyorlar...

Rabochaya Pravda Sayı 1
13 Temmuz 1913
İmza: W.

Toplu Eserler,
C. 19, S. 260 - 61

HALK EĞİTİMİ İÇİN NE YAPILABİLİR?

Batı ülkelerinde Kutsal Anamız Rusya'nın bağışık olduğu birçok kötü önyargı var. Örneğin oralarda, yüzbinler ve milyonlarca ciltlik büyük halk kütüphanelerinin salt bir avuç bilgine ya da bilgin geçinenlere kesinlikle ayrılmaması gerektiğini kabul ediyorlar. Bu dev ve sınırsız kütüphaneleri bir bilginler, profesörler ve böylesi uzmanlar loncasına değil, kitlelere, kalabalığa, ayak takımına açmak gibi tuhaf, anlaşılmaz ve barbarca bir amaç seçmişler kendilerine!

Kütüphanelere bu ne saygısızlık! Bizim haklı olarak kıvanç duyduğumuz «yasa ve düzen»in bu ne yokluğu. Kitap kullanmanın önüne yüzlerce kayıt ve engel çıkaran bir düzine kamu görevlileri kurulunun tartışıp biçimlendirdiği **kurallar** yerine, zengin derlemelerden **çocukların** bile faydalanmalarını istiyorlar.

Okuyucular kitapları evlerine götürebiliyorlar. Bir halk kütüphanesine ün veren şey o kütüphanenin elindeki nadir kitaplar, 16. yüzyıl basımlar ya da 10. yüzyıl el yazmaları değil, kitapların **halk arasında** dağıtılmasının **yaygınlığı.** Kütüphaneye yeni üye olanların sayısına, bir kitap isteğinin hangi hızla karşı-

landığına, evde okumak üzere çıkarılan kitapların sayısına, okumaya ve kütüphaneyi kullanmaya alıştırılan çocukların sayısına... önem veriyorlar. Bu acayip önyargılar Batı devletlerinde çok yaygın. Bizlere bekçilik ve gözcülük edenlerin bizleri bu önyargıların etkisinden dikkat ve ihtiyatla korumalarına, zengin halk kütüphanelerimizi ayak takımından, **baldırı çıplaklar**dan korumalarına şükretmeliyiz.

Önümde New-York Kütüphanesinin 1911 yılı açıklaması var.

O yıl New-York Halk Kütüphanesi iki eski binadan kentin yanına kurulan yeni yapılarına taşınmış. Kitapların toplam sayısı iki milyon dolaylarında. Öyle olmuş ki, okuma odası açıldığında istenen ilk kitap Rusçaymış. N. Grot'un bir eseri, **Çağımızın Ahlaki Ülküleri.** Kitap sabahleyin dokuzu sekiz geçe istenmiş. Dokuz onbeşte kitap okuyucuya verilmiş.

Bir yıl içinde kütüphaneyi 1.658.376 kişi ziyaret etmiş. 246.950 okuyucu okuma odasını kullanmış ve 911.891 kitap okumuşlar.

Gene de bu, kütüphanenin gerçekleştirdiği **kitap dolaşımının** salt küçük bir bölümüdür. Kütüphaneyi az sayıda kişi ziyaret edebilir. Eğitim çalışmasının akılcı örgütlenmesi evde okunmak üzere çıkarılan kitapların sayısıyla, **nüfusun çoğunluğuna** gösterilen kolaylıklarla ölçülür.

New-York'un üç ilçesinde —Manhatten, Bronks, Richmond— Halk Kütüphanesinin **kırkiki** dalı var ve yakında kırküçüncüsü açılıyor. (Üç ilçenin toplam nüfusu üç milyona yakındır.) Sürekli olarak izlenen amaç, **bir verst'in dörtte üçü** kadar bir uzaklık içinde, yani her yurttaşın evinden yürüyerek on dakika uzaklıkta Halk Kütüphanesinin bir dalının bulunmasıdır. Kütüphane dalının her türlü halk eğitim kurum ve kuruluşlarının **merkezi** olması düşünülüyor.

1910 yılının sayısına göre 400.000 artış göstererek **sekiz milyon**'a yakın (7.914.832) cilt kitap, ev okuyu-

cularına verildi. Her yaştan ve her iki cinsten nüfusun her yüz üyesine bir yıl içinde evde okumak için 267 kitap dağıtıldı.

Kırkiki kütüphane dalından her biri, yapıdaki başvurma kitaplarının kullanımını ve evde okunacak kitapların çıkarımını sağlamakla kalmaz. Bu dallar akşam derslerinin, halk toplantılarının ve akılcı eğlentilerin yerini de oluştururlar.

New-York Halk Kütüphanesinde doğu dillerinde 15 bin, Alman İbranicesinde 20 bin, İslav dillerinde 16 bin dolayında kitap var. Ana okuma odasında genel kullanım için **açık** raflarda 20 bin kadar kitap bulunuyor.

New-York Halk Kütüphanesi çocuklar için özel, merkezi bir okuma odası açtı. Benzeri kurumlar yavaş yavaş bütün dallarda açılıyor. Kütüphaneciler çocuklara her türlü kolaylığı gösteriyor ve sorularını cevaplandırıyorlar. Çocukların evde okumak için götürdükleri kitaplar üç milyonun pek az altında: 2.859. 888 (toplamın üçte birinin üzerinde). Okuma odasını ziyaret eden çocuk sayısı 1.120.915.

Kayıplara gelince: New-York Halk Kütüphanesi evde okumak için verilmiş kitaplardaki kayıp sayısını her 100.000'de 70-80-90 olarak değerlendiriyor.

New-York'da işler böyle yapılıyor. Ya Rusya'da?

Rabochaya Pravda, Sayı 5
18 Temmuz 1913
İmza: W.

Toplu Eserler,
C. 19, S. 277 - 79

YAHUDİ OKULLARININ ULUSALLAŞTIRILMASI

Hükümetin siyaseti ulusalcılık ruhuyla yıkanmıştır. O, her türlü ayrıcalığı «hakim» Büyük-Rus ulusuna vermeye çalışıyor. Oysa Büyük-Ruslar Rusya nüfusunun **azınlığını**, tam söyleyelim, salt % 43'ünü oluştururlar.

Rusya'da yaşayan bütün diğer ulusların haklarını daha da azaltma çabası, ulusların birini diğerinden ayırma ve aralarında düşmanlık çıkarma çabası gösteriliyor.

Bugünkü ulusalcılığın aşırı bir anlatımı Yahudi okullarının ulusallaştırılması tasarısıdır. Bu tasarı Odessa bölgesi eğitim memurunun kafasından çıktı. Halk «Eğitim» Bakanlığınca da anlayışla karşılandı. Bu ulusallaştırma ne demektir?

Yahudileri **özel** Yahudi okullarına (orta okullar) toplamak demektir. Bütün diğer eğitim kurumlarının kapıları —hem özel, hem devlet— Yahudilere tamamen kapatılacaktır. Bu «parlak» tasarı Yahudi orta okullarındaki öğrencilerin sayısını şu ünlü «kota»-ya (19) göre sınırlama önerisiyle tamamlanıyor!

Yahudilere karşı böylesi önlem ve yasalar, bütün

Avrupa ülkelerinde, enkizisyon, sapkınların yakılması ve benzer eğlenceleriyle birlikte salt Ortaçağın karanlık yüzyıllarında vardı. Avrupa'da Yahudilere tam eşitlik verileli çok oldu. Onlar ortasında yaşadıkları uluslarla gittikçe kaynaşıyorlar.

Genel olarak siyasal hayatımızın ve özel olarak yukardaki tasarının, Yahudiler üzerine baskı ve ezgi dışındaki en zararlı yönü, ulusalcılık alevlerini körüklemesi devletteki milliyetleri birbirinden ayırma, yabancılaşmalarını artırma ve okullarını ayırma çabasıdır.

İşçi sınıfının çıkarları ise —genel olarak siyasal özgürlüğün çıkarları da— tam tersine, devletteki bütün milliyetlerin istisnasız en tam eşitliğini, uluslar arasındaki her türlü engelin kaldırılmasını, bütün ulusların çocuklarının aynı okullarda biraraya getirilmesini vb. gerektirir. İşçi sınıfı yalnızca her türlü vahşi ve aptalca ulusal önyargıyı bir yana atarak yalnızca bütün ulusların işçilerini bir örgütte birleştirerek bir güç olabilir, kapitalizme direnebilir ve hayat koşullarında ciddi bir düzelmeyi sağlayabilir.

Bakın kapitalistlere! «Bayağı halk» arasında ulusal çekişmeleri alevlendirmek isterlerken kendileri iş sorunlarını çok güzel yürütüyorlar. Ruslar, Ukraynalılar, Polonyalılar, Yahudiler ve Almanlar bir ve aynı şirkette birlikteler. İşçilere karşı bütün ulusların ve dinlerin kapitalistleri birliktir, ama işçileri ulusal çekişmelerle bölmeye ve zayıflatmaya çalışırlar.

Yahudi okullarının ulusallaştırılmasını öngören bu çok zararlı tasarı aynı zamanda, «kültürel ulusal özerklik» denen tasarının, eğitimi devletten alıp ayrı ayrı her ulusa verme düşüncesinin ne denli yanlış olduğunu gösteriyor. Çaba göstermemiz gereken şey bu değildir. Çaba göstermemiz gereken şey, tüm ulusalcılığa karşı mücadelede gerçekten demokratik bir ortak okul ve genel olarak siyasal özgürlük için mücadelede bütün ulusların işçilerinin birliğidir. Dün-

yanın ileri ülkelerinin örneğin —diyelim ki Batı Avrupa'da İsviçre yada Doğu Avrupa'da Finlandiya— eğitimin milliyetlere göre yapay ve zararlı bölünüşü **olmadan**, değişik milliyetlerin en barışçı ve (hayvanca değil) insanca birlikte yaşamasını ancak tutarlı olarak demokratik devlet kurumlarının sağladığını gösteriyor.

Severnaya Pravda, Sayı: 14
18 Ağustos 1913
İmza: V. İ.

Toplu Eserler,
C. 19, S. 307 - 06

RUS OKULLARINDAKİ ÖĞRENCİLERİN MİLLİYETİ

Okulları milliyetlere göre ayırma anlamına gelen «kültürel ulusal özerklik» tasarısının daha tam bir anlayışına ulaşmak için Rus okullarına giden öğrencilerin milliyetlerini gösteren somut verilere bakmak yararlı olur. St. Petersburg eğitim bölgesi için böylesi veriler 18 Ocak 1911'de yapılan okul sayımının sonuçlarıyla sağlanmıştır.

Aşağıdaki veriler Halk Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokullarda okuyan öğrencilerin **ana dillerine** göre dağılımını gösteriyor. Veriler St. Petersburg eğitim alanının tümünü kapsıyor, ama biz **ayrac içinde «St. Petersburg» kenti için sayıları** da veriyoruz. «Rus dili» deyimi altında, memurlar sürekli olarak Büyük Rusça, Beyaz Rusça ve Ukraynacayı (resmi söyleyişe göre «Küçük Rusça»yı) topluyorlar. Toplam öğrenci sayısı 265.660 (48.076).

Rus, 232.618 (44.223); Polonyalı, 1.737 (780); Çek, 3 (2); Litvanyalı, 84 (35); Letonyalı, 1.371 (113); Zmud, 1 (0); Fransız, 14 (13); İtalyan, 4 (4); Romanyalı, 2 (2); Alman, 2.408 (845); İsveçli, 228 (217); Norveçli, 31 (0); Danimarkalı, 1 (1); Hollandalı, 1 (0); İngiliz, 8 (7); Er-

meni, 3 (3); Çingene, 4 (0); Yahudi, 1.196 (396); Gürcü, 2 (1); Oset, 1 (0); Finli, 10.750 (874); Karel, 3.998 (2); Çud 247 (0); Estonyalı, 4.723 (536); Lapon, 9. (0); Süryani, 6.008 (0); Samoyed, 5 (0); Tatar, 63 (13); Fars, 1 (1); Çinli, 1 (1); anlaşılamayan, 138 (7)

Bunlar göreceli olarak doğru sayılardır. Rusya'nın temel olarak Büyük-Rus olan bölgelerinden birisinde yapıldığı halde, sayım, nüfusun ulusal yapısının çok karışık olduğunu gösteriyor. Büyük St. Petersburg kentinin nüfusunun çok karışık ulusal yapısı ilk bakışta beliriyor. Bu bir tesadüf değil, kapitalizmin bütün ülkelerde ve dünyanın her yanında geçerli olan bir yasasının sonucudur. Büyük kentlerin, genel olarak fabrika, madencilik, demiryolu, ticaret ve sanayi merkezlerinin diğerlerine göre çok karışık nüfuslarının olacağı kesindir. Diğerlerinden daha hızla büyüyen ve geri kırsal alanların halkını artan sayıda sürekli olarak kendine çekenler tam da bu merkezlerdir.

Şimdi bu gerçek hayat verilerine, ulusalcı budalaların «kültürel ulusal özerklik »denilen ya da (Bundçuların (20) diliyle) ulusal kültür sorunlarını yani temel olarak eğitsel işleri «devletin yetki alanından çıkarmayı» öngören cansız ütopyasını uygulamaya çalışın bakalım.

Eğitsel işler «devletin yetki alanından çıkarılacak» ve hepsi «kendi» «ulusal kültürü»nü geliştirecek olan 23 (St. Petersburg'da) «ulusal örgüt»e verilecek!

Böylesi bir «ulusal program»ın saçmalığını ve gerici niteliğini tanıtlamak için zaman harcamak tuhaf olur.

Böylesi bir tasarıyı savunmanın, gerçekte burjuva ulusalcılık, şovencilik ve papazcılık düşüncelerini izlemek ya da desteklemek anlamına geleceği gün gibi açıktır. Genel olarak demokrasinin, özel olarak işçi sınıfının çıkarları bunun tam tersini gerektirir. Her bölgede bütün milliyetlerin çocuklarının tektür o-

kullarda birbirine karışmasını sağlamaya çalışmalıyız. Bütün milliyetlerin işçileri, Devlet Duması'nda Sosyal-Demokrat işçi grubu adına Vladimir işçilerinin temsilcisi Samoilov'un çok güzel açıkladığı o proleter eğitim siyasetini **birlikte** izlemelidir. Hangi biçim altında olursa olsun okulları milliyetlere göre ayırmaya kesinlikle karşı koymalıyız.

Eğitim konularında herhangi bir biçimde ulusları ayırmak bizim işimiz değildir. Tersine biz, eşit haklar temeli üzerinde ulusların barış içinde birlikte yaşayacağı temel demokratik koşulları yaratmaya çalışmalıyız. «Ulusal kültür»ü savunmamalı, dünya işçi sınıfı hareketinin uluslararası kültürü adına bu şiarın papazcı ve burjuva niteliğini ortaya sermeliyiz.

St. Petersburg'daki 48.076 okul çocuğu arasında bir Gürcü çocuğunun çıkarlarını eşit haklar temeli üzerinde gözetme olanağının bulunup bulunmadığı sorulabilir. Cevabımız, şu olmalıdır: St. Petersburg'da Gürcü «ulusal kültürü»ne dayanan özel bir Gürcü okulu kurulamaz. Böylesi bir tasarıyı savunmak halk kitleleri arasında **zararlı** düşünceler ekmek anlamına gelir.

Ama bu çocuğa Gürcü dili, Gürcü tarihi vb. dersleri için hükümetten parasız yer, Merkez Kütüphaneden sağlanacak Gürcü dilinde kitaplar, Gürcü öğretmeninin ücretine devlet katkısı vb. istersek ne zararlı birşeyi savunmuş, ne de olanaksız birşey peşinde koşmuş oluruz. Gerçek demokrasi altında, bürokrasi ve «Peredonovculuk» (21) okullardan tümüyle kaldırıldığında halk bunu kolayca gerçekleştirebilir. Ama bu gerçek demokrasi **ancak bütün** milliyetlerin işçileri birleştirildiğinde sağlanabilir.

Her «ulusal kültür» için özel ulusal okullar kurulmasını vaaz etmek gericidir. Ama gerçek demokrasi altında okulları milliyetlere göre **bölmeksizin** ana dilde ana tarih vb. eğitimi sağlamak pek olanaklıdır. Ve tam bölgesel öz-hükümet halka herhangi birşeyi da-

yatmayı olanaksız kılacaktır. Örneğin Kem Uyezdi'n deki 713 Karel çocuğuna (burada salt 514 Rus çocuk var, ya da Peçora Uyezdi'ndeki 681 Süryani çocuğuna (153 Rus) ya da Novgorod Uyezdi'ndeki 267 Leton çocuğuna (7000'in üzerinde Rus) vb. vb. herhangi birşey dayatılamayacaktır.

Daha şimdiden salt işçileri ideolojice bölmekte olan uygulanması olanaksız şu kültürel ulusal özerkliği savunmak saçmalıktır. Bütün milliyetlerin işçilerinin karışmasını savunmak proleter sınıf dayanışmasının başarısını kolaylaştırmak demektir. Bu dayanışma da bütün milliyetlerin eşit haklarını ve hepsinin en barışçı biçimde birlikte yaşamasını güvenceleyecektir.

Proleterskaya Pravda,
14 Aralık 1913
Sayı: 7.

Toplu Eserler,
C. 9, S. 531 - 33

OKULLARIMIZ HAKKINDA

18 Ocak 1918 tarihindeki tüm-Rusya okul sayımı —verilerin çok kötü işlemlenmesine karşın— resmî gizlilik perdesini aralamaya olanak veriyor.

Şimdilik elimizde olan veriler kasaba ve köyler için ayrı ayrı olmak üzere St. Petersburg eğitim bölgesine ilişkin olanlar. Bu verilere dayanarak kilise okullarımızın durumunun nasıl olduğuna bakalım bir.

Kasabalarda 329 tane birsınıflı kent okulu, 139 tane üç-bölümlü özel okul ve 177 tane birsınıflı kilise okulu var. Kadın öğretmenlerin ortalama gelirlerini (erkek öğretmenlerin sayısı pek az) karşılaştıralım. Kent okullarında yılda 924 ruble, özellerde 609, kilise okullarında 302.

Yoksul, açlıktan ölen kadın öğretmenler — kilise okullarımızdaki durum böyle.

Orta ve daha yüksek düzeyde genel eğitim görmüş öğretmenlerin oranına bakalım. Kent okullarında % 76, özellerde % 67, kilise okullarında % 18!

Eğitilmemiş kadın öğretmenler (din öğretmenleri için daha birşey söylemiyoruz)— kilise okullarımızda olan budur.

Köylerde 3545 birsınıflı Zemstvo okulu, 2506 bir-

sınıflı kilise okulu var. İlkinde kadın öğretmenlerin ortalama geliri yılda 374 ruble, ikincisinde 301 ruble.

İlkinde, eğitilmiş öğretmenler (genel olarak öğretmenler) % 20'ye ulaşıyor. İkincisinde, gene din öğretmenlerini katmaksızın. % 2,5.

Bu veriler kilise okullarının kötü durumu hakkında bir fikir veriyor!

Sayım öğrenci başına kaç arşın karelik yer, kaç arşın küplük hava düştüğü üzerine, yani okullardaki kalabalık durumu üzerine de veriler toplamış.

Zemstvo okullarında 2,6 arşın karelik yer, 10,1 arşın küplük hava var. Papa, okullarındaysa 2,4 arşın karelik yer ve 9,6 arşın küplük hava var.

Yer, pencerelerin ışık alanının altı katı büyüklüğünde olmalıdır. Gerçekteyse dokuz katı büyüklüğündedir. Yani okullar salt kalabalık değil, karanlıktır da.

Bu veriler tabii ki çok az: Bakanlık okullarımızın sefil durumu üzerine ayrıntılı, kesin ve tam verilerin toplanmasını önlemeye çok çalıştı.

Gene de bu eksik, resmen kısa kesilen ve kötü işlemlenen verilerde kilise okullarının sefil durumu beliriyor.

İşçilerin kültür, eğitim ve sendika örgütleri temsilcilerinin yaklaşmakta olan tüm-Rusya Halk Eğitimi Kurultayındaki hayati görevlerinden birisi de bu sorunun geniş bir sunuluşu ve okulların ve öğretmenlerin durumunun olduğunca açığa çıkarılmasıdır.

Proletarskaya Pravda,
Sayı: 10, 18 Aralık 1913

Toplu Eserler,
C. 41, S. 310 - 11

N. K. KRUPSKAYA'nın «HALK EĞİTİM BAKANLIĞININ SİYASETİ SORUNU ÜZERİNE» ADLI MAKALESİNE EK

Uygar ülkelerde okuma yazma bilmeyen hemen hiç kimse yoktur. Oralarda halkı okula göndermek için çaba gösterilir. Kütüphane kurmak için herşey yapılır. Burada ise Halk —ne demeli acaba— «Eğitim» Bakanlığı eğitim davasını **engellemek** ve halkın bilgi edinmesini **önlemek** için en korkunç çabalara, en alçakça polis -tedbirlerine başvuruyor! Burada Bakanlık okul kütüphanelerini yıktı! Dünyanın hiçbir uygar ülkesinde kütüphanelere **karşı** herhangi bir özel yasa ya da **sansür** gibi kötü bir kurum kalmamıştır. Ama burada genel olarak basına karşı kovuşturmanın dışında, genel olarak kütüphanelere **karşı** vahşi tedbirlerin dışında halk kütüphanelerine **karşı** yüz kat daha sınırlayıcı yasalar çıkarılıyor. Halkı **karanlığın** içine atmak biçimindeki bu rezilce siyaset ülkenin **barbar** olmasını isteyen toprak sahiplerinin rezilce bir siyasetidir. Pavlenkov gibi bazı zenginler halk kütüphanelerine para bağışlamışlar. Ama vahşi toprak sahiplerinin hükümeti kütüphaneleri yıktı. Rusya'da eğitime **yardım** etmek isteyenlerin, parayı Bakanlığa bağlı ve

yıkıma mahkûm kütüphanelere değil, onsuz Rusya'nın barbarlıktan boğulacağı siyasal özgürlük için mücadeleye bağışlamaları gerektiğini anlamalarının zamanı gelmedi mi?

Ocak 1914'de yazıldı.
İlkin 1961'de, **Toplu Eserler**'in beşinci Rusça basımının 24. cildinde yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 41, S. 323 - 24

KARL MARKS
(MARKSÇILIĞIN AÇIKLAMASIYLA BİRLİKTE KISA HAYAT HİKAYESİ)'nden

... Marks, kapitalist toplumun sosyalist topluma dönüşmesinin kaçınılmazlığını bütünüyle ve yalnızca çağdaş toplumun gelişmesinin iktisadi yasasından çıkarır. Binlerce biçim altında artan bir hızla ilerleyen ve Marks'ın ölümünden sonraki yarım yüzyıl süresince kendini geniş ölçekli üretimin büyümesinde, kapitalist kartel, sendika ve tröstlerde, mali sermayenin boyut ve iktidarındaki dev artışta çarpıcı bir biçimde gösteren emeğin toplumsallaşması, sosyalizmin kaçınılmaz gelişi için başlıca maddi temeli sağlar. Bu dönüşümün düşünsel ve ahlaki itici gücü ve maddi uygulayıcısı kapitalizmin ta kendisince eğitilen proletaryadır. Kendisini kapsamı gittikçe zenginleşen değişik biçimde gösteren proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesi, kaçınılmaz olarak siyasal iktidarın proletarya tarafından fethine («proletarya diktatörlüğü») yönelen siyasal bir mücadele halini alır. Üretimin toplumsallaşması, üretim araçlarının toplumun mülkü haline gelmesinden, «mülksüzleştirenlerin mülksüzleştirilmesi»nden başka birşeye yol açamaz. Emek ü-

retkenliğinde olağanüstü bir artış, daha kısa bir iş günü ve küçük ölçekli, ilkel, dağınık üretimin kalıntılarının, yıkıntılarının yerini ortaklaşa ve gelişmiş emeğin alması —bu dönüşümün doğrudan sonuçları bunlardır. Kapitalizm, tarım ve sanayi arasındaki bağları sürekli olarak koparır. Ama aynı zamanda, en yüksek gelişimi yoluyla o, bu bağların yeni unsurlarını, sanayi ve tarım arasında bilimin bilinçli uygulanışına, ortaklaşa emeğin yoğunlaşmasına ve insan nüfusunun yeniden-dağıtımına dayanan bir birliği hazırlar. (Böylece hem kırsal gerilik, yalnızlık ve barbarlığa, hem de geniş halk kitlelerinin büyük kentlerde doğal olmayan yoğunlaşmasına son verir). Yeni bir aile biçimi, kadınların durumunda ve genç kuşağın yetiştirilmesinde yeni koşullar bugünkü kapitalizmin en yüksek biçimleri tarafından hazırlanmaktadır. Kadınların ve çocukların çalışması ve ataerkil ailenin kapitalizm tarafından parçalanışı çağdaş toplumda en korkunç, en feci ve en iğrenç biçimleri alır. Gene de «çağdaş sanayi, kadınlara, gençlere ve her iki cinsten çocuklara ev alanı dışında toplumsal olarak örgütlenmiş üretim sürecinde önemli bir yer vererek, ailenin ve cinsler arasındaki ilişkilerin daha yüksek bir biçimi için yeni bir iktisadi temel yaratır. Alenin Töton-Hıristiyan biçimini mutlak ve son kabul etmek, bu niteliği üstelik birlikte ele alındığında bir tarihsel gelişme dizisi oluşturan eski Roma, eski Yunan ya da Doğu biçimlerine uygulamak kadar saçmadır. Üstelik, ortak çalışma kümesinin her iki cinsten ve her yaştan bireylerden oluşması gerçeğinin, bu gerçek, kendiliğinden gelişmiş, hayvanî, üretim sürecinin emekçi için değil, emekçinin üretim süreci için varolduğu kapitalist biçiminde, bulaşıcı bir çürüme ve kölelik kaynağı olmasına karşın, uygun koşullar altında, zorunlu olarak bir insanca gelişme kaynağı olacağı açıktır». (**Kapital**, Cilt 1, 13.cü Bölümün sonu). Fabrika sistemi, «geleceğin eğitimini belirli bir yaşın ü-

zerindeki her çocuk için üretici emeği, öğrenim ve beden eğitimiyle birleştiren ve bunu salt toplumsal üretimin verimini artırıcı bir yöntem olarak değil, tamamıyla gelişmiş insanlar yetiştirmenin tek yöntemi olarak yerine getiren bir eğitimin tohumunu» içinde taşır.

Temmuz-Kasım 1914'de yazıldı.
Kısaltılmış olarak 1915'de, **Granat Ansiklopedik Sözlüğünün** yedinci basımında yayımlandı. Cilt 28.
İmza: V. İlyin

Toplu Eserler,
C. 2, S. 71 - 72

«SİLAHSIZLANMA» ŞİARI'ndan

Burjuvazi tröstleri ilerletmeyi, kadın ve çocukları fabrikalara doldurmayı, onları çürütmeyi ve acı çektirmeyi, aşırı sefalete mahkum etmeyi işi haline getirir. Biz böylesi gelişmeyi «istemeyiz», «desteklemeyiz.» Ona karşı dövüşürüz. Ama **nasıl** dövüşürüz? Tröstlerin ve kadınların sanayide çalıştırılmasının ilerici olduğunu açıklarız. El zanaatı sistemine, tekel öncesi kapitalizme, kadınlar için sıkıcı ev işlerine dönüşü istemeyiz. Tröstlerin vb. ardından sosyalizme ileri!

Bu mantık **nesnel** gelişmeyi dikkate alır ve gerekli değişikliklerle günümüzde halkın askerileştirilmesi için de geçerlidir. Bugün emperyalist burjuvazi büyükleri olduğu kadar gençliği de askerileştiriyor. Yarın kadınları askerileştirmeye başlayabilir. Tutumumuz şu olmalı: Çok daha iyi! Tam hızla ileri! Çünkü ne kadar hızla gidersek kapitalizme karşı silâhlı ayaklanmaya o kadar yaklaşırız. Paris Komününün (22) örneğini unutmadılarsa eğer, Sosyal-Demokratlar gençliğin vb. askerileştirilmesinden nasıl korkabilirler? Bu bir «cansız kur'am» ya da düş değildir. Bir olgudur. Bütün iktisadi ve siyasal olgular bir yana,

sosyal-demokratlar emperyalist çağın ve emperyalist savaşların kaçınılmaz olarak böylesi olguların bir tekrarını getireceğinden şüphe ederlerse gerçekten üzücü olur.

Mayıs 1871'de Paris Komünü'nün bir burjuva gözlemcisi bir İngiliz gazetesine yazarken şöyle dedi: «Fransız ulusu tamamıyla kadınlardan oluşsaydı ne müthiş bir ulus olurdu!» Kadınlar ve yirmi yaşın altındaki çocuklar Paris Komünü'nde erkeklerle yanyana dövüştü. Geleceğin burjuvaziyi devirme savaşlarında bundan başka birşey olmayacak. Kötü silahlanmış ya da silahsız işçiler burjuvazinin iyi silahlanmış kuvvetleri tarafından vurulurken proleter kadınları edilgince seyretmeyeceklerdir. 1871'de yaptıkları gibi silaha sarılacak ve bugünün korkutulmuş uluslarında —ya da daha doğrusu hükümetlerden ziyade oportünistler tarafından örgütsüzleştirilen günümüz emek hareketinden —devrimci proletaryanın «müthiş uluslar»ının uluslararası bir birliği, er ya da geç, ama mutlak kesinlikle şüphesiz doğacaktır.

Şimdi toplumsal hayatın bütünü askerileştiriliyor. Emperyalizm dünyanın bölüşümü ve yeniden bölüşümü için büyük devletlerin amansız bir mücadelesidir. Bu nedenle o, bütün ülkelerde, yansız ve küçük olanlarda bile daha da askerileştirmeye yol açmak zorundadır. Proleter kadınları buna nasıl karşı koyacaklar? Yalnızca bütün savaşları ve askeri olan herşeyi lanetleyerek, yalnızca silahsızlanmayı isteyerek mi? Ezilen ve gerçekten devrimci bir sınıfın kadınları bu utanç verici rolü asla kabul etmeyecekler. Onlar oğullarına şöyle diyeceklerdir:

«Yakında büyüyeceksin. Sana bir tüfek verecekler. Onu al ve askeri sanat'ı layıkıyla öğren. Proleterler bu bilgiyi, bugünkü savaşta yapıldığı ve sosyalizme ihanet edenlerin sana yapmanı söylediği gibi kardeşlerini, diğer ülkelerin işçilerini vurmak için gereksinmezler. Kendi ülkelerinin burjuvazisiyle dövüş-

mek, sömürüye, sefalete ve savaşa dindarca niyazlarla değil, **burjuvaziyi** yenerek ve silahsızlandırarak son vermek için gereksinirler».

Ekim 1916'da yazıldı
Aralık 1916'da, **Sbornik Sotsial-Demokrata,** Sayı: 2'de yayımlandı.
İmza: N. Lenin

Toplu Eserler,
C. 23, S. 97 - 99

PARTİ PROGRAMININ DEĞİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN BELGELER (*) adlı kitapçıktan.

Rus demokratik cumhuriyetinin anayasası şunları sağlamalıdır:

1. Halk egemenliği; devlette en yüksek iktidar tümüyle, halkın seçeceği ve herhangi bir zamanda görevden alınabilen ve tek bir halk meclisi, tek bölümlü bir meclis oluşturan halk temsilcilerine verilmelidir.

1 — Halk egemenliği; yani en yüksek devlet iktidarının tümüyle, halkın temsilcilerinden oluşan ve tek bölümlü bir yasama meclisinin ellerinde toplanması.

2. Yasama meclisi ve yerel öz-hükümetin çeşitli organları için seçimlerde yirmi yaşına basmış kadın

---

(*) Okuyucuların, programın eski ve yeni metinlerini karşılaştırmalarını kolaylaştırmak için metinlerin her ikisi şu biçimde dizilmiştir:
Eski programın yeni programda da değişmeyen bölümleri olağan harflerle verilmiştir.
Eski programın, yeni programdan tümüyle çıkarılan bölümleri italik yazıyla belirtilmiştir.
Yeni programın eski programda bulunmayan bölümleri siyah harflerle dizilmiştir.

ve erkek tüm yurttaşlara genel, eşit ve doğrudan oy hakkı; gizli oy; her seçmenin herhangi bir temsilci kuruma seçilebilme hakkı; iki yıllık meclisler; halk temsilcilerine aylık; **bütün seçimlerde nisbi temsil; istisnasız tüm temsilcilerin ve seçilmiş memurların seçmenlerinin çoğunluğunun kararıyla herhangi bir zamanda görevden alınabilmesi.**

3. Geniş ölçüde yerel öz-hükümetler; nüfus yapısının ve yaşama koşullarının ve toplumsal koşulların özgül nitelikte olduğu yerlerde bölgesel öz-hükümetler; **devletçe atanmış tüm yerel ve bölgesel yetkililerin kaldırılması.**

4. Kişi ve konut dokunulmazlığı.

5. Kısıtsız düşünce konuşma, basın, toplantı, grev ve dernek özgürlüğü.

6. Gezi ve meslek özgürlüğü.

7. Toplumsal ayrıcalıkların kaldırılması; cinsiyet, inanç, ırk ya da milliyet gözetmeksizin tüm yurttaşlara eşit haklar.

8. Bu amaçla kurulacak ve giderleri devlet ya da yerel öz hükümet örgenlerince karşılanacak olan okullarda halkın, ana dilinde öğretim görme hakkı; her yurttaşın toplantılarda ana dilini kullanma hakkı; tüm yerel halk ve devlet kurumlarında ana dilin resmi dille aynı düzeyde kullanılması; **zorunlu resmi dilin kaldırılması.**

9. — Devletin tüm üye uluslarının kendi kaderlerini belirleme hakkı.

9 — Devletin tüm üye uluslarının özgürce ayrılma ve bağımsız devletler kurma hakkı. Rus ulusunun cumhuriyeti diğer ulus ya da milliyetleri zor yoluyla değil, yalnızca ortak bir devlet kurma sorununda varılacak gönüllü bir anlaşmayla kendine çekmelidir. Bütün ülkelerin işçilerinin birliği ve kardeşçe ittifakı diğer milliyetlere karşı dolaylı ya da dolaysız zor kullanımıyla bağdaşamaz.

10. Herkesin herhangi bir memuru usulüne uy-

gun olarak bir jüri önünde dava edebilme hakkı.

11 — Yargıçların halk tarafından seçilmesi.

11 — **Yargıçların ve sivil olsun, askeri olsun diğer memurların bunlardan herhangi birini seçmenlerinin çoğunluğunun kararıyla herhangi bir zamanda görevden alabilme hakkıyla birlikte, halk tarafından seçilmesi.**

12 — Sürekli ordunun genel olarak silahlandırılmış halkla değiştirilmesi.

12 — **Polisin ve sürekli ordunun genel olarak silanlanmış halkla değiştirilmesi; işçilere ve diğer çalışanlara halk milislerindeki kamu hizmetine ayırdıkları zaman için kapitalistler tarafından düzenli ücretlerin ödenmesi.**

13 — Kilisenin devletten ve okulların kiliseden ayrılması; **okulların mutlak laikliği.**

14 — Her iki cinsten onaltı yaşına kadar olan çocuklar için parasız ve zorunlu genel meslek eğitimi; yoksul çocuklara devletçe yiyecek, giyecek ve okul gereçleri sağlanması.

14 — **Her iki cinsten onaltı yaşına kadar olan çocuklar için parasız ve zorunlu genel ve çoksanatlı eğitim (öğrenciyi en önemli üretim alanlarının kuramsal ve pratik yönleriyle tanıştırma); çocukların eğitiminin onların toplumsal üretici çalışmasıyla yakından bütünleştirilmesi.**

15. **Tüm öğrencilere devletçe yiyecek, giyecek ve okul gereçleri sağlanması.**

16. **Halk eğitiminin demokratça seçilmiş yerel öz-hükümet örgenlerince yönetilmesi; merkezi hükümetin okul derslerinin düzenlenmesine ya da öğretici kurulların seçilişine karışmasına izin verilmemelidir; istenmeyen öğretmenleri görevden alma hakkıyla birlikte öğretmenler doğrudan halk tarafından seçilmelidir.**

Ülkemizin ulusal iktisatının demokratlaştırılmasının temel bir koşulu olarak RSDİP tüm dolaylı vergi-

lerin kaldırılmasını ve gelirler ve miraslar üzerine ilerleyen bir vergi konulmasını ister.

Bir yandan bankacılık ve sanayiinin tröstleşmiş dallarında şimdiden ulaşılan kapitalizmin yüksek gelişme düzeyi, diğer yandan her yerde tüm temel ürünlerin üretim ve dağıtımı üzerinde devlet ve kamu denetimi isteğini doğuran emperyalist savaşın yolaçtığı iktisadi yıkılış, Parti'yi bankaların, sendikaların (tröstlerin) vb. ulusallaştırılmasını istemeye yöneltiyor.

İşçi sınıfını bedensel ve ahlaksal çürümeden korumak ve onun kurtuluş musadesini sürdürme yeteneğini geliştirmek için Parti şunları ister:

1 — Tüm ücretli işçiler için sekiz saatlik işgünü.

1 — İşin sürekli olduğu yerlerde bir saatten az olmamak üzere yemek araları dahil, tüm ücretli işçiler için sekiz saatlik iş günü. Tehlikeli ve sağlıksız sanayilerde iş günü dört ila altı saate indirilecektir.

2. Milli iktisadın tüm dallarında her iki cinsten tüm ücretli işçiler için kırkiki saatten az olmamak üzere yasal haftalık kesintisiz dinlenme süresi.

3. İş saatleri süresinin üzerinde çalışmanın tamamen yasaklanması.

4 — Milli iktisadın tüm dallarında işçi örgütlerinin onayladığı ve teknik nedenlerin mutlaka gerektirdiği durumlar dışında, gece çalışmasının (akşam 9'dan sabah 6'ya kadar) yasaklanması.

4 — Milli iktisadın tüm dallarında işçi örgütlerinin onayladığı ve teknik nedenlerin mutlaka gerektirdiği durumlar dışında —o durumda bile gece çalışmasının dört saatı aşmaması koşuluyla— gece çalışmasının (akşam 8'den sabah 6'ya kadar) yasaklanması.

5 — Okul çağındaki (16 yaşının altındaki) çocukların çalıştırılmasının yasaklanması ve yetişkinlerin (16 ila 18 yaş arası) işgününün 6 saatle kısıtlanması.

5 — (16 yaşın altındaki) okul çağı çocuklarının çalıştırılmasının yasaklanması; yetişkinlerin (16 ila 20 arası) işgününün 4 saat olarak kısıtlanması ve yetişkinlerin sağlıksız sanayilerde ve maden ocaklarında gece çalışmasının yasaklanması.

6 — Kadın sağlığına zararlı tüm sanayi dallarında kadınların çalışmasının yasaklanması; kadınlar hiç bir ücret kaybı olmaksızın doğumdan önce dört, doğumdan sonra altı hafta çalışmayı bırakırlar.

6 — Kadın sağlığına zararlı tüm sanayi dallarında kadınların çalışmasının yasaklanması; kadınların hiçbir ücret kaybı olmaksızın ve parasız tıbbi ve ilaç yardımıyla birlikte, doğumdan önce sekiz, doğumdan sonra sekiz hafta çalışmayı bırakması.

7 — Kadın çalıştıran tüm fabrika ve diğer işletmelerde bebekler ve küçük çocuklar için bakımevleri kurulması; çocuk emziren analara üç saati aşmayan aralıklarla en az yarımşar saatlik paydos verilmesi.

7. Kadın çalıştırılan tüm fabrika ve diğer işletmelerde bebekler ve küçük çocuklar için bakımevleri ve çocuk emziren analar için odalar kurulması; çocuk emziren analara üç saati aşmayan aralıklarla en az yarımşar saatlik paydos verilmesi; böylesi analara çocuk emzirme yardımı ödenmesi ve iş günlerinin altı saate indirilmesi.

8 — Kapitalistlere özel bir vergi koyarak oluşan özel bir kaynaktan işçilere, yaşlılık ve tamamen ya da kısmen iş göremezlik durumlarını kapsayan devlet sigortası.

8 — İşçilerin tam toplumsal sigortası:

a. Ücretli-emeğin her biçimi için.

b. İş-göremezliğin her biçimi için, yani, hastalık, yaralanma, maluliyet, yaşlılık, meslek hastalığı, doğum, dulluk, öksüzlük ve işsizlik vb. için.

c. **Tüm sigorta kurumları tamamıyla sigortalıların kendileri tarafından yönetilmelidir.**

d. **Sigorta giderlerinin kapitalistlerce yüklenilmesi.**

e. **Yürütme örgenleri işçilerce seçilecek olan özyönetimli hasta yardımlaşma derneklerinin denetiminde parasız tıbbi ve ilaç yardımı.**

9 — Ücretlerin aynî ödenmesinin yasaklanması; istisnasız tüm çalışma sözleşmelerinde düzenli haftalık ödeme-gününün belirlenmesi ve ücretlerin para olarak ve çalışma saatleri içinde ödenmesi.

10 — İşverenler tarafından ne gerekçeyle ve ne amaçla olursa olsun (para cezası, bozma vb.) ücretlerden kesinti yapılmasının yasaklanması.

11 — Milli iktisatın tüm dallarında yeterli sayıda fabrika müfettişinin atanması; fabrika denetiminin hükümet işletmeleri dahil, kiralık emek kullanan tüm işletmelere genişletilmesi (ev hizmeti de denetime tabidir); kadın emeği kullanan sanayilere kadın müfettişlerin atanması; fabrika yasalarının uygulanmasının denetlenmesi, fiyatların belirlenmesi ve hammaddelerle işlenmiş ürünlerin kabulü ya da reddi için işçilerce seçilen ve devletçe ödeme yapılan temsilciler.

9. **İşçi örgütlerince seçilen ve kiralık emek kullanan tüm işletmeleri ve ev hizmetçilerini kapsayan bir emek müfettişliği kurulması; kadın emeği kullanan işletmelere kadın müfettişlerin atanması.**

12 — İşverenler tarafından ayrılan yurtların sağlık koşullarını korumak yanında, ücretli işçileri özgür yurttaşlar olarak hayatlarına ve eylemlerine işverenler tarafından karışılmasına karşı korumak için bu yurtlarda geçerli iç tüzükleri denetlemek amacıyla, işçilerce seçilen temsilcilerin yardımcı olacağı yerel özyönetimli örgenler.

13 — Kiralık emek kullanan tüm işletmelerde gereğince örgütlenmiş sağlık koruma denetimi kurulması; tüm tıbbi yardım ve sağlık koruma denetimi sisteminin işverenlerden tamamıyla bağımsız olması; hastalık sırasında tam ödemeyle birlikte, işverenlerin kesesinden işçilere parasız tıbbi yardım.

14 — Emek koruma yasalarını çiğneyen işverenlerin ceza kovuşturmasına konu olması.

10 — Kiralık emek kullanan tüm işletmelerde sağlık koşullarını düzeltmek ve işçilerin hayat ve sağlığını korumak için sağlık koruma yasaları çıkarmak; sağlık sorunlarının işçi örgütleri tarafından seçilen sağlık koruma müfettişliğince ele alınması.

11 — Konut yasaları çıkarılması ve yerleşme yerlerinin sağlık koruma denetimi amacıyla işçi örgütleri tarafından seçilen bir konut müfettişliği kurulması. Gene de, konut sorunu ancak toprağın özel mülkiyetine son vererek ve ucuz ve sağlığa uygun konutlar inşa ederek çözülebilir.

12 — Milli iktisadın tüm dallarında sanayi mahkemeleri kurulması.

15 — Milli iktisatın tüm dallarında, işçi ve işveren örgütlerinden eşit sayıda temsilcilerden oluşan sanayi mahkemeleri kurulması.

16 — Yerel ve yerel-olmayan işçilerin kiralanması için yerel öz-hükümet örgenleri tarafından tüm sanayide iş bulma kurumları (emek pazarları) kurulması; bunların yönetimine işçi ve işveren temsilcilerinin katılması.

13 — İş bulma kolaylıklarının uygunca örgütlenmesi için emek pazarları kurulması. Bu emek pazarları (parti-dışı bir temel üzerinde örgütlenmiş) proleter sınıf örgütleri olmalı, sendikalar ve diğer işçi-sınıfı örgütleriyle yakın bağları bulunmalı ve yerel öz-hükümet örgenlerince akçalanmalıdır.

Nisan-Mayıs 1917'de yazıldı.
1917 Haziran'da, **Parti Programının Değiştirilmesine İlişkin Belgeler** adlı kitapçıkta yayımlandı.
Priboi Publishers, Petrograd

Toplu Eserler,
C. 24, S. 471-77

ÇARLIK RUSYASI'NDA
ÖĞRENCİ GENÇLİK ARASINDA
DEVRİMCİ HAREKET

183 ÖĞRENCİNİN ASKERE ALINMASI (*)

11 Ocak tarihli gazeteler Eğitim Bakanlığının «isyancı toplantılar»ına bir ceza olarak Kiev Üniversitesinden 183 öğrencinin askere alındığını açıklayan bildirisini yayınladı. 29 Temmuz 1899'un Geçici Yasası —öğrenci dünyasına ve topluma yönelen bu tehdit— yasalaşması daha 18 ayı bulmadan uygulanmaya koyuldu. Hükümet de, örneksiz şiddette bir tedbir uygulamasını haklı göstermek için öğrencilerin suçlarını mümkün olduğunca karalayan çok ağır bir iddianame yayınlamakta acele eder görünüyor.

Her suç bir öncekinden daha korkunç! Okul, toplum ve siyaset hayatının çeşitli yönlerini kınadıklarını göstermek amacıyla tüm Rus öğrencilerini örgütlemeyi öngören bir tasarıyı görüşmek için yazın Odesa'da genel bir öğrenci kurultayı toplandı. Bu canice siyasal tertibi cezalandırmak amacıyla tüm öğrenci temsilcileri tutuklandı ve belgelerine el kondu. Ama huzursuzluk yatışmıyor —büyüyor ve **birçok** yüksek eğitim kurumunda ortaya çıkmaya devam ediyor. Öğrenciler ortak sorunlarını özgür ve bağımsız olarak

(*) Resmi açıklama yayımlandığında biz baskıya giriyorduk.

tartışmak ve yürütmek istiyorlar. Yetkililer —Rus memurlarının her zaman ünlüsü oldukları o ruhsuz biçimcilikle— küçük öfkelerle karşılık veriyor, öğrencilerin hoşnutsuzluğunu en yüksek düzeye çıkarıyor ve burjuva duraganlığı bataklığına hâlâ gömülmemiş olan gençlerde bütün polis ve memur istibdatı sistemine karşı çıkma düşüncelerini otomatikman uyarıyorlar.

Kiev öğrencileri görevden ayrılan bir meslektaşının yerini alan bir profesörün görevden alınmasını istiyorlar. Yönetim karşı koyuyor öğrencileri «toplantı ve gösteriler»e kışkırtıyor ve boyun eğiyor. Öğrenciler (bildirildiğine göre) iki «beyaz şeritli»nin bir genç kıza tecavüz etmesi gibi korkunç bir olaya neyin yol açtığını tartışmak için bir toplantı düzenliyorlar. Yönetim, «elebaşılar»ı öğrenci tutukevinde tek başına hücre cezasına mahkum ediyor. Onlar teslim olmayı reddediyorlar. Bunun üzerine okuldan atılıyorlar.

Bir öğrenci kalabalığı atılan öğrencileri gösterilerle demiryolu durağına dek uğurluyor. Öğrenciler yeni bir toplantı yaparlar, akşama dek beklerler ve rektör gelmedikçe dağılmayı reddederler. Vali-yardımcısı ve Jandarma Komutanı bir askeri birliğin başında çıkagelir. Üniversiteyi kuşatır ve ana binayı işgal ederler. Rektör çağrılır. Öğrencilerin belki de bir anayasa istediklerini düşünüyorsunuz? Hayır, istedikleri şey, hücre cezasının uygulanmaması ve atılan öğrencilerin geri alınmasıdır. Toplantıya katılanların adları alınıyor ve evlerine gitmelerine izin veriliyor.

Öğrenci isteklerinin tevazuu ve zararsızlığıyla, bi davranan hükümetin ürkülü korkusu arasındaki bu şaşırtıcı oransızlık üzerine düşünün. Hiçbir şey «herşeye kadir» hükümetimizi bu korku gösterisi kadar ele veremezdi. Bu davranışıyla o, görmek için gözü, işitmek için kulağı olan herkese konumunun tüm istikrarsızlığını ve halkın öfkesinden kurtulmak için yalnızca süngü ve kırmaca dayandığını kavramış ol-

duğunu tanıtlıyor, hiçbir «canice bildiri» bundan daha inandırıcı olamazdı. On yılların deneyi, hükümete, tutuşucu maddelerle çevrilmiş olduğunu ve basit bir kıvılcımın, öğrenci tutukevine karşı basit bir gösterinin bir yangını başlatabileceğini öğretmiştir. Durum böyle olunca örnek bir cezanın gerektiği açıktı: Yüzlerce öğrenciyi askere al! «Volter'in yerine talim çavuşunu geçir!» (24). Bu çözüm eskimemiştir, tersine yirminci yüzyıl onun gerçek uygulanışını görecektir.

Yeniliği eskimiş bir şeyi canlandırma çabasından ileri gelen bu ceza önlemi birçok düşünce ve karşılaştırmalara yolaçıyor. Üç kuşak önce I. Nikola'nın saltanatında askere alma, Rus yarı-köleci toplumunun bütün sistemiyle uyumlu doğal bir cezaydı. Genç soylular askere gönderilir ve er olarak hizmete zorlanır, subay rütbesini kazanana dek sınıf ayrıcalıklarını yitirirlerdi. Köylüler de askere alınır ve bu «Yeşil Yol»-un (25) zalim işkencesiyle birlikte uzun bir ceza mahkümiyeti dönemi anlamına gelirdi. Zamanında büyük bir demokratik reform diye tanıtılan «genel» askeri hizmet benimseneli çeyrek yüzyılı geçti. Salt kağıt üstünde kalmayan gerçek genel askeri hizmet şüphesiz demokratik bir reformdur; toplumsal ayrıcalık sistemini kaldırarak tüm yurttaşları eşit kılar. Ama durum böyle olsaydı askere almak bir ceza olarak kullanılabilir miydi? Hükümet askeri hizmeti bir cezalandırma biçimine çevirerek eski askere alma sistemine **genel** askeri hizmetten çok daha yakın olduğumuzu tanıtlamıyor mu? 1899'un Geçici Yasası Avrupa kurumlarına en çok benzeyen kurumlarımızın bile iki yüzlü maskesini yırtıyor ve onların gerçek Asyalı niteliğini açığa çıkarıyor. Gerçekte bizde genel askeri hizmet yoktur ve hiçbir zaman olmamıştır. Çünkü doğum ve servetin sağladığı ayrıcalıklar sayısız istisnalar yaratır. Gerçekte bizde askeri hizmette yurttaş eşitliğine benzer herhangi birşey yoktur ve hiçbir zaman olmamıştır. Tersine, kışlalar

en isyan ettirici bir haklardan yoksunluk ruhuyla dopdoludur. İşçi sınıfından ya da köylülükten gelen bir asker tümüyle savunmasızdır; onun onuru ayaklar altında çiğnenir, soyulur, dövülür, dövülür ve gene dövülür— onun değişmez ücreti budur. Etkili ilişkileri ve parası olanlar ise ayrıcalık ve bağışıklıklar sağlar. Öyleyse birisini bu zorbalık ve şiddet okuluna almanın bir ceza olabileceğine, hatta hemen hemen haklardan yoksunluk anlamına gelen çok şiddetli bir ceza olabileceğine şaşılmaz. Hükümet bu okulda «isyancılar»a düzence öğreteceğini düşünüyor. Acaba o hesaplarında yanılmıyor mu? Bu Rus askeri hizmet okulu devrimin askeri okulu olmayacak mı? Doğal ki öğrencilerin hepsi bu okuldaki tüm eğitim süresini bitirmeye yetecek dayanıklılığa sahip olmayacaktır. Bazısı ağır yük altında çökecek, askeri yetkililerle savaşta yıkılacak, diğerlerini —zayıf ve gevşek olanlarını kışlalar yıldırıp teslim alacaktır. Ama kışlaların sağlamlaştıracağı kişiler, bakış açısı genişleyecek olan, özgürlük emellerini düşünmeye ve derinden duymaya zorlanacak olanlar da çıkacaktır. Onlar, onurları, çoğu zaman «okumuşlar»a acı çektirmekten belirgin bir zevk alan bir talim çavuşunun insafına kaldığında zorbalık ve baskının tüm ağırlığını sırtlarında duyacaklardır. Onlar, sıradan halkın konumunun ne olduğunu kendi gözleriyle göreceklerdir. Hergün görmek zorunda kalacakları zorbalık ve şiddet sahneleriyle onların yürekleri parçalanacak ve öğrencilerin çektiği haksızlık ve küçük zorbalıkların halkın çekmek zorunda kaldığı baskı ummanında ancak birer damla olduğunu anlayacaklardır. Bunu anlayacak olanlar, askeri hizmetten sonra tüm halkın istibdattan kurtuluşu için halkın öncüsüyle birlikte dövüşmek üzere Anibal yemini (26) edeceklerdir.

Bu yeni cezanın alçaltıcı niteliği de zalimliği kadar çirkindir. hükümet sürgüne gönderilen grevci işçileri bile kötü huylu diye nitelediği gibi, yasasız-

lığa karşı çıkan öğrencileri bayağı kabadayılar olarak ilân ederek hâlâ doğruluk duygusuna sahip bulunan herkese meydan okuyor. Hükümet bildirisini okuyun. Karışıklık, çatışma, çirkinlik, utanmazlık, serserilik gibi sözlerle dolu. Bildiri bir yandan canice siyasal amaçlardan ve siyasal karşı - çıkış isteğinden söz ediyor, diğer yandan, öğrencilere düzencelenmesi gereken bayağı kabadayılar diyerek iftira ediyor. Bu öğrencilere olan sevgisini bildiği Rus kamuoyuna hükümetin attığı bir tokattır. Öğrencilerin buna verebileceği tek uygun karşılık, Kiev öğrencilerinin tehditini yerine getirmek, 29 Temmuz 1899 Geçici Yasasının kaldırılması isteğini desteklemek üzere tüm yüksek eğitim kurumlarında kararlı bir genel öğrenci grevi örgütlemektir.

Ama hükümete karşılık vermesi gerekenler yalnızca öğrenciler değildir. Hükümetin kendi tutumu sonucu, olay, basit bir öğrenci sorununu çok daha aşan birşey olmuştur. Hükümet, verdiği cezanın şiddetiyle övünürcesine, tüm özgürlük emelleriyle alay eder bir biçimde kamuoyuna sesleniyor. hakaretlere sessizce katlanan dilsiz köleler düzeyine düşmek istemiyorlarsa halkın her katından bütün bilinçli unsurlar bu meydan okumaya karşılık vermelidir. Bu bilinçli unsurların başında ileri işçiler ve onlarla ayrılmazca bağıntılı olan Sosyal-Demokrat örgütler gelir. İşçi sınıfı sürekli olarak öğrencilerin şimdi böylesine keskin bir çatışmaya girdiği polis yasasızlığından, karşılaştırılmaz bir biçimde daha büyük zarar ve hakaret görür. İşçi sınıfı, daha şimdiden, kurtuluşu için mücadeleye başlamıştır. O, bu büyük mücadelesinin kendisine büyük zorunluluklar yüklediğini, hatırlamalı bütün halkı istibdattan kurtarmadan kendisini kurtaramayacağını, her siyasal karşıçıkışı yanıtlamanın ve bu karşı-çıkışa her desteği sağlamanın herşeyden önce ve ilkin kendi görevi olduğunu hatırlamalıdır. Öğrenim görmüş sınıflarımı-

zın en iyi temsilcileri ayaklarından burjuva toplumunun tozunu silkmeye ve sosyalistlerin saflarına katılmaya yetenekli ve hazır olduklarını tanıtlamışlar ve bu tanıtı hükümetin işkenceyle öldürdüğü binlerce devrimcinin kanıyla mühürlemişlerdir. Hükümet öğrenci gençliğe karşı asker yollarken ilgisizce seyirci kalabilen bir işçi sosyalist adına layık değildir. Öğrenciler işçilerin yardımına geldiler - işçiler de öğrencilerin yardımına gelmelidir. Hükümet bir siyasal karşı-çıkış çabasını bayağı bir çatışma olarak, ilân ederken halkı aldatmak istiyor. İşçiler bunun bir yalan olduğunu, şiddetin, çirkinliğin, serseriliğin gerçek kaynağının müstebit Rus hükümeti olduğunu, polis ve memurların zorbalığı olduğunu geniş kitlelere açıkça bildirmeli ve açıklamalıdır.

Bu karşı-çıkışın ne biçimde örgütleneceği yerel Sosyal-Demokrat örgütler ve işçi kümeleri tarafından belirlenmelidir. En pratik karşı-çıkış biçimleri bildiriler dağıtmak, yaymak ve asmak ve mümkün olduğu kadar toplumun tüm sınıflarının çağrılacağı toplantılar örgütlemektir. Güçlü ve iyi kurulmuş örgütlerin bulunduğu yerlerde ise halk gösterileri yoluyla daha geniş ve daha açık karşı-çıkış çabaları istenir. Geçen 1 Aralık'ta Harkov'da **Yuzhny Krai** gazetesinin binaları dışında örgütlenen gösteri böylesi bir karşı çıkışa iyi bir örnek olabilir. O sırada, özgürlüğü ve aydınlığı amaçlayan herşeye saldıran ve hükümetin her hayvanlığını yücelten bu kirli paçavranın kuruluş yıldönümü kutlanıyordu. Büyük bir kalabalık Yuzhny Krai'nin önünde toplandı. Bu kalabalık, törenle gazetenin nüshalarını yırttı, bunları atların kuyruğuna bağladı ve köpeklerin beline sardı. Pencerelere taş ve içinde sülfürlü hidrojen bulunan koku bombaları attı ve «Kahrolsun yoz basın!» diye bağrıştı. Böylesi kutlamalara yalnızca yoz gazeteler değil, tüm hükümet daireleri de layıktır. Onlar resmi hayır yıldönümlerini ancak nadiren kutluyor-

larsa da halkın cezalandırılmalarını sürekli olarak kutlamaya layıktırlar. Hükümet zorbalığının ve şiddetinin her görünümü böylesi bir gösteri için uygun bir gerekçedir. Halk, hükümetin öğrencileri cezalandırdığını belirten bildirisini yanıtsız bırakmamalıdır!

Ocak 1901'de yazıldı
Şubat 1901'de **Iskra**'da yayımlandı. Sayı: 2

Toplu Eserler,
C. 4, S. 414 - 19

GÖSTERİLER BAŞLADI

6 Aralık 1876'da St. Petersburg'un Kazan Alanında yapılan Rusya'daki ilk toplumsal-devrimci gösterinin (27) yirmi beşinci yıldönümünü iki hafta önce izledik. Ve bu yılın başlarında gösterilerin sayı ve büyüklüğündeki müthiş artışa işaret ettik. Göstericilerin, «Toprak ve Özgürlük» (1876) (28) ten daha açık bir siyasal şiar ve «Geçici Yasayı Kaldırın» (1901) (29) dan daha kapsamlı bir istek ileri sürmelerini söyledik. Böylesi bir şiar: **siyasal özgürlük** olmalıdır. Bütün halkın ortaya koyacağı istek ise **halk temsilcileri meclisi isteği** olmalıdır.

Şimdi gösterilerin çok değişik yerlerde, Nijni-Novgorod'da, Moskova'da, Harkov'da canlandığını görüyoruz. Halkın huzursuzluğu her yerde büyüyor ve bunu her yerde zorbalık, baskı ve şiddet saçan **istibdata karşı** yönelmiş tek bir akımda birleştirme gereği gittikçe daha zorunlu hale geliyor. 7 Kasım'da Nijni-Novgorod'da Maksim Gorki şerefine düzenlenen bir uğurlama toplantısının sonunda küçük ama başarılı bir gösteri yapıldı. (Nijni-Novgorod gösterisinde bir konuşmacının ustaca belirttiği gibi) tek silâhı özgür konuşma olan, Avrupa çapında ünlü bir

yazar, kendi kasabasından müstebit hükümetçe yargılamasız soruşturmasız sürülüyordu. Başıbozuklar onu bizlere zararlı bir etkide bulunmakla suçluyorlar, dedi konuşmacı. İçlerinde aydınlık ve özgürlük çabası için tek bir kıvılcım yanan tüm Ruslar adına bizler onun etkisinin iyi bir etki olduğunu ilân ediyoruz. Çar'ın kulları kötülüklerini gizlice işliyorlar. Biz onların kötülüklerini herkese ve açıkça ortaya sereceğiz. Rusya'da daha iyi yaşama haklarını istedikleri için işçilere, zorbalığa karşı çıktıkları için öğrencilere saldırılır. Her namuslu ve yiğit ses susturulur! İşçilerin katıldığı gösteri bir öğrencinin okuduğu şiirle sona erdi: «Zorbalık yıkılacak, halk ayağa kalkacak - güçlü, özgür ve sağlam!»

Moskova'da yüzlerce öğrenci Gorki'yi karşılamak için istasyonda bekliyordu. Bu arada ürken polis, Gorki'yi trende **giderken tutukladı** ve (daha önce verilen özel izine karşın) Moskova'ya girmesini yasakladı, onu Nijni-Novgorod'dan doğruca Kursk yoluna aktardı. Gorki'nin sürülmesine karşı gösteri yapılamadı. Ama 18 Kasım'da, N.A.Dobrolyubov'un bir önceki günkü kırkıncı ölüm yıldönümünü anmak için düzenlenen akşam toplantısının yasaklanmasına karşı, herhangi bir ön hazırlık olmaksızın (Genel Vali'nin evi önünde) öğrencilerin ve (Bakanlarımızın sözüyle) «yabancılar»ın bir gösterisi yer aldı. İstibdadın Moskova temsilcisi, zorbalıktan coşkun bir biçimde nefret eden ve «bizim Türkler»e, yani müstebit hükümete karşı bir halk ayaklanmasını coşkunlukla özleyen bir yazarın anısını Rusya'daki bütün öğrenim görmüş ve düşünen insanlarla birlikte sevgiyle taşıyan kişiler tarafından yuhalandı. Moskova öğrenci örgütleri yürütme kurulu'nun 23 Kasım bülteninde haklı olarak söylediği gibi hazırlıksız gösteri hakim olan hoşnutsuzluğun ve karşıçıkışın çarpıcı bir belirtisiydi.

Harkov'da öğrenci sorunlarıyla ilgili bir gösteri

öğrenci olmayanların da katıldığı düzenli bir sokak savaşına dönüştü. Geçen yılın deneyi öğrencilere bir ders kazandırdı. Onlar, yalnızca halkın, özellikle işçilerin desteğinin kendi başarılarını güvenceleyebileceğini ve bu desteği sağlamak için yalnızca eğitim (öğrenci) özgürlüğü mücadelesiyle yetinmemeleri gerektiğini, **bütün halkın özgürlüğü** için, **siyasal özgürlük** için savaşmaları gerektiğini kavradılar. Harkov Öğrenci Örgütleri Ortak Kurulu, Ekim bildirisinde bu düşünceyi açıkça belirtti. Bildiri ve duyurularından anlaşıldığına göre, St. Petersburg, Moskova, Kiev, Riga ve Odesa öğrencileri de halkı saran kölelik karanlığı ortasında eğitim özgürlüğü «düşünün saçmalığını» kavramaya başlıyorlar. General Vannoski'nin, kendisinin bir zamanlar birşeye söz verdiği yolundaki «söylentiler»i inkar ettiği. Moskova'daki rezil konuşması, (Elektrik Mühendisliği Okulundan bir öğrenciyi ona ulakla gelen mektubu ele geçirmek için yakalayan) St. Petersburg hafiyesinin görülmedik küstahlığı, sokakta ve karakolda polisin Yaroslavl öğrencilerine vahşi saldırısı; bunlar ve binlerce diğer olgu, istibdat sisteminin bütününe karşı mücadele, mücadele, mücadele diye haykırıyor. Harkov baytarlarının olayında sabır tükendi. Birinci sınıf öğrencileri, çalışmalarına karşı bürokratça tutumu ve öğrencilerin yüzüne kitap nüshalarını atmaya dek ulaşan dayanılmaz kabalığı nedeniyle Profesör Lagermark'ın görevden alınması için bir dilekçe verdiler! Hükümet, olayı sorusturmadan, bütün birinci sınıf öğrencilerini okuldan atarak karşılık verdi. Üstelik, yaptığı açıklamada, onların profesörlerini seçme hakkı istediğini söyleyerek öğrencilere iftira etti. Bu, bütün Harkov öğrenci kitlesini harekete geçirdi. Bir grev ve gösteri örgütleme kararı alındı. 28 Kasım ve 2 Aralık günleri arasında, Harkov, aynı yılda ikinci kez olmak üzere «bizim Türkler» ile istibdat zorbalığına karşı çıkan halk arasın-

da bir savaş alanına çevirdi. Bir yanda. «Kahrolsun istibdat!» «Yaşasın özgürlük!» haykırışları diğerinde kılıçlar, kamçılar ve halkı çiğneyen atlar. Polis ve Kazaklar (30), yaş ve cinsiyet gözetmeksizin herkese insafsızca saldırarak silâhsız bir kalabalığa karşı bir zafer kazandılar ve şimdi muzafferler...

Zafer kazanmalarına izin verecek miyiz?

İşçiler! Rus halkına azap çektiren kötü kuvveti siz çok iyi biliyorsunuz. Bu kötü kuvvet, işverenlere karşı daha iyi bir hayat ve insan haysiyeti için verdiğiniz günlük mücadelenizde sizin elinizi ayağınızı bağlıyor. Bu kötü kuvvet yüzlerce ve binlerce en iyi yoldaşınızı aranızdan çekip alıyor, hapse atıyor, sürgüne yolluyor ve alay edercesine, onların «kötü huylu kişiler» olduğunu ilân ediyor. Bu kötü kuvvet, 7 Mayıs'da «Özgürlük istiyoruz!» haykırışıyla ayağa kalkan St. Petersburg Obuhov İşletmeleri işçilerine (31) ateş açtı - ve kurşunlardan kurtulan kahramanları mahkûm etmek için bir yargılama maskaralığını sahneye koydu. Bu kötü kuvvet bugün öğrencilere saldırıyor. Yarın daha büyük azgınlıkla sizin üzerinize atılacak. Zaman yitirmeyin! İstibdat hükümetinin başı-bozuklarına karşı her mücadeleyi ve her karşı-çıkışı desteklemeniz gerektiğini hatırlayın! Gösterici öğrencilerle bir anlaşmaya varmak için her çabayı harcayın, hızlı bilgi iletimi ve bildiri dağıtmak için çevreler örgütleyin, herkese, bütün halkın özgürlüğü için mücadele ettiğinizi açıklayın.

Halkın öfkesinin ve açık mücadelenin alevleri, önce burada, sonra orada tutuştuğunda, bu alevlerin üstüne güçlü bir temiz hava akımı yöneltmek, bu alevleri büyük bir yangına çevirmek için körüklemek her zamankinden daha gereklidir!

Iskra, Sayı: 13
20 Aralık 1901

Toplu Eserler,
C. 5, S. 322 - 25

İFLAS BELİRTİLERİ

Hükümetin üniversitelere yönelik siyasetinde bir «yeni tutum»a yol açan, Bogolepov'un Karpovich'in kurşunuyla vurulması olayının üzerinden ancak bir yıl geçti. Bu yıl süresince, sırasıyla, toplumsal öfkenin alışılmamış bir kabarışını, yöneticilerimizin konuşmalarının alışılmamış yumuşaklığını, bu yeni konuşmalarla toplumun, öğrencilerin belirli bir kesiminde de yayılan (ne yazık ki, çok-alışılmış bir biçimde) aklının çelinişini ve son olarak, Vannovski'nin gösterişli sözlerinin yerine getirilmesi üzerine, öğrencilerin karşı-çıkışlarının yeni bir patlamasını izledik. Geçen bahar bir «yeni dönem» bekleyen ve çarcı talim çavuşunun, öğrencilerin ve toplumun umutlarının pek çoğunu yerine getirebileceğine ciddiyetle inananlara kısacası Rus liberallerine, hükümete bir kez daha inanarak ne denli yanıldıkları, baharda etkileyici biçimlere bürünen reform hareketini durdurmak ve kendilerini hükümet sazlarından çıkan tatlı nağmelerle uyuşmaya bırakmak için ne denli az gerekçe bulunduğu şimdi açık olmalıdır. Geçen yılın tüm kurbanlarını üniversiteye yeniden almak sözü bozulduktan sonra, eğitim sis-

teminin gerçek bir reformunu isteyen herkese bir dizi yeni gerici önlem meydan okuduktan sonra, hileli iflasçının sözlerini yerine getirmesini isteyen göstericilere karşı bir dizi taze ve şiddetli misillemeden sonra—bütün bunlardan sonra, «içtenlikli» hükümet «yatıştırma» yolu olarak öğrenci örgütleri için bir «geçici yasa» çıkardı ve «yatışma» yerine, tüm eğitim kurumlarını kapsayan genel bir «karışıklık» yangınıyla karşılaştı.

Biz devrimciler, Vannovski'nin söz verdiği reformların içtenliğine asla inanmadık. Bu «içtenlikli» generalin genelgelerinin ve Nikola Obmanov'un (32) bildirilerinin, istibdatın, «iç düşman»a, yani Rusya' daki tüm ilerici unsurlara karşı verdiği kırk yıllık mücadelede öylesine ustalaştığı liberal siyasetin salt başka bir görünümü olduğunu libarellere durmadan söyledik. Daha hükümetin «yeni tutum» ruhuyla attığı ilk adımlarda liberalleri kapıldıkları «rüyalar»a karşı uyardık. Hükümetin sözlerinin kasti yalancılığını ortaya serdik ve toplumu uyardık: «İlk ciddi saldırıda düşmanınız sersemlediyse, gücünü ve sayısını artırarak yeni vuruşlar yağdırmayı sürdürün...» «Geçici yasa»nın öğrencilere sunduğu örgütlenme hakkının bu karikatürü, hükümetin bu yeni armağanı hakkındaki konuşmalar başlar başlamaz, devrimciler tarafından bildirilmişti. Biz, istibdattan ve onun zavallı reform çabasından ne beklenebileceğini ve ne beklenmesi gerekeceğini biliyorduk. Biz, Vannovski'nin hiç kimseyi ve hiç birşeyi «yatıştırmayacağını», hiçbir ilerici umudu yerine getiremeyeceğini ve «karışıklıklar»ın kaçınılmaz olarak şu ya da bu biçimde tekrarlanacağını biliyorduk.

Bir yıl geçti, ama toplum hâlâ bekliyor. Herhangi bir düzenli durumda varolmaları gereken yüksek eğitim kurumlarının işleyişi yeniden durdu. Onbinlerce gencin hayatının akışı altüst oldu ve toplum eski soruyla yeniden karşı karşıya: «Sonra ne?»

Öğrencilerin dikkate değer bir çoğunluğu «geçici yasa»yı ve bu yasanın izin verdiği örgütleri tanımayı reddetti. Her zamankinden daha kararlı bir biçimde, profesörler hükümetin bu armağanına karşı açık hoşnutsuzluk gösteriyorlar. Ve gerçekten de, bu sözde «reform»un öğrencilere, sadece, özgürlüğe benzer herhangi birşey vermemekle kalmayacağını, onun, üniversite hayatına huzur getirme açısından da değersiz olduğunu anlamak için devrimci olmak gerekmez, köktenci olmak gerekmez. Bu «geçici yasa»nın öğrenciler ve yetkililer arasında önceden bir dizi çatışma nedeni yarattığı apaçık değil mi? Bu yasanın uygulanmasının, en barışçı amaçla yasal olarak yapılan herhangi bir öğrenci toplantısını, yeni «karışıklıklar» için bir başlangıç-noktasına çevireceği açık değil mi? Örneğin, polis görevini yüklenen müfettişlerin böylesi toplantıları yöneterek, sürekli olarak bazı öğrenciler; kızdıracağından, bazılarında karşı-çıkışa yol açacağından, bazılarını korkutacağından ve susturacağından şüphe edilir mi? Ve Rus öğrencilerinin, böylesi toplantıların niteliğinin yetkililerin «istemi»yle zorla belirlenmesine izin vermeyecekleri belli değil mi?

Gene de hükümetin «geçici yasa»nın düzenlediği acayip biçimiyle verdiği toplantı ve örgütleme «hakkı» istibdatın, bir istibdat olarak kalacaksa eğer, öğrencilere verebileceği şeyin azamisidir. Bu yönde herhangi bir adım daha atılması, hükümetin «kullar»ıyla olan ilişkilerinin üzerinde durduğu dengenin intihar eder biçimde bozuluşu demektir. Hükümetin verebileceği bu azami şeye razı olmak ya da karşı-çıkışlarının siyasal, devrimci niteliğini artırmak —öğrencilerin karşısındaki ikilem budur. Çoğunluk ikinci seçeneği benimsiyor. Her zamankinden daha açık olarak öğrencilerin bildiri ve kararlarından devrimci bir ses yükseliyor. Vahşice baskıyı, ve sahte-öpücükleri sırayla kullanma siyaseti etkisini gösteriyor ve öğrenci kitlesini devrimcileştiriyor.

Evet, şu ya da bu yolla, öğrenciler karşılarındaki sorunu çözdüler ve (ninnilerin etkisiyle) yere indirdikleri silahlarını kaldırmaya yeniden hazırlandıklarını bildirdiler. Ama bu hainçe ninnilerle uyuklamış görünen toplum ne yapmak istiyor? Niye sessizliği sürdürmekte ve «sessizleri sevmekte» ısrar ediyor? Niye toplumun karşı-çıkışları yolunda birşey duyulmuyor? Yenilenen huzursuzluğa **onun** etkin desteği nerede? Gerçekten, toplum, şimdiye kadarki her öğrenci hareketinin sonunda görülen o kaçınılmaz acıklı olayları «sessizce» beklemeye mi hazırlanıyor? Gerçekten, kendisini mücadelenin kurbanlarının sayısını sayan tiksindirici manzaraları edilgin, bir gözlemcinin alçaltıcı rolüyle sınırlamayı mı düşünüyor? «Çocuklar»ın, Rus özgürlük sunağında yeni kurbanlar sunma niyetlerini açıkça bildirdikleri sırada, «babalar»ın sesini niye duymuyoruz? Toplumumuz, işçilerin şimdiden desteklediği kadar olsun, öğrencileri neden desteklemiyor? Nihayet, yüksek eğitim kurumlarına proleterlerin oğulları ve kardeşleri gitmiyor. Ve gene de, Kiev, Harkov ve Katerinoslav'daki işçiler, polis yetkililerinin aldığı «ihtiyat tedbirleri»ne ve göstericilere karşı silahlı kuvvet kullanma tehditine rağmen, karşı çıkıcı öğrencilere olan sevgisini açıkça belirtti. Rus proletaryasının devrimci ülkücülüğünün bu belirtisinin, öğrencilerin kaderiyle hayati biçimde ve doğrudan ilgili olan toplumun davranışını etkilememesi ve onu canlı karşı-çıkışlara teşvik etmemesi olanaklı mıdır?

Öğrenci «karışıklıklar»ı bu yıl oldukça elverişli belirtilerle başlıyor. «Kalabalığın», «sokağın» sevgisi kesin. Öğrencilere zamanında destek vererek hükümetin maneviyatını bozmak için her çabayı göstermemek ve ondan gerçek tavizler koparmamak, liberal toplumun payına canice bir hata olur.

Yakın gelecek, liberal toplumumuzun böylesi bir role ne denli yetenekli olduğunu gösterecek. Şimdiki

öğrenci hareketinin sonucu daha çok bu sorunun yanıtına bağlı. Ama sonuç ne olursa olsun, birşey kesindir: Genel öğrenci karışıklıklarının böylesine kısa bir aradan sonra tekrarı, şimdiki sistemin siyasal iflasının bir belirtisidir. Üç yıldır üniversiteler olağan hayata dönemedi, dersler arada sırada yapılıyor, devlet makinasının dişlilerinden biri işlemiyor ve bir süre boşa döndükten sonra, uzun bir dönem tekrar duruyor. Şimdiki siyasal düzen altında bu hastalığın kökten bir tedavisinin olmadığından şüphe edilemez. Merhum Bogolepov, anayurdu, Nikolo I'in verdiği reçetedeki eskimiş ilaçtan aldığı «kahramanca» bir yöntemle kurtarmak istedi. Bunun neye yolaçtığını gördük. Bu yönde daha bir ilerleme olamayacağını açık. Öğrencilere iltifat siyaseti şimdi bozguna uğradı. Ama şiddet ve iltifatın dışında başka yol yok. Ve mevcut düzenin bu tartışılmaz iflasının her yeni görünümü, ilgisiz dar-kafalıların gözünden hükümetin tüm itibarını silerek ve ona karşı mücadelenin gereğini anlayanların sayısını yükselterek hükümetin temellerini daha da parçalayacaktır.

Evet, istibdatın iflası şüphe dışıdır ve istibdat bu gerçeği geniş ölçüde dünyaya ilan etmek için acele ediyor. İmparatorluğun üçte birinde «olağanüstü durum» ilanı ve Rusya'nın her yanında yerel yetkililerin, hep birden, Rus yasalarının izin vermediği hareketleri ağır ceza tehditiyle yasaklayan «zorunlu kararnameler»le ortaya çıkmaları bir iflas ilanı değil midir? Olağan yasaların işleyişini askıya alan tüm olağanüstü kurallar, yapıları gereği, ancak sınırlı bir zamanda ve sınırlı bir alanda uygulanmak içindir. Olağan yasaların engelsiz işleyişi için gerekli dengeyi yeniden kurmak amacıyla, olağanüstü koşulların, belirli bölgelerde olağanüstü tedbirlerin geçici uygulanmasını gerektirdiği varsayılır. Mevcut düzenin temsilcilerinin kullandığı kanıt budur. Olağanüstü yasanın getirilişinin üstünden yirmi küsür yıl

geçti. Bu yasanın İmparatorluğun ana merkezlerinden yirmi yıllık işleyişi, ne ülkenin «yatışma»sını getirdi, ne de kamu düzenini yeniden kurdu. Bu güçlü ilacın yirmi yıllık kullanılışından sonra, görülüyor ki bu ilacın yoketmeyi amaçladığı «güvenilmezlik» hastalığı onu, herhangi bir önemi olan tüm kasaba ve fabrika merkezlerine genişletmeyi gerektirecek kadar yaygınlaştı ve derin kökler saldı! Bu, iflasçının kendisinin açıkça ilan ettiği iflas değil midir? Mevcut düzenin imanlı izleyicileri (şüphesiz böyleleri vardır), halkın yavaş yavaş bu güçlü ilaca alışması ve yeni iğnelere tepki göstermemeye başlaması olgusuyla dehşete düşmelidir.

Hükümetin **iktisadi** siyasetinin de iflası, bu kez kendi isteğine rağmen, açığa çıkıyor. İstibdatın, iktisatı yürütmedeki zorba yöntemleri, köylülüğün canavarca sömürüsüne dayanır. Bu yöntemler şu ya da bu bölgede köylüler arasında tekrarlanan kıtlıkları kaçınılmaz bir sonuç olarak alır. Böylesi zamanlarda, yağmacı devlet halkın önünde, tam da kendisinin soyduğu kişilerin şevkatli koruyuculuğunun soylu rolünde resmi geçit yapmaya girişirdi. 1891'den başlayarak kıtlıklar, baç olarak olağanüstü sayıda kurbanlar götürdü. Ve 1897'den beri, birbirlerini hemen hemen kesintisiz izledi. 1892'de Tolstoy, acılı bir alayla «asalak özsuyuyla semirdiği bitkiyi beslemeye hazırlanıyor» (33) biçimindeki olguyu belirtiyordu. Gerçekten de bu anlamsız bir düşünceydi. Zamanlar değişti. Ve kıtlık köylüklerde olağan bir duruma dönünce, asalağımız, yağmalanmış köylülüğü besleme hayalci düşüncesinden çok aynı düşüncenin ta kendisini devlete karşı bir suç olarak ilan etmekle uğraşıyor. Amaca ulaşıldı; bugünkü büyük kıtlık, bizi ülkemiz için bile alışılmamış bir ölü sessizliği havasında sürüyor. Açlıktan ölen köylülerin feryatları işitilmiyor; kıtlıkta savaş için kamuda işe girişme çabası görülmüyor; gazeteler köylerdeki durum üs-

tüne hiç bir şey söylemiyor. Kıskanılacak bir sessizlik, ama Bay Sipyaginler bu sessizliğin bir kasırga öncesi durgunluğunu çokça hatırlattığını sezmiyorlar mı?

Yıllar yılı milyonlarca köylünün edilgin desteğine dayanan devlet sistemi, onları yıldan yıla kendi yiyeceklerini sağlayamaz bir duruma indirdi. Bay Obmanovlar'ın kırallığının bu **toplumsal** iflası, **siyasal** iflasından daha az öğretici değildir.

Hileli iflasçımızın işleri ne zaman bitirilecek? Gün gün yaşayarak ve siyasal ve mali bütçesindeki delikleri milli örgenliğin canlı vücudundan alınmış deriyle yamayarak uzun süre devam etmeyi başaracak mı? Tarihin, iflasçımıza vereceği mühletin uzunluğu ya da kısalığı birçok etkene bağlıdır. Ama bu etkenlerin en önemlilerinden biri, mevcut düzenin tam iflasını farkedenlerin göstereceği devrimci faaliyetin derecesi olacaktır. Mevcut düzenin çürümesi ilerlemiş bir dönemdedir ve onun mezar-kazıcıları olarak belirlenen toplumsal unsurların **siyasal seferberliğinin** çok önündedir. Bu siyasal seferberlik, en etkili olarak istibdata ölümcül bir vuruşu indirebilecek tek güç olan devrimci Sosyal-Demokrasi tarafından yürütülecektir. Öğrenciler ve hükümet arasındaki yeni çatışma, bize, istibdata düşman tüm toplumsal güçlerin bu seferberliğini hızlandırmayı sağlıyor ve bunu zorunlu kılıyor. Siyasal hayatta aylarca süren düşmanlıklar tarih tarafından yıllara denk sayılır. Yaşadığımız zamanlar gerçekten de düşmanlıkların zamanıdır.

Iskra, Sayı 17
15 Şubat 1902

Toplu Eserler,
C. 6, S. 79 - 85

ORTA OKUL ÖĞRENCİLERİNE

Öğrencilerin çalışkan girişkenliğini yürekten selamlarken biz kendi payımıza, onlara şu yoldaşça öğütü veriyoruz. İnançlı, sağlam ve tutarlı Sosyal-Demokratlar haline gelmek için, çabalarınızı, örgütünüzün ana amacı olarak kendini eğitme üzerine yoğunlaştırmaya çalışın. Bu son derece önemli ve gerekli hazırlık çalışmasıyla doğrudan pratik faaliyet arasına mümkün olan en sıkı ayırım çizgisini çekin. Cephedeki ordunun saflarına katılırken (ve katılmadan önce) yerel ya da tüm-Rusya -Sosyal-Demokrat örgütleriyle en yakın (ve en gizli) temaslar kurun. Böylece, çalışmanıza başladığınızda yalnız kalmazsınız, herşeye yeniden başlamaktansa, önceden zaten yapılmış olanı devam ettirebilirsiniz, derhal saflardaki yerinizi alırsınız, hareketi ilerletir ve onu daha yüksek bir aşamaya çıkarırsınız.

Iskra, Sayı 29
1 Aralık 1902

Toplu Eserler,
C. 6, S. 284

R.S.D.İ.P. KURULLARININ VE KÜMELERİNİN, GENEL PARTİ KURULTAYINA SUNACAKLARI RAPORLARIN KONUSU ÜZERİNE'den

Örgütleme Kurulu'nun (35) üyelerinden birisi, benden, Partimiz kurullarının ve kümelerinin ikinci Kurultay'da (36) sunacakları raporlarda yanıtlandırılması istenir soruların bir dizisini göndermemi istedi. Bununla, böylesi soruların takribi bir dizisini yolluyorum...

IV. YEREL ÇALIŞMANIN NİTELİK, İÇERİK VE KAPSAMI

16. Propaganda. Propagandacıların (çevrelerinin) yapısı? Sayıları, eylem yöntemi? İşçileri içine alıyor mu? Öğrenciler mi hakim? Daha tecrübeli yoldaşlar onların faaliyetlerini inceliyor ve yöneltiyor mu?...

VII. NÜFUSUN İŞÇİ SINIFI DIŞINDAKİ KESİMLERİ ARASINDA TEMASLAR VE FAALİYET

28. Öğrenciler. Etki dağınık ve kişisel mi, yoksa

örgütlü mü? Öğrencilerin arasından birçok Sosyal-Demokrat çıkmış mı? Öğrenci çevreleri, yardımlaşma dernekleri, birlik kurullarıyla herhangi bir temas var mı? Bu temaslar nasıl sürdürülüyor? Konuşmalarla mı? Yazın dağıtımıyla mı? Öğrenciler arasında hakim olan ruhdurumu ve çeşitli ruhdurumlarındaki değişikliklerin tarihi.

Öğrenci huzursuzluklarına ilişkin tutum?

Öğrencilerin gösterilere katılması? Bu konuda ön anlaşmalara varma girişimleri?

Propagandacı olarak öğrenciler, onların bu iş için eğitimi?

29. Ortaokullar, Liseler, dinsel okullar vb.. Ticaret ve iş okulları? Öğrencilerle temasların tabiatı? Öğrenciler arasında hareketin yeni yükseliş dönemine ilşkin tutum? Çevreler ve inuceleme kursları örgütleme girişimleri? Yeni Lise mezunları (ya da öğrencileri) arasından Sosyal-Demokrat harekete kayıtlar yapıldı mı? (ve ne kadar?). Çevreler, konuşmalar? Yazın dağıtımı?...

VIII. SOSYAL-DEMOKRAT OLMAYAN DEVRİMCİ VE MUHALEFET AKIMLARININ DURUMU VE ONLARA İLİŞKİN TUTUM

32. Liberal akımlar. Liberal-Narodnik (37). Halk arasında? Öğrenciler arasında Osvobozhdeniye'nin (38) dağıtımı (öğrenciler arasında? İşçiler arasında?) ve etkisi? Hiç **Osvobozhdeniye** çevreleri var mı? Sosyal--Demokratlara ilişkin tutumları?

Sosyal-Demokrat çevreler arasında **Osvobozhdeniye**'ye ilgi ve bu yayına ilişkin tutum. Propaganda ve ajitasyon için kullanılıyor mu?

Tartışmalı genel toplantılar?

33. Sosyalist-Devrimciler, (39) Onların sözü geçen bölgede ortaya çıkışlarının ayrıntılı anlatımı? Ne za-

man? Narodovoltlardan mı? Sosyalist-Devrimcilere dönüşmeleri? «İktisatçılığın (40) etkisi? Bağlarının ve çevrelerinin niteliği ve yapısı? Kıdemliler? Öğrenciler? İşçiler? Sosyal-Demokratlara karşı mücadele yolu ve nasıl yürütüldüğü?

Sosyal-Demokratlar'ın ve Sosyalist- Devrimciler'in birleşik kümeleri. Ayrıntılı tarihleri, çalışmalarına ilişkin veriler, **bildiriler**, kümelerin kararları ve böylesi.

Sosyalist-Devrimcilerin güçlülüğünün ya da zayıflığının özel görünümleri? Terörcülüğe eğitim? Öğrenciler arasında? İşçiler arasında?

Aralık 1902 - Ocak 1903'de yazıldı
İlkin 1924'de **Proletarskaya Revolutsia** Sayı 1'de yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 6, S. 290, 295 - 96, 298, 299 - 300

R.S.D.İ.P. İKİNCİ KURULTAYI İÇİN ÖĞRENCİ GENÇLİĞE İLİŞKİN TUTUM ÜZERİNE KARAR TASARISI

ÖĞRENCİ GENÇLİK

R.S.D.İ.P. İkinci Kurultayı, öğrenci gençlik arasında yükselen devrimci girişkenliği selamlar ve tüm Parti örgütlerine, örgütlenme çabalarında onlara mümkün olan her yardımı göstermeleri çağrısında bulunur. Tüm örgütlerin, öğrenci kümelerinin ve inceleme çevrelerinin, ilkin, üyelerini bütünlüklü ve tutarlı bir dünya görüşüyle yetiştirmeyi ve onları bugünün çatışan ileri eğilimleri arasındaki temel akımlar olan, bir yandan Marksçılık, diğer yandan Rus Narodçuluğu ve Batı-Avrupa oportünizmiyle tümüyle tanıştırmayı faaliyetlerinin ana hedefi yapmalarını; ikinci olarak, devrimci ve muhalefet hareketleri arasında keskin tartışmaların zararı ve faydasızlığı üzerine boş devrimci ya da idealist lafazanlık ve darkafalı yakınmalarla onları tam bir devrimci eğitimden alıkoyan sahte dostlarına karşı gençliğin uyanık ol-

masını tavsiye eder. Çünkü gerçekte, bu sahte dostlar devrimci çalışmaya karşı salt ilkesiz ve ciddiyetsiz bir tutumu yayıyorlar.Üçüncü olarak onlara öğütlerinden yararlanabilmeleri ve mümkün olduğu kadarıyla daha çalışmalarının ta başında ciddi yanlışlardan kaçınabilmeleri için, pratik çalışma yaparken Sosyal-Demokrat örgütlerle ön temas kurmaya çalışmalarını tavsiye eder.

En geç 17 (30) Haziran-Temmuz 1903'de yazıldı.
İlkin 1904'te **R.S.D.İ.P. İkinci Olağan Kurultay Tutanakları**'nda (Cenevre, Merkez Kurulu Yayını) yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 6, S. 471

R.S.D.İ.P. İKİNCİ KURULTAYINDA ÖĞRENCİ GENÇLİĞE İLİŞKİN TUTUM ÜZERİNE KONUŞMA

10(23) AĞUSTOS 1903

«Sahte dostlar» deyimi yalnızca gericilerce kullanılmaz; liberallerin ve Sosyalist-Devrimcilerin örneğinden «sahte dostlar»ın var olduğunu biliyoruz. Gençliği, böylesi farklı akımlar arasında ayrım yapmalarına gerek olmadığına inandırmaya çalışanlar; bu sahte dostlardır. Biz, tersine, bütünlüklü bir devrimci dünya görüşü geliştirmeyi ana görev sayıyoruz ve gelecekteki pratik görev, kendilerini örgütlerken, gençliğin kurullarımıza başvurmasını sağlamaktır.

İlkin 1904'de
R.S.D.İ.P. **İkinci Olağan Kurultay Tutanakları**'nda
(Cenevre, Merkez Kurulu Yayını)
yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 6, S. 509

DEVRİMCİ GENÇLİĞİN GÖREVLERİ (41)

Birinci Mektup

Yanılmıyorsak, ilkin **Osvobozhdeniye**'nin 4 (28) sayısında yayımlanan ve **Iskra**'nın da eline geçen **Öğrenci** (42) gazetesi yazı kurulunun açıklaması, bize göre, **Öğrenci**'nin ilk sayısının çıkışından bu yana, yayımcılarının görüşlerinde dikkate değer bir ilerlemenin göstergesidir. Açıklamadaki görüşlere katılmadığını bildirmekte acele ederken Bay Struve yanılmıyordu; bu görüşler, burjuva-liberal örgen tarafından öylesine tutarlı olarak ve hararetle savunulan oportünizm eğiliminden gerçekten de kökten farklıdır. «Devrimci duygu tek başına öğrenciler arasında ideolojik birliği sağlayamaz», «bu, şu ya da bu sosyalist dünya görüşüne dayalı sosyalist bir ülkü» ve üstelik «belirli ve bütünlüklü» bir görüş «gerektirir» diyerek, **Öğrenci**'nin yayımcıları, ideolojik kayıtsızlık ve kuramsal oportünizmle ilkede ayrılmışlar ve öğrencileri devrimcileştirme yolu sorununu uygun bir temele oturtmuşlardır.

Doğrudur, bayağı «devrimciliğin» geçerli bakış

açısından, öğrenciler arasında ideolojik birliğin sağlanması bütünlüklü bir dünya görüşü gerektirmez. Devrimci düşüncelerin çeşitli türlerine karşı «hoşgörülü» bir tutum ve herhangi belirli bir düşünceler dizisine olumlu bağlılıktan kaçınmayı isteyerek onu dışarıda bile bırakır. Kısacası, bu siyasal bilgiçlerin gözünde, ideolojik birlik (tabiiki, görüşlerin genişliği, ne pahasına olursa olsun ve derhal birliğin önemi vb. hakkında harcıalem sözlerle az ya da çok ustalıkla gizlenen) ideolojik ilkelerin belirli bir yokluğunu önkoşar. Bu düşünce çizgisini savunmak için her zaman belirtilen az çok akla yakın ve ilk bakışta inandırıcı gelen bir kanıt da, öğrenciler arasında siyasal ve toplumsal görüşleri çok farklı kümelerin bulunduğuna ve zorunlu olarak bulunacağına—bu, genellikle bilinen ve tartışılmaz gerçeğe işaret etmek ve bütünlüklü ve belirli bir dünya görüşü isteğinin bu nedenle bu kümelerin bazısını kaçınılmaz biçimde iteceğini ve sonuçta birliği önleyeceğini, uyumlu eylem yerine ayrılık yaratacağını ve böylelikle ortak siyasal saldırının gücünü zayıflatacağını vb. vb. sonsuzca ilan etmektir.

Bu akla yakın kanıtı inceleyelim. Örneğin, **Öğrenci**'nin 1. sayısında verilmiş olan öğrencilerin kümelere ayrılışını alalım. Bu ilk sayıda yayımcılar henüz belirli ve bütünlüklü bir dünya görüşü isteğini öne sürmemişlerdi, bu nedenle onların Sosyal-Demokrat «darlığına» eğilim gösterdiğinden şüphe etmek zordur. **Öğrenci**'nin ilk sayısındaki başyazı günümüz öğrencileri arasında başlıca dört küme ayırıyor: (1) İlgisiz kalabalık — öğrenci hareketine tümüyle ilgisiz olan kişiler» 2) «Okulcular» — yalnızca okul türü öğrenci hareketlerini benimseyenler. 3) «genel olarak öğrenci hareketlerine karşı olanlar, ulusalcılar, anti-semitikler vb. ve 4) «siyasal-düşünüşlüler» —çarlık zorbalığının devrilmesi için dövüşmeye inananlar. «Bu kümede iki çelişik unsurdan

oluşur, devrimci eğilimli tamamen burjuva siyasal muhalefetten olanlar ve yeni doğmuş [ancak yeni mi doğmuş? **N. Lenin**] sosyalist düşünüşlü devrimci aydın proletaryadan olanlar.» Bu ikinci alt-küme de, hepimizin bildiği gibi, Sosyalist-Devrimci öğrenciler ve Sosyal-Demokrat öğrencilere bölündüğüne göre, günümüz öğrencileri arasında **altı** siyasal küme buluruz: gericiler, ilgisizler, okulcular, liberaller, Sosyalist-Devrimciler ve Sosyal-Demokratlar.

Şu soru çıkar: Acaba bu tesadüfi bir kümelenme görüşlerin geçici bir dizilişi midir? Sorunla biraz olsun ilgilenmiş herkesin olumsuz cevap vermesi için bu sorunun sadece sorulması yeter. Ve, gerçekten öğrencilerimiz arasında başka herhangi bir kümelenme olamazdı. Çünkü onlar, aydınların en duyarlı kesimidir ve aydınlara bu ad, tam da, bir bütün olarak toplumdaki sınıf çıkarlarının ve siyasal kümelenmelerin gelişmesini en bilinçli, en kararlı ve en kusursuz biçimde yansıttıkları ve belirttikleri için verilir. Onların siyasal kümelenmeleri, bir bütün olarak toplumun siyasal kümelenmesine karşılıklanmasaydı, öğrenciler şimdi ne iseler o olamazlardı. Burada «karşılıklanmak», öğrenci kümelerinin ve toplumsal kümelerin, güç ve sayıda mutlak orantılı olması anlamında değil, toplumdaki aynı kümelerin öğrenciler arasında zorunlu ve kaçınılmaz biçimde var olması anlamındadır. Sınıf zıtlıklarının (göreceli) başlangıçsal gelişimi, siyasal el-deymemişliği, nüfusun büyük ezici çoğunluğunun polis zorbalığı yönetimi altında ezilmiş ve çiğnenmiş durumuyla, bir bütün olarak Rus toplumu, tam bu altı kümeyle nitelendirilir, yani: gericiler, ilgisizler, **yükselişçiler,** liberaller, Sosyalist-Devrimciler ve Sosyal-Demokratlar «Okulcular» yerine, burada, «yükselişçiler» dedim, yani siyasal bir mücadele olmaksızın yasa-tanır ilerlemeye, istibdat altında ilerlemeye inananlar, dedim. Böylesi yükselişçiler Rus toplumunun bütün kesimlerinde bulunur

ve, her yerde, öğrenci «okulcular» gibi, kendilerini, meslek çıkarlarının dar sınırlarıyla, ulusal iktisadın ya da devlet ve yerel yönetimlerin kendi özel kollarının düzelmesiyle kısıtlarlar. Bunlar, değişik eğilimlerin «siyasal-düşünüşlüleri» arasında (okulcular gibi) hiçbir ayırım yapmayarak ve siyaset deyimiyle... hükümet biçimiyle ilgili herşeyi ifade ederek her yerde «siyaset»ten korkuyla kaçarlar. Yükselişçiler her zaman liberalizmimizin geniş temelini oluşturdular ve hâlâ oluşturuyorlar: «barışçı» zamanlarda) yükselişçi çevirirsek, siyasal gericilik zamanlarda («Rusça»ya çevirirsek siyasal gericilik zamanlarında) yükselişçi ve liberal kavramları pratikte eşanlamlı olur. Ve savaş zamanlarında, artan halk öfkesi zamanlarında, istibdata karşı yükselen saldırı zamanlarında bile aralarındaki ayrım çoğu kez belirsiz kalır. Rus liberali, özgür yabancı bir yayında istibdata karşı doğrudan ve açık bir karşı-çıkışla göründüğünde bile, kendisinin herşeyden önce bir yükselişçi olduğunu asla unutmaz ve ikide bir, bir köle gibi, ya da isterseniz yasa-tanır, sadık ve saygılı bir kul gibi konuşmaya başlar—**Osvobozhdeniye**'ye bakınız.

Yükselişçiler ve liberaller arasında belirli ve açıkça anlaşılır bir sınır çizgisinin yokluğu, Rus toplumundaki tüm siyasal kümelenmenin genel bir özelliğidir. Denilebilir ki, yukarıdaki altı kümeye bölünme yanlıştır, çünkü bu, Rus toplumundaki sınıfsal bölünmeye karşılıklanmaz. Ama böylesi bir itiraz temelsiz olurdu. Sınıfsal bölünme, tabii ki, siyasal kümelenmenin nihai temelidir; **son tahlilde**, tabii ki, bu kümelenmeyi her zaman belirler. Ama bu nihai temel ancak tarihsel gelişme süreci içinde ve bu sürece katılanların ve bu sürecin yapıcılarının bilinci yükselirken ortaya çıkar. Bu «son tahlil»e, ancak, bazen yıllar ve on yıllar süren uzun, inatçı bir mücadeleyle bazen siyasal bunalımlar biçiminde fırtına gibi patlak veren, diğer zamanlarda sönen ve daha önce-

lerde olduğu gibi, geçici olarak kesintiye uğrayan siyasal mücadeleyle varılır. Örneğin, siyasal mücadelenin özelikle keskin biçimlere büründüğü ve ilerici sınıfın —proletaryanın— özellikle sınıf bilincine sahip olduğu Almanya'da, hâlâ, kendisine ad veren bayrağın, türdeş-olmayan (ama bütün olarak kesinlikle karşı-proleter) sınıf tabiatını gizlemeye yaradığı Merkez gibi partiler (ve güçlü partiler) bulunması boşuna değildir. Rusya'da günümüz siyasal kümelerinin sınıf-kökeninin, halkın bir bütün olarak siyasal haklardan yoksun durumuyla, halkın üzerinde dikkate değercesine iyi örgütlenmiş, ideolojice birleşmiş ve geleneksel olarak dışa kapalı bir bürokrasinin hakimiyetiyle koyuca gölgelenmesine şaşmaya daha az neden var. Asıl şaşırtıcı olan şey, Rusya'nın Avrupa kapitalist çizgisi üzerinde gelişmesinin, Asyalı siyasal sistemine rağmen daha şimdiden toplumun siyasal kümelenişi üzerine öylesine güçlü bir damga vurmasıdır.

Bizim ülkemizde de, her kapitalist ülkenin ilerici sınıfı olan sanayi proletaryası, çoktandır tüm dünyanın sınıf bilincine sahip proletaryasının programı haline gelen bir programın bayrağı altında, Sosyal-Demokrasi'nin önderliğinde kitlesel, örgütlü hareket yoluna girmişti. Siyasete ilgisiz kişilerin oluşturduğu bölüm, Rusya'da, tabii ki, herhangi bir Avrupa ülkesindekinden karşılaştırılmaz biçimde daha geniştir ama Rusya'da bile artık bu bölümün ilkel ve eski el değmemişliğinden söz edilemez: Sınıf bilincine sahip olmayan işçilerin ve kısmen de köylülerin— ilgisizliği, yerini, bu ilgisizliğin, besili burjuva ve küçük-burjuvaların ilgisizliğiyle hiçbir ortak yanının olmadığını açıkça göstererek, artan sıklıkta siyasal huzursuzluk patlamalarına ve etkin karşı-çıkışa bırakıyor. Kapitalist gelişmesinin hâlâ göreceli olarak aşağı derecesi sayesinde, Rusya'da özellikle çok sayıda olan bu sonuncu sınıf (küçük-burjuvazi, Çev.)

bir yandan, şimdiden tartışılmaz biçimde bazı bilinçli ve tutarlı gericiler üretiyor. Ve ama, diğer yandan, o, karşılaştırılmazcasına daha sık biçimde cahil ve ezilmiş «emekçi halk» kitlesinden hâlâ pek az ayrılır ve ideologlarını, tamamıyla yerleşmemiş dünya görüşleri ve demokrat ve ilkel-sosyalist düşüncelerin bilinçsiz karmaşasıyla **raznochintsy** (44) aydınlarının büyük kümesi içinden seçer. Onun eski aydınlarına, liberal-narodnik kesiminin sağ kanadına ve hem de en sol kanada, «Sosyalist-Devrimciler»e özgü olan, tam da bu ideolojidir.

«Eski» Rus aydınları dedim. Çünkü liberalizm aracılığıyla ilkel Narotçuluğu ve belirsiz sosyalizmi hemen hemen tümüyle soyup çıkaran (tabii ki, Rus Marksçılığının yardımı olmadan değil) **yeni** aydınlar ülkemizde şimdiden göründü. Gerçek burjuva-liberal aydınların oluşumu, Rusya'da, özellikle bu sürece Bay Struve, Berdyaev, Bulgakov ve ortakları gibi uyanık ve her oportünist modaya duyarlı olan kişilerin katılması sayesinde, dev adımlarla ilerliyor. Son olarak, Rus toplumunun, aydınlara dahil olmayan o liberal ve gerici unsurlarına gelince, onların burjuvazimizin ya da toprak sahiplerimizin şu ya da bu kesiminin sınıf çıkarlarıyla olan ilişkileri, Zemstvolarımızın, Dumalarımızın, senet-borsaları kurullarımızın, sergi kurullarımızın, vb. faaliyetlerinden biraz olsun haberli herhangi bir kişi için yeterince açıktır.

★

Ve böylece, öğrencilerimizin siyasal kümelenmesinin tesadüfi olmadığı, sonucuna bu kümelenmenin zorunlu olarak yukarıda açıkladığımız gibi olduğunu belirten kesin sonuca, **Öğrenci**'nin ilk sayısıyla birlikte, vardık. Bu olguyu kabul ettirdikten sonra, «öğrenciler arasında ideolojik birliği sağlamak», öğrencileri «devrimcileştirmek» v.b. sözleri ile gerçekte

neyi anlamak gerektiği konusundaki tartışmalı sorunu kolayca çözebiliriz. Böylesine basit bir sorunun tartışmaya yolaçması ilk bakışta tuhaf bile görünüyor. Öğrencilerin siyasal kümelenmesi toplumun siyasal kümelenmesine karşılıklanırsa, öğrenciler arasında «ideolojik birlik» «sağlama»nın yalnızca şu iki şeyden biri anlamına geldiği sonucu kendiliğinden çıkmaz mı? Ya mümkün olduğu kadar çok öğrenciyi, oldukça belirli bir toplumsal ve siyasal düşünceler dizisine kazanmak. Ya da belirli bir siyasal kümenin öğrencileriyle o, kümenin öğrenci kitlesi dışındaki üyeleri arasında mümkün olan en yakın bağı kurmak. Kişinin, ancak bu devrimcileştirme sürecinin tümüyle belirli olan içerik ve niteliğini düşünerek, öğrencileri devrimcileştirmekten, söz edebileceği apaçık değil midir? Örneğin, bir Sosyal-Demokrat için, bu, ilk, olarak öğrenciler arasında Sosyal-Demokrat düşünceler yaymak ve adına «Sosyalist-Devrimci» denmesine rağmen devrimci sosyalizmle ortak hiçbir şeyi olmayan düşüncelerle savaşmak: ikinci olarak, okulcu türü dahil her demokratik öğrenci hareketini genişletmeye çalışmak ve onu daha bilinçli ve kararlı yapmak demektir.

Böylesine açık ve basit bir sorunun nasıl karıştırıldığı ve tartışmalı hale getirildiği çok ilginç ve çok özgül bir hikâyedir. **Revolutsionnaya Rossiya** (45) (Sayı 13 ve 17) ile **Iskra** (Sayı 31 ve 35) arasında Birleşik Dernekler ve Öğrenci Örgütleri Kiev Ortak Kurulu'nun «Açık Mektup»u (**Revolutsionnaya Rosiya** Sayı 13'de ve **Öğrenci** Sayı 1'de yayınlandı) üzerinde bir tartışma çıktı. Kiev Ortak kurulu, 1902'deki İkinci Tüm-Rusya Öğrenci Kurultayı'nın öğrenci örgütlerinin R.S.D.İ.P. kurullarıyla ilişkiler sürdürmesi kararını «dar» bir karar olarak niteledi. Ve oldukça açık bir olgu, belirli bölgelerdeki öğrencilerin belirli bir kesiminin «Sosyalist-Devrimci Parti»ye yakınlık duy-

maları olgusu, «öğrenciler, öğrenciler olarak kendilerini tümüyle ne Sosyalist-Devrimci Parti'yle, ne de Sosyal-Demokrat Parti'yle birleştirebilirler» biçimindeki çok «tarafsız» ve çok çürük kanıtla ustalıkla örtülmüştü. **Iskra** bu kanıtın çürüklüğüne işaret etti. Ama **Revolutsionnaya Rossiya** tabii ki, Iskracılar'a ayrılığın ve bölünmenin bağnazları diyerek ve onları «akılsızlık» ve siyasal olgunluktan yoksunlukla suçlayarak, kendini savunmak için silah kuşandı.

Yukarıda söylenenlerden sonra, böylesi bir kanıtın saçmalığı çok açıktır. Ortadaki sorun, öğrencilerin oynaması gereken özgül siyasal roldür. Ve siz, ilkin, öğrencilerin toplumun geriye kalanından koparılmış olmadıklarına, öyleyse her zaman ve kaçınılmaz biçimde bir bütün olarak toplumun siyasal kümelenmesini yansıttıkları olgusuna gözlerinizi kapamalısınız. Ve sonra, gözleriniz kapalı, öğrenci olarak öğrenciler ya da genel olarak öğrenciler hakkında gevezeliğe geçmelisiniz. Ki, o zaman varılacak sonuç... belli bir siyasal partiyle birleşmekten doğan bölünme ve ayrılıkların zararlılığıdır. Bu acayip tartışmayı sonucuna ulaştırmak için, tartışmacının siyasal düzeyden meslek ya da öğretim düzeyine atlamak zorunda kalacağı gün gibi açıktır. İlkin genel öğrenci çıkarlarından ve genel öğrenci mücadelesinden ve ikinci olarak öğrencilerin öğretimsel amaçlarından, gelecekteki toplumsal faaliyet için kendilerini eğitme ve bilinçli siyasal savaşçılar haline gelme görevinden söz ederek, **Revolutsionnaya Rossiya**'nın «Öğrenciler ve Devrim» (Sayı 17) makalesinde yaptığı şey, tam da böylesi bir uzun atlamadır. Bu iki nokta da çok doğru-ama durumla hiç bir ilgisi yok ve yalnızca sorunu karıştırıyor. Tartışılan sorun, tam da tabiatı gereği partilerin mücadelesine ayrılmaz biçimde bağlı olan ve kaçınılmaz olarak belirli bir partiyi **seçmeyi** içeren **siyasal** faaliyettir. Öyleyse, tüm siyasal faaliyet, çok ciddi bilimsel eğitim ve sağlam

inançlar «geliştirmek» ister; ya da **hiçbir** siyasal çalışma belli bir eğilimdeki siyasal düşünüşlü kişi çevreleriyle sınırlanamaz; o, nüfusun durmadan daha geniş kesimlerine yöneltilmelidir; her kesimin meslek çıkarlarıyla bağ kurmalıdır; meslek hareketini siyasal hareketle birleştirmeli ve onun düzeyine yükseltmelidir biçimindeki gerekçelerle, kişi, bu seçmeden nasıl kaçınabilir? Ne var ki, kendi konumlarını savunmak için, böylesi oyunlara başvurmak zorunda kalmaları olgusu, bu kişilerin, hem kesin bilimsel inançlardan hem sağlam bir siyasal çizgiden ne kadar zavallıca yoksun olduklarını gösterir! Soruna ne yandan yaklaşırsanız yaklaşın, Sosyalist-Devrimciler'in kendilerini hem bilimsel kuram hem de pratik siyasete ilişkin olarak-Marksçılık, Batı Avrupa «eleştirici» oportünizmi ve Rus küçük-burjuva Narodçuluğu arasında dengeleme çabalarını kınarken Sosyal-Demokratların çoktandır açıkladığı o eski gerçeğin, yeniden doğrulanmasını bulursunuz. (*)

Gerçekten de, siyasal ilişkilerin biraz olsun geliştiği bir durum düşünün ve bizim «tartışmalı sorun»-un pratikte nasıl göründüğüne bakın. Bir dinsel parti, bir liberal parti ve bir Sosyal -Demokrat parti varsayın. Bu partiler, bazı bölgelerde, diyelim ki öğrencilerin ve belki de işçi sınıfının bazı kesimleri arasında çalışıyorlar. Onlar öğrencilerin ve işçilerin etkili temsilcilerinin mümkün olan en çoğunu kazanmaya çabalarlar. Tüm öğrencilerin ve işçi sınıfının bütününün, ortak, belirli genel öğretim ve meslek çıkarlarının varlığı gerekçesiyle onların, bu temsilcilerin belirli bir partiyi seçmesine karşı koyacakları düşünülebilir mi? Bu, basım sanatının ayrımsız

(*) Sosyalist - Devrimcilerin program ve taktiklerinin tutarsız ve tabiatında çelişik olduğu iddiasının özel ayrıntılı açıklama gerektirdiğini söylemeye pek az gerek var. Buna, ayrıntılı olarak, sonraki bir mektupta girişeceğimizi umuyoruz.

tüm partilere yararlı olduğu gerekçesiyle partilerin mücadelesi olgusunu reddetmek gibi bir şey olurdu. Uygar ülkelerde, en geniş ve en sağlam biçimde kurulmuş öğrenim ve meslek birliklerinin muazzam değerini kavramayan hiçbir parti yoktur. Ama partiler herbiri bu birliklerde kendi etkisinin hakim olmasına çalışır. Şu ya da bu kurumun partisiz oluşu hakkında konuşmanın, genellikle, mevcut kurumların, yüzde doksan dokuzunun zaten, çok belirli bir siyasal ruhla doldurulmuş olduğu gerçeğini örtmek isteyen hakim sınıfların hilesinden başka birşey olmadığını kim bilmez? Öyleyken, Sosyalist-Devrimcilerimizin yaptığı şey, gerçekte, «partisizlik» şerefine gazel okumaktır. **Revolutsionnaya Rossiya**'dan (Sayı 17) örneğin şu dokunaklı parçayı alalım: «Bir devrimci örgütün, kendisine tâbi olmayan her bağımsız örgütü, yıkılması ve ne bahasına olursa olsun, saflarına bölünme, ayrılık ve dağılmanın sokulması gereken bir **rakip** saymaya kararlı olması ne kısa-görüşlü bir taktiktir!» Bu, Moskova Sosyal-Demokrat örgütünün, öğrencileri, yakın yıllarda üniversite çıkarlarının dar sınırlarına çekildikleri için kınayan 1896 (46) çağrısına ilişkin olarak söyleniyor. Revolutsionnaya Rossiya, öğrenci örgütlerinin varlığı, «devrimci olarak beliren»lerin, çabalarını işçilerin davasına hasretmelerini asla önlemez diyerek öğütte bulunuyor.

Burada ne kadar karışıklık bulunduğuna bir bakın. Rekabet, ancak bir siyasal örgütle diğer bir siyasal örgüt arasında bir siyasal eğilimle diğer bir siyasal eğilim arasında mümkündür (ve kaçınılmaz dır). Bir yardımlaşma derneği ile bir devrimci çevre arasında rekabet olamaz. **Revolutsionnaya Rossiya**, bu ikincisine birinciyi yoketme kararlılığını atfederken tamamen saçmalıyor. Ama bu adı geçen yardımlaşma derneğinde belli bir siyasal eğilim gelişirse, —örneğin devrimcilere yardım etmemek ya da kitaplıktan yasa-dışı kitapları atmak— o zaman, her dü-

rüst «siyasal - düşünüşlü» kişi onunla rekabete ve doğrudan kavgaya zorunludur. Çevreleri, dar üniversite çıkarlarıyla sınırlayanlar varsa (şüphesiz böyleleri vardır ve 1896'da bunlar çok daha fazlaydılar!), onlarla, çıkarları daraltmayı değil genişletmeyi savunanlar arasında bir mücadele, aynı biçimde, gerekli ve zorunludur. Ve şu noktayı hatırlatalım. **Revolutsionnaya Rossiya** ile Iskra arasındaki tartışmayı doğuran Kiev Kurulu'nun açık mektubunda, sorun, öğrenci örgütleri ve devrimci örgütler arasında seçme sorunu değil, farklı eğilimlerdeki devrimci örgütler arasında bir seçme sorunuydu. Böylelikle, seçmeye başlayanlar, zaten «devrimci olarak beliren» kişilerdir. Bizim «Sosyalist-Devrimciler», devrimci bir örgütle bir öğrenci meslek örgütü arasında rekabetin kısa görüşlü olduğu bahanesiyle onları geriye sürüklüyorlar... Bu, gerçekten çok saçma, efendiler!

Öğrencilerin **devrimci** kesimi iki devrimci partiden birini seçmeye başladı ve onlara sunulan ders şu: «Bu etki» yani öğrencilerin sosyalist kesiminin diğerleri üzerindeki etkisi, «belirli bir [tabii ki, belirsizlik tercih edilir] parti yaftasını [bazısı için yafta, bazısı için bayrak] dayatarak, öğrenci arkadaşlarının aklını çelerek [bütün ülkelerin tüm burjuva basını, Sosyal - Demokrasinin büyümesini, her zaman, masum arkadaşlarının bilincini çelen ebeşilara ve karışıklık çıkarıcılara bağlar] elde edilmedi.» Şüphesiz, her dürüst öğrenci, sosyalistlere yöneltilen bu yafta «dayatma» ve «akıl çelme» suçlamaları için ne düşüneceğini bilecektir. Ve bu belkemiksiz, gevşek ve ilkesiz sözler, parti örgütü, parti tutarlılığı ve şerefi, parti bayrağı düşüncelerinin hâlâ böylesine ölçülmez biçimde zayıf olduğu Rusya'da söyleniyor!

Bizim «Sosyalist-Devrimciler», devrimci öğrencilere «devrimci kamptaki hizip kavgalarını bir yana bırakarak genel siyasal hareketle dayanışma»sını ilan eden eski öğrenci kurultaylarını örnek olarak göste-

riyorlar. Bu «genel siyasal» hareket nedir? Sosyalist hareket artı liberal hareket. O ayırımı bir yana bırakmak, en yakın olan hareketi, yani liberal hareketi tutmak demektir. Böyle yapmayı teşvik edenlerde «Sosyalist-Devrimciler»! Kendilerine **ayrı** bir partiyiz diyenler, parti mücadelesinden ayrılmayı teşvik ediyorlar! Bu o partinin siyasal mallarını kendi bayrağı altında taşıyamadığını ve kaçakçılığa başvurmak zorunda kaldığını göstermiyor mu? O partinin **kendine özgü** herhangi bir belirli program temelinden yoksun olduğu açık değil midir? Bunu şimdi göreceğiz.

★

Sosyalist-Devrimcilerin, öğrenciler ve devrim hakkındaki tartışmalarında yaptıkları yanlışlar, yalnızca, bizim yukarda göstermeye çalıştığımız mantık yokluğuna bağlanamaz. Bir anlamda iş tersinedir: Tartışmalarının mantıksızlığı onların temel yanlışından doğuyor. Onlar, bir «parti olarak,daha başından öylesine çelişik, öylesine kaygan tabiatlı bir tutum benimsediler ki oldukça dürüst ve siyasal düşünüşe oldukça yetenekli kişiler, süreklice sallanmaksızın ve düşmeksizin bu tutumu koruyamazlardı. «Sosyalist-Devrimciler»in sosyalist davaya verdiği zararı, Sosyal-Demokratlar'ın, tek tek yazarların ya da önderlerin yaptığı çeşitli hatalara, bağlamadığı her zaman hatırlanmalıdır. Tersine, onlar, bütün bu hataları, yanlış bir programın ve siyasal konumun kaçınılmaz sonucu sayarlar. Öğrenci sorunu gibi bir konuda bu yanlışlık özellikle göze çarpar ve burjuva-demokratik bir bakış açısıyla cicili bicili bir devrimci sosyalizm örtüsü arasındaki çelişki belirir. Gerçekten de, **Revolutsionnaya Rossiya**'nın program makalesi «Öğrenciler ve Devrim»deki düşünüş dizisini inceleyin. Yazarın temel vurgulaması «gençliğin» «hedeflerinin bencil olmayışı ve arılığı», onların ül-

kücü itkilerinin gücü» üzerindedir. Yazar, onların «yenilikçi» siyasal çabalarının açıklamasını burada arıyor. Bir yandan, istibdat ile nüfusun çok geniş ve türdeş olmayan kesimleri arasında uzlaşmaz bir zıtlık yaratan, diğer yandan, üniversiteler aracılığı dışında, siyasal hoşnutsuzluğun herhangi bir belirtisini çok zorlaştıran (yakında, zorlaştırırdı dememiz gerekecek) Rusya'daki toplumsal hayatın gerçek koşullarında aramıyor.

Yazar, daha sonra silahlarını, Sosyal-Demokratlar'ın öğrenciler arasındaki farklı siyasal kümelerin varlığına bilinçlice tepki gösterme girişimlerine, benzer siyasal kümelerin daha yakın birliğini sağlama ve siyasetçe benzemeyenleri ayırma girişimlerine çeviriyor. Bu girişimlerin herhangi birini özellikle yanlış diye eleştirdiği yok— bunların hepsinin her zaman tümüyle başarılı olduğunu söylemek saçmalık olur. Hayır, o, farklı sınıf çıkarlarının, siyasal kümelenmede de zorunlu olarak yansıyacağı düşüncesine, ne kadar bencil-olmayan, arı, ülkücü vb. olurlarsa olsun öğrencilerin, bir bütün olarak toplumdan ayrık olamayacağı düşüncesine ve sosyalistin görevinin bu farkı örtmek değil, tersine, bu farkı mümkün olduğu kadar genişçe açıklamak ve onu bir siyasal örgüt içinde cisimleştirmek olduğu düşüncesinin ta kendisine yabancıdır. Yazar, şeyleri, bir Sosyal-Demokrat'ın materyalist bakış açısından değil, bir burjuva demokratın idealist bakış açısından görüyor.

Bu nedenle, devrimci öğrencilere, «genel siyasal hareket»e bağlılık çağrısını yayınlamaktan ve tekrarlamaktan utanmıyor. Kendisi için kesin olarak temel sorun, birleştirilmesi gereken genel siyasal hareket, yani genel demokratik harekettir. Bu birlik, «genel öğrenci örgütlerine koşut olarak» sıralanması gereken «tümden devrimci çevreler» tarafından bozulmamalıdır. Bu geniş ve birleşik hareketin çıkarlarının bakış açısından, parti yaftaları «dayatmak» ve arkadaşlarımızın aklını çelmek, tabii ki, caniyane

bir şey olur. Bu, 1848'de (47) burjuvazi ve proleteryanın çatışan sınıf çıkarlarına işaret etme girişimlerinin, «ayrılık ve bölünme bağnazları»nın «genel» kınanmasına yolaçtığı sıralarda, tam de burjuva demokratlarının görüşüydü. Reformlar yoluyla, sınıf işbirliği yoluyla barışçı olarak ilerleyen büyük bir birleşik demokrat parti özleyen en yeni tür burjuva demokratların —oportünist ve revizyonistlerin— görüşü de budur. Onlar, her zaman, «hizip» kavgalarının düşmanları ve «genel siyasal» hareketin destekçileri olmuşlardır ve olmak zorundadırlar.

Gördüğünüz gibi, bir sosyalistin bakış açısından saçmalık noktasına kadar mantıksız ve çelişik olan Sosyalist-Devrimcilerin tartışmaları, burjuva demokratın bakış açısından görüldüğünde, oldukça anlaşılır ve tutarlı hale gelir. Bu böyledir, çünkü Sosyalist-Devrimci parti, gerçekte, burjuva demokratların bir **alt-bölümünden** başka bir şey, yapısı başlıca aydın, bakış açısı başlıca küçük-burjuva olan ve kuramsal düşüncelerinde, günümüz oportünizmiyle eski Narotçuluğu seçmeci biçimde birleştiren bir alt bölümünden başka bir şey değildir.

Burjuva demokratın birlik hakkındaki sözlerinin en iyi çürütülmesi, siyasal gelişmesinin ve siyasal mücadelenin kendisinin akışıdır. Ve Rusya'da gerçek hareketin büyümesi, şimdiden bu tür bir çürütmeye yolaçmıştır. «Okulcular»ın öğrenciler arasında ayrı bir küme olarak belirmelerinden söz ediyorum. Gerçek bir mücadele olmadığı sürece, okulcular «genel öğrenci» kitlesinden ayrı değildiler ve öğrencilerin bütün «düşünen kesim»inin «birliği» dokunulmaz görünüyordu. Ama **eyleme** gelir gelmez, benzemez unsurların ayrılması kaçınılmaz oldu. (*)

(*) Bazı raporlara inanılırsa, öğrenciler arasında benzemez unsurların daha da ayrılması gittikçe belirginleşiyor; yani, sosyalistler, sosyalizmi duymak istemeyen **devrimciler**den ayrılıyorlar. Bu ikinci eğilimin Sibirya'ya sürülmüş öğrenciler arasında çok belirgin olduğu söyleniyor. Bu raporların doğrulanıp doğrulanmayacağını göreceğiz.

Siyasal hareketin ve istibdata doğrudan saldırının ilerlemesi, derhal herkesi birleştirmek hakkında ki tüm boş sözlere rağmen —siyasal kümelenmenin daha çok belirliliğiyle damgalandı. Okulcuların ve siyasal düşünüşlülerin birbirinden ayrılmasının, ileriye doğru bir adım olduğundan, kesindir ki hemen hiç kimse şüphe etmez. Ama bu ayrılık, Sosyal-Demokra öğrencilerin okulculardan «kopma»ları anlamına mı gelir? **Revolutsionnaya Rossiya** gelir diye düşünüyor. (Sayı 17, sayfa 3'e bakınız).

Yalnızca yukarda gösterdiğimiz düşünce kargaşası yüzünden o öyle düşünüyor. Siyasal eğilimlerin tam bir ayrılması, meslek ve öğrenim birliklerinin bir «kopuş»unu asla ifade etmez. Öğrenciler arasında çalışmaya başlayan bir Sosyal-Demokrat, ya kendisi ya temsilcileri aracılığıyla, azami sayıda «tümden öğrenci» ve öğrenim çevrelerinin azamisine girmeye **şaşmadan** çabalayacaktır. Salt okul özgürlüğü isteyenlerin görüşlerini genişletmeye ve hâlâ bir program arayanlar arasında Sosyal-Demokrat programın ta kendisini yaymaya çalışacaktır.

Toparlayalım. Öğrencilerin belli bir kesimi, belirli ve bütünlüklü bir sosyalist dünya görüşü edinmek istiyor. Devrimci harekette pratik bir yol oynamak isteyen öğrenciler için, bu hazırlık çalışmasının nihai amacı, ancak, şimdi devrimciler arasında biçimlenmiş bulunan iki eğilimden birinin bilinçli ve dönülmez seçimi olabilir. Öğrenciler arasında ideolojik birlik sağlamak, onları genel olarak devrimcileştirmek vb. mazeretiyle böylesi bir seçmeye karşı çıkanlar sosyalist bilinci belirsizleşiyor ve gerçekte ideolojik ilkeler yokluğunu vaaz ediyorlar. Öğrencilerin siyasal kümelenmesi birbütün olarak toplumun siyasal kümelenmesini yansıtmazlık edemez. Ve siyasetçe benzemez kümelerin en bilinçli ve tutarlı ayrılması için çabalamak her sosyalistin görevidir. Sosyalist-Devrimci Partinin öğrencilere yaptığı «genel

siyasal hareketle dayanışmalarını ilan etme ve devrimci kamptaki hizip kavgalarını bir yana bırakma» çağrısı, özünde sosyalist bakış açısından burjuva demokrat bakış açısına geriye gitmeye çağrısıdır. Bu şaşırtıcı değildir, çünkü «Sosyalist-Devrimci Parti» Rusya'daki burjuva demokratların ancak bir alt - bölümüdür. Sosyal-Demokrat öğrenci, tüm diğer eğilimlerdeki devrimcilerden ve siyasal düşünüşlü kişilerden koparken bu, hiçbir biçimde, genel öğrenci ve öğrenim örgütlerinin kopuşunu ifade etmez. Tersine, kişi, ancak tamamıyla belirli bir program temeli üzerinde, en geniş öğrenci çevreleri arasında, onların okulcu görüşünü geliştirmek ve bilimsel sosyalizmi, Marksçılığı yaymak için çalışabilir ve çalışmalıdır.

Son söz: Sonraki mektuplarda, Öğrenci'nin okuyucularıyla, bütünlüklü bir dünya görüşü biçimlendirmede Marksçılığın taşıdığı önemi, Sosyal-Demokrat Parti ile Sosyalist-Devrimci Parti'nin ilkeleri ve taktikleri arasındaki farkları, öğrenci örgütlenmesinin sorunlarını ve öğrencilerinin genel olarak işçi sınıfıyla ilişkisini tartışmak isterim.

Eylül 1903'de **Öğrenci**,
sayı 2 - 3'de yayımlandı.
İmza: N. Lenin

Toplu Eserler,
C. 7. S. 43 - 56

DEVRİMCİ RİGA'NIN ÜLTİMATOMU

Baltık illerindeki olaylara genellikle çok dikkat gösteren Alman gazeteleri, aşağıdaki öğretici olguyu bildiriyorlar. Tüm diğer yüksek eğitim kurumlarında olduğu gibi, Riga Politeknik Okulunda da, bazı işler oluyor; öğrenci toplantıları siyasal toplantılar haline geldi. Öğrenciler devrimin bir savaşçı gücü olarak örgütleniyorlar. Liberal koucabaşlar burunlarını çeviriyor ve hükümetin zayıflığı hakkında fısıldaşıyorlar. Ama Livanya'da, toprak sahibi eşraf için işler öylesine zorlaştı ki, onlar, köylülere ya da işçilere ya da öğrencilere hiçbir şey yapamayan hükümete dayanmaksızın, mülkleri için silahlı koruma güçleri örgütlemeye çalışkan bir biçimde başladılar. Baltıklı baronlar ciddi olarak bir iç savaş örgütlüyorlar: Onlar çok-mermili güzel tüfeklerle donatarak koca mangalar kiralıyor ve yaygın mülklerinin çevresine yerleştiriyorlar. Ve şimdi de, Baltık illerindeki Alman öğrenci birliklerine bağlı üyelerin bir bölümünün de bu mangalara katıldıkları ortaya çıkıyor! Doğal olarak, Letonyalı ve Rus öğrenciler, öğrenci kılığındaki bu Kara Yüzler'e karşı yalnızca boykot ilan etmekle kalmadılar bu öğrencilerin, toprak ağalarının örgüt-

lediği Kara Yüzler çetelerine katılmasını araştırmak için özel bir kurul bile atadılar. Bu kurulun iki üyesi, köylülerden bilgi toplamak için köylere gönderildi. Bunların ikisi de hükümetçe tutuklandı ve Riga hapishanesine atıldı.

Letonyalı ve Rus öğrenciler o zaman ayağa kalktı. Canlı bir kararı kabul eden koca bir toplantı düzenlediler. Toplantıya katılmasını istedikleri Okul müdürüne, tutuklananların serbest bırakılması için acil tedbirler alması çağrısında bulundular. Karar doğrudan bir ültimatomla bitiyordu! Eğer üç gün içinde tutuklu kişiler serbest bırakılmazsa, öğrenciler, Riga işçilerinin yardımıyla, bunu sağlamak için, güçlerinin yettiği her yola başvuracaklardır.

O sırada Vali Riga'da değildi. Genel Vali yetkisini kazanmak için St. Petersburg'a gitmişti. Vali yardımcısı korktu ve durumdan ustalıkla sıyrılıp çıktı. Politeknik Okulunun müdürüyle, tutuklu iki öğrenciyi biraraya getirdi. (20 Ekim tarihli **Vossiche Zeitung'** da (48) N.S. bildiriyor.) Ve iki öğrenciye eylemlerinin yasadışı olduğunu bilip bilmediklerini sordu. Onlar da, tabii ki, bunlarda yasadışı herhangi birşey görmediklerini söylediler. Muhabir şöyle devam ediyor: Bir Riga gazetesinin yazdığına göre, Vali yardımcısı, bunun üzerine, onları, böylesi yasadışı hareketlerden kaçınmaya çağırdı ve ikisini de serbest bıraktı.

Baltıklı baronlara acıyan muhabir üzüntüyle ekliyor: «Öğrencilerin ve arkalarında duran kitlelerin gözünde, hükümet ültimatoma boyun eğmiştir ve bir partisiz kişi bile aynı izlenimi edinmiş olmalıdır»

Proletary, Sayı 23
31 (18) Ekim 1905

Toplu Eserler,
C. 9, S. 408 - 409

RUSYA'DA DURUMUN AĞIRLAŞMASI

Berlin'de çıkan liberal **Vossiche Zeitung** bu başlık altında aşağıdaki ilginç haberi yayımladı:

«Çarların imparatorluğunda olaylar karşıkonulmaz bir güçle gelişiyor. Durumu, ne hükümetin, ne de muhalefetteki ya da devrimci partilerin herhangi birinin denetleyebildiği, her taraftsız gözlemci için açıktır. Merhum Prens Trubetskoy ve yüksek öğrenim kurumlarının diğer profesörleri, Rus öğrencilerini, üniversiteleri siyasal kitle toplantıları yerine çevirme kararı alarak girdikleri tehlikeli yoldan caydırmak için boşuna çabaladılar. Öğrenciler Trubetskoy'un anısına coşkun saygı gösterdiler, cenaze töreninde kitleler halinde yürüdüler ve cenaze törenini etkili bir siyasal gösteriye çevirdiler. Ama yabancıları üniversite dışında bırakma öğütünü tutmadılar. St. Petersburg Üniversitesinde, Madencilik yüksek Okulu'nda ve Politeknikle çoğu kez öğrencilerin azınlıkta olduğu ve sabah erkenden gece geç vakitlere kadar süren dev toplantılar yapılıyor. Tutkulu ve ateşli söylevler veriliyor ve devrimci türküler söyleniyor. Üstelik, bu toplantılarda li-

beraller, özellikle, iddia edildiğine göre, Rus liberalizminin tesadüfi bir niteliği değil, ebedi tarih yasalarınca koşullanmış bir nitelik olan yüreksizlikleri nedeniyle şiddetle azarlanıyorlar.

«Rusyadaki liberallerin tüm partiler için öylesine önemli olan kurtuluş davasına, herhangi bir biçimde zarar verebilecek herhangi bir yüreksizlik göstermeye en küçük bir fırsatları bile hiçbir zaman olmadı diye olsa bile, bunları kanıtlamak için gösterilen tarihsel başvurulara rağmen, gerçekte kesinlikle tarih dışı olan bu azarlamalarda derinden acıklı birşey var. Liberalleri hayat sürelerinde engelleyen şey eylemlerinden çok acılarıdır. Hükümet bu olaylar karşısında tam da işçi rahatsızlıkları ve genel huzursuzluk karşısında olduğu gibi, çaresizdir. Tabii ki, onun, yeni bir kanbanyosu tasarladığı ve ancak hareketin bir Kazak saldırısı için olgunlaşacağı anı beklediği mümkündür. Ama öyle bile olsa, iktidardakilerin hiçbiri, bunun daha da şiddetli bir hoşnutsuzluk patlamasına yol açmayacağından emin değildir. General Trepov'un bile kendi davasına inancı yok. Kendisini mahvolmuş bir kişi olarak gördüğünü ve yönetiminden herhangi bir başarılı sonuç beklemediğini dostlarından saklamıyor. «Yalnızca görevimi yapıyorum ve sonuna kadar da yapacağım» diyor.

«Eğer polisin başı böylesi sonuçlara varıyorsa, çarın tahtı gerçekten acınacak durumda olmalı. Ve gerçekten de, Trepov'un tüm çabalarına rağmen, sayısız kurul ve toplantıların ateşli faaliyetlerine rağmen, geçen yıldan bu yana, gerginliğin azalmamakla kalmayıp çok daha şiddetlendiği görülmeden edilemez. Nereye bakılsa, konum her yerde daha kötüleşmiş ve daha te[illegible] edici olmuş, her yerde durum dikkati çe[illegible] dar ağırlaşmış.»

Bu değerlendirmede büyük ölçüde gerçek var ama aynı zamanda büyük ölçüde liberal budalılık da var. «Liberaller davaya zararlı bir yüreksizlik gösteremezlerdi». Öyle mi? Öyleyse, bu zavallı liberaller gene de diğer partilerden daha açık ve serbest olarak niye **ilerleyebildiler?** Hayır! Kendilerini Anayasal-Demokratlardan gayretle ayırdıklarında ve bu Anayasal-Demokratları halkın gözünde itibardan düşürdüklerinde, öğrenciler, proletaryayla olan ilişkilerinin artırdığı sağlam bir devrimci içgüdüyle yöneltiliyorlar. Yarınlar bize büyük ve çağ açıcı özgürlük savaşlarını getirecek. Özgürlük savunucularının daha birden fazla yenilgiye uğramaları mümkündür. Ama yenilgiler, işçileri ve köylüleri, salt her zamankinden daha derince harekete getirecek, salt bunalımı daha da keskinleştirecek, ve salt özgürlük davasının kaçınılmaz nihai zaferini daha da zorlu yapacaktır. Biz kendi payımıza, kıralcı toprak ağası liberalizminin burjuva sülüklerinin, kendilerini bu zafere yapıştırmalarını önlemek ve Avrupa'da birden çok kez olduğu gibi büyük burjuvazi efendilerinin bu zaferden başlıca faydayı elde etmesini önlemek için her çabayı göstereceğiz. İşçilerin ve köylülerin bu zaferinin tamamlanışını getirmek için istibdatın, kırallığın, bürokrasinin, askerciliğin ve yarı-köleciliğin tüm iğrenç kurumlarının tam yıkılışını getirmek için tüm çabamızı göstereceğiz. Ancak böylesi bir zafer, proletaryanın eline gerçek bir silah verecektir. Ve o zaman Avrupa'yı tutuşturacağız ve böylece Rus demokratik devrimini Avrupa sosyalist devriminin başlangıcı yapacağız.

Proletary, Sayı. 23
31 (18) Ekim 1905

Toplu Eserler,
C. 9, S. 411 - 12

ÖĞRENCİ HAREKETİ VE ŞİMDİKİ SİYASAL DURUM (49)

St. Petersburg Üniversitesinde bir öğrenci grevi yapılıyor. Bir takım diğer yüksek öğrenim kuruluşu da buna katıldı. Hareket, şimdiden, Moskova ve Harkov'a yayıldı. Yabancı ve Rus gazetelerindeki ve Rusya'dan gelen özel mektuplardaki haberlere göre oldukça geniş bir **okulcu** hareketle karşı karşıyayız.

Eski günlere dönüş! Devrim-öncesi Rusya'ya dönüş! Bu olaylar, herşeyden çok, bunu ifade ediyor. Eskiden olduğu gibi, resmi gericilik üniversitelerde vidayı sıkıştırıyor, İstibdat Rusya'sında öğrenci örgütlerine karşı ebedi mücadele, Karayüz Bakan Şwartz'ın —«Başbakan» Stolypinle tam uyum halinde hareket ederek— öğrencilere 1905 sonbaharında söz verilen özerkliğe karşı düzenlediği bir haçlı seferi biçimini aldı. (Devrimci işçi sınıfının saldırısıyla karşı karşıya kalan istibdat, Rus yurttaşlarına o sıralarda neler «söz» vermediki!) Bir istibdat olarak kalacaksa eğer, istibdatın kaldırmaya başlamadan edemeyeceği bu özerklik, istibdatın «öğrencilerden başka düşünecek şeyleri» olduğu sürece öğrenciler tarafından kullanıldı.

Eskiden olduğu gibi, liberal basın, bu defa bazı Ekimcilerle birlikte, ancak gericiliğe yarayacak v.b. vb. vb yasadışı yollara başvurmamaları için öğrencilere yalvararak ağlayıp sızlıyor. Profesörler de, gericilik yolunu tutmaması ve «çalkantılarla bitkin düşmüş bir ülke»de, «reformların yardımıyla barış ve düzeni sağlamak» için mükemmel bir fırsattan yararlanmasını isteyerek hükümete yalvarıp ağlıyor ve sümüklerini çekiyorlar. Tüm bu nağmeler ne kadar kadim ve eskimiş, ne kadar bayağı. Ve geçen yüzyılın seksenlerinin sonunda, yirmi kadar yıl önce olanları, gözlerimizin önünde ne canlılıkla diriltiyorlar! O zamanla şimdiler arasındaki benzerlik, şu anı, içinden geçtiğimiz devrim yılından ayrı olarak kendi başına ele aldığımızda daha da çarpıcı oluyor. Çünkü Duma (ilk bakışta) aynı devrim-öncesi kuvvet ilişkilerini, salt en küçük bir farklılıkla, ifade ediyor: herhangi bir tür temsil edilme için Sarayla olan ilişkilerini ve memur arkadaşının etkisini kullanmayı tercih eden vahşi toprak ağasının üstünlüğü, iyi liksever efendilerinden farklı olmaya cesaret edemeyen tüccarların (Ekimciler) o aynı memuru desteklemesi; herşeyden çok sadakatlarını tanıtlamakla ilgilenen ve iktidardakilere yaptıkları çağrıları, liberalizmin siyasal faaliyeti olarak tanımlayan burjuva aydınlarının «muhalefeti». Ve Duma'daki işçi temsilcileri, proletaryanın açık kitle mücadelesi vererek yakınlarda oynadığı rolü zayıfça, pek çok zayıfça hatırlatıyor.

Böylesi koşullarda, öğrencilerin ilkel okulcu mücadelesinin eski biçimlerine herhangi bir önem verebilir miyiz? diye sorulabilir. Eğer liberaller seksenlerin «siyaset» düzeyine inmişlerse (tabii ki burada siyasetten ancak alayla sözedilebilir), okulcu mücadeleyi şu ya da bu yolla desteklemek gereklidir kararına varmak, Sosyal-Demokrasinin hedeflerinin bir alçaltılması olmayacak mı?

Sosyal-Demokrat öğrencilerinin bu soruyu sordukları şurada burada görülüyor. Yazı kurulumuz, bir küme Sosyal-Demokrat öğrenciden, başka şeyler yanında şöyle diyen bir mektup aldı:

> «13 Eylül'de St. Petersburg öğrencilerinin düzenlediği bir toplantı, bir tüm Rusya öğrenci grevi için öğrencilere çağrıda bulunmayı kararlaştırdı. Bu çağrı için gösterilen neden, Şwartz'ın izlediği saldırgan taktikler. Grevin platformu okulcudur ve toplantı, Moskova ve St. Petersburg Profesörler Kurulu'nun özerklik mücadelesinde attığı «ilk adımlar»ı bile selamlıyor. St. Petersburg toplantısında benimsenen okulcu platform bizim kafamızı yordu. Şimdiki koşullarda bunu yadsınabilir sayıyoruz. Çünkü öğrencileri geniş bir cephede etkin bir mücadele için birleştiremez. Biz öğrenci eylemini ancak genel siyasal eylemle düzenleştirilmiş bir şey olarak düşünüyoruz. Hiç bir durumda ondan ayrı bir şey olarak düşünmüyoruz. Öğrencileri birleştirmeye yeterli unsurlar eksik. Bu nedenle biz okulcu eyleme karşıyız.»

Mektup yazarlarının yaptığı yanlış, ilk bakışta görünebilecek olandan çok daha büyük siyasal önem taşıyor. Çünkü, onların tartışması, tam olarak söylersek, eğer, bu özgül grevde yer almak sorunundan karşılaştırılmaz biçimde daha geniş ve önemli bir konuya değiniyor.

> «Biz öğrenci eylemini ancak genel siyasal eylemle düzenleştirilmiş birşey olarak düşünüyoruz. Bu nedenle biz okulcu eyleme karşıyız.»

Böylesi bir tartışma kökten yanlıştır. Devrimci şiar — öğrencilerin ve proletaryanın düzenleşik siyasal eylemine doğru çalışmak vb. şiarı — burada, genişleyen bir temel üzerinde çok-yönlü savaşçı ajitasyon için canlı bir yol gösterici olmaktan çıkar ve hareketin farklı biçimlerinin farklı aşamalarına mekanikçe uygulanan cansız bir doğma olur. Devrimin dersle-

rindeki «son söz»ü tekrarlayarak sadece siyasal düzenleşik eylem şiarını ilan etmek yetmez. Her olanaktan, her koşuldan ve öncelikle, ne olurlarsa olsunlar, ileri unsurlarla istibdat arasındaki her kitle çatışmasından **yararlanarak** siyasal eylem için ajitasyon **yapabilmek** gerekir. Her öğrenci hareketini, önceden, zorunlu «aşamalar»a bölmek ve «zamansız» siyasal eylemlere geçmek korkusuyla her aşamadan uygunca geçildiğinden emin olmak vb. tabii ki bizim sorunumuz değildir. Böylesi bir görüş, en zararlı bilgiçlik olurdu ve ancak oportünist bir siyasete yolaçardı. Ama zıt doğrultudaki yanlış, yani değişmez diye yanlış yorumlanan bir şiar yüzünden, kişilerin, ortaya çıkan gerçek durumu ve özgül kitle hareketinin gerçek koşullarını hesaba katmayı reddetmeleri de onun kadar zararlıdır. Bir şiarın böyle bir uygulanışı kaçınılmaz olarak devrimci lafazanlık halinde soysuzlaşır.

Bir okulcu hareketin, siyasal hareketin düzeyini alçalttığı ya da böldüğü ya da ondan uzaklaştığı koşullar mümkündür. Ve bu durumda Sosyal-Demokrat öğrenci kümeleri, ajitasyonlarını, böylesi bir harekete karşı yoğunlaştırmaya tabii ki zorunlu olurlardı. Ama herhangi bir kişi görebilir ki, şu sırada nesnel siyasal koşullar farklıdır. Okulcu hareket, dar ölçüde bir özerkliğe az çok alışmış olan yeni öğrenci «kuşağı» arasında bir hareketin başlangıcını ifade ediyor. Ve bu hareket, şimdiki zamanda, kitle mücadelesinin diğer biçimlerinin olmadığı bir sırada, bir durgunluğun çöktüğü ve geniş halk kitlesinin hâlâ sessizce, yoğunlukla ve yavaşça üç devrim yılının tecrübesini sindirmeye devam ettiği bir sırada başlıyor.

Böylesi koşullarda Sosyal-Demokratlar, «okulcu eyleme karşı» çıkarlarsa büyük bir hata yaparlar. Hayır, Partimize bağlı öğrenci kümeleri hareketi desteklemek, ondan yararlanmak ve onu yaymak için her çabayı göstermelidir. Hareketin ilkel biçimlerinin Sosyal-Demokratlarca her desteklenmesinde olduğu gi-

bi ,şimdiki destek de, herşeyden çok çatışmayla ayağa kalkan ve genel bir kural olarak siyasal çatışmalarının **ilk** tecrübesi bu biçim çatışma olan daha geniş kesimler üzerinde sağlanacak ideolojik ve örgütsel etkiden oluşmalıdır. Üniversitelere son iki yılda giren öğrenci gençlik, siyasetten hemen hemen tümüyle ayrı bir hayat yaşadı. Ve yalnız düzenin profesörleri ve hükümet basını tarafından değil, liberal profesörler ve tüm Kadet Partisi (50) tarafından da dar bir okulcu özerkçilik ruhuyla eğitildi. Dövüşe katılanlar ister kavrasın ister kavramasın, bu gençlik için, büyük boyutlu bir grev, bir siyasal çatışmanın başlangıcıdır (Eğer bu gençlik büyük boyutlu bir grev örgütlemeye yetenekliyse! Ona bu girişiminde yardım etmek için herşeyi yapmalıyız. Ama tabii ki, herhangi bir burjuva hareketin başarısını güvencelemek biz sosyalistlere düşmez). Görevimiz, «okulcu» karşı-çıkıcılar kitlesine çatışmanın nesnel anlamını açıklamak, onu **bilinçlice** siyasallaştırmaya çalışmak, Sosyal-Demokrat öğrenci kümelerince yürütülen ajitasyonu on kat artırmak ve **tüm** bu faaliyeti,son üç yılın tarihinden devrimci sonuçlar çıkarılabilecek biçimde, yeni bir devrimci mücadelenin kaçınılmazlığı anlaşılabilecek biçimde ve istibdatın devrilmesini ve bir kurucu meclisin toplanmasını isteyen bizim eski ve hâlâ oldukça zamanlı şiarlarımızın yeni demokrat kuşakları için bir daha tartışma konusu ve siyasal yoğunlaşmanın denektaşı olmasını sağlayacak biçimde **yöneltmektir.**

Sosyal-Demokrat öğrencilerin, hiçbir koşul altında böylesi çalışmadan kaçınmaya hakkı yoktur. Ve bu çalışma, şimdiki zamanda ne kadar zor olursa olsun, özgül ajitasyoncular şu ya da bu üniversitede, öğrenci derneğinde, toplantıda vb. hangi tersliklerle karşılaşırlarsa karşılaşsın, şöyle diyeceğiz : Kapıyı çal. açılacaktır o. Siyasal ajitasyon çalışması hiç bir zaman boşa gitmez. Onun başarısı, yalnızca, şu anda

çoğunluk kazanmakla ya da düzenleşik siyasal eylem için rıza almakla ölçülmez. Bunların hepsini derhal elde etmememiz mümkündür. Ama bizim örgütlü bir proleter partisi olmamız işte bu nedenledir, geçici başarısızlıklardan cesaretimizi kaybetmemek, en zor koşullarda bile sebatla, şaşmaksızın ve tutarlıca **çalışmamızı** sürdürmek içindir.

Aşağıda yayımladığımız St. Petersburg Ortak Öğrenci Kurulu'nun çağrısı, öğrencilerin en etkin unsurlarının bile, inatla salt okulcu hedeflere yapıştıklarını ve hâlâ Kadet-Ekimci nağmesini çaldıklarını gösteriyor. Ve bu, Kadet-Ekimci basının, mücadelenin en yüksek noktasında onun zararlı, canice vb. olduğunu kanıtlamaya çalışıp greve karşı en iğrenç biçimde davrandığı sırada oluyor. Partimizin St. Petersburg Kurulu'nun, Ortak Kurul'a vermeyi gerekli bulduğu karşı-yanıtı ancak selamlayabiliriz. («Partiden» sütununa (51) bakınız).

Belli ki Şwartz'ın kamçıları, günümüzün öğrencilerini «okulcular»dan «siyasetçilere» çevirmeye henüz yetmiyor. Yeni kadrolara tam devrimci bir eğitim vermek için, onların birçok Kara-Yüz başçavuşunun ağırlıklı kamçılarına ihtiyacı var. Stolypin'in tüm siyasetiyle eğitilen, karşı-devrimin her adımıyla eğitilen bu kadroların Kara-Yüz — Ekimci Duma'yla güçlerini birleştiren istibdatla, ulusal ölçüde daha derin burjuva-demokratik çatşmaların nesnel kaçınılmazlığını açıkça gören bizlerin, Sosyal Demokratlar'ın sürekli dikkatine ihtiyacı vardır.

Evet, ulusal ölçüde. Çünkü Rusya'yı geriye döndüren Kara-Yüz karşı-devrim, yalnızca devrimci proletaryanın saflarında yeni savaşçılar çelikleştirmiyor , o, kaçınılmaz biçimde, proleter-olmayanların, yani burjuva demokratlarının yeni bir hareketini de ayağa kaldıracaktır. (Tabii ki, **tüm muhalefetin** mücadelede yer alacağı anlamına değil de burjuvazi ve küçün-burjuvazinin gerçekten, demokrat unsurlarının,

yani mücadeleye yetenekli olanların geniş bir katılışı olacak anlamında). 1908 Rusya'sında bir kitlesel öğrenci mücadelesinin başlaması bir siyasal belirtidir, karşı-devrimin getirdiği şimdiki tüm durumun bir belirtisidir. Binlerce ve milyonlarca bağ, öğrenci gençliği orta ve aşağı burjuvaziye, küçük memurlara, köylülüğün belli kümelerine, din adamlarına vb. bağlar. Eğer 1908 ilkbaharında, Pyotr Struve tarafından temsil edilen eski kadet yarı-toprakağası birliğin hafifçe solundaki «**Osvobozhdeniye Birliği**»ni (52) canlandırmak için çaba gösteriliyorsa; sonbaharda gençlik kitlesi karışmaya başlıyorsa; kiralık kalemler, on kat kötülükle, okullardaki devrime karşı bir daha ulumaya başladıysa; alçak liberal profesörler ve Kadet önderler o sevgili Ekimcileri hoşnutsuz eden grevlere, iktidardaki Ekimcileri «itebilecek» zamansız, tehlikeli, felaketli grevlere ağlayıp sızlıyorlarsa; bu, barut kutusunda yeni barut toplanmaya başladı demektir, gericiliğe karşı tepkinin başlaması **yalnızca** öğrenciler arasındaki bir olgu **değil** demektir!

Ve bu başlangıç ne kadar zayıf ve tomurcuk halinde olursa olsun, işçi sınıfının partisi bundan yararlanmalıdır ve yararlanacaktır. Biz, devrimci şiarlarımızı ilkin okuma çevrelerine, sonra işçi kitleleri arasına, sonra sokaklara, sonra barikatlara taşıyarak devrimden önce yıllarca ve onyıllarca çalışmaya yetenekliyiz. **Şimdi de**, ilkin ve öncelikle, ânın görevini oluşturan ve onsuz düzenleşik eylem hakkındaki tüm konuşmanın boş sözler olacağı o şeyi örgütlemeye, yani devrimci parolaları için, kitleler arasında her yerde **siyasal ajitasyon** yürüten güçlü bir proleter örgütü inşa etme görevine yetenekli olmalıyız. Üniversite kümelerimizin de uğraşması gereken şey, kendi öğrenci çevrelerinde bu örgüt görevidir, somut harekete dayalı bu ajistasyondur.

Proletarya, geride kalan olmayacaktır. O, ziyafet konuşmalarında, yasal birliklerde, üniversite du-

varları içinde, temsili kurumların kürsülerinde üstünlüğü sık sık burjuva demokratlarına kaptırır. O, kitlelerin ciddi ve büyük devrimci mücadelesinde üstünlüğü asla kaptırmaz ve kaptırmayacaktır. Bu mücadeleyi kıvamına getirmek için tüm koşullar, bazılarımızın umduğu kadar hızla ve kolayca olgunlaşmıyor —ama bu koşullar olgunlaşıyor ve şaşmazca kıvam kazanıyor. Ve küçük okulcu çatışmaların küçük başlangıcı büyük bir başlangıçtır, çünkü onun ardından, bugün değilse yarın, yarın değilse öbürgün, büyük devamlar gelecektir.

Proletary, Sayı 36
3 (16) Ekim 1908

Toplu Eserler,
C. 15, S. 213 - 19

DEMOKRAT-DÜŞÜNÜŞLÜ ÖĞRENCİLER ARASINDA PARTİ ÜYELİĞİ SORUNU

Önceki günkü **Pravda**'da (53) (o sayıya bakınız) öğrenci M.'nin (*) «öğrenci ruh durumları» hakkında çok önemli malzeme sağlayan makalesine işaret ettik. Öğrencilerin parti üyeliği üzerine yazar şöyle diyor:

«Tabii ki öğrencilerin nispeten sınırlı bir kesimi sol-kanat örgütlerin üyesidir Mevcut koşullarda, bu, başka türlü olamazdı ve genel olarak, örgütlerin gücü, üyelerinin sayısıyla değil, kitleler üzerindeki etkileriyle belirlenir. Gelecek için bir tahmin yapmak güç. Ama belirtilmelidir ki bugün sol-kanat örgütler öğrenci kitlesiyle uygun adım yürüyor» (**Zaprosy Zhihn**: sayı 47).

Yazar, **bizde** Rusya'da, **özellikle** mevcut siyasal koşullarda «örgütlerin gücü üyelerinin sayısıyla değil, kitleler üzerindeki etkileriyle belirlenir» derken oldukça haklıdır. Bu Avrupa için doğru olmazdı. 1905 sonbaharının Rusyası'nda da doğru olmazdı. Ama bugünkü Rusya için bu öylesine doğrudur ki, kişi, bir paradoksa benzeyen şu söze bile cesaret edebilir: Eğer kitleler üzerindeki etkisi büyük ve **istikrarlı** olacaksa,

(*) Sözkonusu makale belirlenemedi. (Yayıncı)

bir örgütün üyelerinin sayısı belirli bir en azı aşmamalıdır!

Ama öğrenciler arasındaki bu «sol-kanat» örgütlerinin parti tutumu nedir? Öğrenci M. şöyle yazıyor: «Özellikle belirtilmelidir ki, kişi, tek tek sol-kanat örgütleri arasında herhangi bir kavga hissetmiyor. Böylesi kavgalar, üç yıl filan önce, durgunluk ve eylemsizlik döneminde özellikle güçlüydü. Kantin kurulları ve benzerleri için seçimlerin, parti dizimlerine göre yapıldığı durumlar vardı. Şimdi bu bölünmeler hemen hemen ortadan kalktı. Kısmen, herkesin ortak eylem için güçlerini birleştirme gereğini anlaması nedeniyle, kısmen de eski parti konumlarının bozulması ve yenilerinin de daha hâlâ sağlamlaştırılmak istemesi nedeniyle.»

Bu açıdan da, öğrencilerin, bir tüm-Rusya olgusunun bir yansımasını sağladıklarından şüphe edilemez. Her yerde, demokrat hareket içinde ve işçiler arasında da «eski parti konumları bozuldu ve yenileri de daha hâlâ sağlamlaştırılmak ister.» Tasfiyecilik (55) nedir? Ya zamanın ruhuna, eski parti konumlarının «bozuluşu» havasına korkakça bir ödündür, ya da bu bozuluşun liberallerce kötüye kullanılışıdır.

Bütün demokrat hareketin görevi, tüm gücüyle bu «bozuluş»a karşı savaşmak ve «yeni konumların» kesin, açık, belirli, dikkatli bir «sağlamlaşma»sını sağlamaktır. Parti (ve parti-içi) amaç-dizileri üzerine tartışma ve müzakereleri «kavgalar»la karıştırmak büyük bir yanlış olur.

Örneğin, Marksçıların ve Narodniklerin güçleri dahil olmak üzere, «ortak eylem için güçleri birleştirmek» kesinlikle gereklidir. Bu, belirli bir parti tutumunu engellemez, tersine, onu gerektirir. Eylemi birleştirmek, ancak, o özgül eylemin gerekip gerekmediği konusu üzerinde gerçek bir inanç birliği varsa mümkündür. Bu, gün gibi açıktır. Rus demokrasisi, **demokrat** eylem için demokrat-olmayanlarla, liberallerle «güçlerini birleştirmeye» çalıştığı için zarar etmiştir!

Söz gelişi, siyasal grevlerin destekçilerinin «güçleri»ni, düşmanlarının «güçleriyle» «birleştirmeye» çalışın: Belliki «eylem»e zarar gelecektir. Öyleyse, yapılacak ilk iş, «konumlar»ın amaç-dizilerinin ve programların açık, belirli, kesin, iyi-düşünülmüş bir sınırlamasını sağlamak ve sonra, inanç ve toplumsal tabiat gereği birlikte **yürüyebilecek** güçleri **ancak** üzerinde görüş birliği beklenebilecek eylem için birleştirmektir. O zaman, ve yalnızca o zaman, girişimden herhangi bir yarar sağlanacaktır.

24 ve 29 Kasım (7 ve 12 Aralık) 1912 arasında yazıldı.
İlkin 1954'te **Kommunist** gazetesinde yayımlandı. **Sayı 6**
İmza: V. İ.

Toplu Eserler,
C. 36, S. 209 - 10

GENÇ İŞÇİ VE KÖYLÜLERİN DEVRİMCİ MÜCADELEYE KATILMASI VE GENÇLİĞİN DEVRİMCİ EĞİTİMİ

ACİL BİR SORUN'dan

Bizlerin karşısında, Rusya'nın yer altının genişliklerinde saklanan küçücük sosyalist kümelerinin karşısında, tüm güçlerini sosyalizmi ve demokrasiyi ezmek için kullanan en güçlü çağdaş bir devletin muazzam makinesi duruyor. Biz sonunda bu polis devletini parçalayacağımıza inanıyoruz. Çünkü toplumumuzun tüm sağlam ve gelişen kesimleri demokrasi ve sosyalizmden yana. Ama hükümete karşı sistemli bir mücadele yürütmek için, devrimci örgütü, düzenceyi ve yeraltı çalışma tekniğini en yüksek kusursuzluk derecesine yükseltmeliyiz. Tek tek parti üyelerinin ya da ayrı üye kümelerinin, Parti çalışmalarının farklı yönlerinde uzmanlaşması gereklidir. Bazıları yayınların çoğaltılmasında; diğerleri, sınırdan karşıya geçirilmesinde; bir üçüncü bölüm, Rusya içinde dağıtılmasında; bir dördüncüsü, şehirlerde dağıtılmasında; bir beşincisi, gizli buluşma yerlerinin ayarlanmasında; bir altıncısı, kaynak toplanmasında; bir yedincisi, hareket hakkındaki yazışmaları ve tüm bilgileri ulaştırmakta; bir sekizincisi ilişkileri sürdürmekte vb. vb. uzmanlaşmalıdır. Bu tür uzmanlaşmanın, okuma çevrelerindeki olağan çalış-

madan çok daha büyük bir kendine hakimiyet, alçak gönüllü, görülmez, günlük çalışma üzerine yoğunlaşmakta çok daha büyük yetenek, çok daha büyük gerçek kahramanlık gerektirdiğini biliyoruz.

Ama Rus sosyalistleri ve Rus işçi sınıfı kahramanca niteliklerini göstermişlerdir ve, genellikle, adam eksikliğinden yakınmak bir günah olur. Çalışan gençlik arasında, demokrasi ve sosyalizm düşünceleri için tutkulu, denetlenemez bir coşkunluk gözleniyor. Ve hapishanelerin ve sürgün yerlerinin fazla kalabalık olmasına rağmen, aydınların arasından işçi yardımcıları hâlâ gelmeye devam ediyor. Daha sıkı bir örgütün gerekliliği düşüncesi, devrimci davanın bütün bu neferleri arasında geniş ölçüde anlatılırsa, düzenli olarak yayımlanan ve dağıtılan bir Parti gazetesi örgütleme tasarısı bir düş olmaktan çıkar.

En erken Ekim 1899'da yazıldı. İlkin, 1925'de **Lenin Çeşitli Yazılar III'de** yayımlandı.

Toplu Eserler, C. 4, S. 222 - 23

A.A. BOGDANOV VE S.İ. GUSEV'E BİR MEKTUP

11 Şubat 1905

Rahmetov ve Hariton'a

Mektubunuzdan çıkarabildiklerime kesinlikle katılmamakla birlikte, değişikliklerinizi kabul ettiğimi dün telledim. Bu ertelenmelerden öylesine bıktım ve sorularınız öylesine alay gibiydi ki, bari birşey yapsınlar diye düşünüp bıraktım! Kurultay'ın (56) ilanını versinler de, yalnızca konuşmak yerine, versinler de **nasıl bir ilan olursa olsun.** Alay sözünü kullanmama şaşıracaksınız. Ama bir durun ve düşünün; iki ay önce, tasarımı, kurulun **tüm** üyelerine gönderdim. Hiçbiri ilgilenmedi ve tartışmayı gerekli bulmadı. Ve şimdi, telgrafla... İyi bir iş: örgütten, merkeziyetçilikten sözediyoruz. Ama gerçekte, merkezdeki en yakın yoldaşlar arasında bile öylesine ayrılık, öylesine amatörlük var ki, insan iğrenerek herşeyi tümden bırakmak istiyor. Bundçular'a bir bakın: Merkeziyetçilik hakkında gevezelik etmiyorlar. Ama her biri merkeze her hafta yazıyor ve temas da böylelikle gerçekten sürdürülüyor. Bu teması görmek için onların **Posledniye İzvestia**'sını (57) elinize almanız yeter. Ama biz burada **Vperyod**'un (58) altıncı sayısını ya-

yınlıyoruz ve yayıncılarımızdan birisi (Rahmetov), **Vperyod**'a bir satır, ya da **Vperyod** hakkında bir satır bile yazmadı. Bizimkiler St. Petersburg ve Moskova'daki yaygın yayın irtibatlarından ve Çoğunluğun genç güçlerinden «söz ederler». Ama burada biz, işbirliği çağrısından iki ay sonra (**Vperyod**'un bildirisi ve ona ilişkin bir mektup) onlardan ne birşey gördük ne de duyduk. Rus kurulları (Kafkas, Nijni - Novgorod; Volga yöresinden ya da Güney'den söz bile etmeyelim) tam bir haklılıkla, Kurul'u bir «efsane» sayıyorlar. Çoğunluğun St. Petersburg Kuruluyla bir küme Menşevik (59) arasında bir tür ittifakı yabancılardan «işittik», ama bizimkilerden bir ses yok. Bolşeviklerin böylesine budalaca bir intihar adımı atabildiklerine inanmak istemiyoruz. Yabancılardan, Sosyal-Demokratların bir konferansını ve bir «ittifak»ın oluşturulduğunu «işittik». Ama bunun bir oldu bitti olduğu hakkındaki söylentilere rağmen, bizim kendi insanlarımızdan **bir söz yok.** Belli ki, Çoğunluğun üyeleri tekrar zorlanmaya istekliler.

Bizim tek gücümüz tam açıksözlülükten, dayanışmadan ve kararlı saldırıdan gelir. Ama anlaşılan, bir «devrim»imiz olunca kişiler yumuşadılar. Her zamankinden yüz kat daha gerekli olduğu bir sırada, örgütü yıkıcılara satıyorlar. Bildiri ve kurultay çağrısı taslağında önerilen değişikliklerden (mektupta öyle bir belirsiz ki hemen hemen anlaşılmıyor), «sadakat»ın putlaştırıldığı belli. Gerçekten, Papaşa, merkezlerden sözedilmezse kurultaya kimse gelmez diye ekleyerek bu sözü kullanıyor! Öyleyse, efendiler, eğer bu yoldan gidecekseniz, bir kurultaya asla kavuşamıyacağınıza ve Merkez Örgen ve Merkez Kurulu'nun Bonapartçılarının elinden asla kaçamayacağınıza bahse girerim. Güven duyulmadığı söylenen merkez örgenlere karşı bir kurultay çağrısında bulunmak, bu kurultay çağrısını (sadıkane Parti Tüzüğüne kölece bir saygı gösterirsek, var-olmayan ve hayali) bir **devrim-**

ci kurul adına yapmak ve dokuz Bonapartçı'nın, Birlik'in (60) (ha ha ha!) ve Bonapartçı yaratıkların (yeni kurulan kurulların) kurultaya **koşulsuz** katılma hakkını tanımak, kendimizi gülünç etmek ve tüm saygınlığı yitirmek demektir. Merkezler çağrılabilir ve çağrılmalıdır. Ama onlara oy hakkı vermek, tekrarlıyorum, deliliktir. Merkezler, tabii ki, **bizim** kurultayımıza zaten gelmezler; ama onlara yüzümüze tükürmek için yeni bir fırsat niye verelim? Niye bu ikiyüzlülük, bu saklambaç oyunu? Bu kesin bir ayıptır! Biz **bölünmeyi** açığa getiriyoruz, **Vperyodçuları** bir kurultaya çağırıyoruz, **Vperyodçu** bir parti örgütlemek istiyoruz ve örgütsüzleyicilerle **her türlü ve tüm** irtibatı derhal kesiyoruz ve hâlâ kulaklarımıza sadakat okunuyor, **Iskra** (61) ve **Vperyod**'un ortak bir kurultayı mümkünmüşcesine davranmamız isteniyor. Ne güldürü! (Eğer yapılırsa) kurultayın daha ilk günü, daha ilk saati şüphesiz bu güldürünün perdesini kapatacak. Ama kurultay toplanana kadar böylesi aldatış bize hesapsız zarar verebilir.

Gerçekten, ben bazen, Bolşevikler'in onda dokuzu aslında biçimcidir diye düşünüyorum. Ya gerçekten demir-gücünde bir örgüt için savaşan herkesi toparlayacağız ve bu küçük ama güçlü partiyle şu dallanmış budaklanmış canavarı, yeni-**Iskra**'nın rengarenk unsurlarını mahvedeceğiz. Ya da kendi davranışımızla, hor görülür biçimciler olmamız nedeniyle yenilmeyi hakettiğimizi kanıtlayacağız. Kurul'dan **önce** ve **Vperyod'dan önce,** sadakati kurtarmak, birliği kurtarmak, usule uygun yöntemleri, yani çatışmayı çözümlemenin daha yüksek yöntemlerini kurtarmak için elimizden geleni yaptığımızı kişiler nasıl anlamıyorlar?! Ama şimdi Kurul'dan **sonra, Vperyod'tan sonra,** bölünme bir olgudur ve bölünme bir olgu haline geldiğinde, belli oldu ki, **maddi olarak biz çok daha zayıftık.** Bizim henüz, manevi gücümüzü maddi güce çevirmemiz gerek. Menşevikler'in daha çok parası,

daha çok yayını, daha çok taşıma imkanları, daha çok adamları, daha çok «isimler»i ve daha büyük bir yazarlar kurulu var. Bunu görmemek bağışlanmaz bir çocukluk olur. Ve eğer, dünyaya, kısır manevi saflığıyla övünen kurumuş ve kansız bir yaşlı kızın tiksindirici manzarasını sunmak istemiyorsak, anlamalıyız ki, bize savaş ve bir savaş örgütü gerek. Ancak uzun bir savaştan sonra ve ancak mükemmel bir örgütün yardımıyla manevi gücümüzü maddi güce çevirebiliriz.

Bize kaynak gerek. Kurultay'ı **Londra**'da yapmak tasarısı harikulade gülünçtür. Çünkü iki kat pahalıya çıkar. Uzun bir yokluk ne ise, o demek olan **Vperyod**'un yayınlanmasını durdurmayı yapamayız. Kurultay basit bir iş olmalıdır. Kısa ve katılanlar az olmalıdır. Bu, savaşın örgütlendirilmesi için bir kurultaydır. Açıkça, siz bu yönden hayaller besliyorsunuz.

Bize **Vperyod**'ta çalışacak kişiler gerek. Biz, yetecek sayıda değiliz. Eğer Rusya'dan sürekli yazı gönderecek iki üç yeni kişi bulamazsak **Iskra**'ya karşı verilecek bir mücadele hakkında gevezeliğe devam etmekte anlam yok. Kitapçıklar ve bildiriler gerek. Hem de acil olarak.

Bize genç güçler gerek. Ben, ele alınacak kişiler yok demek cesaretini gösterenlerin, anında kurşuna dizilmesinden yanayım. Rusya'da kişiler alay alaydır. Bütün yapmamız gereken, gençleri, **onlardan korkmadan**, daha çok ve cesurca, daha cesurca ve çok ve gene daha çok ve gene daha cesurca üye kaydetmektir. Bu bir savaş zamanıdır. Bütün mücadelenin sonucunu gençler, öğrenciler ve daha çok genç işçiler belirleyecektir. Tüm eski hareketsizlik, rütbe saygısı vb. alışkanlıklarını defedin. Gençliğin arasından **yüzlerce Vperyod**'çu çevreler oluşturun ve onları tam hızla çalışmaya yüreklendirin İçine gençleri alarak kurulu üç **kat** genişletin. Yarım düzine ya da bir düzine alt kurul kurun, her dürüst ve çalışkan kişiyi «üyeliğe çağı-

rın». Herhangi bir kırtasiyecilik olmaksızın, her alt kurula bildiri yazma ve yayınlama izni verin (bir yanlış yaparlarsa zarar yok; biz onları **Vperyod**'da «tatlılıkla» düzeltiriz). Biz muazzam bir hızla, devrimci girişkenliği olan herkesi birleştirmeli ve işe başlatmalıyız. Onların eğitimsizliğinden korkmayın, tecrübesizliklerinden ve gelişimsizliklerinden titremeyin. İlk olarak eğer onları örgütlemeyi ve eyleme sevketmeyi başaramazsanız, Menşevikleri ve Gaponlar'ı izleyecekler ve onların bu tecrübesizliğinin ta kendisi beş kat daha fazla zarar verecek. İkinci olarak, olayların kendisi onları **bizim ruhumuzda** eğitecek. Olaylar şimdiden herkesi tam da **Vperyod** ruhunda eğitiyor.

Ancak, alışılmış iyi-niyetli kurul (hiyerarşi) budalalıklarını tamamen geriye iterek yüzlerce çevre örgütleyin, örgütleyin, örgütleyin. Bu bir savaş zamanıdır. Ya bütün tabakalar arasında, her türden devrimci Sosyal-Demokrat çalışma için, her yerde yeni, genç, taze, çalışkan savaş örgütleri yaratırsınız, ya da «kurul» bürokratlarının halesi başınızda olarak yenilirsiniz.

Ben bu konuda **Vperyod**'ta yazacağım ve kurultayda konuşacağım. Size, bir düşünce alışverişine yol açmak **çaba**sıyla, daha bir düzine **genç, taze** işçi (ve diğer) çevresini yazı kuruluyla **doğrudan irtibat kurdurmak** çağrısında bulunmak için yazıyorum ama... ama kendi aramızda söyleyelim: Bu cesur düşüncelerin yerine getirileceğine dair en küçük bir umut beslemiyorum, meğer ki, belki de bundan iki ay sonra, benden, «tasarı»daki şu değişiklikleri onaylayıp onaylamadığımı telgrafla bildirmemi isteyesiniz... Herşeyi onayladığımı şimdiden bildiriyorum. Kurultaya kadar hoşça kalın.

Lenin

Son söz: **Vperyod**'un Rusya'da dağıtımını devrimcileştirmeyi hedefimiz yapmalısınız. St. Petersburg'tan abonelikler için yaygın propaganda yürütün.

Öğrenciler ve özellikle **işçiler** yirmilerce ve yüzlerce nüshanın kendi adreslerine gönderilmesi için abone olsunlar. Şimdiki gibi zamanlarda bu konuda korkmak gülünçtür. Polis bütün nüshaların yolunu asla kesemez. Yarısı ya da üçte biri ulaşacaktır ve bu çok şeydir. Bu düşünceyi **herhangi bir** gençlik çevresine önerin, onlar, dışarıyla irtibat kurmak için kendi yollarının yüzlercesini bulacaklardır. Mektupların **Vperyod**'a iletilmesi için adresleri daha çok, mümkün olduğunca çok dağıtın.

İlkin 1925'de
Proletarskaya Revolutsia
Sayı 4 (39)'te yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 8, S. 143 - 47

S. İ. GUSEV'E

Hariton'a

15 Şubat 1905

Sevgili arkadaşım,

Mektuplar için çok teşekkürler. Bunu muhakkak sürdür ama şunu aklından çıkarma: 1) Kendini, sana verilen mektup ya da raporların bir özetini yapmakla sınırlama. (Senin kendi mektuplarından ayrı) onları mutlaka tamamıyla yolla 2) Bizi yeni güçlerle, gençlerle, yeni-kurulan çevrelerle **doğrudan** temasa muhakkak geçir. Bir devrimci örgütün gücünün irtibatlarının sayısından geldiğini unutma. Arkadaşlarımızın çalışmalarının verim ve sonucunu, bizlere iletilen **yeni** Rusya irtibatlarının sayısıyla ölçmeliyiz. Şimdiye kadar St. Petersburglulardan **biri bile** (ne ayıp) bize bir **tek** yeni Rusya irtibatı vermedi. (Ne Serafima, ne Sysoyka, ne Zemlyaçka, ne Nik. İv.). Bu bir rezalettir, çözülüşümüzdür, yıkımımızdır! Allah aşkına Menşeviklerden ders alın. **Iskra**'nın 85. sayısı yazışmayla dopdolu. **Vperyod**'u gençliğe okuyorsun, değil mi? O zaman bizi niye onlardan biriyle temas ettirmiyorsun? Unutma, bize bir düzine kadar, çalış-

maya yetenekli, temas sürdürmeye yetenekli ve sensiz bile yazışma yürütebilecek yeni, genç sadık Vperyod dostları sağlamazsan, yakalanman durumunda karaya oturacağız. Bunu unutma! Bir meslekten devrimci, her bölgede düzinelerce yeni irtibatlar kurmalı, kendisi yanlarındayken bütün çalışmayı onların ellerine vermeli, onları eğitmeli ve, ders vererek değil, çalışmayla onları gereğince yetiştirmelidir. Sonra başka bir yere gitmeli ve bir iki ay sonra, yerine geçen gençleri denetlemek için dönmelidir. Seni temin ederim ki biz gençlikten korkuyoruz, aramızda budalaca, dar kafalı, Oblomov-benzeri (62) bir tür korku var. Senden şunu diliyorum: Tüm gücünle bu korkuyla savaş.

Selamlar.

Lenin

Cenevre'den St. Petersburg'a yollandı.
İlkin 1925'de yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 34, S 296 - 97

YENİ GÖREVLER VE YENİ GÜÇLER'den

Savaş zamanı bir orduya neyse, bir devrimci çağ Sosyal-Demokratlar'a odur. Ordumuzun kadrolarını genişletmeli, onları barış gücü durumundan savaş gücü durumuna ilerletmeli, ihtiyatları seferber etmeli, izinlileri geriye çağırmalı ve yeni yardımcı kıtalar, birlikler ve hizmetler oluşturmalıyız. Savaşta zorunlu ve kaçınılmaz olarak eğitilmişlerin yerine daha az eğitilmişler getirme durumuna katlanmamız, gerektiğini, sık sık, subayların yerine sıradan askerleri geçirmemiz ve askerlerin subay rütbesine yükseltilmesi işlemini hızlandırmamız ve basitleştirmemiz gerektiğini unutmamalıyız.

Benzetme bir yana, yüz kat güçlenen halkın devrimci enerjisinin selinden bir dereceye kadar geri kalmamak için tüm Parti ve Partiyle irtibatlı örgütlerin üyeliğini dikkate değer biçimde artırmalıyız. Söylemeye gerek yok, bu, Marksçı gerçeklerin tutarlı eğitimi ve sistemli öğrenimi gölgede bırakılacak demek değildir. Gene de, şimdiki zamanda, eğitim ve öğretim sorununda, eğitilmemiş kişileri kesinlikle ve tamamıyla bizim anlayışımızda eğiten askeri harekatların çok daha büyük önem taşıdığını hatırlamalıyız. Bizim

Marksçılığa olan «doktrinci» sadakatımızın, şimdi, her yerde **kitlelere deneyli-dersler** sağlayan devrimci olayların yürüyüşüyle desteklendiğini ve bütün bu derslerin tamamıyla bizim doğmamızı doğruladığını hatırlamalıyız. Bu nedenle, biz, doğmayı bırakmaktan ya da aklı havada aydınlara ve sığ düşünceli devrimcilere karşı şüpheci ve güvenmez tutumumuzu gevşetmekten sözetmiyoruz. Tam tersine. Bir Sosyal-Demokrat tarafından unutulması bağışlanmaz bir şey olan dogmayı öğretmenin yeni yöntemlerinden söz ediyoruz. Bizim eski, «dogmacı» derslerimizi —eskiden olduğu gibi okuma çevrelerine değil, kitlelere— taşımak için büyük devrimci olayların deneyli derslerini kullanmanın günümüz için taşıdığı önemden söz ediyoruz: Örneğin, terörü pratikte kitlelerin ayaklanmasıyla birleştirmek gerekir diyen dersi ya da öğrenim-yapmış Rus toplumunun liberalizminin ardında burjuvazimizin sınıf çıkarlarını farkedebilmek gerekir diyen dersi. (**Vperyod** sayı 3'te, bu konuda Sosyalist-Devrimcilerle tartışmamıza bkz.)

Böylece, sorun, Sosyal-Demokrat titizliğimizi ve tam inançlı uzlaşmazlığımızı gevşetmek değil, bunların ikisini de **yeni** yollarla, yeni eğitim yöntemleriyle güçlendirmektir. Savaş zamanında, acemi askerler eğitim derslerini doğrudan doğruya askeri harekatlardan almalıdır. Öyleyse, yoldaşlar, yeni eğitim yöntemlerini daha cesurca ele alın! İlerleyin ve daha çok mangalar örgütleyin, onları savaşın içine yollayın, daha çok sayıda genç işçiyi üye kaydedin, kurullardan fabrika kümelerine, meslek birliklerinden öğrenci çevrelerine kadar bütün Parti örgütlerinin olağan çerçevesini genişletin! Bu görevdeki her anlık gecikmenin Sosyal-Demokrasi'nin düşmanlarına yarayacağını unutmayın. Çünkü yeni sular ivedilikle bir çıkış arıyor ve eğer bir Sosyal-Demokrat yatak bulamazlarsa, bu sular Sosyal-Demokrat olmayan bir yatağa akacaklar. Devrimci harekette atılan her pratik adı-

mın, kesinlikle kaçınılmaz olarak, genç acemilere, Sosyal-Demokrat bilimden bir ders vereceğini hatırlayın. Çünkü bu bilim, çeşitli sınıfların güçlerinin ve eğilimlerinin nesnel olarak doğru bir hesabına dayanır. Ve devrimin kendisi de, eski üstyapıların çökmesi ve, her biri, yeni üst-yapıyı kendi tarzında kurmaya çabalayan çeşitli sınıfların bağımsız eyleminden başka bir şey değildir. Ama devrimci bilimimizi salt kitabî dogma düzeyine alçaltmayın, onu taktik-süreç ve örgüt-süreç hakkında sefil deyimlerle, karışıklığı, yalpalamayı ve girişkenlik yoksunluğunu haklı göstermeye çalışan deyimlerle bayağılaştırmayın. Öğütlerimizi hesaba katmasak bile, devrimci olayların yürüyüşünün amansız zorunluklarının, onları doğru yolda tutacağını aklımızdan çıkarmayarak, en çeşitli küme ve çevrelere bütün farklı girişim türleri için daha çok fırsat verin. Kişi, siyasette, çoğu zaman düşmanından öğrenmek zorundadır diyen eski bir özdeyiş var. Ve devrimci anlarda, düşman, bizleri doğru sonuçlara ulaşmaya her zaman, özellikle öğretici ve hızlı bir biçimde zorlar.

Toparlayalım. Yüz kat artmış olan büyüyen hareketi, çalışmanın yeni temposunu, daha özgür havayı ve daha geniş faaliyet alanını hesaba katmalıyız. Çalışmaya tümüyle değişik bir biçim verilmelidir. Eğitim yöntemleri, barışçı öğretimden askeri harekâtlara göre ayarlanmalıdır. **Her türden bütün** örgütlerimizin saflarına, genç savaşçılar daha cesurca, daha çok ve daha hızlı olarak üye kaydedilmelidir. Bu amaçla, bir an gecikmeden **yüzlerce** yeni örgüt kurulmalıdır. Evet, yüzlerce. Bu bir abartma değildir ve hiç kimse bana, böylesine geniş bir örgütsel görevi başarmak için şimdi artık «çok geç» demesin. Hayır, örgütlenmek için hiç bir zaman çok geç değildir. Biz, yasayla aldığımız özgürlüğü ve yasaya rağmen aldığımız özgürlüğü, her tür Parti örgütünü güçlendirmek ve sayısını artırmak için kullanmalıyız. Devrimin

gidişatı ya da sonucu ne olursa olsun, devrim, şu ya da bu durumla ne kadar erken durdurulursa durdurulsun, onun bütün gerçek kazançları, ancak proletaryanın örgütlendiği derecede emin ve güvenilir kılınacaktır.

Çoğunluğun taraftarlarının, tamamıyla açıklanmış biçimiyle, ikinci kurultayda yaymak istedikleri «Örgütleyin!» şiarı şimdi derhal uygulanmalıdır. Yeni örgütler kurmakta cesurca girişkenlik göstermeyi başaramazsak, tüm öncü rol iddialarını, temelsiz bir iddia olacağı için bırakmak zorunda kalacağız: Eğer ulaşılmış bulunan kurul, küme, toplantı ve çevre sınırlarının, biçimlerinin ve duvarlarının önünde çaresizce durursak, salt kendi yeteneksizliğimizi tanıtlarız. Şimdi her yerde, yardımımız olmaksızın, her hangi bir belirli program ya da hedef olmaksızın, sadece olayların etkisiyle binlerce çevre ortaya fırlıyor. Sosyal- Demokratlar, bu çevrelerin mümkün olan en çoğuyla doğrudan bağ kurmayı ve bu bağı güçlendirmeyi, onlara yardım etmeyi, onlara kendi bilgi ve tecrübelerinin faydasını sunmayı, kendi devrimci girişkenlikleriyle onları harekete geçirmeyi kendilerine görev yapmalıdırlar. Açıkça Sosyal-Demokrasi dışı olanlar dışında. Bırakın tüm böylesi çevreler, ya doğrudan Parti'ye katılsınlar ya da **Partiyle bağlaşsınlar.** Bu ikinci durumda, onların programımızı kabul etmelerini ya da zorunlu olarak bizimle örgütsel ilişkilere girmelerini istememeliyiz. Onların karşı-çıkış ruhu ve uluslararası devrimci Sosyal-Demokrasinin davasına olan sevgileri, Sosyal-Demokratların onların aralarında etkilice çalışmaları koşuluyla, kendi başına yeterlidir. Çünkü bu **sempatizan** çevreleri, olayların etkisiyle, ilk önce, Sosyal-Demokrat işçi sınıfı partisinin demokratik yardımcıları ve sonra bu partinin inançlı üyeleri haline dönüşeceklerdir.

Orada Halk kitleleri var, bizde ise adam eksikliği; bu çelişik formül, çoktandır, Sosyal-Demokrat Parti'-

nin örgütsel hayatıyla örgütsel ihtiyaçları arasındaki çelişkiyi ifade etmiştir. Bugün bu çelişki her zamankinden daha çarpıcıdır. Çoğu kez, her yandan, yeni güçler için tutkulu çağrılar, örgütlerde güçlerin eksikliği hakkında yakınmalar işitiyoruz. Aynı zamanda, her yerde, özellikle işçi sınıfı arasında sayısız hizmet sunmalar, genç güçlerin büyümesi var. Böylesi koşullar altında adam eksikliğinden yakınan pratik örgütleyici, 1793'de, Büyük Fransız Devriminin doruğunda, Fransa'da adam yok, yalnız cüceler var diye yazan, Bayan Roland'ın acısını çektiği o yanlış görme hastalığının kurbanı olur. Bu biçimde konuşan kişiler, ağaçlara bakmaktan ormanı görmezler. Olayların kendilerini körleştirdiğini, kendilerinin, yani devrimcilerin, olaylara düşüncede ve eylemde hakim olmadıklarını olayların kendilerine hakim olduğunu ve kendilerini ezdiğini itiraf ederler. Böylesi örgütleyiciler **emekliye ayrılsınlar** ve çoğu kez tecrübe eksikliklerini gayretleriyle kapayan genç güçlere meydanı boş bıraksınlar **daha iyi.**

Adam kıtlığı yok; devrimci Rusya, şimdiki gibi bir adam bolluğuna hiçbir zaman sahip olmadı. Geçici müttefikler, bilinçli dostlar ve bilinçsiz destekçiler bakımından hiçbir devrimci sınıf, Rus proletaryasının bugünkü durumu derecesinde iyi bir durumda olmadı. Halk kitleleri var; bütün yapmamız gereken şey, kuyrukçu düşünce ve hükümlerden arınmak, girişkenlik ve girişime, «tasarılar»a ve «işler»e tam fırsat vermek ve böylece büyük devrimci sınıfın değerli temsilcileri olduğumuzu göstermektir. O zaman Rusya proletaryası, **büyük Rus devriminin bütününü,** başladığı kadar kahramanca bitirecektir.

Vperyod, Sayı 9
8 Mart (23 Şubat) 1905

Toplu Eserler,
C. 8, S. 217 -9

ST. PETERSBURG KURULUNA BAĞLI SAVAŞ KURULUNA

16 Ekim 1905

Sevgili Yoldaşlar,

1) Savaş Kurulu'nun raporunu ve 2) Ayaklanma hazırlıklarının örgütlenmesi üzerine bir muhtırayı, + (3) örgüt tasarısını gönderdiğiniz için çok teşekkürler. Bu belgeleri okuduktan sonra, yoldaşça bir düşünce alışverişi için doğrudan doğruya Savaş Kurulu'na yazmayı görevim sayıyorum. Sorunun pratik yanını yargılamayı üstlenmediğimi söylememe pek az gerek var; Rusya'daki güç koşullar altında mümkün olan her şeyin yapılmakta olduğundan şüphe edilemez. Gene de, belgelere bakılırsa, bütün iş yazıhane alışkanlığı biçiminde soysuzlaşma tehditi altında. Savaş Kurulu'nun bütün bu örgütlenme tasarıları, bütün bu planları kırtasiyecilik izlenimini veriyor. Açık sözlülüğümü bağışlayın, ama beni kusur arayan birisi sanmayacağınızı umarım. Böylesi bir sorunda, Savaş Kurulu'nun işlevleri ve hakları üzerindeki tasarılar, çekişmeler ve tartışmalar en az değeri taşır. Gerekli olan kızgın enerji ve gene enerjidir. Bombalar hakkın-

da **altı aydan fazladır** konuşuluyor. Gene de bir tane bomba yapılmadı. Bunu görmek beni dehşete düşürüyor! Evet, dehşete düşürüyor! Ve konuşanlar da en bilgili insanlar... Gençliğe gidin, efendiler! Tek çare budur! Yoksa —bahse girerim ki— çok geç kalacaksınız (herşey bunu gösteriyor). Ve «bilgince» muhtıralar, planlar taslaklar, tasarılar ve muhteşem reçeteler elinizde, bir örgütten, canlı bir davadan yoksun kalacaksınız. Gençliğe gidin. Her yerde, öğrenciler arasında ve **özellikle işçiler arasında derhal** savaş mangaları kurun vb. vb. Derhal üç, on, otuz vb. vb. kişilik kümeler örgütlensin. Bunlar, derhal ellerinden gelen en iyi biçimde silahlansinlar, isterse bir tabancayla, bir bıçakla, yangın çıkarmak için gazyağına batırılmış bir paçavrayla vb. olsun. Bu müfrezeler derhal kendilerine önderler seçsinler ve St. Petersburg Kurulu'na bağlı Savaş Kurulu'yla mümkün olduğunca **bağ kursunlar.** Hiçbir formalite istemeyin. Ve allah aşkına, bütün bu tasarıları unutun ve bütün bu «işlevler, haklar ve ayrıcalıkları» cehenneme yollayın. R.S.D.İ P.'ne üyeliği mutlak bir koşul yapmayın. Bu, bir silahlı ayaklanma için saçma bir istek olur. Yalnızca üç kişilik bile olsa hiçbir kümeyle teması reddetmeyin; polis casusluğu bakımından güvenilirliğini ve çarın askerleriyle savaşmaya hazır olmasını tek koşul yapın. Eğer isterlerse, kümeler R.S.D.İ.P.'ne katılsınlar ya da kendilerini R.S.D.İ.P.'yle **birleştirsinler**; bu mükemmel olur. Ama bunda **ısrar etmeyi** oldukça yanlış sayarım.

St. Petersburg Kurulu'na bağlı Savaş Kurulu'nun görevi, devrimci ordunun bu birliklerine **yardım etmek**, temas amaçları için bir «büro» olarak hizmet etmek, vb. olmalıdır. Her hangi bir birlik, sizin **hizmetlerinizi** gönülden kabul edecektir. Ama **böylesi bir sorunda**, işe tasarılarla ve Savaş Kurulu'nun «haklar»ı üzerine konuşmalarla başlarsanız, bütün davayı mahvedersiniz; emin olun, onarılmaz biçimde mahvedersiniz.

Geniş ölçüde propagandaya geçmelisiniz. Beş ya da on kişi, bir hafta içinde, **yüzlerce** işçi ve öğrenci okuma çevresini dolaşsın, girebildikleri her yere girsin ve her yerde açık, kısa, dolaysız ve basit bir plan önersinler: Derhal savaş kümeleri örgütleyin, elinizden gelen en iyi biçimde silahlanın ve tüm gücünüzle çalışın. Elimizden gelen her yolla size yardım edeceğiz, ama **bizim yardımımızı beklemeyin**, kendi başınıza hareket edin.

Böylesi bir sorunda temel nokta, küçük kümeler kitlesinin girişkenliğidir. Herşeyi onlar yapacaktır. Onlar olmadan sizin tüm Savaş Kurulunuz hiç bir şeydir. Ben, Savaş Kurulu'nun çalışmasının verimliliğini, temasta olduğu böylesi savaş kümelerinin sayısıyla ölçmeye hazırlanıyorum. Eğer bir ya da iki ay içinde, Savaş Kurulu, St. Petersburg'ta en az 200 ya da 300 kümeye sahip olmazsa, o zaman, o, ölü bir Savaş Kurulu'dur. Gömülmesi gerekir. Böylesi kaynayan zamanlarda yüz ya da ikiyüz küme toplayamazsa, o zaman, o, gerçek hayattan gerçekten kopuktur.

Propagandacılar her kümeye, bomba yapmak için kısa ve basit reçeteler sağlamalı, çalışma türünün bir ilk açıklamasını vermeli ve sonra herşeyi onlara bırakmalıdır. Mangalar hemence, derhal harekâtlar koyarak **derhal** askeri eğitime başlamalıdır. Bazısı derhal bir hafiyeyi öldürmeye ya da bir polis karakolunu havaya uçurmaya, diğerleri, ayaklanma için kaynak müsadere etmek amacıyla bir bankayı basmaya girişebilir, daha başkaları talim yapabilir ya da bölgelerin planlarını hazırlayabilir vb. Ama esas şey, gerçek pratikten öğrenmeye derhal başlamaktır: bu deneme saldırılarından korkunuz olmasın. Bunlar, tabii ki, aşırılıklar biçiminde soysuzlaşabilir, ama bu yarına özgü bir hastalıktır, halbuki, bugünkü hastalık duraganlığımız, doktrinci ruhumuz, bilgiç hareketsizliğimiz ve girişkenlikten ihtiyarlar gibi korkmamızdır. Her küme, salt polisleri döverek de olsa öğrensin:

Bu, yarın yüzbinlere önderlik edecek olan yüzlerce tecrübeli savaşçıyı eğiteceği için, verilecek yirmi küsür kurbanı rahatlıkla karşılayacaktır.

Hararetle selam ederim yoldaşlar ve başarılar dilerim. Size görüşlerimi dayatmak gibi bir isteğim yok, ama öğütlerimi sunmayı görevim sayıyorum.

Selamlar.

Lenin

İlkin, 1926'da
Lenin, Çeşitli Yazılar V'de
yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 9, S. 344 - 46

MOSKOVA OLAYLARININ DERSLERİ

Moskova proletaryasının arasındaki devrimci coşkunluğun, sayasal grevde ve sokak savaşında (63) öylesine canlı biçimde ifadesini bulan yükselen dalgası daha yatışmadı. Grev devam ediyor. Bir dereceye kadar St. Petersburg'a da yayıldı: dizgiciler, Moskovalı yoldaşlarıyla dayanışma grevi yapıyorlar. Şimdiki hareketin, yatışarak dalganın gelecek yükselişini bekleyip beklemeyeceği ya da uzun süreli bir nitelikte olup olmayacağı kesin değil. Ama Moskova olaylarının kesin sonuçları, hem de çok öğretici sonuçları, şimdiden açık. Ve üstünde durulmaya değer.

Bir bütün olarak, Moskovadaki hareket, devrimci işçiler ve çarcı güçler arasında belirleyici bir muharebe düzeyine ulaşamadı. Yalnızca ileri karakollardaki küçük çarpışmalardan, belki de iç savaştaki bir askeri gösterinin bir bölümünden oluşmuştu. Bu savaşın sonucunu belirleyen muharebelerden biri değildi. Bir hafta önce öne sürdüğümüz iki varsayımdan, belirleyici saldırının başlangıcına, değil, ancak bir provaya tanık olduğumuzu söyleyen birinci varsayım açıkça doğrulandı. Gene de, bu prova tarihsel oyundaki bü-

tün karakterleri tamamen göstermiş, böylece oyunun kendisinin muhtemel —ve hatta kısmen kaçınılmaz— gelişimini aydınlatmıştır.

Moskova olayları, ilk bakışta tümüyle okulcu bir nitelikte görülen olaylarla başladı. Hükümet, üniversitelere kısmi «özerklik» ya da sözde bir özerklik verdi. Profesörlere öz-hükümet hakkı, öğrencilere toplantı hakkı tanındı. Böylece genel müstebit-derebey baskı sisteminde ufak bir gedik açıldı. Yeni devrimci akımlar beklenmedik bir güçle hemence bu gediğe daldı. Siyasal zıtlıkların ucunu köreltmek ve soyguncularla soyulanları «uzlaştırmak» amacıyla verilen sefilce bir ödün, değersiz bir reform, gerçekte, mücadeleyi müthiş kamçılamaya ve katılanların sayısını artırmaya hizmet etti. İşçiler, proletaryanın, özgürlük mücadelesinde en ileri sınıfın hakim olduğu devrimci halk toplantıları haline gelmeye başlayan öğrenci toplantılarına doluştu. Hükümet öfkelendi. Öğretim üyelerinin öz-hükümeti hakkını almış olan «saygıdeğer» liberaller, devrimci öğrencilerle polis-yönetimi ve kamçı hükümeti arasında ileri geri koşuşmaya başladılar. Liberallar, özgürlüğü, özgürlüğe ihanet etmek için, öğrencileri mücadeleyi yaymaktan ve şiddetlendirmekten men etmek için ve «düzen» çağrısında bulunmak için kullandılar. Başıbozukların ve Kara-Yüzler'in, Trepovlar'ın ve Romanovlar'ın önünde! Liberaller, öz-hükümeti, halkın kasaplarının işini yapmak için ve müstebit çetenin «izin vermediği» sorunları tartışmak amacıyla «ayak takımı»nı içeri bırakarak öğrencilerin kirlettiği Üniversite'yi, kırbaçların izin verdiği «bilim» in o kutsal tapınağını kapatmak için kullandılar. Öz-hükümetli liberaller, halka ve özgürlüğe ihanet ettiler, çünkü Üniversite'de katliamdan korktular. İğrenilir korkaklıkları için örnek bir biçimde cezalandırıldılar. Devrimci Üniversite'yi kapatarak sokaklarda devrim yolunu açtılar. Sefil bilgiçler oldukları için, okuldaki yangını söndürmeyi ba-

şarmaları nedeniyle, Glazov gibi alçaklarla uyum içinde bayram etmeye hazırdılar. Ama gerçekte onlar, sadece, büyük bir sanayi kentinde bir yangın başlattılar. Sırıkların üstündeki bu adamcıklar, işçilerin öğrencilere gitmesini yasakladılar, ama bununla, onlar, yalnızca, öğrencileri devrimci işçilere götürdüler. Onlar bütün siyasal sorunları, eski dar kafalı memurluk kokan kendi tavuk kümeslerinin bakış açısından değerlendirdiler. Öğrencilere bu tavuk kümesini esirgemeleri için yalvardılar. İlk yeni rüzgar —özgür ve genç devrimci unsurların ortaya çıkışı— tavuk kümesinin unutulmasına yetti, çünkü rüzgar sertleşti ve çarcı istibdata, rus halkının üzerine yığılmış tüm memur hakimiyetinin ve tüm hakaretlerin baş kaynağına karşı bir kasırgaya dönüştü. Ve şimdi bile ilk tehlikenin geçtiği ve fırtınanın açıkça yatıştığı bir zamanda, istibdatın uşakları, Moskova'daki kan dökümü günlerinde önlerinde açılan uçurum salt akıllarına geldiğinde bile hâlâ titriyorlar. «Bu henüz bir yangın değil, ama kundakçılık olduğu şimdiden şüphe götürmez» diye mırıldanıyor Bay Menşikov uşak ruhlu Novoye Vremya'da (64) (30 Eylül tarihli). «Bu henüz bir devrim değil... ama şimdiden bir devrime önsözdür.» «Ben (Bay Menşikov) Nisanda o 'yürüyor' dedim. Ve ondan beri 'o' ne korkutucu adımlar attı!.. Halk unsuru ta derinden kımıldadı...»

Evet, Trepovlar ve Romanovlar, hain liberal burjuvaziyle birlikte kendilerini bir belanın içine soktular. Üniversiteyi açınca, devrimci halk toplantılarına bir kürsü sağlıyor ve Sosyal-Demokratlara paha biçilmez bir yardımda bulunuyorsun. Üniversiteyi kapatınca bir sokak mücadelesine yolu açıyorsun. Ve böylece, bizim kırbaç şövalyeleri dişlerini gıcırdatarak sağa sola atılıyorlar. Sokak yürüyüşlerinde, düzeni, öğrencilerin kendilerinin sağlamasına izin vermek istermiş gibi yaparak, Moskova Üniversitesini yeniden açıyorlar. Sosyal-Demokratlar'a, Sosyalist-Devrimci-

ler'e vb. bölünerek, böylece, öğrenci «parlamento»sunda uygun siyasal temsili gerçekleştiren öğrencilerin devrimci öz-hükümetine gözlerini kapatıyorlar. (Ve biz eminiz ki, öğrenciler kendilerini, devrimci öz-hükümetle sınırlamayacaklar, derhal ve tam bir ciddiyetle bir devrimci ordunun birliklerini örgütlemeye ve donatmaya başlayacaklar). Trepovla birlikte liberal profesörler sağa sola atılıyorlar, bugün, daha ılımlı olmaya ikna etmek için öğrencilere ve ertesi gün daha yumuşak olmaya ikna etmek için kırbaççılara koşuşuyorlar. Bunların koşuşmaları bizlere en büyük hoşnutluğu veriyor. Siyasal komutanlar ve siyasal dönekler üst güvertede böylesine canlı bir biçimde sendeliyorlarsa, demek ki iyi bir devrimci rüzgâr esiyor.

Ama haklı gurur ve haklı hoşnutluluğun yanında, gerçek devrimciler, Moskova olaylarından başka bir şey daha çıkarmalıdırlar. Bu olaylardan, Rus devriminde hangi toplumsal güçlerin tam olarak nasıl işlediğinin bir anlayışını ve bu güçlerin işlerken aldıkları biçimlerin daha açık bir düşüncesini çıkarmalıdırlar. Moskova olaylarının siyasal dizisini aklınıza getirin; tüm devrimin, sınıf ilişkilerine özgü çok tipik bir resmini göreceksiniz. İşte dizi: eski düzende küçük bir gedik açıldı; hükümet küçük ödünlerle, hayali «reformlar»la vb. gediği onarmaya çalışıyor; yatışacak yerde, mücadele daha da keskinleşiyor ve yaygınlaşıyor; liberal burjuvazi yalpalıyor ve devrimcileri devrimden vazgeçmeye ve polisi gericilikten vazgeçmeye teşvik ederek bir şeyden diğerine atılıyor; proletaryanın önderliğinde devrimci halk sahneye çıkıyor ve açık mücadele yeni bir siyasal duruma yol açıyor; çatışma, yeni kazanılmış savaş alanına —daha yüksek ve daha geniş bir alan— aktarılıyor, düşman kalesinde yeni bir gedik açılıyor ve bu yolla hareket daha da yüksek bir düzeye ilerliyor. **Moskovskiye Vedomosti** (65) nin geçenlerde ustaca belirttiği gibi, gözlerimizin önünde hükümetin genel bir geri-çekilişi yer

alıyor. Bir liberal gazete gerçekten zekice ekledi: Artçı eylemi koruyuculuğunda bir geri-çekiliş. (66) 3 (16) Ekim'de, liberal Berlin **Vossiche Zeitung**'un St. Petersburg muhabiri gazetesine, Trepov'un **yürütme kuru başkanı**'yla yaptığı mülakat hakkında yazı yazdı. Polis astının muhabire dediği gibi: «Hükümetin tutarlı bir eylem tasarısı izlemesini bekleyemezsiniz, çünkü hergün beraberinde önceden görülemez olaylar getiriyor. Hükümet manevra yapmak zorunda. Zor iki ay ya da iki yıl sürebilecek olan şimdiki hareketi ezemez.»

Gerçekten, hükümetin taktikleri şimdi oldukça açık hale gelmiştir. Bunlar, artçı eylemi koruyuculuğunda manevra yapmaktan ve geri çekilmekten oluşuyor. Böylesi taktikler istibdatın çıkarları açısından oldukça doğrudur. Hükümetin, en esaslı olan şeyi yitirmeden, çok uzun bir zaman için geri çekilmeye hâlâ devam edebileceğini unutmak, devrimciler için vahim bir hata ve ölümcül bir hayal olur. 1848'de Almanya'daki başarısız, bitmemiş yarı-devrim örneği —**Proletary** (67)'nin gelecek sayısında kendisine döneceğimiz ve hatırlatmaktan asla yorulmayacağımız bir örnek— gösteriyor ki, bir **(sözde)** kurucu meclis toplayacak kadar geri çekilse bile, hükümet ,son ve belirleyici muharebede devrimi yenmeye yeterli bir gücü hâlâ elinde tutacaktır. İç savaşımızdaki uzun çatışmalar dizisinin en yenisi olan Moskova olaylarını incelerken, gelişmeleri ciddiyetle gözönüne almamızın, uzun ve müthiş bir savaş için azami çalışkanlık ve sebatla hazırlanmamızın ve şimdiden dönek müttefikler olan öylesi müttefiklere karşı tetikte olmamızın gereği budur. Belirleyici hiç bir şey henüz kazanılmamışken, yararlı ve emin geri çekilmeler için düşmanın hâlâ çok geniş bir alanı varken, muharebeler gitgide daha ciddileşirken, böylesi müttefiklere güven duymak, onlarla anlaşmalar yapmak ya da salt belli koşullarla desteklemek girişimleri yalnız aptalca olmakla kalmaz, proletaryaya ihanet bile olabilir.

Gerçekten de, liberal profesörlerin Moskova olaylarından önceki ve sonrasındaki davranışları tesadüfi miydi? Bir istisna mıydı, yoksa bunlar, tüm Anayasal-Demokrat Parti için kural mıdır? Bu davranış, liberal burjuvazinin belli bir kümesinin bireysel özelliklerini mi, yoksa genel olarak bu sınıfın tümünün temel çıkarlarını mı ifade eder? Sosyalistler arasında bu sorular üzerinde farklı iki düşünce olamaz. Ama, sosyalistlerin hepsi, gerçek sosyalist taktikleri tutarlıca nasıl izleyeceklerini bilmiyorlar.

Sorunun özünün daha açık bir anlayışına ulaşmak için, liberallerin kendi taktiklerinin kendi açıklamalarını ele alalım. Onlar Rus basınının sütunlarında Sosyal-Demokratlara karşı gelmekten, hatta doğrudan doğruya onların sözlerini etmekten kaçınıyorlar. Ama işte liberallerin görüşlerini ifade etmekte şüphesiz daha açık sözlü olan Berlin **Vossiche Zeitung**'tan ilginç bir haber:

> «Üniversitelere ve diğer yüksek eğitim kurumlarına özerklik verilmesine —doğrudur, geç olarak— rağmen, öğrenim yılının ta başından beri, hem St. Petersburg'ta hem Moskova'da çok fırtınalı öğrenci karışıklıkları tekrar meydana geldi. Üstelik, Moskova'da bu karışıklıkların yanında yaygın bir işçi hareketi bulunuyor. Bu karışıklıklar Rus devrimci hareketinde yeni bir dönemin başladığını gösteriyor. Öğrenci toplantılarının cereyanı ve kararları, öğrencilerin, Sosyal-Demokrat önderlerin üniversiteleri halkın toplantı yerlerine çevirmek ve böylece geniş halk kesimleri arasında devrimi yaymak parolasını benimsediklerini gösteriyor. Moskova öğrencileri bunun nasıl gerçekleştirildiğini şimdiden gösterdiler: Üniversite yapılarına öylesine çok sayıda işçi ve Üniversiteyle bir ilişiği olmayan diğer kişileri çağırdılar ki, öğrencilerin kendileri azınlıkta kaldılar. Mevcut koşullar altında böylesi bir durumun uzun süremeyeceği akla yakındır. Böylesi top-

lantıları hoşgörmektense hükümet üniversiteleri kapatacaktır. Bu öylesine açıktır ki Sosyal-Demokrat önderlerin böyle bir parolayı ortaya atması ilk bakışta anlaşılmaz görünür. Onlar bunun neye yol açacağını çok iyi biliyorlardı, ama onların istedikleri şey, hükümetin üniversiteleri kapatmasıydı. Ne amaçla? Onlar, sadece **liberal** hareketi eldeki tüm araçlarla engellemek istiyorlar. Onlar kendi güçleriyle herhangi bir büyük siyasal eylemi gerçekleştirecek kadar güçlü olmadıklarını kabul ediyorlar. Bu nedenle, liberaller ve radikaller de herhangi birşey yapmamalıdır, çünkü iddia edildiğine göre bu, sosyalist proletaryaya ancak zarar verir. O kendi haklarını kendisi kazanmalıdır. R.S.D.İ.P. bu bükülmez **(unbeugsame)** taktiklerden çok gururlanabilir ama herhangi bir önyargısız gözlemciye bunlar çok kısa görüşlü gelecektir. Bunlar Rus sosyal-demokrasisini zafere zor götürür. Şimdiki taktikler sürdürülürse kaçınılmaz olan üniversitelerin kapatılmasından onun ne kazanacağı oldukça anlaşılmazdır. Diğer yandan, üniversitelerin ve yüksek okulların çalışmasında bir kesinti olmaması tüm ilerici partiler için en büyük önemi taşır. Öğrencilerin ve profesörlerin uzun-süreli grevleri Rus kültürüne şimdiden büyük zararlar vermiştir. Okul çalışmasının yeniden başlaması gereklidir. Özerklik, profesörlerin derslerini özgürce vermesini sağlamıştır. Tüm üniversite ve yüksek okulların profesörlerinin, öğrenime tekrar ve çalışkan biçimde başlamak gerektiğinde anlaşmaları bu nedenledir. Onlar öğrencileri, sosyal-demokrat parolayı gerçekleştirmek çabasından vazgeçmeye ikna etmek için tüm etkilerini kullanıyorlar.»

Böylece, burjuva liberalizmi (Anayasal-Demokratlar) ve Sosyal-Demokratlar arasındaki mücadele kesin biçim almıştır. Liberal hareketi engellemeyin!

Yukardaki makalede öylesine mükemmel ifade edilen şiar budur. Bu liberal hareket neye varır? O **geriye dönük bir harekettir.** Çünkü profesörler üniversitelerin özgürlüğünü devrimci propaganda için değil, karşı-devrimci propaganda için; yangını körüklemek için değil, söndürmek için; savaş alanını genişletmek için değil, kitleleri belirleyici mücadeleden uzaklaştırmak ve Trepovlar'la barış içinde işbirliği yapmaya sevketmek için kullanıyorlar ve kullanmak istiyorlar. Mücadelenin daha keskinleşmesiyle, «liberal» hareket (pratikte gördüğümüz gibi) devrimden gericiliğe kaçaklikla damgalandı. Tabii ki, Trepovların ve Romanov'un diğer uşaklarının saflarına yalpalama getirdikleri için, liberaller, bir bakıma, bize yararlıdır. Ama biz Anayasal-Demokratlardan tam bir kopuş yapmadıkça ve onların attıkları her tereddütlü adımı damgalamadıkça, bizim saflarımıza yalpalama getirerek verdikleri zarar bu iyilikten daha ağır basacaktır. Mevcut iktisadi sistemdeki hakim konumlarının bilinci, ya da daha çok sezgisi, liberalleri, devrime de hakim olmak isteğine götürmüştür. Onlar devrimi sürdürmeyi, yaymayı ve şiddetlendirmeyi ve onu en sıradan yama işinden öteye götürmeyi amaçlayan her adımın liberal harekete bir «engel» olduğunu söylüyorlar. Trepov'un verdiği üniversitelerin sözde özgürlüğünün akıbeti için korkarak, onlar bugün devrimci özgürlüğe karşı savaşıyorlar. Hükümetin yarın polisçe-çarpıtılmış bir biçimde vereceği yasal «toplantı özgürlüğü» için korkarak, bizi bu toplantıları gerçek proleter amaçlar için kullanmaktan alıkoyacaklar. Devlet Duması'nın akıbeti için korkarak, Eylül Kurultayı'nda zaten uslu bir ılımlılık gösterdiler ve bir boykot düşüncesiyle savaşarak şimdi de gösteriyorlar. Allah allah, diyorlar, işleri Devlet Duması'nda gördürmeyi sağlamaktan bizi engellememelisiniz!

Sosyal-Demokrasi'nin saflarında, Marksçılığı doktrinci ve cansız çarpıtışları nedeniyle bu oltaya takı-

lan oportünistler olmuştur! İtiraf edilmelidir ki ,bu, Sosyal-Demokrasinin bir utancıdır. Onlar diyorlar ki, devrim bir burjuva devrimidir ve bu nedenle... bu nedenle biz adımlarımızı burjuvazinin çarlıktan elde etmeyi başardığı ödünlerin ölçüsüne uydurmalıyız. Bugüne kadar yeni **Iskra**cılar Devlet Duması'nın gerçek anlamını göremediler. Çünkü kendileri geriliyorlar ve bu nedenle doğal olarak Anayasal-Demokratlar'ın geri çekilişini farketmiyorlar. **Iskra**'cıların şimdiden. Devlet Duması Yasasının kabulünden beri adımlarını onlara uydurdukları tartışılmaz bir olgudur. Devlet Duması Yasasından önce, onlar, Anayasa-Demokratlarla bir anlaşma sorununu gündeme asla koymadılar. Devlet Duması Yasası'ndan sonra onlar (Parvus, Cerevanin ve Martov) bu sorunu ortaya attılar, hem de yalnızca bir kuram sorunu olarak değil, derhal pratik bir biçimde. Devlet Duması Yasası'ndan önce, onlar, demokratlara oldukça sıkı koşullar sundular (halkı silahlandırmakta işbirliğine vb. varıncaya dek.) Devlet Duması Yasası'ndan sonra koşulları derhal indirdiler, kendilerini, Kara-Yüz ya da liberal Duma'yı devrimci bir Duma'ya çevirme sözüyle sınırladılar. Devlet Duması Yasası'nın kabulünden önce, kurucu halk meclisini kimin toplayacağı sorusuna resmi kararlarının verdiği yanıt şuydu: ya bir geçici devrimci hükümet ya da temsili bir kurum. Devlet Duması Yasası'ndan sonra, geçici devrimci hükümeti çıkardılar ve şimdi şöyle diyorlar: Ya «demokratik» (Anayasal-Demokratlar gibi mi?) «halk örgütleri» (?!) ya da... ya da Devlet Duması. Böylece yeni-**Iskra**cılar'ın, muhteşem ilkeleriyle nasıl yöneltildiklerini görüyoruz: devrim bir burjuva devrimidir —öyleyse yoldaşlar, dikkat edin ki burjuvazi geri çekilmesin!

Devlet Duması Yasası'ndan bu yana ilk defa olarak Anayasal-Demokratlar'ın ciddi siyasal anlardaki taktiklerinin gerçek tabiatını gösteren Moskova olayları, sözünü ettiğimiz Sosyal-Demokrasi'nin oportünist ekinin, kaçınılmaz olarak burjuvazinin basit bir eki-

ne dönüşmekte olduğunu da gösterdi. Demin şöyle dedik: Kara Yüz ya da liberal bir Devlet Duması. Bir **Iskra** destekçisine bu sözler müthiş görünürdü, çünkü, o, bir Kara Yüz Devlet Dumasıyla liberal bir Devlet Duması arasındaki farkı çok önemli sayar. Ama bu aynı Moskova olayları, parlamento-öncesi dönemde öylesine yersizcesine öne sürülen bu «parlamenter» düşüncenin yanlışlığını gösterdi. Moskova olayları liberal döneğin gerçekte bir Trepov rolü oynadığını gösterdi. Dün Trepov tarafından kararlaştırılabilecek olan Üniversitenin kapatılması, bugün Bay Manuilov ve Trubetskoy tarafından yürütüldü. «Duma» liberallerinin de, bir yandan Trepov ve Romanov, diğer yandan devrimci halk arasında ileri geri koşuşturacakları açık değil mi? Liberal döneklere verilecek en ufak desteğin ancak siyasal budalalara yakışan birşey olduğu açık değil mi?

Parlamenter bir sistem altında, daha liberal bir partiyi daha az liberal olanına karşı desteklemek çoğu kez gereklidir. Ama parlamenter bir sistem için devrimci bir mücadele sırasında Trepov'u devrimle «uzlaştıran» liberal dönekleri desteklemek ihanettir.

Moskova'daki olaylar, **Proletary**'nın öylesine çok sözünü ettiği toplumsal güçlerin o dizilişini pratikte gösterdi: sosyalist proletarya ve devrimci burjuva demokrasinin öncüsü **bir mücadele verirken**, liberal kıralcı burjuvazi **görüşmeler yaptı.** İşçi arkadaşlar, bu nedenle, Moskova olaylarının derslerini inceleyin, çok dikkatli inceleyin. Çünkü Rus devriminin bütününde işler, baştanbaşa bu biçimde ve kaçınılmaz olarak bu biçimde yol alacaklar. İşçi sınıfının çıkarlarını bilinçlice ifade edecek ve kitlelerin dümen suyunda sürüklenmeyecek gerçek bir sosyalist partide her zamankinden daha sıkı olarak toplanmalıyız. Mücadelede ancak devrimci demokratlara güven duymalı, yalnız onlarla anlaşmalara izin vermeli ve bu anlaşmaları, yalnızca Trepovlar'a ve Romanov'a karşı savaş alanında yürütmeliyiz. Devrimci demokrasinin öncüsü olan öğrencilere

ek olarak, hareketi yalnızca genel bir biçimde demokratik olmakla kalmayıp (bugün her dönek kendine demokrat diyor) gerçek bir devrimci hareket olan o geniş halk kitlelerini de, yani köylü kitlelerini harekete geçirmeliyiz. İstibdatın destekçilerinin saflarına yalpalama getiren liberallerin ve Anayasal-Demokratlar'ın, kaçınılmaz olarak bizim saflarımıza da her yolla yalpalama getireceklerini unutmamalıyız. Ancak tüm liberal tavuk kümeslerini ve tüm liberal Dumaları çöp yığınına gönderecek açık devrimci bir mücadele ciddi ve kesin sonuçlu olacaktır. Bu nedenle, bir tek an yitirmeden daima yeni muharebelere hazırlanın! Elinizden gelen en iyi biçimde silahlanın; derhal fedakarca bir çalışkanlıkla, lânetli istibdata karşı savaşmaya hazırlanacak mangalar kurun; yarın ya da ertesi gün, olayların sizi mutlaka ayaklanmaya çağıracağını hatırlayın. Şimdiki sorun, sadece, sizin hazırlıklı ve birleşik eyleme geçip geçemeyeceğiniz ya da hazırlıksız ve dağınık yakalanıp yakalanmayacağınızdır!

Moskova'daki olaylar bir daha ve yüzüncü kez şüphecileri yalanladı. Bu olaylar, bizim hâlâ kitlelerin devrimci faaliyetini küçümsemeye eğilimli olduğumuzu gösterdi. Onlar, şimdiden sendelemeye başlayanların, barışın ilanından ve Duma'nın verilmesinden sonra bir ayaklanma düşüncesine inançlarını yitirmeye başlayanların çoğunu toparlayacaktır. Hayır, ayaklanma, kesinlikle şimdi, benzersiz bir hızla ilerliyor ve şiddetini artırıyor. Yakındaki patlama geldiğinde hepimiz nöbet yerlerimizde olalım. Bu patlamayla karşılaştırıldığında, hem 9 Ocak (68) hem de unutulmaz Odesa günleri (69) salt çocuk oyuncağı olarak görülecektir.

Proletary, Sayı 22
24 (11) Ekim 1905

Toplu Eserler
C. 9, S. 376 - 87

YURT DIŞINDAKİ GENÇLİK VE RUS DEVRİMİ

Uzak bir yerden gelen ve yurt dışındaki herkesi Rusya'ya dönmeye çağıran mektup, (**Proletary**, sayı 19) **Proletary**'ye Bern'den mektup yazan «Devrimci» Yoldaş'tan bir yanıt aldı (70). «Devrimci» Yoldaş harekette kuramın önemi, ciddi inceleme gereği ve benzerleri üzerinde ısrar ediyor. Biz bu sorunda, tabii ki, kendisine tümüyle katılıyoruz ve zaten bizim yukarda adı geçen mektuba ilişkin benimsememe kaydımızın amacı buydu. «Devrimci» Yoldaş, Partiye, bir yerde, örneğin Cenevre'de, gençliğin ciddi incelemelere girişebilmesi için üniversite niteliğinde birşey örgütleme tavsiyesinde bulunuyor. Bu tür çok tasarı vardı ama bunları gerçekleştirmek çok fazla pratik zorluklarla karşılaşıyor.

Proletary, Sayı 22
24 (11) Ekim 1905

Toplu Eserler,
C. 9, S. 390

K. KAUTSKY'nin **RUS DEVRİMİNİN İTİCİ GÜÇLERİ VE GELECEĞİ** KİTAPÇIĞININ RUSÇA ÇEVİRİSİNE ÖNSÖZ'den

Son olarak otoriteler üzerine birkaç söz. Marksçılar, «otorite yok» diyen sahte-devrimci soyutlamasıyla birlikte aydın radikálin alışılmış bakış açısını benimseyemezler.

Hayır. Tam kurtuluş için dünyanın her yerinde zorlu ve sebatlı bir mücadele yürüten işçi sınıfının otoritelere ihtiyacı vardır. Ama tabii ki, yalnızca, genç işçilerin, baskı ve sömürüye karşı kıdemli **savaşçılar'ın** tecrübesine; birçok grev örgütlemişlerin, birkaç devrimde yer almışların, devrimci gelenekte usta ve geniş bir siyasal görüşü olanların tecrübesine ihtiyacı olduğu biçimde. Her ülkenin proleterlerinin, proletaryanın dünya çapındaki mücadelesinin otoritesine ihtiyacı vardır. Partimizin program ve taktiklerini hakkıyla anlayabilmek için, bizim, uluslararası Sosyal-Demokrasinin kuramcılarının otoritesine ihtiyacımız var. Ama tabii ki, bu otoritenin, burjuva bilimi ve polis siyasetindeki resmi otoritelerle ortak hiçbir şeyi yok. Bu, aynı dünya sosyalist ordusunun saflarında yürütülen daha çeşitli mücadelelerde kazanılan tecrübenin otoritesi-

dir. Ve bu otorite savaşçıların ufkunu genişletmekte önemliyse de, işçilerin partisinde, onun dolaysız siyasetinin pratik ve somut sorunlarının uzaklardakiler tarafından çözülebileceğinin iddia edilmesine izin verilemez. Her ülkede mücadeleye doğrudan doğruya katılan ilerici sınf bilincine sahip işçilerin ortak ruhu, böylesi tüm sorunlarda her zaman en yüksek otorite olarak kalacaktır.

Aralık 1906'da yazıldı.
Aralık 1906'da Moskova'da Novaya Epokha Publishers tarafından bir kitap olarak yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 11, S. 412 - 13

MENŞEVİKLİĞİN BUNALIMI'ndan

III

Larin'in bir aygıt-parti ile bir öncü-parti, ya da başka deyimle, polise karşı bir savaşçılar partisiyle sınıf bilincine sahip bir siyasal savaşçılar partisi arasında yaptığı karşılaştırma, derin ve «saf proleter» ruhuyla dolu görünüyor. Ama gerçekte, bu, 1899-1901'de **Rabochaya Mysl** destekçileri ve Akimovcular (71) tarafından yapılan benzer karşılaştırmanın aydıncı oportünizminin tam aynısıdır.

Bir yandan, kitlelerin doğrudan doğruya devrimci saldırısı için nesnel koşullar var olduğunda, Parti nin en yüksek siyasal görevi «kendiliğinden harekete hizmet etmek»tir deniyor. Böylesi bir devrimci çalışmayı «siyaset»e benzetmek, siyaseti hilekarlığa indirgemektir. Bu, Duma'daki siyasal eylemi Ekim ve Aralık'taki kitlelerin siyasal eyleminin üzerine yükseltmek demektir. Başka deyimle, proleter devrimci bakış açısını aydıncı oportünizminin bakış açısı için terketmek demektir.

Her mücadele biçimi uygun bir teknik ve uygun bir aygıt gerektirir. Nesnel koşullar parlamenter müca-

deleyi temel mücadele biçimi yaptığında, parlamenter mücadele aygıtının özellikleri, Parti'de kaçınılmaz olarak daha belirgin olur. Diğer yandan nesnel koşullar, kitle siyasal grevleri ve ayaklanmaları biçiminde kitlelerin bir mücadelesine yol açarsa, proletarya partisi mücadelenin bu biçimlerine «hizmet» edecek bir «aygıt»a sahip olmalıdır. Ve tabii ki, bu, parlamenter aygıta benzemeyen özel bir «aygıt» olmalıdır. Halk ayaklanmaları için koşulların mevcut olduğunu kabul eden ve gene de gerekli aygıtı kurmayan bir örgütlü proletarya partisi, bir aydıncı gevezeler partisi olurdu. İşçiler onu bırakır ve anarşizme, burjuva devrimciliğine vb. giderdi.

Diğer yandan, proletarya dahil her sınıfın siyasetçe yol gösteren öncüsünün yapısı da, hem bu sınıfın konumuna, hem de mücadelesinin temel biçimine bağlıdır. Larin, örneğin, Partimizde genç işçilerin hakim olduğundan, evli işçilerin azlığından ve Parti'den ayrılmasından yakınıyor. Bir Rus oportünistinin bu yakınışı bana Engels'in eserlerinin birinin bir bölümünü hatırlattı. (Sanıyorum, **Konut Sorunu, Zur Wohnungsfrage** idi). Budala bir burjuva profesöre, bir Alman Kadet'ine karşılık vererek, Engels şöyle yazıyordu: Bizim Parti'mizde, devrimci partide gençliğin hakim olması doğal değil midir? Biz geleceğin partisiyiz ve gelecek gençliğindir. Biz bir yenilikçiler partisiyiz ve yenilikçileri her zaman en istekli biçimde izleyen gençliktir. Biz eski çürümüşlüğe karşı özünü feda eden bir mücadele yürüten bir partiyiz ve gençlik özünü feda eden bir mücadeleye girişmekte her zaman en öndedir.

Hayır, «yorgun» otuzluk ihtiyarları, «akıllanmış» devrimcileri ve Sosyal-Demokrasi'den dönekleri toplamayı Kadetler'e bırakalım. Biz her zaman ileri sınıfın gençliğinin bir partisi olacağız!

Larin'in kendisi, mücadeleden yorulmuş evli kişilerin kaybına niye üzüldüğünün açık sözlü bir itirafını ağzından kaçırıyor. Bu yorgun kişilerin iyi bir mik-

tarını Parti'ye toplarsak, bu, onu «siyasal maceraları frenleyerek az çok ağır» yapardı. (S. 18)

Evet, bu daha iyi, sevgili Larin! Kendini gizlemek ve aldatmak niye? Senin istediğin bir öncü-parti değil, bir **artçı-parti** ki böylece epeyce daha ağır olsun. Böylesine açık söylemeliydin.

«... Siyasal maceraları frenlemek...» Avrupa'da da devrimler yenildi; 1848 Haziran ve 1871 Mayıs günleri oldu. Ama kitlelerin bir devrimdeki eylemini bir «macera» olarak ilan etmeyi düşünen bir Sosyal-Demokrat ya da bir komünist hiçbir zaman olmadı. Bu, kendilerine güvenmeyen ve olayların gericiliğe doğru her dönüşünde umutsuzlaşan, dilerseniz «aydınlar» denen belkemiksiz, alçak Rus darkafalıları devrimci Marksçılar arasına üye alındıklarında (umarız, uzun bir süre için değil) mümkün oldu.

«... Maceraları frenlemek»! Eğer bu böyleyse, o zaman ilk **maceracı** Larin'in kendisidir. Çünkü o «küçük mücadeleler» için devrime **en yararlı** yol diyor. O, **kitleleri, devrim** dalgasının **yükseldiğine**, iki ya da üç yıl içinde ordunun hoşnutsuz köylülerle dolacağına ve «eski düzen»in «ilk ciddi sınamada» «çökeceğine» **inandırmaya** çalışıyor!

Ama Larin, başka bir anlamda, çok daha kötü ve bayağı anlamda bir maceracıdır. O bir emek kurultayı (72) ve bir «partisiz parti» (kendi deyimi!) savunuyor. Sosyal-Demokrat Parti'nin yerine bir «Tüm-Rusya Emek Partisi» istiyor. Evet, «Emek» partisi, çünkü bu içine küçük-burjuva devrimcilerini, Sosyalist Devrimcileri, Polonya Sosyalist Partisi'ni, Beyaz Rusya Hromadasını (73) vb. almalıdır.

Larin, Akselrod'un bir hayranıdır. Ama ona zarar verdi. Bir emek kurultayı için savaşında Akselrodun «canlı çalışkanlığını», «gerçek parti cesareti»ni öylesine yüceltti, onu öylesine hararetle kucakladı ki... onu kucağında boğdu! Akselrod'un belirsiz bir emek kurultayı «düşüncesi», başarılı bir emek kurultayı savunması için gizlenmesi gereken herşeyi ağzından kaçıran saf

ve samimi bir pratik parti işçisi tarafından öldürüldü. Bir emek kurultayı, «tabelayı indirmek» Sosyal-Demokrasi, (Kendisi için sade bir tabela olan Larin'in kitabının 20. sayfası) demektir. **Sosyalist-Devrimcilerle** ve sendikalarla **birleşmek** demektir.

Çok doğru, Larin Yoldaş! Hiç olmazsa doğruyu söylediğiniz için teşekkürler! Emek kurultayı gerçekten bunların hepsi demektir. Hatta, onu toplayanların isteğine karşı buna yol açar. Ve şimdi, bir emek kurultayı, tam da bu nedenle bayağı bir oportünist macera olur. Bayağı - çünkü temelinde geniş bir düşünce yok, Marksçılık için sebatlı mücadeleden bıkmış aydınların yorgunluğundan başka birşey yok. Oportünist— yukardaki aynı nedenle ve düşünceleri yerleşmiş olmaktan uzak binlerce küçük-burjuvanın emek partisine alınması sonucunu doğuracağı için. Bir macera - çünkü mevcut koşullar altında böylesi bir çaba, barış ya da yapıcı çalışma ya da Sosyalist-Devrimcilerle (Larin'in nezaketle «geniş bir parti içinde propagandacı toplulukları» (S. 40) görevi verdiği) Sosyal-Demokratlar arasında işbirliği değil, yalnızca çekişme, kavga, bölünme, ideolojik karışıklık ve gerçek örgütsüzlüğün sonsuz şiddetlenmesini getirecektir.

Halk Sosyalistleri ve Azamiciler (74) ayrıldıklarında, Sosyalist-Devrimci «Merkez» Sosyal-Demokratlara **gelmelidir** diye tahmin etmek birşeydir; henüz olgun olmayan, yalnızca olgunlaşma süreci içinde olan bir elmanın peşine tırmanmak başka şey. Ya boynunuzu kırarsınız, sevgili efendimiz, ya da ekşi meyvayla midenizi bozarsınız.

1899'da R.M. (**Rabochaya Mysl**'in başyazarı) ve (bir Sosyal-Demokratın «kendiliğinden patlamaları» aşamasından geçmekte olan ve henüz «sistemlice davranan» bir Kadet olmaya yetecek kadar «akıllanmadığı» sırada) Bay Prekopoviç'in yaptığı gibi. Larin kanıtlarını «Belçika» ya dayandırıyor. Larin'in kitapçığının, Belçika Emek Partisi Tüzüğü'nün düzgün bir çevirisi biçiminde düzgün bir eki var! Ama bizim iyi Larin'imiz,

Rusya'ya Belçika'nın sanayi koşullarını ve tarihini «çevirmeyi» unuttu. Bir dizi burjuva devriminden **sonra**, Proudhon'un küçük-burjuva sözde sosyalizmine karşı on yıllarca mücadeleden **sonra** ve sanayi kapitalizminin, muhtemelen dünyada en yüksek olan muazzam gelişmesi **ile**, Belçika'da emek kurultayı ve emek partisi, proleter olmayan sosyalizmden proleter sosyalizmine bir geçişi ifade ediyordu. Rusya'da **kaçınılmaz** biçimde küçük-burjuva düşünceler ve küçük-burjuva ideologlar yetiştiren bir burjuva devriminin doruğunda ve köylülük ile proleteryanın yakın ilişkili kesimleri arasında artan «Trudovik» akımlarla (75), on yıla yakın bir tarihi olan bir **Sosyal-Demokrat** İşçi Partisiyle, bir emek kurultayı kötü düşünülmüş bir buluştur. Ve sosyalist-devrimcilerle (kimbilir 30 bin kişi ya da belki 60 bin kişidirler diyor Larin saflıkla) birleşmek bir aydın saçmalığıdır.

Evet, tarih alaylı olabilir. Menşevikler yıllardır Bolşeviklerle sosyalist-devrimciler arasındaki yakın bağ hakkında davul zurna çalıyorlar. Ve şimdi Bolşevikler, bir emek kurultayını, **tam da** proleterlerin ve küçük mülk sahiplerinin görüş noktaları arasındaki farkı belirsizleştireceği **için** reddediyorlar (St. Petersburg Kurulu'nun kararına (76) bkz. **Proletary**, sayı 3) ve **Menşevikler**, bir emek kurultayı savunmasına bağlı olarak Sosyalist Devrimcilerle birleşmeye taraftarlar. Bu eşsiz bir şeydir!

«Ben Parti'yi sınıfın içinde eritmek istemiyorum» diye iddia ediyor Larin. «Ben yalnızca öncüyü, dokuz milyonun dokuz yüz binini birleştirmek istiyorum.» (Sayfa 17 ve 49)

1903'ün resmi fabrika raporlarına bakalım. Toplam fabrika işçisi sayısı 1.640.406'ydı. Bunlardan 797.997'si herbiri beş yüzün üzerinde işçi çalıştıran fabrikalarda ve 1.261.363'ü herbiri yüzün üzerinde işçi çalıştıran fabrikalardaydı. En büyük fabrikalardaki işçilerin sayısı (800.000), yani Larin'in, Sosyalist-Devrimcilerle birleşmiş işçi partisi için verdiği sayının ancak biraz altında!

Böylece, daha şimdiden Sosyal-Demokrat Partimizde 150 bin ila 170 bin üyemiz varken ve büyük fabrikalarda çalışan 800 bin işçiye, büyük maden işletmelerindeki işçilere (bu toplama dahil değil) ve ticaret, tarım, ulaşım vb.de çalışan tamamiyle proleter unsurların çokluğuna rağmen, Larin'in, bizim, Rusya'da 900 bin **proleteri**, Parti üyesi olarak Sosyal-Demokrasi'ye yakında kazanabileceğimizden umudu yok? Acayip, ama doğru.

Ama Larin'in inançsızlığı, aydının korkak düşünüşünün yalnızca başka bir örneğidir.

Biz bu amaca ulaşılabileceğine oldukça eminiz. Bir «Emek kurultayı» ve bir «partisiz parti» macerasına karşılık olarak biz şu şiarı sürdük: Temel olarak ve **hemen hemen tümüyle** tamamen proleter unsurlardan oluşmak ve tek başına devrimci Marksçılığın bayrağı altında elde edilmek koşuluyla **Sosyal-Demokrat Partimizin** beş ve on katlık bir **büyümesi** için. (*)

Şimdi büyük devrimden bir yıl sonra, her türden partiler büyük bir hızla büyürken, proletarya, her zamankinden daha hızlı olarak bağımsız bir parti oluyor. Duma seçimleri bu sürece yardım edecek (tabii ki, Kadetlerle oportünist ittifaklara girmezsek). Genel olarak burjuvazinin ve özel olarak küçük burjuvazinin (Halk Sosyalistleri) ihaneti, devrimci Sosyal-Demokrasi'yi güçlendirecektir.

Biz, maceralarla değil, mevcut çizgiler üzerinde sıkı bir çalışmayla, Larin'in «Ülkü»süne (900 bin parti

(*) Larin'in önerdiği gibi, sendikaları Parti içine almak akılsızca bir şey olur. Bu, yalnızca işçi sınıfı hareketini sınırlar ve onun temelini daraltır. Biz her zaman, Sosyal - Demokrat siyaseti desteklemek için birleştirebileceğimizden çok daha büyük sayıda işçiyi işverenlere karşı mücadele için birleştirebileceğiz. Bu nedenle (Larin'in Bolşevikler partisiz sendikalara karşı çıktılar diyen **yanlış** iddiasına rağmen) biz, «Jakoben» (77) (oportünistlerin gözünde) Jakoben kitapçık **Ne Yapmalı?**'nın yazarının **daha 1902**'de savunduğu gibi, partisiz sendikalardan yanayız.

üyesi) ulaşacağız ve hatta onu aşacağız. Partiyi **proleter** unsurların yardımıyle genişletmek şimdi kesinlikle gereklidir. St. Petersburg'da yalnızca altı bin parti üyemizin olması (St. Petersburg Guberniyasında 500 ve 500'ün üzerinde işçi çalıştıran fabrikalarda 81 bin işçi var; hepsi 150 bin işçi.) Merkez Sanayi Bölgesinde yalnızca 20 bin parti üyemizin olması (500 ve 500'ün üzerinde işçi çalıştıran fabrikalarda 377 bin işçi; hepsi 562 bin işçi) olağan dışı bir şeydir.

Böylesi merkezlerde Parti'ye bunun beş katı ve on katı işçiyi üye kaydetmeyi **öğrenmeliyiz** (*). Bu açıdan Larin şüphesiz oldukça haklıdır. Ama biz aydıncı korkaklığa ya da aydıncı isteriye kurban düşmemeliyiz. Biz hedefimize, maceralara atılmadan, kendi **Sosyal-Demokrat** yolumuzu izleyerek erişeceğiz.

Proletary, Sayı 9
7 Aralık 1906

Toplu Eserler,
C. 11, S. 353 - 79

(*) «Üye kaydetmeyi öğrenmek» diyoruz. Çünkü böylesi merkezlerdeki Sosyal-Demokrat işçilerin sayısı şüphesiz Parti üyelerinin sayısının birçok katını bulur. Biz alışkı hastalığından çok çekiyoruz, buna karşı savaşmalıyız. Gereken yerlerde **Losen Organisationen** (daha gevşek, daha geniş ve daha kolayca girilir **proleter** örgütler) oluşturmayı öğrenmeliyiz. Şiarımız şudur: **daha büyük bir Sosyal-Demokrat işçi Partisi için**, partisiz bir emek kurultayına ve bir partisiz partiye karşı!

ASKERCİLİĞE KARŞI PROPAGANDA VE GENÇ SOSYALİST İŞÇİ BİRLİKLERİ

Stuttgart'taki Uluslararası Sosyalist Kurultay'ın (78) askerlik sorununu ve buna ilişkin olarak askerciliğe karşı propaganda sorununu tartıştığı hatırlanacaktır. Bu konuda kabul edilen karar, bir bölümünde, Kurultay'ın «İşçi sınıfı gençliğinin, uluslararası kardeşlik ve sosyalizm ruhunda büyütülmesine ve sınıf bilinciyle donatılmasına yardım» etmeyi işçi sınıflarının bir görevi saydığını belirtiyor. Kurultay, bunu, ordunun, uygun gördükleri biçimde onu kullanan ve herhangi bir zamanda halka karşı yöneltebilen hakim sınıfların elinde bir kör araç olmaktan çıkmasının bir güvencesi sayıyor.

Etkin hizmetteki askerler arasında propaganda yürütmek çok zordur, bazen hemen hemen imkansızdır. Kışla hayatı, sıkı denetim ve nadir izinler dış dünyayla teması çok zorlaştırır; askeri düzence ve anlamsız kalaylama askeri korkutur. Ordu komutanları, «hayvanlar»dan «saçmalıkları» çıkarıp atmak, onları resmiyete uymayan her düşünceden ve her insan duygusundan arındırmak ve onlara bir kör itaat duygusu ve «iç» ve «dış» düşmanlara karşı düşüncesiz vahşi bir

kin aşılamak için ellerinden gelen herşeyi yaparlar... Arkadaşlarından ayrılmış ve kafası, mümkün olan her konuda en vahşi görüşlerle doldurulmuş olan yalnız, cahil ve korkutulmuş askere yaklaşmak, aileleri ve arkadaşlarıyla yaşayan, onlara ortak çıkarla yakından bağlı askerlik çağındaki gençlere yaklaşmaktan çok daha zordur. Genç işçiler arasında askerciliğe karşı propaganda her yerde mükemmel sonuçlar vermiştir. Bu çok büyük bir önem taşır. Orduya sınıf bilincine sahip bir Sosyal-Demokrat olarak giden bir işçi, iktidardakiler için kötü bir destektir.

Tüm Avrupa ülkelerinde genç sosyalist işçi birlikleri var. Bazılarında, örneğin Belçika, Avusturya, ve İsveç'te, bu birlikler, sorumlu parti çalışması yürüten büyük boyutlu örgütlerdir. Tabii ki, gençlik birliklerinin ana hedefi öz-eğitim ve belirli ve bütünlüklü sosyalist bir görüş biçimlendirmektir. Ama gençlik birlikleri pratik çalışma da yürütüyorlar. Çırakların durumunda bir iyileşme sağlamak için mücadele ediyorlar ve onları işverenlerinin sınırsız sömürüsünden korumaya çalışıyorlar. Genç sosyalist işçi birlikleri daha da büyük bir zaman ve dikkati, askerciliğe karşı propagandaya ayırıyorlar.

Bu amaçla, genç askerlerle yakın bağlar kurmaya çalışıyorlar. Bu, şu yolla yapılıyor. Genç işçi, orduya katılmadan önce birliğin bir üyesidir. Ve üyelik ödentisi öder. O asker olduğunda, birlik, ona, düzenli olarak, ne kadar az olursa olsun asker için büyük önem taşıyan küçük para yardımları göndererek (buna Fransa'da «askerin metelikleri» diyorlar) onunla sürekli temas sürdürmeye devam eder. Kendi payına, o, birliğe, kışlasında olup biten herşey hakkında düzenli bilgi sağlamayı ve kendi izlenimleri hakkında yazmayı üzerine alır. Böylece orduya katıldıktan sonra bile, asker, üyesi olduğu örgütle bağlarını koparmaz.

Askeri hizmetini yaparken, askeri, yuvasından mümkün olduğu kadar uzağa sürmeye her zaman çaba gösterilir. Bu, askerin, yerel nüfusa herhangi bir çı-

karla bağlı olmasını önlemek ve kendini yerel nüfusa yabancı duymasını sağlamak amacıyla yapılır. O zaman onun, bir kalabalığa ateş etmek emrini yerine getirmesini sağlamak daha kolaydır. Genç işçi birlikleri, askerle yerel nüfus arasındaki bu yabancılaşmayı kapatmaya çalışırlar. Gençlik birlikleri birbirleriyle ilişkilidirler. Memleketindeki gençlik birliğinin eski bir üyesi olan asker, yeni bir kasabaya geldiğinde, yerel birlik tarafından sevgili bir konuk olarak karşılanır ve derhal yerel çıkarlar çevresine sokulur ve mümkün olan her yolla yardım görür. Bir yeni-gelen ve bir yabancı olmaktan çıkar. Başına herhangi bir talihsizlik gelirse, yardım ve destek alacağını da bilir. Bu bilme, onun cesaretini arttırır, kışladaki davranışına güven gelir ve haklarını ve insan onurunu korumakta daha yürekli olur.

Genç askerlerle olan yakın bağları, gençlik birliklerine, askerler arasında yaygın bir askerciliğe karşı propaganda yürütebilmelerini sağlar. Bu, temel olarak, gençlik birliklerinin, özellikle ransa'da ve Belçika'da, aynı zamanda İsviçre, İsveç vb.'de de, büyük sayılarda bastıkları ve dağıttıkları askerciliğe karşı edebiyatın yardımıyla yapılıyor. Bu edebiyat çok çeşitlidir: Askerciliğe karşı resimli posta kartları, askerciliğe karşı ordu türküleri (bu türkülerin birçoğu askerler arasında çok yaygındır), «askerin soruları» (Fransa'da 100 bin'den fazla dağıtıldı), her tür kitapçıklar, bildiriler, çağrılar, bazıları resimli olan haftalık, on beş günlük, aylık gazete ve dergiler. **Kışla**, **Acemi**, **Genç Asker**, **Pyu Pyu** (genç askere verilen sevgi adı) ve **İleri** çok yaygın biçimde dağıtılıyor. Örneğin, Belçika'da **Acemi** ve **Kışla** gazetelerinin herbiri 60 bin basılıyor. Özellikle askere götürme zamanlarında birçok dergi yayınlanıyor. Asker gazetelerinin özel sayıları tüm yeni askerlerin evlerine yollanıyor. Askerciliğe karşı edebiyat kışladaki askerlere ulaştırılıyor ve sokaklarda onlara veriliyor; askerler onları kahve ve meyhanelerde ve gittikleri her yerde bulabiliyorlar.

Acemilere özel bir dikkat gösteriliyor. Onlar törenle uğurlanıyorlar. Askere gitme sırasında, kasabalarda törenli yürüyüşler yapılıyor. Örneğin, Avusturya'da askere gidenler, kasabada yas elbiseleriyle ve cenaze marşları eşliğinde yürürler. Önlerinden süslenmiş bir kırmızı araba gider. Tüm duvarlara büyük harflerle «Halka Ateş Etmeyeceksin!» diyen kızıl asılar asılır. Askere gidenlerin şerefine ateşli askerciliğe karşı konuşmalarla dolu akşam törenleri yapılır. Kısacası, aceminin bilincini uyandırmak, kışlada her yolla kafasına yerleştirilecek olan düşünce ve duyguların kötü etkisine karşı onu güvence altına almak için herşey yapılır.

Sosyalist gençliğin çalışması boşuna değildir. Belçika'da orduda, çoğunlukla sosyal-demokrat işçi partisine bağlı ve birbirleriyle sıkıca ittifak halinde olan hemen hemen 15 asker birliği vardır. Bazı alaylarda askerlerin üçte ikisi örgütlüdür. Fransa'da, askerciliğe karşı ruh durumu kitleselleşmiştir. Dünkirchen, Creusat, Loguivi, Monso-le-Min'deki grevler sırasında, grevcilere karşı çıkarılan askerler, işçilerle dayanışmalarını bildirdiler...

Zaman geçtikçe, orduda gitgide daha çok sayıda Sosyal-Demokrat ortaya çıkıyor ve askerler gittikçe daha az güvenilir oluyorlar. Burjuvazi, örgütlü işçi sınıfına karşı durmak zorunda kaldığında, ordu kimi tutacak? Genç sosyalist işçiler, ordunun, halkın yanını tutması için gençlerin tüm coşkunluk ve çalışkanlığıyla çalışıyorlar.

Vperyod, Sayı 16
8 Ekim 1907

Toplu Eserler,
C. 41, S. 204 - 37

GÖSTERİLERİN BAŞLANGICI'ndan

Ve şimdi, üç yıl boyunca karşı-devrimin en pervasız ayaklanmasından sonra, **halk kitlesinin**, ezginin her biçimiyle en çok ezilen, çiğnenen, cahil bırakılan, ürkütülen insanların başlarını yeniden kaldırmaya, yeniden uyanmaya ve mücadeleye yeniden devam etmeye başladığını görüyoruz. İdamların, eziyetlerin ve vahşi misillemelerin üç yılı, İstibdat'ın onbinlerce «düşman»ını yoketti, bunların yüzbinlercesi hapsedildi ya da sürgün edildi, daha bir çok yüz binlercesi ürkütüldü. Ama milyonlarca ve on milyonlarca halk, artık devrimden önceki insanlar değiller. Rusya tarihinde bu milyonlar, böylesine öğretici ve canlı dersleri, böylesine açık sınıf mücadelesini henüz **hiçbir zaman** görmemişlerdi. Bu milyonların ve on milyonların arasında, yeni ve derin bir temel mayalanmanın başladığı bu yazın grevlerinden ve geçenlerdeki gösterilerden bellidir.

Hem devrimin hazırlanması döneminde, hem devrim sırasında, Rusya'da işçi grevleri, proletaryanın, çağdaş toplumdaki tek tutarlı devrimci sınıf olan bu ileri sınıfın mücadelesinin en yaygınca kullanılan araçlarıydı. Kâh sırayla, kâh ayrılmaz biçimde içiçe geç-

miş olarak, iktisadi ve siyasal grevler, işçi kitlesini kapitalist sınıfa ve müstebit hükümete karşı birleştirdi, toplumun tümünü bir galeyanın içine attı ve köylülüğü mücadeleye kaldırdı.

1895'te sürekli bir kitle grevleri dalgasının, başlaması, halk devrimine hazırlanma döneminin başlangıcını belirtiyordu. Ocak 1905'te, bu bir tek ayın içinde grevcilerin sayısı 400 bin'i aştığında, bu, gerçek devrimin başlangıcıydı. Devrimin üç yılının tümünde, grevcilerin sayısı, yavaş yavaş düşse de (1905'de hemen hemen 3 milyon, 1906'da bir milyon ve 1907'de bir milyonun dörtte üçü) herhangi bir başka ülkede o zamana kadar bilinenden daha yüksekti.

Grevcilerin sayısının 1908'de birdenbire düşmesi (176 bin) ve bunu 1909'da daha da belirgin bir azalışın (64 bin) izlemesi, ilk devrimin ya da daha doğrusu devrimin ilk döneminin sonunu ifade ediyordu.

Ve şimdi, bu yılın yazından beri, dalga yeniden yükselmeye başlıyor. İktisadi grevlere katılanların sayısı artıyor ve çok hızla artıyor. Kara-Yüz gericiliğinin **tam** hakimiyet dönemi sona erdi. Yeni bir yükseliş dönemi başlıyor. 1905 ve 1909 arasında dikkate değer kesintilerle de olsa **geri çekilen** proletarya, gücünü yeniden kazanıyor ve **saldırıya** geçmeye başlıyor. Sanayinin belli kollarındaki canlanma, derhal, proleter mücadelesinin canlanmasına yol açar.

Proletarya başladı. Diğerleri, nüfusun burjuva, demokratik sınıfları ve kesimleri devam ediyorlar. Birinci Duma'nın Başkanı, ılımlı bir liberal, demokrasiye yabancı birisi olan Muromtsev'in ölümü, gösterilerin ilk ürkek başlangıcını getirdi. Lev Tolstoy'un ölümü —uzun bir aradan sonra ilk defa— temel olarak öğrencilerin, ama kısmen işçilerin de katılmasıyla **sokak gösterilerine** yol açtı. Tolstoy'un cenazesinin kaldırıldığı gün, epey sayıda fabrika ve atölyenin işi durdurması, çok mütevazı da olsa, gösteri grevlerinin başlangıcına işaret ediyor. 1905 devrimi sırasındaki kahra-

manca mücadeleleri nedeniyle eziyet gören hapsedilmiş yoldaşlarımızın birçoğuna işkence yapan çarcı zindancıların canavarlıkları, öğrencilerin arasındaki galeyanı derinleştirdi. Toplantılar ve kitle toplantıları Rusya'nın her yanında yapılıyor, polis üniversiteleri basıyor, öğrencileri dövüyor, tutukluyor, karışıklıklar hakkında gerçeğin en ufak bir parçasını yayınladıkları için gazeteleri dava ediyor, ama tüm bu eylemlerle yalnızca huzursuzluğu ağırlaştırıyor.

Proletarya başladı. Demokrat gençlik devam ediyor. Rus halkı yeni bir mücadeleye uyanıyor, yeni bir devrime doğru ilerliyor.

Rabochaya Gazeta, Sayı 2
18 (31) Aralık 1910

Toplu Eserler,
C. 16, S. 356 - 58

İVAN VASİLYEVİÇ BABUŞKİN
(ANISINA)

Aşağıda anlatacaklarımıza benzer şeylerin olabildiği lanetli koşullarda yaşıyoruz: Partinin övüncü olan önde gelen bir Parti işçisi, hayatını bencillikten uzak biçimde işçi sınıfı davasına adayan bir yoldaş, bir iz bırakmadan kayboluyor. Karısı ya da anası gibi en yakınları, en candan yoldaşları bile yıllar yılı başına ne geldiğini bilmiyorlar: bir yerde mahkûm mu, bir hapishanede mi yok oldu, yoksa düşmanla savaşırken kahramanca öldü mü? Rennenkampf tarafından kurşuna dizilen İvan Vasilyeviç'in olayı da böyleydi. Ölümü üzerine ancak geçenlerde bilgi edindik.

İvan Vasilyeviç'in adı, yalnızca Sosyal-Demokratlar'a yakın ve saygın gelen bir ad değildir. Onu bilenlerin hepsi, çalışkanlığı, gevezelikten kaçınışı, derin ve güçlü devrimci ruhu ve davaya ateşli bağlılığı için onu sever ve sayardı. Bir St. Petersburg işçisi olarak, 1895'de, sınıf bilincine sahip diğer işçilerin bir kümesiyle birlikte, Nevskaya Zastava'nın ötesindeki bölgede, Semyannikov ve Aleksandrov fabrikalarının ve Cam fabrikalarının işçileri arasında çevreler kurarak,

kitaplıklar örgütleyerek ve her zaman çok sıkı biçimde okuyarak çok etkindi.

Tüm düşünceleri birşeye toplanmıştı —çalışma alanını nasıl genişletmeli? 1894 sonbaharında St. Petersburg'daki **ilk ajitasyon bildirisini**, Semyannikov işçilerine seslenen bir bildiriyi hazırlamakta etkin görev aldı ve bildiriyi kendisi dağıttı. İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği (79) St. Petersburg'ta kurulduğunda, İvan Vasilyeviç, onun en etkin üyelerinden biri oldu ve tutuklanana kadar onun içinde çalıştı. Sosyal-Demokrat Partinin birleştirilmesini ve sağlamlaşmasını sağlamak için yurt dışında bir siyasal gazete çıkarmak düşüncesini, St. Petersburg'ta onunla birlikte çalışmış olan eski yoldaşları, İskra'nın kurucuları, onunla tartıştılar ve bu düşünce onun en hararetli desteğini aldı. İvan Vasilyeviç özgürken, İskra hiçbir zaman gerçek işçi yazışmalarından yoksun kalmadı. İskra'nın ilk yirmi sayısını gözden geçirin. Şuya, İvanovo-Voznesensk, Orehovo-Zuyevo ve Orta Rusya'nın diğer yerlerinden gelen tüm bu mektupların hemen hemen hepsi, İskra ile işçiler arasında en yakın bağı kurmak için her çabayı gösteren İvan Vasilyeviç'in elinden geçmişti. İvan Vasilyeviç, İskra'nın en çalışkan muhabiri ve ateşli destekçisiydi. Babuşkin merkez bölgeden, güneye geçti, Katerinoslov'da tutuklandı ve Aleksandrovsk'ta hapsedildi.Hücresinin pencere demirlerini keserek diğer bir yoldaşla birlikte Aleksandrovsk'tan kaçtı. Bir tek yabancı dil bilmediği halde o sıralarda İskra yazıevinin bulunduğu Londra'ya kadar geldi. Orada birçok şey konuşuldu, onunla birçok sorun tartışıldı. Ama İvan Vasilyeviç, ikinci parti Kurultayına katılma fırsatını bulamadı... Hapislik ve sürgün, onu, uzun bir zaman boyunca etkin hizmetten ayırdı. Yükselen devrimci dalga öne yeni görevliler, yeni parti önderleri çıkardı. Bu sırada Babuşkin, Uzak Kuzey'de, Verhoyansk'ta, Parti hayatından kopuk yaşıyordu. Ama zamanını boşa geçirmedi. İnce-

ledi, kendini mücadele için donattı, sınıf bilincine sahip sosyal-demokratlar ve bolşevikler yapmaya çalıştığı sürgündeki yoldaşları olan işçiler arasında etkindi. 1905'de af geldi ve Babuşkin Rusya'ya doğru yola çıktı. Ama Sibirya da mücadeleyle kaynıyordu ve Babuşkin gibi adamlara orada da ihtiyaç vardı. İrkutsk kuruluna katıldı ve boylu boyunca çalışmanın içine daldı. Toplantılarda konuşması, sosyal-demokrat ajitasyon yürütmesi ve bir ayaklanma örgütlemesi gerekiyordu. Babuşkin ve adlarını öğrenemediğimiz beş yoldaş, ayrı bir demiryolu arabasında, Çita'dan aldıkları büyük bir silah yükünü götürürken, Rennenkampf'ın cezalandırma seferlerinden biri trenin yolunu kesti. Ve altısı da, en küçük bir yargılama görünümü yapılmadan, oracıkta aceleyle kazılan ortak bir mezarın kenarına dizildiler ve vuruldular. Onlar kahramanlar gibi öldüler. Ölümlerinin hikayesi olayı gören askerler ve aynı trendeki demiryolcular tarafından anlatıldı. Babuşkin, çarcı uşağın hayvanca vahşiliğine kurban düştü. Ama o, ölürken hayatını adadığı davanın ölmeyeceğini, bu davanın onlarca, yüz binlerce, milyonlarca kişi tarafından sürdürüleceğini, işçi-sınıfından gelmiş başka yoldaşlarının aynı dava için öleceklerini, onların muzaffer olana dek savaşacaklarını... biliyordu.

★

Bazı kişiler, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin bir «aydınlar» partisi olduğu, işçilerin ondan yalıtlanmış olduğu, Rusya'daki işçilerin bir Sosyal-Demokrat Partisiz Sosyal-Demokratlar olduğu, özellikle devrimden önceki ve dikkate değer bir ölçüde devrim sırasındaki durumun bu olduğu yolunda bir peri masalı çıkarmışlar ve bunu yayıyorlar. Liberaller bu yalanı, RSDİP'nin 1905'de önderlik ettiği devrimci kitle mücadelesine duydukları kin yüzünden yayıyorlar. Ve bazı

sosyalistler, bu yalancı kuramı, ya cahillikten ya sorumsuzluktan tekrarlıyorlar. İvan Vasilyeviç Babuşkin'in hayat hikâyesi, bu İskracı-işçinin on yıllık Sosyal-Demokrat faaliyeti, bu liberal yalanın çarpıcı bir çürütülmesidir. İ. V. Babuşkin devrimden 10 yıl önce, işçilerin Sosyal-Demokrat Partisini yaratmaya başlayan o işçi-sınıfı savaşçılarından biridir. Böylesi savaşçıların proleter kitleleri arasındaki yorulmaz, kahramanca, sebatlı çalışması olmasaydı, R.S.D.İ.P. bırakın on yılı, on ay yaşayamazdı. Yalnızca böylesi savaşçıların faaliyetleri sayesinde, yalnızca onların desteği sayesinde, R.S.D.İ.P 1905'de, Büyük Ekim ve Aralık günlerinde, proletaryayla ayrılmaz biçimde kaynaşmış bir parti haline, bu bağı, yalnız ikinci Dumada değil üçüncü Kara-Yüz Duma'da bile İşçi temsilcilerinin kişiliğinde sürdüren bir parti haline geldi.

Liberaller (Kadetler), Birinci Duma'nın Başkanı olan merhum S.A. Muromtsev'i bir ulusal kahraman yapmak istiyorlar. Biz Sosyal-Demokratlar, Muromtsev gibi ılımlı ve zararsız memurlara bile eziyet eden çarcı hükümete duyduğumuz nefret ve kinimizi ifade etme fırsatını kaçırmamalıyız. Muromtsev yalnızca bir liberal memurdu. Bir demokrat bile değildi. O, kitlelerin devrimci mücadelesinden korkuyordu. O, Rusya'nın kurtuluşunun, bu mücadeleden değil, çarcı istibdatın iyi niyetinden, Rus halkının bu kötü ve amansız düşmanıyla bir anlaşmadan gelmesini bekliyordu. Böylesi kişileri Rus devriminin ulusal kahramanları saymak saçmadır.

Ama böylesi ulusal kahramanlar vardır. Bunlar Babuşkin gibi kişilerdir. Bunlar, bir ya da iki yıl değil, devrimden önce tam on yıl boyunca kendilerini işçi sınıfının kurtuluşu için mücadeleye tam yürekten adayan kişilerdir. Bunlar, enerjilerini, bireylerin boş terörcü eylemlerinde israf etmeyen, proleter kitleleri arasında, onların bilincini, onların örgütlenmesini

ve **onların** girişkenliğini geliştirmeye yardım ederek sebatlıca ve şaşmadan çalışan kişilerdir. Bunlar, bunalım başladığında, devrim patladığında ve milyonlar ve milyonlar harekete geçtiğinde çarcı istibdata karşı silahlı kitle mücadelesinin başında bulunan kişilerdir. Çarcı istibdattan kazanılan herşey, **yalnızca** Babuşkin gibi kişilerin önderlik ettiği kitlelerin mücadelesiyle kazanılmıştır.

Böylesi adamlar olmadan, Rus halkı, ebediyyen, köleler ve yarı-köleler halkı olarak kalır. Böylesi adamlarla Rus halkı her türlü sömürüden tam kurtuluşunu kazanacaktır.

1905'in Aralık ayaklanmasının beşinci yıldönümü şimdiden geçti. Bu yıldönümünü, düşmana karşı savaşta ölen savaşçı işçileri hatırlayarak kutlayalım. Biz işçi yoldaşlarımızdan, o dönemin mücadelesinin anılarını ve Babuşkin ve 1905 ayaklanmasında ölen diğer Sosyal-Demokrat işçiler üzerinde ek bilgi toplamalarını ve göndermelerini istiyoruz. Böylesi işçilerin hayatı üzerine bir kitap yayınlamak istiyoruz. Böylesi bir kitap, Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisinin şüphecilerine ve küçük-düşürücülerine en iyi yanıt olacaktır. Böylesi bir kitap, bu kitaptan, her sınıf bilinçli işçinin nasıl yaşaması ve hareket etmesi gerektiğini öğrenecek genç işçiler için mükemmel bir okuma malzemesi olacaktır.

Rabochaya Gazeta, Sayı 2
18 (31) Aralık 1910

Toplu Eserler,
C. 16, S 361 - 65

İNESSA ARMAND'A

Sevgili arkadaşım,

Kitabın tasarısını mümkün olduğu kadar ayrıntılı biçimde (80) yazmanı çok çok tavsiye ederim. Yoksa pek çok şey belirsiz olacak.

Derhal belirtmem gereken bir düşünce:

§ 3 — « (Kadınların) aşk özgürlüğü isteği»ni tümüyle atmanı tavsiye ederim.

Bu, gerçekten bir proleter isteği değil, bir burjuva isteğidir.

Herşey bir yana, bu deyimden sen ne anlıyorsun? Bundan ne **anlaşılabilir?**

1 — Aşk işlerinde maddi (mali) **hesaplardan** özgürlük mü?

2 — Maddi **endişelerden** özgürlük mü?

3 — Dinsel ön yargılardan mı?

4 — Baba vb.nin yasaklamalarından mı?

5 — «Toplum»un önyargılarından mı?

6 — Kişinin çevresinin dar koşullarından (köylü ya da küçük-burjuva ya da burjuva aydını) mı?

7 — Yasaların, mahkemelerin ve polisin engellerinden mi?

8 — Aşktaki ciddi unsurdan mı?

9 — Çocuk doğurmaktan mı?
10 — Zina özgürlüğü mü? vb.

Bir sürü değişik olanağı (tabii ki hepsini değil) sıraladım. Senin aklında, tabii ki, sayı 8-10 değil, sayı 1-7 ya da sayı 1-7'ye **benzer** birşey var.

Ama durum buysa eğer, sayı 1-7 için değişik kelimeler seçmelisin, çünkü aşk özgürlüğü bu düşünceyi tam ifade etmez.

Ve halk, kitabın okuyucuları, «aşk özgürlüğü»nden, **kaçınılmaz** olarak, **sen istemeden** bile, genel olarak, sayı 8-10'a benzer birşey anlayacaktır.

Çağdaş toplumun en geveze, yaygaracı ve «en önde gelen» sınıfları, «aşk özgürlüğü»nden, tamamen sayı 8-10'u anladıkları için, tam da bu nedenle, bu, bir proleter istek değil, burjuva bir istektir.

Proletarya için sayı 1-2 en önemlileridir ve sonra sayı 1-7 gelir. Ve bunlar, gerçekte, «aşk özgürlüğü» değildir.

«Aşk özgürlüğü»yle, senin **öznel olarak** neyi «ifade ettiğin» önemli değildir. Önemli olan, aşk işlerindeki sınıf ilişkilerinin **nesnel mantığıdır.**

Ellerinden dostça sıkarım!

W. İ.

17 Ocak 1915'te yazıldı.
Bern'den gönderildi.
İlkin 1939'da **Bolşevik** dergisi
Sayı 13'de yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 35, S. 182 - 85

İNESSA ARMAND'A

Sevgili arkadaşım,

Yanıtım geciktiği için özür dilerim. Dün yazacaktım ama işim çıktı ve oturup yazacak zaman bulamadım.

Kitabının tasarısına ilişkin olarak benim görüşüm şuydu: «aşk özgürlüğü isteği» belirsizdir ve -senin iradenden ve senin isteğinden bağımsız olarak (önemli olan nesnel, sınıf ilişkileridir, senin öznel isteklerin değil derken ben bunu vurguluyordum) mevcut- toplumsal koşullarda bir burjuva isteği (proleter değil) olup çıkar.

Katılmıyorsun.

Çok iyi. Soruna tekrar bakalım.

Belirsizi belirli yapmak için, tahminen, on mümkün (ve sınıf uyuşmazlığı koşullarında kaçınılmaz) değişik yorumlama sıraladım. Ve bunu yaparken, bana göre, 1-7. yorumlamaların proleter kadınlarına ve 8-10'un burjuva kadınlarına özgü ya da onları niteleyen yorumlamalar olduğunu belirttim.

Eğer bunu çürüteceksen 1) bu yorumlamaların yanlış olduğunu (ve o zaman yerlerine başkalarını

koymalısın ya da yanlış olanlarını belirtmelisin) ya da 2) eksik olduğunu (o zaman eksik olanlarını eklemelisin) ya da 3) bu biçimde proleter ve burjuva olarak ayrılmadıklarını göstermelisin.

Sen ne birincisini, ne ikincisini, ne de üçüncüsünü yapıyorsun. 1-7. noktalara hiç değinmiyorsun. Bu, senin, onların doğru olduğunu (bütün olarak) kabul ettiğini mi gösteriyor? (Proleter kadınlarının fahişeliği ve bağımlılıkları: «hayır demenin imkansızlığı» hakkında yazdıkların tümüyle 1-7. noktalara girer. Burada aramızda hiçbir ayrılık görülemez).

Bunun bir **proleter** yorumlama olduğunu da inkâr etmiyorsun. Geriye 8-10. noktalar kalıyor.

Bunları «tamamen anlamıyor» ve «itiraz» ediyorsun: «Aşk özgürlüğü»nü 10. noktayla «**özdeşleştirmek**» (!!??) «nasıl mümkün oluyor» (evet böyle yazmışsın!) «ben anlamıyorum»...

Yani **ben** «özdeşleştiriyor»um ve sen **beni** çürütmeye ve yıkmaya girişiyorsun?

Nasıl olabilir?

Burjuva kadınları aşk özgürlüğünden 8-10. noktaları anlarlar - benim iddiam bu.

Bunu inkâr mı ediyorsun? Burjuva **hanımlar** aşk özgürlüğünden neyi anlar, söyler misin?

Bunu söylemiyorsun. Burjuva kadınlarının, aşk özgürlüğünü tam da böyle anladıklarını edebiyat ve hayat gerçekten **tanıtlamıyor mu?** Tümüyle tanıtlıyor! Bunu içinden kabul ediyorsun.

Ve eğer bu böyleyse, bu, onların sınıf konumudur. Ve **onları** «çürütmek» pek az mümkündür ve hemen hemen bönce bir davranış olur.

Yapman gereken şey, proleter görüş açısını onlardan açıkça **ayırmak**, onlarla **karşılaştırmaktır**. Böyle yapılmazsa, **onlar** senin kitabından uygun bölümleri kapacaklar, onları kendi biçimlerinde yorumlayacaklar, senin kitabınla kendi dolaplarına su taşıyacaklar, işçilerin gözünde senin düşüncelerini çarpıtacaklar, (senin, onlara yabancı düşünceler getiriyor olabi-

leceğin korkusunu kafalarına ekerek) işçileri «yanıltacaklardır». Bu nesnel duyguyu dikkate almalısın. Ve onların ellerinde sürü sürü gazeteler vb. var.

Bu böyleyken, sen nesnel ve sınıfsal görüş açısını tümüyle unutarak, aşk özgürlüğünü 8-10. noktalarla «özdeşleştiren» benmişim gibi, **bana** karşı «saldırı» ya geçiyorsun..... Harika, gerçekten harika...

«Gelip geçici bir tutku ve dostluk bile», (bayağı ve sığ) bir evli çiftin «aşksız öpücükleri»nden «daha şiirsel ve temiz»dir. Yazdığın bu. Ve kitabına yazmayı düşündüğün şey bu. Çok iyi.

Karşılaştırma mantıklı mı? Bayağı bir çiftin arasındaki aşksız öpücükler kirlidir. Katılıyorum. Onlarla neyi... karşılaştırmalı?... Akla aşklı öpücükler gelmez mi? Ama sen onları «gelip geçici» (niye gelip geçici?) «tutku»yla niye aşk değil?) karşılaştırıyorsun— böylece, mantıken, (gelip geçici) aşksız öpücükler evli kişilerin aşksız öpücükleriyle karşılaştırılmış oluyor... tuhaf. Bir halk kitabı için darkafalının - aydının- köylünün (sanırım bunlar benim 6. ya da 5. noktamda) aşksız, bayağı ve kirli evliliğini, proleter aşklı, uygar evlilikle karşılaştırmak daha iyi olmaz mıydı? (**Kesinlikle ısrar ediyorsan**, gelip geçici dostluk ve tutkunun da kirli ve temiz olabileceğini ekleyerek) vardığın şey, sınıf **türlerinin** karşılaştırması değil, bir «olay» gibi birşeydir. Tabii ki bu mümkündür. Ama sorun bir özgül olaylar sorunu mudur? Bir olayın, evlenmede kirli öpücüklerin ve gelip geçici dostlukta temiz öpücüklerin bulunduğu bir tekil durumun konusunu ele alırsan, bu, bir romanda işlenecek bir konudur (çünkü romandaki tüm esas, tekil koşullarda, **özgül** türlerin tabiatlarında ve ruh durumlarındadır) (bunların tahlilindedir). Ama ya bir kitapta?

Sen «aşk profesörleri» rolünde görünmek «budalalıktır» dediğinde, Key'den alınmış uygunsuz alıntı hakkındaki düşüncemi çok iyi anladın. Tamamen öyle. Pekala gelip geçicilik vb. profesörlerinin rolü üzerine ne dersin?

Gerçekten, hiç tartışmaya girmek istemiyorum. Bu mektubu, gönüllü olarak bir yana atabilir ve konuyu konuşabileceğimiz zamana kadar erteleyebilirdim. Ama ben kitabın iyi bir kitap olmasını istiyorum. Böylece **hiç** kimse, ondan, sana tatsızlık verebilecek deyimler çıkaramasın, seni **yanlış** yorumlayamasın. (Bazen **bir tek** deyim, bir fıçı balın içindeki bir kaşık katran olmaya yeter ..) Ben eminim ki burada da «bunu istemeden» yazdın. Ve benim sana bu mektubu göndermemin tek nedeni, tasarıyı, mektupların sonucunda, bir konuşmadan sonra yapabileceğinden daha ayrıntılı olarak inceleyebilmen içindir ve bilirsin ki, tasarı çok önemli birşeydir.

Bir Fransız sosyalist arkadaşın yok mu? Benim 1-10. noktalarımı ona İngilizce bir şeyden alınmış gibi), senin «gelip geçicilik» vb. üzerine sözlerinle birlikte çevir. Ve onu gözle, onu mümkün olduğu kadar dikkatle dinle: **dışardaki** kişilerin ne söyleyeceği, izlenimlerinin ne olacağı, onların kitaptan neyi bekleyecekleri üzerine küçük bir deney yap.

Ellerinden sıkar, baş ağrılarının azalmasını ve yakında iyileşmeni dilerim.

V. U.

24 Ocak 1915'de yazıldı.
Bern'den gönderildi.
İlkin 1939'da **Bolşevik**
Sayı 13'de yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 35, S. 182 - 85

ULUSLARARASI GENÇLİK
(BİR DERGİ)

Yukardaki başlığı taşıyan bir Almanca yayın, İsviçre'de 1 Eylül 1915'ten beri çıkıyor. Alt başlığı şöyle: «Uluslararası Sosyalist Gençlik Örgütleri Birliği'nin Savaşçı ve Propaganda Örgeni.» Şimdiye kadar altı sayı çıktı. Dergi dikkate değer. Ve yabancı sosyal-demokrat partiler ve gençlik örgütleriyle bağ kurabilecek bir konumda olan tüm parti üyelerine hararetle tavsiye edilmelidir.

Resmî Avrupa Sosyal-Demokrat partilerinin çoğu, en iğrenç ve en rezil toplumsal-şovenciliği ve oportünizmi savunuyorlar. Bu durum, Alman ve Fransız partileri için, İngiltere'de Fabian Topluluğu (81) ve İşçi Partisi (82). İsveç, Hollanda (Troelstra'nın partisi), Danimarka, Avusturya partileri vb. için geçerlidir. İsviçre partisinden, her ne kadar, şimdi partisiz «Grütli-Verein»de (83) örgütlenmiş aşırı oportünistler (işçi hareketinin büyük yararına olarak) çekildilerse de, Sosyal-Demokrat Partinin içinde hâlâ, onun işleri üzerinde çok büyük etkileri olan sayısız oportünist, toplumsal-şovenci ve Kautskici önderler var.

Avrupa'da işler bu durumda olunca, Sosyalist

Gençlik Örgütleri Birliği'ne, devrimci uluslararasıcılık **için**, gerçek sosyalizm **için** ve emperyalist burjuvazinin yanına kaçan hakim oportünizme karşı savaşmanın çok büyük, değerli ama zorlu görevi düşüyor. **Uluslararası Gençlik**, devrimci uluslararasıcılığı savunan bir dizi güzel makale yayınladı. Ve dergi, bir bütün olarak sosyalizm hainlerine, şimdiki savaşta «anayurt savunucuları»na karşı güzel bir keskin kin ruhuyla ve uluslararası işçi hareketinde şovencilik ve oportünizmin çürütücü etkisini yok etmek için içten bir istekle doludur.

Tabii ki, gençlik örgeni hâlâ kuramsal açıklık ve tutarlılıktan yoksun. Tam da kaynayan, kavgacı, araştırıcı gençliğin örgeni olması nedeniyle, belki de bunları hiçbir zaman elde edemez. Gene de, **böylesi** kişilerin kuramsal açıklıktan yoksunluğuna karşı tutumumuz, «Ö.K.ciler»in, «Sosyalist-Devrimciler»in, Tolstoycuların, anarşistlerin, Avrupalı Kautskiciler'in («Merkez») vb.nin kafalarındaki kuramsal karışıklığa ve yüreklerindeki devrimci tutarlılıktan yoksunluğa karşı olan ve olması gereken tutumumuzdan tümüyle farklı olmalıdır. Proletaryaya önderlik ve öğretmenlik iddiasında bulunan ama gerçekte onu yanlış yöne götüren büyükler birşeydir: böylesi kişilere karşı **amansız** bir mücadele verilmelidir. Ama hâlâ öğrendiklerini, söyleyen, ana görevlerinin sosyalist partilere parti işçileri eğitmek olduğunu açıkça söyleyen **gençlik** örgütleri tamamen başka birşeydir. Böylesi kişilere her türlü yardım yapılmalıdır. Onların hatalarına karşı sabırlı olmalıyız ve savaşarak değil, temel olarak **inandırma** yöntemiyle onları yavaş yavaş düzeltmeye çalışmalıyız. Orta yaşlılar ve yaşlılar, çoğu kez, gençliğe **nasıl** yaklaşacaklarını **bilmiyorlar**, çünkü gençlik, sosyalizme doğru, zorunlu olarak babalarından **farklı bir usulde, başka yollarla, başka biçimlerde, başka koşullarda** ilerlemelidir. Sonuç olarak, bu nedenle biz, kesinlikle, Gençlik Birliği'nin **örgütsel**

bağımsızlığından yanayız. Yalnızca oportünistler böylesi bağımsızlıktan korktukları için **değil,** konunun tabiatı tam da bunu gerektirdiği için. Çünkü kesin bağımsızlıkları olmazsa, onlar, aralarından iyi sosyalistler yetiştirmeyi ya da kendilerini sosyalizmi **ileri** götürme işine hazırlamayı **başaramayacaklardır.**

Biz Gençlik Birliklerinin kesin bağımsızlığından yanayız ama onların hatalarını yoldaşça eleştirmekte kesin özgürlükten de yanayız! Gençliğe dalkavukluk etmemeliyiz.

Bu mükemmel dergideki hataların herşeyden önce şu üç tanesi belirtilmelidir:

1 — Daha önceki bir makalede eleştirdiğimiz (*) silahsızlanma (ya da «silahsızlandırma») sorunu üzerine yanlış konum. Bu hatanın tamamıyla, (tümüyle doğru olan) «askerciliğin kesin yıkımı» için çalışma gereğini vurgulamak gibi övgüye değer bir istekten doğduğuna inanmaya neden var; ama sosyalist devrimde iç savaşların rolü unutuluyor.

2 — Devlete karşı tutumlarında sosyalistlerle anarşistler arasındaki farklılıklar sorunu üzerinde (6. sayıdaki) makalesinde Nota-Bene Yoldaş, (birkaç diğer sorunda, örneğin, bizim «anayurdu savunma» şiarıyla savaşma **nedenlerimizde** de yaptığı gibi) çok ciddi bir yanlışa düşüyor. Yazar «genel olarak devletin açık bir resmi»ni (emperyalist yağmacı devletinkiyle birlikte) sunmak istiyor. Marks ve Engels'ten birkaç cümle alıyor ve diğerleri arasında şu iki sonuca varıyor:

a) «... Sosyalistlerle anarşistler arasındaki farkı, birincilerin devletten yana, ikincilerin devlete karşı olmalarında aramak kesinlikle yanlıştır. Gerçek fark şudur: Devrimci Sosyal-Demokrasi, toplumsal üretimi, yeni çizgilerde, merkezi olarak, yani teknikçe en ileri üretim yönteminde örgütlemek ister, halbuki

(*) V. İ. Lenin'in «Silahsızlanma Şiarı Üzerine» adlı makalesi, (Yayımcı)

merkezsizleştirilmiş, anarşist üretim eskimiş tekniklere, eski iş biçimine dönmek demek olur». Bu yanlıştır. Yazar, sosyalistlerin ve anarşistlerin **devlete karşı** tutumu sorununu ele alıyor. Ama kendisi bu soruyu **değil, başkasını**, yani onların gelecekteki toplumun iktisadi temeline karşı tutumlarındaki farkı cevaplıyor. Bu, tabii ki, önemli ve gerekli bir sorundur. Ama bu, devlete karşı tutumlarında sosyalistler ve anarşistler arasındaki farkın ana noktasını görmezlikten gelmek için bir neden değildir. Sosyalistler, devletin, kapitalizmden sosyalizme özgül bir geçiş biçimi için kullanılması gerektiğini de savunarak, şimdiki devleti ve kurumlarını işçi sınıfının kurtuluşu mücadelesinde kullanmaktan yanadırlar. Bu geçiş biçimi, kendisi de bir devlet olan proletarya diktatörlüğüdür.

Nota-Bene yoldaşın, yanlış biçimde, bu görüşü sosyalistlere atfederek bir yerde belirttiği gibi, anarşistler devleti «ortadan kaldırmak», «havaya uçurmak» **(sprengen)** isterler. Sosyalistler —maalesef yazar Engels'in konuya ilişkin sözlerini oldukça eksik aktarmış— devletin, burjuvazi mülksüzleştirildikten **sonra «solup kuruyacağını»**, yavaş yavaş «uykuya dalacağını» savunurlar.

b) «Kitlelerin öğretmeni olan ya da, en azından, olması gereken Sosyal-Demokrasi, şimdi her zamankinden daha fazla, ilke olarak devlete düşmanlığını vurgulamalıdır... Şimdiki savaş, devlet düşüncesinin işçilerin ruhuna ne kadar derince işlemiş olduğunu göstermiştir» diyor Nota-Bene Yoldaş. «İlke olarak» devlete «düşmanlığımızı» «vurgulamak» için, onu gerçekten «açıkça» anlamalıyız. Ve yazarımızın yoksun olduğu şey bu açıklıktır. «Devlet düşüncesi» hakkındaki sözü tümüyle bulanıktır. Marksçı değildir ve sosyalist değildir. Yer almakta olan şey, «devlet düşüncesi»nin devletin reddi ile çarpışması değildir. Oportünist siyasetin (yani devlete karşı oportünist, re-

formcu, burjuva tutumun), devrimci sosyal-demokrat siyasetle (yani burjuva devletine ve burjuvaziyi devirmek için burjuva devletini burjuvaziye karşı kullanmaya ilişkin, devrimci Sosyal-Demokrat siyasetle) çarpışmasıdır. Bunlar tümüyle farklı şeylerdir. Bu çok önemli konuya ayrı bir makalede döneceğimizi umuyoruz (84).

3 — Altıncı sayıda, «Yazmanlığın tasarısı» olarak yayımlanan «Uluslararası Sosyalist Gençlik Örgütleri Birliği'nin ilkeler bildirisi» az hata taşımıyor ve **ana** noktadan yoksun: Bütün ükelerin sosyalist hareketinde şimdi birbirleriyle çekişen **üç** temel akımın (toplumsal-şovencilik, «Merkez» ve Sol) açık bir karşılaştırması yok.

Tekrar edelim, bu yanlışlar çürütülmeli ve açıklanmalıdır. Aynı zamanda gençlik örgütleriyle bağ **kurmak** ve daha yakın ilişki noktaları bulmak için her çabayı göstermeli ve onlara her yolla yardım etmeliyiz. Ama onlara yaklaşımın **uygun** biçimini bulmalıyız.

Sbornik Sotsial-Demokrata,
Sayı 2'de yayımlandı.
Aralık 1916
İmza: **N. Lenin**

Toplu Eserler,
C. 23, S. 163 - 67

1905 DEVRİMİ ÜZERİNE KONUŞMA (85)

Genç arkadaşlarım ve yoldaşlarım,

Bugün, haklı olarak Rus devriminin başlangıcı sayılan «Kanlı Pazar»ın (86) onikinci yıldönümüdür.

Papaz Gapon'un önderliğindeki binlerce işçi —Sosyal Demokratlar değil sadık ve Tanrı'dan korkar kullar— başkentin her yanından merkeze, Kış sarayının önündeki meydana doğru, çara bir dilekçe vermek için aktı. İşçiler azizlerin resimlerini taşıyorlardı. Onların o zamanki önderi Gapon, çara yazdığı bir mektupta, onun kişisel güvenliğini güvenceliyor ve halka görünmesini istiyordu.

Askerler çağrıldı. Oğlanlar ve Kazaklar, çekilmiş kılıçlarla kalabalığa saldırdılar. Diz çökerek, çara gitmelerine izin vermeleri için Kazaklar'a yalvaran silahsız işçilere ateş açtılar. Polis raporlarına göre, o gün, binin üzerinde insan öldürüldü ve iki binin üzerinde insan da yaralandı. İşçilerin öfkesi tasvir edilemez bir haldeydi.

22 Ocak 1905'in, «Kanlı Pazar»ın genel manzarası böyledir.

Bu olayın tarihsel anlamını daha açık olarak anlayabilmeniz için, işçilerin dilekçesinden birkaç bö-

lüm alacağım. Dilekçe şu sözlerle başlıyor:

> «St. Petersburg'un sakinleri olan biz işçiler, sana geldik. Bizler zulüm ve zorbalık tarafından ezilen talihsiz, lanetli köleleriz. Sabrımız tükendi, işi durdurduk ve efendilerimize, bize yalnızca hayatımızı sürdürmeye yetecek kadar birşey vermeleri için yalvardık. Ama bu isteğimiz reddedildi; işverenlere her şey yasa dışı göründü. Bizler buradayız, binlercemiz. Bütün rus halkı gibi bütün insan haklarından yoksunuz. Senin memurlarının davranışları sonucunda köleler halie geldik.»

Dilekçede şu istekler var: Af, yurttaş özgürlükleri, adil ücretler, toprağın yavaş yavaş halka devredilmesi, genel ve eşit oy hakkı temeli üzerinde bir kurucu meclis toplanması. Dilekçe şu sözlerle sona eriyor:

> «Efendimiz, halkına yardımı reddetme Seni halkından ayıran duvarı yık. İsteklerimizin verileceğine emir ve söz ver, o zaman Rusya'yı mutlu edersin; yoksa biz burada ölmeye hazırız. Bizim için yalnız iki yol var: özgürlük ve mutluluk, ya da mezar.»

Ataerkil bir papazın önderliğindeki öğrenimsiz, okuma-yazma bilmeyen işçilerin bu dilekçesi şimdi okunduğunda tuhaf bir duygu yaratıyor. İnsan, elinde olmadan, bu safça dilekçeyi, gerçekte burjuva gevezeleri olan toplumsal-barışçıların, sözde sosyalistlerin şimdiki barış kararlarıyla karşılaştırıyor. Devrim öncesi Rusyası'nın aydınlatılmamış işçileri, çarın, **hakim sınıfın**, yani şimdiden, bin bağla büyük burjuvaziye bağlı olan ve tekellerini, savunmaya hazır b larını şiddetin her yoluyla savunmaya hazır büyük toprak sahiplerinin başı olduğunu bilmiyorlardı. «Yüksek öğrenimli» kişiler —şaka etmiyorum— ol-

duklarını iddia eden bugünün toplumsal-barışçıları, bir emperyalist yağmacı savaş yürüten burjuva hükümetlerinden bir «demokratik» barış beklemenin, barışçı dilekçelerin, kanlı çarı, demokratik reformları vermeye sevkedeceğine inanmak kadar budalaca olduğunu kavramıyorlar.

Gene de, ikisi arasında büyük bir fark var. Bugünün toplumsal-barışçıları, geniş ölçüde, yumuşak öğütlerle halkı devrimci mücadeleden saptırmaya çalışan ikiyüzlülerdir. Halbuki devrim öncesi Rusyasının öğrenimsiz işçileri, ilk defa siyasal bilince uyanan dürüst kişiler olduklarını eylemleriyle tanıtladılar.

.2 Ocak 1905'in tarihsel anlamı, geniş halk kitlelerinin siyasal bilince ve devrimci mücadeleye bu uyanışında yatar.

«Kanlı Pazar»dan iki gün önce, Rusya liberallerinin o zamanki önderi ve yurt dışında yasa dışı sansürsüz bir örgenin yayıncısı Bay Pyotr Struve, «Rusya'da henüz devrimci bir halk yok» diye yazıyordu. Okuma yazma bilmeyen bir köylü ülkesinin, devrimci bir halk doğurabileceği düşüncesi, burjuva reformcularının bu «yüksek öğrenimli», kibirli ve aşırı budala önderine tamamen saçma görünüyordu. O günlerin reformcularının —bugünün reformcuları gibi— gerçek bir devrimin imkânsızlığına olan inancı böylesine derindi!

22 Ocak (ya da eski takvime göre 9 Ocak) 1905'ten önce, Rusya'nın devrimci partisi, küçük bir insan kümesinden oluşuyordu. Ve o günün reformcuları (aynen bugünün reformcuları gibi) bize, alayla bir «tekke» diyorlardı. Birkaç yüz devrimci örgütleyici, yerel örgütlerin birkaç bin üyesi, temel olarak dışarıda basılan ve inanılmaz zorluklarla ve birçok kurban pahasına Rusya'ya gizlice sokulan ve ayda birden daha sık olarak çıkmayan yarım düzine devrimci gazete. 22 Ocak 1905 öncesinde, Rusya'daki devrimci partiler ve özellikle devrimci Sosyal-Demokrasi böyleydi. Bu

durum, Rusya'da henüz bir devrimci halk yok diyen darkafalı ve küstah reformcuların iddiasına biçimsel haklılık kazandırıyordu.

Ama birkaç ay içinde manzara tamamıyla değişti. Yüzlerce devrimci Sosyal-Demokrat «birdenbire» binlerce oldu; binler, iki ve üç milyon arasındaki proleterin önderleri oldular. Proleter mücadelesi, elli ila yüz milyonluk köylü kitleleri arasında yaygın kaynaşmalar, çoğu kez devrimci hareketler doğurdu. Köylü hareketi orduda yankılarını buldu ve askerlerin isyanlarına, Ordunun bir kesimiyle diğeri arasında silahlı çarpışmalara yol açtı. Böylece, 130 milyon nüfuslu dev bir ülke devrime gitti; bu yolla, uyuşuk Rusya, devrimci bir proletaryanın ve devrimci bir halkın Rusyası'na dönüştü.

Bu dönüşümü incelemek, deyim yerindeyse, bu dönüşümün niye mümkün olduğunu, yöntemlerini ve yollarını anlamak gerekir.

Bu dönüşümün baş etkeni **kitle greviydi**. Rus devriminin özelliği, onun toplumsal içeriğinde bir **burjuva-demokratik** devrimi, mücadele yöntemlerinde bir **proleter** devrimi olmasıydı. O, bir burjuva demokratik devrimiydi, çünkü, onun, dolaysızca ve kendi güçleriyle gerçekleştirebileceği doğrudan hedefi, demokratik bir cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü ve soyluların uçsuz bucaksız mülklerinin müsaderesiydi, yani, 1791-93'teki Fransız burjuva devriminin hemen hemen tümüyle gerçekleştirdiği tedbirlerin tümüydü.

Aynı zamanda Rus devrimi bir proleter devrimiydi de. Yalnızca proletaryanın önder güç olduğu, hareketin öncüsü olduğu anlamında değil, özellikle proleterlere özgü bir mücadele silahının —grev— kitleleri harekete geçirmenin baş aracı ve belirleyici olayların dalga-benzeri yükselişindeki en niteleyici olgu olduğu anlamında da o bir proleter devrimiydi.

Rus devrimi, tarihte kitle siyasal grevinin olağanüstü önemli bir rol oynadığı ilk (ama şüphesiz son de-

gil) büyük devrimdir. Hatta denebilir ki, Rus devriminin olayları ve onun siyasal biçimlerinin dizilişi, bu olayların temelini ve biçimlerinin bu dizilişini açıklayacak **grev sayılamalarının** bir incelemesi olmaksızın anlaşılamaz.

Kuru sayılamaların bir konuşmada pek uygun olmadığını ve muhtemelen dinleyiciyi sıkacağını çok iyi biliyorum. Gene de, bütün hareketin gerçek nesnel temelini değerlendirebilmeniz için, kendimi birkaç sayı vermekten alamıyorum. Devrimden önceki on yıl boyunca Rusya'da grevcilerin ortalama yıllık sayısı 43 bindi, ki, bu, on yıl için 430 bin demektir. Ocak 1905'de devrimin ilk ayında grevcilerin sayısı 440 bindi. Diğer bir, deyişle, **bir ay içinde**, bir önceki on yılın bütününde olandan **daha çok** grevci vardı!

Dünyadaki hiçbir kapitalist ülkede, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri ya da Almanya gibi en ileri ülkelerde bile muazzam 1905 Rus grev hareketine eş herhangi birşey olmamıştır. Grevcilerin toplam sayısı 2 milyon 800 bin idi. Ülkedeki fabrika işçilerini sayısının iki katından fazla! Bu, tabii ki, Rusya'nın şehir fabrika işçilerinin, Batı Avrupa'daki kardeşlerinden daha eğitilmiş ya da daha güçlü ya da mücadeleye daha uyarlı olduklarını tanıtlamıyor. Bunun tam tersi doğrudur.

Ama bu, proletaryanın eylemsiz gücünün ne kadar büyük olabileceğini gösteriyor. Bu, bir devrimci çağda —ben bunu en ufak bir abartma olmadan, Rus tarihinin en tam verileri temeli üzerinde söylüyorum— proletaryanın, olağan barışçı zamanlardakinden **yüz kat daha büyük** bir savaşma gücü **üretebileceğini** gösteriyor. Proletaryanın gerçekten yüce hedefler için olan ve gerçekten devrimci bir biçimde yürütülen bir savaşta ne kadar büyük, ne kadar muazzam bir çaba harcamaya yetenekli olduğunu 1905'e kadar, insanlığın henüz bilmediğini gösteriyor!

Rus devriminin tarihi en büyük sağlamlık ve en

büyük bağlılıkla savaşanların, öncüleri olduğunu, ücretli işçilerin en iyi unsurları olduğunu gösteriyor. İlgili fabrikalar ve işletmeler büyükçe, grevler daha sebatlı oluyor ve yıl içinde daha sık tekrarlanıyordu. Şehir büyüdükçe, proletaryanın mücadelede oynadığı rol daha önemli oluyordu. En çok sayıda ve en fazla sınıf bilinci taşıyan işçi sınıfı unsuruna sahip üç büyük şehir, St. Petersburg, Riga ve Varşova, tüm işçilere oranla herhangi başka bir şehirdekiyle karşılaştırılmaz biçimde daha büyük (ve tabii ki, kırsal bölgelerdekinden çok daha büyük) bir grevci işçi sayısı sunuyor. Rusya'da —muhtemelen diğer kapitalist ülkelerde olduğu gibi— metal işçileri proletaryanın öncüsünü temsil ediyorlar. Bu konuda şu öğretici olguyu görüyoruz: Tüm sanayileri alırsak, 1905 de grevlere katılan kişilerin sayısı her yüz işçiye 160 kişiydi, ama **metal sanayiinde** bu sayı her yüz işçiye 320 kişiydi! 1905 grevlerinin sonucunda her Rus fabrika işçisinin, bu parayı mücadele uğruna feda ederek, ücretlerde ortalama on ruble —savaş-öncesi değişim değerine göre 26 franka yakın— kaybettiği hesaplanıyor. Ama metal işçilerini ele alırsak, ücretlerdeki kaybın **üç kat daha büyük** olduğunu görürüz! İşçi sınıfının en iyi unsurları, duraksayanlara önderlik yaparak, uykudakileri kaldırarak ve zayıfları cesaretlendirerek en önde yürüdüler.

Ayırıcı bir özellik, devrim sırasında iktisadi grevlerin siyasal grevlerle içiçe geçtiği biçimdi. Harekete büyük gücünü, yalnızca bu iki grev biçiminin çok yakın bağlılanışının verdiğinden şüphe edilemez. Çeşitli sanayilerdeki ücretli işçilerin, kapitalistleri, durumlarında doğrudan, dolaysız iyileştirmeler sağlamaya nasıl zorladıklarının günlük örnekleri onlara verilmeseydi, Sömürülenlerin geniş kitleleri devrimci hareketin içine çekilemezlerdi. Bu mücadele Rus halkını yeni bir ruhla doldurdu. Ancak o zaman eski yarı-köle dolu, ağır, ataerkil, dindar ve yumuşak baş-

lı Rusya ihtiyar Adem'i kovdu. Ancak o zaman Rus halkı gerçekten demokrat ve gerçekten devrimci bir eğitim elde etti.

Burjuva eşrafı ve onların gözü kapalı yankıcıları olan toplumsal reformcular, kitlelerin «eğitim»i hakkında kibirlice konuştuklarında, genellikle, öğretmence, bilgiççe birşey, kitlelerin maneviyatını bozan ve kafalarına burjuva önyargılarını yerleştiren birşey demek isterler.

Kitlelerin gerçek eğitimi, hiçbir zaman, onların bağımsız siyasal ve özellikle devrimci mücadelesinden ayrılamaz. Sömürülen sınıfı yalnız mücadele eğitir. Yalnız mücadele ona kendi gücünün büyüklüğünü gösterir, ufkunu genişletir, yeteneklerini artırır, zihnini geliştirir, iradesini sağlamlaştırır. Gericilerin bile 1905 yılının, mücadele yılının, «çılgın yıl»ın ataerkil Rusya'yı kesinlikle gömdüğünü kabul etmek zorunda kalmalarının nedeni budur.

1905 grev mücadelelerinde metal işçileriyle dokuma işçileri arasındaki ilişkiyi daha yakından inceleyelim. Metal işçileri en iyi ücret alan, sınıf bilincine en çok sahip ve en iyi eğitilmiş proleterlerdir. 1905'te metal işçilerinden iki buçuk kat daha fazla olan dokuma işçileri, Rusya'da işçilerin en geri ve en kötü ücret alan bölümüdür. Ve pek çok durumlarda, köydeki köylü yakınlarıyla bağlarını henüz kesinlikle koparmamışlardır. Bu bizi çok önemli bir duruma getiriyor.

1905'in bütünü süresince metal işçilerinin grevleri, siyasal grevlerin, iktisadi grevlere baskın olduğunu gösteriyor. Bu baskınlık yılın sonuna doğru çok daha belirgin hale gelir. Diğer yandan, dokuma işçileri arasında 1905'in başlangıcında, iktisadi grevlerin ezici bir baskınlığını görüyoruz ve ancak yılın sonunda siyasal grevlerin baskınlığına erişiyoruz. Bu durum, tam bir açıklıkla şunu gösteriyor: yalnızca iktisadi mücadele koşulların doğrudan ve dolaysız iyileştirilmesi için mücadele, sömürülen kitlelerin en geri ta-

bakalarını ayağa kaldırabilir, onlara gerçek bir eğitim verir ve —bir devrimci dönem sırasında— onları birkaç ay içinde bir siyasal savaşçılar ordusuna dönüştürür.

Tabii ki, bunun olabilmesi için, işçilerin öncüsünün, sınıf mücadelesini, ince bir üst tabakanın çıkarları için verilen bir mücadele —reformcuların pek çok kez yerleştirmeye çalıştıkları bir anlayış— saymaması ve 1905'de Rusya'da olduğu ve Avrupadaki yaklaşan proleter devriminde olması gerektiği ve şüphesiz olacağı gibi, bu mücadeleyi, proletaryanın sömürülen çoğunluğun gerçek öncüsü olarak öne çıkması ve bu çoğunluğu mücadelenin içine çekebilmesi için bir mücadele sayması gerekliydi.

1905'in başlangıcı, tüm ülkeyi süpüren grevlerin ilk büyük dalgasını getirdi. O yılın ilkbaharı kadar erken bir zamanda, Rusya'da yalnız iktisadi değil, aynı zamanda siyasal ilk büyük **köylü hareketinin** yükselişini görüyoruz. Bu tarihsel dönüm noktasının önemi, Rus köylülüğünün yarı-köleliğin en şiddetli biçiminden ancak 1861'de kurtulduğu, köylülerin çoğunluğunun okuma yazma bilmediği, toprakağalarınca ezilmiş, papazlarca aldatılmış ve büyük uzaklıklarla ve hemen hemen yolların tam yokluğuyla birbirlerinden yalıtlanmış olarak anlatılmaz sefalet içinde yaşadıkları akılda tutulursa değerlendirilebilir.

Rusya hemen hemen tümüyle soyluların temsil ettiği bir hareket olan çarlığa karşı ilk devrimci hareketi, 1825'de gördü (87). Ondan sonra ve Aleksander II'nin terörcüler tarafından öldürüldüğü 1881'e kadar harekete orta-sınıf aydınları önderlik etti. Onlar en yüksek özveriyi gösterdiler ve bütün dünyayı terörcü mücadele yöntemlerinin kahramanlığıyla hayrete düşürdüler. Onların fedakarlıkları elbette boşuna değildi. Onlar şüphesiz Rus halkının sonraki devrimci eğitimine —dolaysız ya da dolaylı— katkıda bulundular. Ama onlar, bir halk devrimi yaratmak olan doğ-

rudan hedeflerini gerçekleştiremediler ve gerçekleştiremezlerdi.

Bu, ancak proletaryanın devrimci mücadelesiyle gerçekleştirildi. Ancak tüm ülkeyi süpüren kitle grevi dalgaları, emperyalist Rus-Japon Savaşının (88) şiddetli dersleriyle bağıntılı grevler geniş köylü kitlelerini derin uykularından kaldırdı. «Grevci» sözü köylüler arasında yepyeni bir anlam kazandı: bu, bir isyancıyı, bir devrimciyi, önceleri «öğrenci» sözünün belirttiği bir deyimi ifade ediyordu. Ama «öğrenci» orta sınıfa, «okumuşlar»a, «eşraf»a aitti ve bu nedenle halka yabancıydı. Diğer yandan, «grevci» halktandı; sömürülen sınıfa aitti. St. Petersburg'tan sürüldüğünde çoğu kez köyüne dönüyordu ve köylülerine, bütün şehirlere yayılan ve hem kapitalistleri hem soyluları yokedecek yangını anlatıyordu. Rus köyünde yeni bir tür insan ortaya çıktı— sınıf bilincine sahip genç köylü. O «grevciler»le ilişki kurdu, gazeteler okudu, köylülere şehirlerdeki olayları anlattı, siyasal isteklerin anlamını açıkladı ve onları toprak sahibi soylularla, papazlarla ve hükümet memurlarıyla savaşmaya teşvik etti.

Köylüler durumlarını tartışmak için kümeler halinde toplanıyorlardı ve yavaş yavaş mücadelenin içine çekildiler. Geniş kalabalıklar büyük mülklere saldırdılar, malikane konaklarını yaktılar ve erzaklara el koydular, tahıl ve diğer yiyecekleri ellerine geçirdiler, polisleri öldürdüler ve uçsuz bucaksız mülklerin halka devredilmesini istediler.

1905 ilkbaharında köylü hareketi, salt bir azınlığı, takriben uyezdlerin yedide birini kapsayarak daha henüz başlıyordu.

Ama şehirlerdeki proleter kitle grevleriyle kırlık bölgelerdeki köylü hareketinin bileşkesi, çarlığın «en sıkı» ve son desteğini sarsmaya yetti. Ordunun sözünü ediyorum.

Donanmada ve orduda bir dizi **ayaklanma** baş-

ladı. Devrim sırasında, grevlerin ve köylü hareketinin her yeni dalgasına Rusya'nın her yanındaki ayaklanmalarla eşlik ediliyordu. Bunların en ünlüsü, Karadeniz'de ayaklanmacıların eline geçen ve Odesa'da devrime katılan **Prens Potemkin** zırhlısındaki ayaklanmadır. Devrimin yenilgisinden ve diğer limanları (örneğin Kırım'daki Feodosya limanını) ele geçirmek için başarısız girişimlerden sonra, zırhlı, Konstanza'da Romanya makamlarına teslim oldu.

Sizlere, hareketin doruğunda yer alan olayların somut bir manzarasını verebilmek için, Karadeniz ayaklanmasından bir küçük olayı ayrıntılıca anlatmama izin verin.

«Devrimci işçi ve denizci toplantıları gittikçe daha sık düzenleniyordu. İşçilerin toplantılarına hizmetlilerin katılmasına izin verilmediği için, büyük işçi kalabalıkları askeri toplantılara geliyorlardı. Binlerce geliyorlardı. Ortak eylem düşüncesi candan bir karşılık gördü. Siyasal anlayışın daha yüksek olduğu bölüklerden temsilciler seçildi.

«O zaman askeri yetkililer eyleme geçmeyi kararlaştırdılar. Bazı subaylar toplantılarda 'yurtsever' söylevler vermeye çalıştılar ama sıkıntı verici bir başarısızlığa uğradılar: tartışmaya alışkın denizciler, subaylarını utançla kaçmak zorunda bıraktılar. Bunu gözönüne alarak, bütün toplantıları yasaklamayı kararlaştırdılar. 24 Kasım 1905 sabahı, tam savaş donanımlı bir bölük denizci, donanma kışlasının kapılarına yerleştirildi. Tuğamiral Pisarevski yüksek sesle emir verdi: 'Kimse kışladan çıkmayacak! Kim karşı gelirse vurun!' Bu emrin verildiği bölükten Petrov adlı bir denizci, sıradan öne çıktı, herkesin gözü önünde tüfeğini doldurdu ve bir kurşunla Belostok Alayı'ndan Yüzbaşı Stein'i öldürdü, bir diğeriyle Tuğamiral Pisarevski'yi yaraladı. Bir su-

bay, 'tutun şunu!' diye bağırdı. Kimse kımıldamadı. Petrov tüfeğini attı ve haykırdı: 'Niye kımıldamıyorsunuz? Yakalasanıza beni!' Tutuklandı. Her yandan koşan denizciler öfkeyle kendilerinin ona kefil olduklarını söyleyerek, bırakılmasını istediler. Heyecan yükseldi.

«Durumdan bir çıkış yolu bulmaya çalışan bir subay sordu: 'Petrov, kaza ile vurdun, değil mi?'

'Ne demek kazayla Öne çıktım, tüfeği doldurdum ve nişan aldım. Bu bir kaza mı?'

'Bırakılmanı istyorlar.

«Ve Petrov bırakıldı. Ama denizciler bununla tatmin olmadılar. Görevdeki tüm subaylar tutuklandı; silahsızlandırıldı ve karargaha hapsedildi... Kırk kişiye yakın denizci temsilcisi bütün gece tartıştı. Bir daha kışlaya girmelerine izin vermemek koşuluyla subayları bırakmak kararına vardılar.»

Bu küçük olay, ayaklanmaların çoğunda olayların nasıl geliştiğini gösteriyor. Devrimci halk arasındaki devrimci kaynaşma silahlı kuvvetlere yayılmazlık edemezdi. Donanma ve ordudaki hareketin önderlerinin, istihkâmcılar gibi, temel olarak sanayi işçileri arasından alınmış ve kendilerinden daha fazla teknik eğitim istenen **o unsurlardan** gelmesi dikkat çekicidir. Gene de, geniş kitleler hâlâ çok saftılar. Ruh durumları çok edilgin, çok iyi-tabiatlı, çok Hıristiyandı. Oldukça çabuk alevleniyorlardı; herhangi bir adaletsizlik durumu, subayların çok sert davranışı, kötü yemek vb. isyana yol açabiliyordu .Ama onların yoksun olduğu şey, sebattı, hedefin açık bir kavranışıydı, yalnızca silahlı mücadelenin en gayretli bir sürdürülüşünün, yalnızca bütün askeri ve sivil yetkililer üzerinde bir zaferin, yalnızca hükümetin devrilmesi ve ülke çapında iktidarın ele geçirilişinin devrimin

başarısını güvenceleyebileceği konusunun açık bir anlayışıydı.

Geniş denizci ve asker kitleleri kolayca isyan ediyorlardı. Ama eş kaygısızlıkla, tutuklu subayları aptalca bıraktılar. Subayların, vaatler ve inandırmayla kendilerini yatıştırmalarına izin verdiler. Bu yolla subaylar değerli zaman kazandılar, takviyeler getirdiler, isyancıların kuvvetini kırdılar ve ardından hareketin en vahşi bastırılışı ve önderlerinin idamı geldi.

Bu 1905 ayaklanmalarını ,1825'in Aralıkçı ayaklanmasıyla karşılaştırmak özellikle ilginçtir. 1825'te siyasal hareketin önderleri, hemen hemen tümüyle, subaylardı, hem de soyluluktan gelen subaylar. Onlar, Napolyon Savaşları sırasında, temas sonucu, Avrupa'nın demokratik düşünceleriyle etkilenmişlerdi. O sıralarda, hâlâ yarı-köleler olan asker kitlesi edilgin kaldı.

1905'in tarihi, tümüyle değişik bir manzara sunuyor. Birkaç istisna dışında subayların ruhdurumu ya burjuva-liberal, reformcu ya da açıkca karşı-devrimci idi. Askeri elbise içindeki işçiler ve köylüler ayaklanmaların ruhuydu. Hareket halkın tüm kesimlerine yayıldı ve Rus tarihinde ilk defa olarak sömürülenlerin çoğunluğunu kapsadı. Ama onun yoksun olduğu şey, bir yandan, kitlelerin arasında sebat ve kararlılık —güvenme hastalığından çok fazla etkilenmişlerdi— ve diğer yandan, askeri elbise içindeki Sosyal-Demokrat işçilerin örgütlenmesiydi. Onlar önderliği kendi ellerine alma, devrimci ordunun başında yürüme ve hükümete karşı bir saldırı başlatma yeteneğinden yoksundular.

Sonuçta, bu iki eksikliğin —belki istediğimizden daha yavaşça ama kesinlikle— salt kapitalizmin genel gelişmesiyle değil, şimdiki savaşla da ortadan kaldırılacağını söyleyebilirim...

Rus devriminin tarihi, 1871 Paris Komünü'nün

tarihi gibi, bize, şu reddedilmez dersi öğretiyor: Askercilik, ulusal ordunun bir kesiminin diğer kesime karşı muzaffer mücadelesi dışında, hiçbir zaman ve hiçbir koşul altında yenilemez ve yokedilemez. Askerciliği sadece kınamak, kötülemek ve «reddetmek», eleştirmek ve onun zararlı olduğunu tanıtlamak yetmez; askeri hizmeti yapmayı barışçı biçimde reddetmek aptalcadır. Görevimiz, proletaryanın devrimci bilincini gergin tutmak ve onun en iyi unsurlarını, yalnızca genel bir biçimde değil, somut olarak eğitmektir: Böylece halk kaynaşması en yüksek düzeye ulaştığında, bu unsurlar kendilerini devrimci ordunun başına koyacaklardır.

Herhangi bir kapitalist ülkenin günlük tecrübesi bize aynı dersi öğretiyor. Böylesi bir ülkenin gördüğü her «küçük» bunalım bize, büyük bir bunalım sırasında kaçınılmaz olarak büyük boyutlarda yer alacak olan muharebelerin unsurlarını, başlangıçlarını küçük boyutlu bir biçimde açıklar. Örneğin, bir grev, kapitalist toplumun küçük bir bunalımı değildir de nedir? Prusya İçişleri Bakanı Bay von Puttkammer şu ünlü: «Her grevde devrim canavarı dolaşır» deyimini söylediğinde haklı değil miydi? Tüm kapitalist ülkelerde, en barışçı, en «demokratik» —deyimi bağışlayın— olanlarında bile grevler sırasında askerlerin çağrılması, gerçekten **büyük** bir bunalımda işlerin **nasıl** biçimleneceğini göstermiyor mu?

Biz gene Rus devriminin tarihine dönelim.

Sizlere, işçilerin grevlerinin tüm ülkeyi ve sömürülenlerin en geniş, en geri tabakalarını nasıl harekete geçirdiğini, köylü hareketinin nasıl başladığını ve ona silahlı kuvvetlerdeki isyanla nasıl eşlik edildiğini göstermeye çalıştım.

Hareket doruğuna 1905'in sonbaharında ulaştı. 19 (6) Ağustos'ta çar, halk temsilinin getirilmesi üzerine bir bildiri yayınladı. Bulygin Duması (89) denilen şey, gülünç derecede küçük bir seçmen sayısını

kapsayan bir oy hakkı temeli üzerinde yaratılacaktı. Ve bu garip «parlamento» hiçbir yasama gücüne sahip olmayacaktı, onun yalnızca **danışma**, tavsiye gücü olacaktı!

Burjuvazi, liberaller, oportünistler, korkuya düşen çarın bu «armağan»ına iki elle sarılmaya hazırdılar. Tüm reformcular gibi, bizim 1905 reformcuları da, reformların ve özellikle reform vaatlerinin yalnız bir amaç, halkın huzursuzluğunu yatıştırmak, devrimci sınıfı, mücadelesini bırakmaya ya da en azından gevşetmeye zorlamak amacı güttüğü tarihsel durumların ortaya çıkacağını anlayamadılar.

Devrimci Rus Sosyal-Demokrasisi, Ağustos 1905 de bir hayali anayasa verilişinin gerçek tabiatının iyice farkındaydı. Bu nedenle o, bir an duraklamadan şu şiarları ortaya attı: «Kahrolsun danışma Duması! Duma'yı boykot edin! Kahrolsun çarcı hükümet! Onu devirmek için devrimci mücadeleye devam! Rusya'nın ilk gerçek, halk temsilci meclisini çar değil, bir geçici devrimci hükümet toplamalıdır!»

Tarih, devrimci Sosyal-Demokratlar'ın haklı olduğunu tanıtladı, çünkü **Bulygin Duması** hiçbir zaman toplanamadı. Toplanmaya fırsat bulmadan önce, devrimci fırtına tarafından süpürüldü. Ve bu fırtına, çarı, seçmenlerin sayısında dikkate değer bir artış sağlayan yeni bir seçim yasasını ve Duma'nın yasama niteliğini tanımaya zorladı.

Ekim ve Aralık 1905, Rus devriminin yükselen dalgasının en yüksek noktasını işaretliyordu. Halkın devrimci gücünün tüm pınarları her zamankinden daha geniş bir ırmakta akıyordu. Size daha önce söylediğim gibi, Ocak 1905'de 440 bin olan grevcilerin sayısı Ekim 1905'de (bir tek ayda!) yarım milyonun üzerine ulaştı. **Yalnız** fabrika işçilerini belirten bu sayıya, birkaç yüzbin demiryolu işçisi, posta ve telgraf çalışanları vb. eklenmelidir.

Genel demiryolu grevi tüm demiryolu seferleri-

ni durdurdu ve hükümetin iktidarını en etkili biçimde felce uğrattı. Üniversitelerin kapıları ardına kadar açıldı ve barış zamanında, yalnızca, genç kafaları bilgiç profesör bilimiyle sersemletmek ve öğrencileri, burjuvazinin ve çarlığın uysal hizmetçileri haline çevirmek için kullanılan ders salonları, şimdi binlerce işçinin, zanaatkârın ve yazıhane işçisinin siyasal sorunları açıkça ve özgürce tartıştığı halk toplantılarının sahnesi oldu.

Basın özgürlüğü kazanıldı. Sansür basitçe bilmezlikten gelindi. Hiçbir yayıncı zorunlu sansür nüshasını yetkililere göndermeye cesaret edemedi ve yetkililer de buna karşı herhangi bir tedbir almaya cesaret edemedi. Rus tarihinde ilk defa olarak St. Petersburg ve diğer şehirlerde devrimci gazeteler özgürce çıktı. Tek başına St. Petersburg'da, dağıtımı 50 bin ile 100 bin arasında değişen üç Sosyal-Demokrat günlük gazete yayınlanıyordu.

Proletarya, hareketin başında yürüyordu. Sekiz saatlik işgününü devrimci eylemle kazanmak için yola çıktı. «**Sekiz saatlik işgünü ve Silah!**» St. Petersburg proletaryasının savaş şiarıydı. Devrimin kaderinin yalnızca silahlı mücadeleyle belirlenebileceği ve belirleneceği, gittikçe artan bir işçi kitlesi tarafından görülüyordu.

Savaşın ateşi içinde, özgül bir kitle örgütü, tüm fabrikalardan gelen temsilcileri kapsayan ünlü **İşçi Temsilcileri Sovyeti** kuruldu. Birkaç şehirde bu **İşçi Temsilcileri Sovyeti**, gitgide bir geçici devrimci hükümet rolünü, ayaklanmanın örgeni ve önderleri rolünü oynamaya başladılar. Asker ve Denizci Temsilcileri Sosyetleri örgütlemek ve bunları İşçi Temsilcileri Sovyetleriyle birleştirmek için girişimler yapıldı.

Bir süre için Rusya'daki birkaç şehir, küçük yerel «cumhuriyetler» niteliğinde birşey oldular. Hükümet yetkilileri görevden alındı ve İşçi Temsilcileri Sovyeti gerçekte yeni hükümet olarak görev yaptı. Ne Yazık

ki, bu dönemler çok kısaydı, «zaferler» çok zayıf, yalıtlanmıştı.

1905 sonbaharında köylü hareketi daha da bü. boyutlara ulaştı. Tüm uyezdlerin **üçte birinden** fazlası «köylü karışıklıkları» denen şeyden ve düzenli köylü ayaklanmalarından etkilendi. Köylüler en azından ikibin malikâneyi yaktılar ve yağmacı soyluların halktan soydukları yiyecek yığıntılarını aralarında bölüştüler.

Ne yazık ki, bu iş yeterince tam değildi! Ne Yazık ki köylüler, toplam toprak mülklerinin yalnızca onbeşte birini büyük feodal toprak sahipliği ayıbını Rus toprakları üzerinden silebilmek için yıkmaları gerekenin yalnızca onbeşte birini yıktılar. Ne Yazık ki, köylüler eylemlerinde birbirlerinden çok dağınık, çok kopuktular, onlar yeterince örgütlü, yeterince saldırgan değillerdi ve devrimin yenilgisinin temel nedenlerinden birisi burada yatıyor.

Rusya'nın ezilen halkları arasında bir milli kurtuluş hareketi alevlendi. Rusya nüfusunun yarısından fazlası, hemen hemen beşte üçü (tam söyleyelim, yüzde 57'si) ulusal baskıyla karşı karşıyadır. Onlar anadillerini kullanmakta bile özgür değillerdir, zorla Ruslaştırılırlar. Örneğin, on milyonlarca kişiyi bulan Müslümanlar, çabucak bir Müslüman Birliği örgütlediler - bu zaman, her türlü örgütlerin hızlı büyümesi zamanıydı.

Aşağıdaki olay dinleyicilere, özellikle gençlere, o sıralarda Rusya'da milli kurtuluş hareketinin işçi hareketiyle birlikte nasıl yükseldiğinin bir örneğini verecektir.

Aralık 1905'de yüzlerce okulda Polonyalı öğrenciler, tüm rusça kitapları, resimleri ve çarın resimlerini yaktılar ve «Defolun! Rusyaya dönün!» diye haykırarak rus öğretmenlerine ve rus okul arkadaşlarına saldırdılar, onları kovdular. Polonyalı ortaokul öğrencileri diğerleri arasında şu istekleri öne sürdüler:

«1 — Tüm ortaokullar bir İşçi Temsilcileri

Sovyetinin denetimi altında olmalıdır, 2— Okul binalarında ortak öğrenci ve işçi toplantıları yapılmalıdır, 3— Gelecekteki proleter cumhuriyetine bağlılığın bir nişanı olarak, ortaokul öğrencilerinin kızıl gömlekler giymesine izin verilmelidir.»

Hareketin dalgası yükseldikçe, gericilik, devrimle savaşmak için daha gayretle ve kararlılıkla silahlanıyordu. 1905 Rus devrimi Karl Kautski'nin 1902'de **Toplumsal Devrim** kitabında sözünü ettiği gerçeği doğruladı (o sıralarda Kautski hâlâ, tesadüfen, bir devrimci Marksçıydı ve şimdiki gibi toplumsal-yurtseverliğin ve oportünizmin bir savunucusu değildi). Şuydu yazdığı:

«... Yaklaşan devrim... hükümete karşı kendiliğinden bir ayaklanmaya daha az ve uzayan bir **içsavaşa** daha çok benzeyecektir.»

Bu böyleydi ve gelen Avrupa devriminde şüphesiz böyle olacaktır!

Çarlık, kinini özellikle Yahudiler üzerine kustu. Bir yandan, Yahudiler (toplam Yahudi nüfusuna oranla) devrimci hareketin önderlerinin özellikle yüksek bir yüzdesini sağlıyorlardı. Ve şimdi de, Yahudilerin lehine olarak, diğer uluslara oranla onların, uluslararasıcıların göreceli olarak yüksek bir yüzdesini sağladıkları belirtilmelidir. Diğer yandan, çarlık, nüfusun en cahil tabakalarının en alçakça Yahudi-düşmanı önyargılarını, **kıyımları** örgütlemek için (bunlara doğrudan doğruya önderlik etmek için değilse eğer) ustalıkla sömürdü —100 kasabada 4 binden fazla Yahudi öldürüldü ve 10 binden fazlası sakatlandı. Barışçı Yahudilerin, onların karılarının ve çocuklarının bu gaddarca katliamı, uygar dünyanın her yanında tiksinti uyandırdı. Tabii ki uygar dünyanın gerçekten demokratik unsurlarının tiksintisinden sözediyorum. Ve bunlar da **yalnızca** sosyalist işçiler, proleterlerdir.

Batı Avrupa'nın en özgür, cumhuriyetçi ülkele-

rinde bile, burjuvazi, «Rus zulümleri» hakkındaki iki yüzlü sözlerini en utanmaz mali işlerle, özellikle çarlığın mali desteklenmesi ve Rusya'nın sermaye ihracı vb. yoluyla emperyalist sömürülüşüyle birleştirmeyi çok iyi becerir.

1905 devriminin doruğu, Moskova'daki Aralık ayaklanmasıyla geldi. Dokuz gün süreyle az sayıdaki isyancılar, örgütlü ve silahlı işçiler —**sekiz bin**den fazla değildiler— Moskova garnizonuna güvenmeye cesaret edemeyen çarın hükümetine karşı savaştılar. Gerçekten, çarlık bu garnizonu kilit altında tutmak zorunda kaldı ve devrimi ezmeyi ancak St. Petersburg'tan Semyonovski Alayını getirerek başarabildi.

Burjuvazi Moskova ayaklanmasını yapay birşey olarak nitelemekten ve onunla alay etmekten hoşlanıyor. Örneğin Alman sözde «bilimsel» edebiyatında, Bay Profesör Maks weber, Rusya'nın siyasal gelişimini incelediği uzun araştırmasında, Moskova ayaklanmasından bir «darbe» olarak sözediyor. «Lenin kümesi» diyor bu «çok bilgili» Bay Profesör, «ve Sosyalist-Devrimcilerin bir kesimi bu anlamsız ayaklanmaya çoktandır hazırlanmışlardı.»

Korkak burjuvazinin profesörce biliminin bu parçasını uygunca değerlendirebilmek için salt grev sayılamalarını hatırlamak yeter. Ocak 1905'de tamamıyla siyasal amaçlı grevlere **yalnız 123 bin kişi** katıldı. Ekimde bu, 330 bindi. Ve **Aralık'ta azamiye ulaşıldı.** bir tek ayda **370 bin** kişi tamamıyla siyasal amaçlı grevlere katıldı! Devrimin ilerlemesini, köylü ve asker ayaklanmalarını da hatırlayalım ve Aralık ayaklanması konusundaki burjuva «bilimsel »görüşün yalnızca saçma olmadığını göreceğiz. Bu, proletaryada en tehlikeli sınıf düşmanını gören korkak burjuvazinin temsilcilerinin başvurduğu bir kaçamaktır.

Gerçekte, Rus devriminin amansız akışı, çarcı hükümet ve sınıf bilincine sahip proletaryanın öncüsü arasında bir silahlı, belirleyici muharebeye doğruydu.

Daha önceki sözlerimde, Rus devriminin geçici yenilgisine yolaçan zayıflığının nerede yattığını zaten belirtmiştim.

Aralık ayaklanmasının bastırılışı, devrimin çekilişinin başlangıcını işaretledi. Ama bu dönemde de çok ilginç anlar görülüyor. İşçi sınıfının en ileri savaşçı unsurlarının, devrimin geri çekilişini durdurmayı ve yeni bir saldırı hazırlamayı iki defa denediklerini hatırlamak yeter.

Ama konuşma sürem hemen hemen doluyor ve ben dinleyicilerimin sabrını kötüye kullanmak istemiyorum. Gene de, Rus devriminin en önemli yanlarının —sınıf niteliğinin itici güçlerini mücadele yöntemlerinin— ana hatlarını (böylesine büyük bir konu üzerinde kısa bir konuşmada ne oranda yapılabilirse) tam olarak çizdiğimi sanıyorum.

Rus devriminin dünya çapındaki anlamı üzerine birkaç söz.

Coğrafyası, iktisatı ve tarihi açısından Rusya yalnız Avrupa'ya değil, Asya'ya da aittir. Rus devriminin, salt, Avrupa'nın en büyük ve en geri ülkesini sonunda uyandırmayı ve devrimci bir proletaryanın önderlik ettiği devrimci bir halk yaratmayı başarmakla kalmamasının nedeni budur.

O, bundan daha fazlasını gerçekleştirdi. Rus devrimi baştan başa bütün Asya'da bir hareket doğurdu. Türkiye, İran ve Çin'deki devrimler, güçlü 1905 ayaklanmasının derin bir iz bıraktığını ve yüzlerce ve yüzlerce milyonun ileriye doğru hareketinde ifade edilen etkisinin silinmez olduğunu tanıtlıyor.

Rus devrimi dolaylı bir yolla, Batı'nın ülkelerini de etkiledi. Viyana'ya 30 Ekim 1905'de ulaşan Çar'ın anayasal bildirisinin haberlerinin Avusturya'da genel oy hakkının nihai zaferinde belirleyici bir rol oynadığını unutmamalı.

Elienbogen Yoldaş —o sıralarda henüz bir toplumsal yurtsever değildi, bir yoldaştı— siyasal grev üzerine raporunu tam okurken, bu haberi bildiren bir

telgraf Avusturya Sosyal-Demokrat Parti Kurultayı'nın konuşmacı kürsüsüne konuldu. Tartışma derhal ertelendi. Avusturya Sosyal-Demokrasisi'nin temsilcilerinin toplandığı salonda yankılanan haykırış şuydu: «Yerimiz sokaklardadır!» Ve sonraki günler, Viyana'da en büyük sokak gösterilerine ve Prag'da barikatlara tanık oldu. Avusturya'da genel oy hakkı için verilen savaş kazanılmıştı.

Rus devriminden, bu geri ülkedeki olaylar, mücadelenin akışı ve yöntemleri Batı Avrupa örneklerine pek az benzermiş gibi ve bu nedenle herhangi bir pratik önem taşımazmış gibi söz eden Batı Avrupalılarla sık sık karşılaşıyoruz.

Bundan daha yanlış birşey olamaz.

Yaklaşan Avrupa devriminin yaklaşan muharebelerinin biçimleri ve nedenleri şüphesiz birçok açıdan Rus devriminin biçimlerinden farklı olacaktır.

Gene de, Rus devrimi —sözünü ettiğim o özgül anlamda, proleter niteliğinin ta kendisi nedeniyle— yaklaşan Avrupa devriminin önsözüdür. Şüphesiz, bu yaklaşan devrim ancak bir proleter devrimi olabilir, hem de kelimenin daha da derin bir anlamında, içeriğinde de bir proleter, sosyalist devrim. Bu yaklaşan devrim, yalnızca sert muharebelerin, yalnızca iç savaşların insanlığı sermayenin boyunduruğundan kurtarabileceğini ve yalnızca sınıf bilincine sahip proleterlerin, sömürülenlerin geniş çoğunluğuna önderlik edebileceğini ve edeceğini daha da büyük ölçülerde gösterecek.

Avrupa'daki mezar sessizliğine aldanmamalıyız. Avrupa devrime gebedir. Emperyalist savaşın canavarca dehşetleri, hayat pahalılığının yolaçtığı ıstıraplar her yerde devrimci bir ruh durumu doğuruyor. Ve hakim sınıflar, burjuvazi, ve onun uşakları olan hükümetler, gitgide, muazzam kalkışmalar olmadan kendilerini içinden asla çıkaramayacakları kör bir geçite giriyorlar.

1905'de Rusya'da bir demokratik cumhuriyet ger-

çekleştirmek amacıyla, çarcı hükümete karşı proletaryanın önderliğinde bir halk ayaklanması nasıl başladıysa, önümüzdeki yıllar, bu yağmacı savaşın ta kendisi yüzünden, Avrupa'da da proletaryanın önderliğinde mali-sermayenin iktidarına karşı, büyük bankalara karşı, kapitalistlere karşı halk ayaklanmalarına yol açacaktır. Ve bu kalkışmalar burjuvazinin mülksüzleştirilmesinden, sosyalizmin zaferinden başka bir biçimde sonuçlanamaz.

Biz eski kuşaktan olanlar, bu yaklaşan devrimin belirleyici muharebelerini görecek kadar yaşamayabiliriz. Ama, inanıyorum ki, İsviçre'nin ve tüm dünyanın sosyalist hareketinde böylesine mükemmelce çalışan gençlik yaklaşan proleter devriminde yalnızca savaşacak kadar değil, kazanacak kadar da talihli olacaktır. Bu umudumu güvenle ifade edebilirim.

9 (22) Ocak 1917'den önce Almanca yazıldı.
İlkin **Pravda**, sayı 18 22 Ocak 1925'te yayımlandı.
İmza: **N. Lenin**

Toplu Eserler, C. 23, S. 236 - 53

UZAKTAN MEKTUPLAR (90)'dan

ÜÇÜNCÜ MEKTUP
BİR PROLETER MİLİS ÜZERİNE

Çheidze'nin yalpalayan taktikleri konusunda dün vardığım sonuç bugün, 10 (23) Martta, iki belgeyle tümüyle doğrulandı. Belgelerin ilki, Frankfurter Zeitung'a (91) Stokholm'dan gönderilmiş olan ve Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partimizin Merkez Kurulunun St. Petersburg bildirisinden parçalar taşıyan bir telgraf haberi. Bu belgede Guçkov hükümetini desteklemek ya da devirmek üzerine bir söz yok. İşçilere ve askerlere, İşçi Temsilcileri Sovyeti etrafında örgütlenmek ve çarlığa karşı bir cumhuriyet için, sekiz saatlik işgünü için, toprak mülklerinin ve tahıl yığıntılarının müsaderesi için ve özellikle yağmacı savaşa son vermek için savaşmak üzere Sovyet temsilcilerini seçmek çağrısında bulunuluyor. Bu konuda, Merkez Kurulumuzun, barışa kavuşmak için ilişkiler **tüm savaşan ülkelerin proleterleri** ile kurulmalıdır biçimindeki kesinlikle doğru düşüncesi özellikle önemli ve özellikle acildir.

Burjuva hükümetleri arasındaki görüşmelerden

ve ilişkilerden barış beklemek kendimizi ve halkı aldatmak olur.

İkinci belge, Duma'daki Çheidze kümesi, işçi kümesi (? **Arbeiter fraction**) ile onbeş işçi birliğinin temsilcileri arasında 2 (15) Martta yapılan bir konferans ve konferansın ertesi günü yayınlanan bir bildiri üzerine başka bir Alman gazetesine (**Vossiche Zeitung**) gene telgrafla gönderilmiş olan bir Stokholm haberidir. Telgraf bu bildirinin on bir noktasından yalnızca üçünü almış: birinci nokta, cumhuriyet isteği, yedinci nokta, barış ve derhal barış görüşmelerine girişme isteği ve üçüncü nokta, «Rus işçi sınıfının temsilcilerinin hükümete yeterlice katılması» isteği.

Eğer bu nokta doğru bildirilmişse, burjuvazinin Çheidze'yi niye övdüğünü anlayabiliyorum. İngiliz Guçkovcularının, **The Times** (92)'daki başka bir yerde alıntıladığım, övgüsünün, niye Fransız Guçkovcularının **Le Temps** (93)'teki övgüsüyle tamamlandığını anlayabiliyorum. Fransız milyonerlerinin ve emperyalistlerinin bu gazetesi 22 Mart'ta şöyle yazıyor: «İşçi partilerinin önderleri, özellikle Bay Çheidze, işçi sınıflarının isteklerini yumuşatmak için tüm etkilerini kullanıyorlar.»

Gerçekten de, işçilerin Guçkov-Milyukov hükümetine «katılma»sını istemek kuramsal ve siyasal bir saçmalıktır: bir azınlık olarak katılmak, piyon hizmeti görmek demektir; «eşit derece»de katılmak imkânsızdır, çünkü savaşı sürdürmek isteği, bir bırakışmaya varmak ve barış görüşmelerine başlamak isteğiyle uzlaştırılamaz; bir çoğunluk olarak katılmak, Guçkov-Milyukov hükümetini **devirecek** güç gerektirir. Pratikte, «katılma» isteği Louis Blankçılığın en kötü türüdür, yani sınıf mücadelesinin ve sınıf mücadelesinin gerçek koşullarının unutuluşu, en boş bir sözde delice sevgi, işçilerin arasında hayaller yaymak, Milyukov ya da Kerenski ile görüşmelerde, **gerçek** bir sınıfsal ve devrimci güç için kullanılması gereken, büyük çoğunluğu oluşturan nüfusun **tüm** yoksul taba-

kalarının **güvenine sahip** ve **onlara örgütlenmekte yardım edecek** ekmek, barış, özgürlük uğruna savaşmakta onlara yardımı edecek bir proleter milisi için kullanılması gereken değerli zamanın kaybedilişi.

Çheidze ve kümesinin yayınladığı bildirideki bu yanlış (Ö. K.nin, Örgütleme Kurulunun, parti'nin sözünü etmiyorum, çünkü elimdeki kaynaklarda Ö. K. hakkında bir söz yok) 2 (15) Mart Konferansında, Çheidzenin en yakın işbirlikçisi Skobelev'in, gazetelere göre: «Rusya ikinci, gerçek **(Wirklich)** bir devrimin arefesindedir» dediği gözönüne alınırsa daha da tuhaf kaçıyor.

Şimdi, Skobelev ve Çheidze'nin kendisinden pratik sonuçlar çıkarmayı unuttukları gerçek budur. Ben buradan, lanet olası uzaklığımdan, bu ikinci devrimin ne kadar yakın olduğunu çıkaramıyorum. Hemen orada olduğu için Skobelev şeyleri daha iyi görebilir. Bu nedenle, çözümleri için gerekli somut verileri elimde olmayan ve olmayacak soruları ortaya atmıyorum. Ben sadece birinci mektubumda çıkardığım **olgusal** sonucun Skobelev tarafından, bir «dışardan tanık» tarafından, yani Partimizden olmayan bir kişi tarafından doğrulanmasını vurguluyorum. Yani: Şubat-Mart devrimi, devrimin sadece **birinci** aşamasıydı. Rusya özgül bir tarihsel **geçiş** anından devrimin bir sonraki aşamasına, ya da Skolebev'in sözüyle, bir «ikinci devrim»e geçiyor.

Marksçı olmak ve bütün dünyadaki devrimin tecrübesinden öğrenmek istiyorsak, bu **geçiş** anının **özgüllüğünün** tam nerede yattığını ve bu geçişin nesnel özgül niteliklerinden hangi taktiklerin çıktığını anlamaya çalışmalıyız.

Durumun özgüllüğü şurada yatıyor: Guçkov-Milyukov hükümeti ilk zaferi şu üç başlıca koşul sayesinde olağandışı bir kolaylıkla kazandı: 1) İngiliz Fransız mali sermayesinden ve onun ajanlarından yardım, 2) Ordunun en üst rütbelilerinin bir bölümünden yardım, 3) Köy ve şehir yerel hükümet kurumları, Dev-

let Duması savaş sanayii kurulları (94) vb. biçiminde bütün Rus burjuvazisinin önceden mevcut örgütlenmesi.

Guçkov hükümeti bir mengenenin arasında bulunuyor: Sermayenin çıkarlarına bağlı olarak, o yağmacı, soyguncu savaşı sürdürmeye, sermayenin ve toprak ağalarının canavarca kârlarını korumaya, kıralhığı geri getirmeye çalışmak zorundadır. Devrimci kökenine ve çarlıktan demokrasiye birdenbire geçmek gereğine bağlı olarak, ekmeğe ve barışa susamış kitlelerce sıkıştırılan hükümet yalan söylemek, kıvrılmak, zaman kazanmak, mümkün olduğunca çok «ilan etmek» ve vaat etmek (vaatler, çılgınca yükselen fiyatlar zamanında bile çok ucuz olan tek şeydir) ve mümkün olduğu kadar az şey yapmak, bir eliyle ödünler vermek ve diğeriyle geri almak zorundadır.

Yeni hükümet, bazı koşullar altında, bütün Rus burjuvazisinin ve burjuva aydınlarının örgütlenme yeteneğinin tümüne yaslanarak çöküşünü en fazla biraz erteleyebilir. Ama bu durumda bile çöküşten kaçamaz. Çünkü, burjuva ilişkilerini terketmedikçe, devrimci tedbirlere geçmedikçe, hem Rus hem dünya proletaryasının yüce tarihsel kahramanlığına başvurmadıkça, dünya kapitalizminin beslediği emperyalist savaş ve kıtlık canavarının pençelerinden kaçmak imkânsızdır.

Bundan çıkan sonuç şudur: Biz, bütün Rus burjuvazisinin ve bütün burjuva aydınlarının görkemli örgütünü, şehir ve köy yoksullarının bütün büyük kitlesine, yarı proletaryaya ve küçük mülk sahiplerine önderlik etmesi gereken eşit derecede muhteşem bir **proletarya örgütüyle karşılamadıkça**, yeni hükümeti bir vuruşta deviremeyiz, ya da, devirebilirsek (devrimci zamanlarda, mümkün olan şeyin sınırları bin kat genişler) bile iktidarı sürdürmeyi başaramayız.

«İkinci devrim»in St. Petersburg'ta şimdiden patlayıp patlamadığına (onun olgunlaşmasının gerçek temposunun yurtdışından değerlendireleceğini dü-

şünmenin tamamıyla saçma olacağını belirtmiştim), bir süre için ertelenip ertelenmediğine ya da tekil alanlarda şimdiden başlayıp (bunun bazı belirtileri görülüyor) başlamadığına bakmaksızın hangi durum geçerli olursa olsun, yeni devrim eşiğinde yeni devrim sırasında, yeni devrim ertesinde şiar proleter örgütü olmalıdır.

İşçi yoldaşlar! Dün çarcı kırallığı devirmede proleter kahramanlığının mucizelerini gösterdiniz. Az çok yakın gelecekte (belki hatta şimdi, bu satırlar yazılırken) bu aynı kahramanlık mucizelerini, emperyalist savaşı yürüten toprakağalarının ve kapitalistlerin hakimiyetini devirmek için tekrar göstermek zorunda kalacaksınız. Proleter örgütlenmesinin mucizelerini göstermezseniz, bu bir sonraki «gerçek» devrimde kalıcı zafer elde edemezsiniz! Örgütlenme, içinde bulunduğumuz anın şiarıdır. Ama kendimizi bununla sınırlamak, hiçbir şey söylememektir. Çünkü, bir yandan, örgütlenme her zaman gereklidir; bu nedenle «kitleleri örgütlemek» zorunluğuna salt işaret etmek kesinlikle hiçbir şeyi açıklamaz. Diğer yandan, kendini yalnız bununla sınırlayan bir kişi, liberallerin suç ortağı olur. Çünkü liberallerin kendi hakimiyetlerini güçlendirmek için istedikleri şeyin ta kendisi, işçilerin («olağan» burjuva toplumunun bakış açısından) olağan «yasal» örgütlerinin ötesine gitmemeleridir, yani onların yalnızca partilerine, sendikalarına, yardımlaşma derneklerine vb. vb. katılmalarıdır.

Sınıf içgüdülerinin yol gösterdiği işçiler devrimci zamanlarda yalnızca olağan değil, tümüyle farklı bir örgüte ihtiyaç duyduklarını kavramışlardır. Onlar haklı olarak 1905 devrimimizin ve 1871 Paris Komünü'nün tecrübesinin gösterdiği yolu izlediler. Bir İşçi Temsilcileri Sovyeti kurdular. Asker temsilcilerini ve şüphesiz köy ücretli işçilerinden ve sonra (şu ya da bu biçimde) bütün köylü yoksullardan temsilcileri çekerek, bu Sovyeti geliştirmeye, genişletmeye ve güçlendirmeye başladılar.

Baş ve en önemli ve hiç geciktirilmez görev, istisnasız Rusya'nın her yanında proleter ve yarı-proleter nüfusun istisnasız tüm meslek ve tabakaları için, yani, iktisatça daha az tam ama daha yaygın deyimi kullanırsak, tüm çalışan ve sömürülen halk için bu tür örgütler kurmaktır. Biraz ileri giderek, bütün köylülük kitlesi için Partimiz (yeni tür proleter örgütlerinde Partimizin **özel** rolünü sonraki mektuplarımdan birinde tartışacağımı umuyorum) iyi halli köylülerden **ayrı olarak** kurulacak, ücretli işçiler Sovyetlerini ve tahıl satmayan küçük çiftçiler Sovyetlerini özellikle tavsiye etmelidir diyeceğim. Bu olmadan, gerçekten proleter bir siyaseti, genel olarak, yürütmek (*) ya da milyonlarca halk için bir ölüm kalım sorunu olan son derece önemli pratik soruna doğru olarak yaklaşmak imkânsız olacaktır: Tahıl'ın uygunca dağıtımı, tahıl üretimini artırmak vb.

Şu sorulabilir: İşçi Temsilcileri Sovyetlerinin işlevi ne olmalıdır? Cenevre **Sotsial-Demokrat**'ın (95) 13 Ekim 1915 günlü 47. sayısında, onlar «ayaklanmanın, devrimci yönetimin örgenleri olarak görülmelidir» diye yazdık.

1871 Komününün ve 1905 Rus devriminin tecrübesinden çıkarılan bu kuramsal öneri, Rusya'daki şimdiki devrimin tam da şimdiki aşamasının pratik tecrübesi temeli üzerinde açıklanmalı ve somutça geliştirilmelidir.

Bizim devrimci **hükümete** ihtiyacımız var, bizim (belli bir geçiş dönemi için) bir **devlete** ihtiyacımız var. Bizi anarşistlerden ayıran şey budur. Devrimci Marksçılarla anarşistler arasındaki fark, yalnızca, bi-

(*) Kırsal bölgelerde şimdi küçük ve kısmen orta köylüler için bir mücadele gelişecek. Toprakağaları, iyi halli köylülere dayanarak, onları burjuvaziye tâbi olmaya götürmeye çalışacaklar. Köy ücretli işçilerine ve köy yoksullarına dayanarak biz onları şehir proletaryasıyla en yakın ittifaka götürmeliyiz.

rincilerin merkezî, büyük-ölçekli komünist üretimden yana, ikincilerin bağıntısız küçük üretimden yana olmaları değildir. Hükümet, devlet sorununun ta kendisi üzerinde aramızdaki fark, bizim, sosyalizm mücadelesi için devletin devrimci biçimlerini devrimci bir yolda kullanmaktan yana, anarşistlerin ise buna karşı olmasıdır.

Bizim bir devlete ihtiyacımız var. Ama burjuvazinin her yerde, anayasal kırallıklardan en demokratik cumhuriyetlere kadar, yarattığı devlet türüne değil. Ve bu noktada biz, Paris Komünü'nün derslerini ve bu derslerin Marks ve Engels tarafından yapılan tahlillerini (*) tahrif eden ya da unutan eski ve çürüyen sosyalist partilerin oportünistlerinden ve Kautskicilerinden ayrılıyoruz.

Bizim bir devlete ihtiyacımız var. Ama polis gücü, ordu ve bürokrasi (memurluk) biçimindeki halktan ayrı ve halka karşı hükümet örgenleriyle burjuvazinin ihtiyaç duyduğu türe değil. Tüm burjuva devrimleri bu devlet makinesini sadece mükemmelleştirdiler, onu sadece bir partinin elinden bir diğerinin eline aktardılar.

Diğer yandan, proletarya, eğer şimdiki devrimin kazançlarını elde tutmak ve barış, ekmek ve özgürlük kazanmak için daha da ilerlemek istiyorsa, Marks'ın deyimiyle, bu «hazır» devlet makinesini «parçalamalı» ve polis gücünü, orduyu ve bürokrasiyi bütün silahlı halkla birleştirerek onun yerine bir yenisini koymalıdır. 1871 Paris Komünü'nün ve 1905 Rus devriminin tecrübesinin gösterdiği yolu izleyerek, dev-

(*) Sonraki mektuplarından birinde ya da özel makalede (özellikle Marks'ın **Fransa'da İç Savaş**'ında, Engels'ın bu eserin üçüncü basımına önsözünde ve Marks'ın 12 Nisan 1817 ve Engels'in 18-28 Mart 1375 tarihli mektuplarında verilen) bu tahlili ve de 1912'de «devletin yıkılması» denen sorun üzerinde Pannekoek ile çatışmasında, Marksçılığın Kautski tarafından tamamen tahrif edilmesini ayrıntılı olarak ele alacağım. (96)

let iktidarının örgenlerini kendi ellerine almaları için, devlet iktidarının bu örgütlerini kendilerinin oluşturması için, proletarya nüfusun tüm yoksul, sömürülen kesimlerini örgütlemeli ve silahlandırmalıdır.

Ve Rusya'nın işçileri, birinci devrimin birinci aşamasında, Şubat-Mart 1917'de, şimdiden bu yolu izlemişlerdir. Şimdi bütün görev, bu yeni yolun ne olduğunu açıkça anlamak, bu yol boyunca cesurca, sıkıca ve sebatla daha da ilerlemektir.

İngiliz-Fransız ve Rus kapitalistleri «yalnızca» II. Nikola'yı kaldırmak ya da «korkutmak» ve eski devlet makinesini, polis gücünü, orduyu ve bürokrasiyi dokunulmamış bırakmak istiyorlardı.

İşçiler daha öteye gittiler ve onu parçaladılar. Ve şimdi, yalnız İngiliz-Fransız kapitalistleri değil, Alman kapitalistleri de, örneğin Rus askerlerinin subaylarını (Amiral Nepenin'in olayında, Güçkov ve Milyukov'un bu destekçisinin olayında olduğu gibi) vurmalarını görünce öfke ve dehşetle uluyorlar.

İşçilerin eski devlet makinesini parçaladıklarını söyledim. Parçalamaya başladılar demek daha doğru olacak.

Somut bir örnek alalım.

St. Petersburg'ta ve diğer birçok yerlerde polis gücü kısmen yokedildi ve kısmen feshedildi. Güçkov-Milyukov hükümeti, polis gücünü, halktan ayrı ve halka karşı burjuvazinin emrinde silahlı kişilerin özel bir örgütü olarak geri getirmeksizin krallığı geri getiremez ya da, genel olarak, iktidarı sürdüremez. Bu, gün gibi açık.

Diğer yandan, yeni hükümet devrimci halkı dikkate almak, onları yarım ödünler ve vaatlerle beslemek, zaman kazanmak zorundadır. Onun yarım tedbirlere başvurmasının nedeni budur: O, seçilmiş subaylara sahip bir «halk milisi» kuruyor (bu, müthiş saygıdeğer, müthiş demokratik, devrimci ve güzel görünüyor!) ama... ama, birinci olarak, bu milisi köy ve şehir yerel hükümet kurumlarının denetimi altına ya-

ni Kanlı Nikola'nın ve Cellat Stolypin'in çıkardığı yasalara uygun olarak seçilmiş toprak ağalarının ve kapitalistlerin emri altına koyuyor! İkinci olarak, o, «halk»ın gözünü boyamak için buna bir «halk milisi» diyorsa da, bütün halkı bu milise katılmaya çağırmıyor ve onların **halk hizmetinde**, yani miliste geçirdikleri **saatler ve günler için** işverenleri ve kapitalistleri, işçilere ve yazıhane çalışanlarına **ödeme yapmaya mecbur etmiyor.**

Onların hilesi budur. Guçkovlar'ın ve Milyukovlar'ın toprakağası ve kapitalist hükümeti, kağıt üzerinde bir «halk milisi»ne sahip olmayı başarırken, gerçekte yavaş yavaş ve sessizce **burjuva**, halk düşmanı milisini böyle geri getiriyor. İlk önce bu «sekizbin öğrenci ve profesör»den oluşacak (yabancı gazetelerin şimdiki St. Petersburg milisini anlattıkları gibi) -apaçık bir oyuncak!- ve yavaş yavaş eski ve yeni **polis gücünden** inşa edilecek

Polis gücünün geri getirilmesini önleyin! Yerel hükümet kurumlarının elinizden kaçmasına izin vermeyin! Gerçekten bütün halkı kapsayacak, gerçekten genel ve proletaryanın önderlik edeceği bir milis kurun!- günün görevi budur. Uygunca anlaşılmış sınıf mücadelesini ilerletmenin, devrimci hareketi ilerletmenin çıkarlarına ve polislerden, kırsal polis karakollarından, köy muhafızlarından, toprakağaları ve kapitalistlerin silahlı adamlar üzerindeki hakimiyetiyle halk üzerindeki iktidarından nefret duymadan edemeyen bir **işçinin, her köylünün, her sömürülen** emekçinin demokratik içgüdüsüne eşit derecede uygun olan anın şiarı budur.

Onların, Guçkovlar'ın Milyukovlar'ın toprak ağalarının ve kapitalistlerin hangi tür polis gücüne ihtiyaçları vardır? Çarcı krallıktaki aynı polis gücüne. En kısa devrimci dönemlerden sonra, dünyadaki tüm burjuva ve burjuva-demokratik cumhuriyetleri **tam da böylesi** bir polis gücünü, halktan ayrı ve halka karşı olan ve şu ya da bu biçimde burjuvaziye tâbi si-

lahlı adamların bir özel örgütünü kurdular ya da geri getirdiler.

Bizim, proleteryanın, tüm emekçi halkın hangi tür milise ihtiyacı var? Gerçek bir **halk** milisine, yani, birincisi, **bütün** nüfustan, **her iki** cinsten tüm yetişkin yurttaşlardan oluşan ve ikincisi, bir halk ordusunun işlevlerini, polis işlevleriyle, kamu düzeni ve yönetiminin baş ve temel örgeninin işlevleriyle birleştiren bir milise.

Bu önermeleri daha kavranabilir kılmak için, tamamen taslaksal bir örnek vereceğim. Söylemeye gerek yok, bir proleter milisi için herhangi bir «plan» çizmeyi düşünmek saçma olur: İşçiler ve bütün halk pratik olarak, gerçekten kitle ölçüsünde buna giriştiklerinde, bunu herhangi bir kuramcıdan yüz kat daha iyi işleyecek ve örgütleyeceklerdir. Ben bir «plan» sunmuyorum, yalnızca düşüncemi açıklamak istiyorum.

St. Petersburg'un iki milyon dolaylarında bir nüfusu var. Bunların yarıdan fazlası 15 ilâ 65 yaş arasında. Yarısını alın - bir milyon. Hatta bütün bir çeyrek milyonu (vücutça uygunsuz vb.) şu anda, haklı nedenlerle kamu hizmetinde görev alamaz sayalım. Geriye, diyelim ki on beş günde bir, militste hizmet ederek (ve bu süre için işverenlerinden ücretlerini alarak) 50 bin kişilik bir ordu oluşturacak 750 bin kişi kalır.

Bizim ihtiyaç duyduğumuz «devlet» **türü budur!**

Yalnızca sözde değil, eylemde de bir «halk milisi» olacak milis türü budur.

Halktan ayrı özel bir polis gücünün ya da özel bir ordunun geri getirilmesini **önlemek** için böyle ilerlemeliyiz.

Yüzde doksan beşi işçilerden ve köylülerden oluşacak böylesi bir milis, halkın büyük çoğunluğunun gerçek düşünce ve iradesini, gücünü ve iktidarını ifade eder. Böylesi bir milis bütün halkı gerçekten silahlandırır ve onlara askeri eğitim sağlar, tüm gericiliği

geri getirme çabalarına karşı, çarcı ajanların tüm tertiplerine karşı bir koruyucu (ama Guçkov ya da Milyukov türünden bir koruyucu **değil**) olur. Böylesi bir milis, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerinin yürütme örgeni olur, halkın sınırsız saygı ve güvenine sahip olur. Çünkü onun kendisi bütün halkın bir örgütüdür. Böylesi bir milis, demokrasiyi, halkın kapitalistler tarafından köleleştirilmesini ve azap çektirilmesini örten güzel bir tabela olmaktan çıkarır. Onu, devletin **tüm** işlerine katılmaları için **kitleleri** gerçekten **eğitmenin** bir aracına dönüştürür. Böylesi bir milis gençleri siyasal hayatın içine çeker ve onları yalnız sözle değil, eylemle, çalışmayla da eğitir. Böylesi bir milis, bilimsel dille konuşursak, «refah polisi»nin alanına giren sağlık denetimi vb. işlevlerini geliştirir ve bu çalışmaya tüm yetişkin kadınları kaydeder. Eğer kadınlar kamu hizmetine, milise, siyasal hayata çekilmezse, eğer kadınlar sersemleştirici ev ve mutfak çevrelerinden koparılmazsa, bırakın sosyalizmi, demokrasiyi bile kurmak imkansız olacaktır.

Böylesi bir milis bir proleter milisi olur. Çünkü sanayi ve şehir işçileri, hem 1905-07 ve hem 1917'deki halkın devrimci mücadelesinde önderlik yerini aldıkları kadar doğal ve kaçınılmaz olarak yoksul kitleler üzerinde yol gösterici bir etkide bulunurlar.

Böylesi bir milis, mutlak düzeni ve bağlılıkla uyulan yoldaşça düzenceyi güvenceler. Aynı zamanda, tüm savaşan ülkelerin tatmakta olduğu şiddetli bunalımda, bu bunalımla gerçekten demokratik bir yolla savaşmayı, tahılı ve diğer ihtiyaçları uygunca ve hızla dağıtmayı mümkün kılar. Fransızların şimdi «sivil seferberlik» ve Almanların «sivil hizmet» dediği ve, onsuz, yağmacı ve dehşetli savaşın verdiği ve vermekte olduğu yaraları iyileştirmenin **imkânsız** olduğu —**imkânsızlığı tanıtlandı**— «genel emek hizmetini» getirmeyi mümkün kılar.

Rusya'nın proletaryası, yalnızca güzel siyasal de-

mokratik reform vaatlerinden öte bir şey elde etmemek için mi kanını döktü? Onun, her emekçinin hayatında derhal biraz düzelme görmek ve duymak istemeyeceği ve bunu sağlamayacağı düşünülebilir mi? Her ailenin ekmeğinin olmasını? Her çocuğun bir şişe temiz sütü olmasını ve bu süt çocuklara sağlanana kadar zengin bir ailenin tek bir yetişkin kişisinin bile fazla sütü içmeye cesaret edememesini Çarın ve aristokratların terkettiği sarayların ve zengin apartmanların boş kalmamasını, evsizlere ve muhtaçlara barınak sağlamasını?... proletaryanın bütün bunları istemeyeceği ve sağlamayacağı düşünülebilir mi? Bu tedbirleri, kadınların da erkeklerle eşit olarak içinde bulunduğu bir halk milisinin dışında kim yürütebilir?

Bu tedbirler henüz sosyalizmi oluşturmazlar. Bunlar tüketimin dağıtımına ilişkindir, üretimin yeniden örgütlenmesine değil. Bunlar henüz «proletarya diktatörlüğü»nü oluşturmazlar, yalnızca «proletarya ve yoksul köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü»nü oluştururlar. Sorun, bir kuramsal sınıflama bulma sorunu değildir. Kuramı, öncelikle ve başatlıkla bir eylem kılavuzu saymak yerine, devrimin karmaşık, acil, hızla gelişen pratik görevlerini dar kavranmış «kuram»ın Prokrüst yatağına (*) zorlamaya çalışsaydık, büyük bir yanlış yapardık.

Rus işçi kitleleri, doğrudan devrimci mücadelede cesaret, girişkenlik ve özveri mucizeleri gösterdikten sonra, «proleter örgütlenmesinin mucizeleri»ni göstermeye yetecek sınıf bilincine, sebata ve kahramanlığa sahipler mi? Bunu bilmiyoruz ve tahmine girişmek boşuna olur. Çünkü böylesi sorulara yanıtı tek başına pratik sağlar.

Kesinlikle bildiğimiz ve bizim, bir parti olarak

(*) **Prokrüst yatağı:** Eski Yunanistan'da konuklarının boylarını yatağına uydurmak için onları çekip uzatan ya da kırpıp kısaltan efsanevi eşkıyanın yatağı (Çev.)

kitlelere açıklamamız gereken şey, bir yandan, görülmedik bunalım, açlık ve ölçülmez sıkıntı yaratan tarih lokomotifinin sınırsız gücüdür. Bu lokomotif, savaşan her iki kampın kapitalistleri tarafından yağmacı amaçlarla yapılan savaştır. Bu «lokomotif» en zengin, en özgür ve en aydınlanmış ulusların bir takımını ölümün eşiğine getirdi. O, halkları, tüm enerjilerini sonuna kadar vermeye zorluyor, onları dayanılmaz koşullara itiyor, gündeme belli «kuramlar»ın uygulanmasını değil (Marks her zaman sosyalistleri bu hayale karşı uyarmıştı) en aşırı pratik tedbirlerin yerine getirilmesini koyuyor. Çünkü aşırı tedbirler olmazsa milyonlarca halkı ölüm —açlıktan derhal ve kesin ölüm— bekliyor.

Nesnel durum bütün halktan aşırı tedbirler istediğinde ileri sınıfın devrimci coşkunluğunun bir hayli şey yapabileceği kanıt gerektirmiyor. Bu yön, Rusya'da herkes tarafından açıkça görülüyor ve duyuluyor.

Devrimci zamanlarda nesnel durumun, genel olarak hayatın akışıyla aynı hız ve birdenbirelikle değiştiğini kavramak önemlidir. Ve bizler, taktiklerimizi ve doğrudan görevlerimizi her verilmiş durumun özgül niteliklerine uyarlayabilmeliyiz. 1917 Şubat'tan önce doğrudan görev, cesur devrimci-uluslararasıcı propaganda yürütmek, kitleleri savaşa çağırmak, onları ayağa kaldırmaktı. Şubat-Mart günleri, dolaysız düşmanı, yani çarlığı ezmek için fedakarca mücadelenin kahramanlığını gerektiriyordu. Biz şimdi devrimin birinci aşamasından ikincisine, çarlıkla «kavgaya tutuşmaktan», Guçkov-Milyukov'un toprakağası ve kapitalist emperyalizmiyle «kavgaya tutuşmaya» geçiş halindeyiz. Doğrudan görev örgütlenmektir. Yalnızca basmakalıp örgütler oluşturmak anlamında, çalışmanın basmakalıp anlamında değil, ezilen sınıfların görülmedik genişlikteki kitlelerini devletin askeri, siyasal ve iktisadi işlevlerini üzerine alacak bir örgütün içine çekmek anlamında örgütlenmek.

Proletarya bu eşsiz göreve değişik yollardan yaklaşmıştır ve yaklaşacaktır. Rusya'nın bazı bölümlerinde Şubat-Mart devrimi hemen hemen tam iktidarı onun ellerine verdi. Ülkenin başka bölümlerinde proletarya, belki de «gaspedici» bir biçimde, bir proleter milisini kurmaya ve geliştirmeye başlayabilir. Daha başka bölgelerde, o, muhtemelen şehir ve köy yerel hükümet kurumlarının genel vb. oy hakkı temeli üzerinde derhal seçimi için çaba gösterecektir. Böylece o, proleter örgütünün büyümesi, askerlerin işçilerle biraraya gelmesi, köylülük arasındaki hareket ve onların pek çoğunun Guçkov ve Milyukov'un emperyalist-savaş hükümetinden hayal kırıklığına uğraması, bu hükümetin, İşçi Temsilcileri Sovyetinin «hükümeti»yle yer değiştireceği saati yaklaştırana kadar, bu kurumları devrimci merkezlere çevirebilecektir vb.

St. Petersburg'un yakınında, 1905'ten 1917'ye kadar Rusya'nın devrimci muharebeleriyle korunmuş olarak, görece barışçı bir biçimde demokrasiyi geliştirmiş ve halkın **çoğunluğunu** sosyalizme kazanmış en ileri, gerçekten cumhuriyetçi ülkelerden birinin, yani Finlandiya'nın bulunduğunu da unutmamalıyız. Rus proletaryası Fin Cumhuriyetine, ayrılma özgürlüğü dahil tam özgürlüğü güvenceleyecektir. (Kadet Rodiçev Helsinfors'ta Büyük Ruslara verilecek ayrıcalık kırıntıları için öylesine alçakça pazarlık ederken bu noktada yalpalayacak bir tek Sosyal-Demokrat'ın bulunacağı şüphelidir) Ve o, tüm-Rusya proleter davası için Fin işçilerinin **tam** güvenini ve yoldaşça yardımını tam da bu yolla kazanacaktır. Zorlu ve büyük bir girişimde hatalar kaçınılmazdır, biz de hatalardan kaçınamayacağız. Fin işçileri daha iyi örgütleyicidirler, bu alanda onlar bize yardım edeceklerdir. Onlar **kendi yollarından**, sosyalist cumhuriyetin kurulmasını ileri iteceklerdir.

Asıl Rusya'da devrimci zaferler — bu zaferlerle korunan Finlandiya'da barışçı örgütsel başarılar — Rus işçilerinin yeni bir ölçekte devrimci örgütsel görevlere

geçişi — proletarya ve nüfusun en yoksul tabakaları tarafından iktidarın ele geçirilişi — Batı'da sosyalist devrimin cesaretlendirilmesi ve geliştirilmesi— bizi **barış** ve **sosyalizme** götürecek olan yol budur.

N. Lenin

Zürih, 11 (24) Mart 1917

İlkin, **The Communist International** sayı. 3-4'te yayımlandı.

1924

Toplu Eserler, C. 23, S. 320-32

BİR SEYİRCİNİN ÖĞÜTÜ

Ben bu satırları 8 Ekim'de yazıyorum ve bunların Petrogradlı yoldaşlara Ekimin 9'unda ulaşacağından pek az umudum var. Kuzey Sovyetlerinin Kurultayı için 10 Ekim günü kararlaştırıldığından, bunların çok geç ulaşması mümkündür. Gene de, Petrograd'ın ve bütün bölgenin işçilerinin ve askerlerinin muhtemel eyleminin henüz yapılmamış olabileceğini göz önüne alarak «Bir Seyircinin Öğütü»nü vermeye çalışacağım.

Bütün iktidarın Sovyetlere geçmesinin gerektiği açık. Proleter devrimci iktidarın (ya da Bolşevik iktidarın — şimdi ikisi bir ve aynı şeydir) genel olarak bütün dünyada ve özellikle savaşan ülkelerdeki çalışan ve sömürülen bütün halkın ve özellikle Rus köylülerinin arasında azami sevgi ve sınırsız desteği güvencelemiş olduğu her Bolşevik için eş derecede tartışılmaz olmalıdır. Bu çok bilinen ve çoktan kabul edilmiş gerçekler üzerinde durmaya gerek yok.

Üzerinde durulması gereken şey, muhtemelen bütün yoldaşlara pek açık olmayan birşeydir, yani pratikte iktidarın Sovyetlere geçmesinin şimdi silahlı ayaklanma demek olduğudur. Bu açık görünebilir, ama bu noktayı herkes düşünmemiştir ya da düşünmü-

yor. Şimdi silahlı ayaklanmayı reddetmek, Bolşevikliğin kilit şiarını (Bütün İktidar Sovyetlere) ve genel olarak proleter devrimci uluslararasıcılığı reddetmek demektir.

Ama silahlı ayaklanma, siyasal mücadelenin, üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken özel yasalara tâbi özel bir biçimidir. Karl Marks, **«ayaklanma tamamen savaş gibi bir sanattır»** diye yazdığında bu gerçeği dikkate değer bir açıklıkla ifade ediyordu.

Marks bu sanatın başlıca kuralları arasında şunlara işaret etti:

1. Ayaklanmayla **asla oynamayın,** ama ayaklanmaya başladığınızda **sonuna kadar gitmeniz** gerektiğini sıkıca kavrayın.

2. Belirleyici noktada ve belirleyici anda **güçlerin büyük bir üstünlüğünü** yoğunlaştırın, yoksa daha iyi hazırlık ve örgütlenme üstünlüğüne sahip olan düşman, ayaklanmacıları yokedecektir.

3. Ayaklanma başladı mı, en büyük **kararlılıkla** hareket etmelisiniz ve ihmal etmeden, her yolla **saldırıya** geçmelisiniz. «Savunma her silahlı ayaklanmanın ölümüdür.»

4. Düşmanı gafil avlamaya ve güçlerinin dağınık olduğu anı yakalamaya çalışmalısınız.

5. Ne kadar küçük olursa olsun **günlük** (tek şehir sözkonusuysa, saatlik denebilir) başarılar için çalışmalı ve ne pahasına olursa olsun **«manevi üstünlüğü»** elde tutmalısınız.

Marks, silahlı ayaklanmaya ilişkin olarak tüm devrimlerin derslerini «Danton'un, devrimci siyasetin şimdiye kadar bilinen en büyük ustasının: **cesaret, cesaret gene cesaret»** sözleriyle özetledi.

Rusya'ya ve Ekim 1917'ye uygulandığında bu şu demektir: Petrograd'a, ihmal edilmeden içerden ve dışardan, işçi sınıfı semtlerinden ve Finlandiya'dan, Revel'den ve Kronştad'tan yürütülmesi gereken, mümkün olduğunca ani ve hızlı eş-zamanlı bir saldırı, **bütün** donanmanın bir saldırısı, bizim «burjuva muhafız-

ları»mızın (subay okulları), «Vendee eskerleri»mizin (97) (Kazakların bir bölümü) vb. 15 bin ila 20 binlik (belki daha fazla) kuvveti üzerinde güçlerin **çok büyük bir üstünlüğünün** yoğunlaştırılması.

Bizim üç **ana** gücümüz — donanma, işçiler ve ordu birlikleri— öylesine birleştirilmelidir ki, ihmal etmeden ve ne pahasına olursa olsun: a) telefon merkezini b) telgraf dairesini c) demiryolu istasyonları d) ve herşeyden önce, köprüleri işgal etsinler.

En kararlı unsurlar (denizcilerin en iyileri gibi «yıldırım güçleri»miz ve **genç işçiler**) daha önemli bütün noktaları işgal etmek ve her yerde, bütün önemli harekâtlarda **yer almak** için küçük müfrezeler halinde oluşturulmalıdır. Örneğin:

Petrograd'ı kuşatmak ve dışarıyla ilişkisini kesmek; denizcilerin, işçilerin ve askerlerin birleşik bir saldırısıyla onu ele geçirmek; ustalık ve üçlü cesaret gerektiren bir görev...

Düşmanın «merkezlerine» (subay okulları, telgraf dairesi, telefon merkezi vb.) saldırmak ve bu merkezleri sarmak amacıyla en iyi işçilerden, tüfekler ve bombalarla silahlanmış müfrezeler oluşturmak. Onların parolası: «**Düşmanın geçmesine izin vermektense tek bir kişi kalana dek ölmek!**» olmalıdır.

Eyleme karar verilirse, önderlerin, Danton ve Marks'ın büyük emirlerini başarıyla uygulayacaklarını umarım.

Hem Rus devriminin hem dünya devriminin başarısı iki ya da üç günün savaşına bağlıdır.

8 (21) Ekim 1917'de yazıldı.
İlkin, 7 Kasım 1920'de
Pravda, Sayı 250'de
yayımlandı.
İmza : Bir Seyirci

Toplu Eserler,
C. 26, S. 179 - 81

GENÇLİĞİN SOSYALİST İNŞAYA KATILMASI YENİ İNSANIN EĞİTİMİ

BİR TOPLANTISINDA KONUŞMALAR ÜZERİNE MOSKOVA PARTİ KURULUNUN SEMPATİZAN KÜMELERİNİN ÖRGÜTLENDİRİLMESİ

16 Ağustos 1918

TUTANAKLAR

1

Büyük bir kuvvet eksikliği çekiyoruz ama bu kuvvetler, faydalanılabilecek kuvvetler, halkın içinden elde edilecektir. Çalışan halka daha büyük güven gösterilmelidir ve biz onların içinden kuvvet kazanmayı öğrenmeliyiz. Bu, gençlerin ve sendikaların içinden sempatizanları Parti'ye kaydederek yapılabilir. Onların üyelik ödentileri vaktinde ödenmezse asla kaygılanmayın —bunda bir tehlike yok. Altı bin kişiyi cepheye göndermekte ve yerlerine başka on iki bin kişiyi almakta büyük bir tehlike yok. Biz, manevi etkimizi Partimizi genişletmekte kullanmalıyız.

Toplantılarımızda pek az yeni kişi ayağa kalkıyor ve konuşuyor. Ama biz yeni kişiler istiyoruz. Çünkü onların konuşmalarında canlı bir ses olur. Biz bunu şu ya da bu biçimde örgütlemeliyiz. Genç üyeler iş-

çilerin arasından seçilmelidir. Böylece işçilerin denetimi sağlanmış olur. Durumun zorunlulukları, Japonlar ve Amerikalılar Sibirya'daki konumlarını sağlamlaştırmadan önce, çok sayıda Parti üyesinin cepheye gönderilmesini gerektiriyor. Eski kuvvetlerin yerini yeni kuvvetler, gençler almalıdır.

2

Parti üyeleri, işçiler arasında çalışkan biçimde ajitasyon yürütmelidir. Herhangi birşey yapmaya yetenekli olan yoldaşlar yazıhane görevlerinde tutulmamalıdır.

İşçiler arasındaki etki alanımızı genişletmeliyiz. Çekirdekler pek az girişkenlik gösteriyorlar; onların faaliyetleri Partisiz halkı anında etkilemekte çok yararlı olabilir. Kulüplere, kitlelerden kaydedilmiş Parti işçilerine dikkat gösterilmelidir.

Biz, mevki düşkünü itkilerle Partiye katılmaya çalışan kişileri üye kabul etmemeliyiz. Böylesi kişiler Parti'den kovulmalıdır.

İlkin, 22 Ocak 1928'de **Pravda**, Sayı 19'da yayımlandı.

Toplu Eserler, C. 28. S. 60 - 61

EĞİTİM ÜZERİNE BİRİNCİ TÜM-RUSYA KURULTAYINDA KONUŞMA'dan 28 AĞUSTOS 1918 (98)

Eğitim, şimdi vermekte olduğumuz mücadelenin bileşik parçalarından biridir. Biz, ikiyüzlülüğü ve yalanları tam ve dürüst gerçekle karşılayabiliriz. Savaş «çoğunluğun iradesi»nin ne demek olduğunu açıklıkla gösterdi: burjuvazinin bir örtü olarak kullandığı bir deyim. Savaş, bir avuç zenginin, kendi çıkarları için koca ulusları ölüme sürüklediklerini gösterdi. Burjuva demokrasisinin çoğunluğun çıkarlarına hizmet ettiği inancı şimdi tümüyle itibardan düşmüştür. Avrupa için yeni birşey olan ama bizim, 1905 devriminin tecrübesi sayesinde önceden tanışmış olduğumuz Anayasamız, Sovyetlerimiz, burjuva demokrasisinin yalancı ve ikiyüzlü tabiatını tamamıyla ortaya seren mükemmel ajitasyon ve propaganda malzemesi hizmetini görüyorlar. Biz çalışan ve sömürülen halkın hakimiyetini açıkça ilan ettik. Gücümüzün ve yenilmezliğimizin kaynağı burada yatıyor.

Aynı şey eğitim içinde doğrudur: O, okulların siyasetin üzerinde kalabileceğini ve bir bütün olarak topluma hizmet edebileceğini ilan ederken burjuva devleti, ne kadar kültürlüyse o kadar ustalıkla yalan söylüyordu.

Gerçekten okullar başka birşeye değil, burjuvazinin bir aracına çevrilmişlerdi. Onlar bütünüyle burjuva kast ruhuyla doldurulmuşlardı. Onların amacı, kapitalistlere yumuşak başlı uşaklar ve yetenekli işçiler sağlamaktı. Savaş, çağdaş teknolojinin harikalarının, milyonlarca işçiyi yoketmenin ve savaştan servetler yapan kapitalistlere efsanevi kârlar sağlamanın bir aracı olarak kullanıldığını gösterdi. Savaşın ayağının altındaki toprak göçtü, çünkü biz onların yalanlarını, gerçekle karşılayarak ortaya serdik. Biz eğitim alanındaki çalışmamızın burjuvaziyi devirme mücadelesinin bir parçası olduğunu söylüyoruz. Biz açıkça ilan ediyoruz ki hayattan ve siyasetten ayrılmış eğitim yalan ve iki yüzlülüktür...

Devrimci mücadele Rus işçileri ve köylüleri için hayat okulu olmuştur. Onlar, yalnızca bizim sistemimizin kendilerinin gerçek hakimiyetini güvenceledi̇ğini gördüler. Onlar, kulakların, toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin direnişini tamamiyle ezmek işçilere ve yoksul köylülere yardım etmek için devletin herşeyi yaptığına kendilerini inandırabildiler.

Çalışan halk bilgiye susamıştı, çünkü kazanmak için buna ihtiyaçları var. Emekçi halkın onda dokuzu, bilginin, kurtuluş mücadelelerinde bir silah olduğunu, başarısızlıklarının eğitim yoksunluğu yüzünden olduğunu ve şimdi herkese gerçekten eğitim olanağı vermenin kendilerine bağlı olduğunu kavramıştır. Bizim davamız güvencelenmiştir, çünkü halkın kendisi, yeni, sosyalist bir Rusya kurmaya girişmiştir. Onlar, kendi tecrübelerinde, başarısızlıklarından ve yanlışlarından öğreniyorlar ve mücadelelerinin muzaffer sonuçlandırılışı için eğitimin ne kadar gerekli olduğunu görüyorlar. Birçok kurumların görülür çöküşüne ve baltalamalara girişen aydınların sevincine rağmen, mücadele tecrübesinin, kendi kaderini kendi eline almayı halka öğrettiğini görüyoruz. Halkı gerçekten seven herkes, en iyi öğretmenlerin tümü

yardımımıza gelecektir ve bu, sosyalist davanın muzaffer olacağının sağlam bir güvencesidir. (Alkışlar)

Kısa haber olarak 29 Ağustos 1918'de **Vecherniye İzvestia Moskovskogo Soveta** Sayı 35'te yayımlandı. Bütün olarak ilkin 1919'da **Eğitim Üzerine Birinci Tüm-Rusya Kurultayının Tutanakları** kitabında yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 28, S. 87 - 88

R.K.P. (B) PROGRAM TASLAĞI'ndan

9
PROGRAMIN HALK EĞİTİMİNE İLİŞKİN BÖLÜMÜ

Halk eğitimi alanında R.K.P.nin hedefi, 1917 Ekim Devrimiyle başlayan, okulu burjuvazinin sınıf hakimiyetinin bir aracı halinden, bu hakimiyetin devrilmesinin ve toplumun sınıflara bölünüşünün tamamen ortadan kaldırılmasının bir aracı halie çevirme çalışmasını tamamlamaktır. Okullar, proletarya diktatörlüğünün bir aracı, yani, sadece komünizmin genel ilkelerinin değil, sömürücülerin direnişini tamamıyla ortadan kaldırılmasının bır aracı haline çevirme çalışan halkın yarı-proleter ve proleter-olmayan kesimleri üzerinde proletaryanın ideolojik, örgütsel ve eğitsel etkisinin de bir aracı olmalıdır. Şimdilik bu alandaki doğrudan görevler şunlardır:

1) Sovyet hükümetinin her yönlü yardımıyla, işçilerin ve çalışan köylülerin eğitim alanındaki girişkenliğini daha da geliştirmek.

2) Şimdi olduğu gibi, öğretmenlerin yalnızca bir kesimi ya da çoğunluğu üzerinde değil, uslanmaz bur-

juva karşı-devrimci unsurları ayıklayarak ve komünist (siyasetin) ilkelerinin bilinçli uygulanmasını sağlayarak tüm öğretmenler üzerinde tam hakimyet sağlamak.

3) Her iki cinsten 16 yaşına kadarki tüm çocuklar için parasız, zorunlu genel ve çoksanatlı eğitimin (kuramda ve pratikte üretimin tüm ana dallarıyla tanıştırmak) uygulanması.

4) Çocuğun öğrenimiyle üretici toplumsal emeğinin en yakın birliği.

5) Tüm okul çocuklarına devlet kesesinden yiyecek, giyecek, kitap ve diğer öğrenim yardımlarının sağlanması.

6) Çalışan halk, halk eğitimi çalışmasına etkince katılmaya çekilmelidir (halk eğitim kurullarının geliştirilmesi, eğitilmişlerin seferber edilmesi vb.)

7) (Ya da 2. maddede **belirt**) Öğretmenlerle ajitasyon ve propaganda bölümü arasında en yakın bağı kurmak

26 Şubat 1919'da
Pravda, Sayı 44'te
yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 29, S. 132 - 33

PROGRAMIN HALK EĞİTİMİ ÜZERİNE OLAN BÖLÜMÜNE EK TASLAĞI (99)

eklenecek:

1) yetişkinler ve büyükler için çoksanatlı eğitim üzerine
2) Okullarda (çocukların) amatör faaliyetleri
3) Çocuk yuvaları vb.
4) 6. bölüm için + sendikalar
5) Ana dilde öğrenim.

büyükler için:
çoksanatlı eğitime geçiş amacıyla meslek eğitiminin geliştirilmesi

20 Mart 1919'da yazıldı
İlkin 1930'da
Lenin Çeşitli Yazılar XIII'te yayımlandı.

Toplu Eserler,
Beşinci rusça basım,
C. 38, S. 409

KOMÜNİST ÖĞRENCİLERİN BİRİNCİ TÜM - RUSYA KURULTAYINDA KONUŞMA
17 Nisan 1919 (100)

Sizleri selamlamak bana büyük hoşnutluk veriyor. Burada kaç gubernianın temsil edildiğini ya da sizlerin nereden geldiğinizi bilmiyorum. Önemli olan, gençliğin, komünist gençliğin örgütleniyor olmasıdır. Önemli olan, gençliğin, yeni tür okulu kurmayı öğrenmek için bir araya toplanıyor olmasıdır. Şimdi sizin yeni tür bir okulunuz var. Nefret ettiğiniz ve iğrendiğiniz ve kendisiyle hiçbir bağınız olmayan eski, bürokratik okul artık yok. Biz çok uzun bir dönem için çalışmamızı tasarladık. Kendisi için uğraştığımız gelecek toplumun, içinde herkesin çalışması gereken toplumun, içinde sınıf ayırımının bulunmayacağı toplumun inşası uzun bir zaman alacaktır. Şimdi biz bu gelecek toplumun yalnızca temellerini atıyoruz, ama siz büyüdüğünüzde onu inşa etmek zorunda kalacaksınız. Şimdilik gücünüzün elverdiğince çalışın; sizin için çok fazla olan görevlere girişmeyin; büyükleriniz size yol göstersin. Bu kurultayı bir daha selamlıyor ve çalışmalarınızda her başarıyı diliyorum.

İlkin 1923'de
V.İ. Lenin (Ulyanov),
Gençlik Üzerine Konuşma
ve Makaleler, Moscow-Petrograd
Molodaya Gvardiya Publishers
kitabında yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 29, S. 324

KIZIL MEYDANDA KONUŞMA
1 MAYIS 1919 GAZETE HABERİ
2

«Burada bulunanların çoğunluğu 30 ila 35 yaşından daha büyük değildir» dedi Lenin Yoldaş, «ve onlar bizim hâlâ uzak olduğumuz komünizmin tam çiçeklenişini görecek kadar yaşayacaklardır.»

Lenin Yoldaş çocuklara işaret ederek, emeğin kurtuluşunun bayramının kutlanmasında yer alan bu çocukların devrimcilerin emeklerinin ve fedakarlıklarının meyvelerinden tamamıyla faydalanacaklarını söyledi.

«Bizim torunlarımız kapitalist sistem çağının belgelerini ve diğer kalıntılarını hayretle inceleyecekler. Temel ihtiyaç maddelerinin ticaretinin nasıl özel ellerde kalabildiğini, fabrikaların nasıl bireylere ait olabildiğini, bazı insanların diğerlerini nasıl sömürebildiğini, çalışmayan kişilerin nasıl mevcut olabildiğini tasavvur edebilmek onlar için zor olacak. Şimdiye kadar, çocuklarımızın gelecekte neleri göreceğinin hikayesi kulaklarımıza bir peri-masalı gibi gelirdi. Ama bugün, yoldaşlar, temellerini attığımız, sosyalist toplum binasının bir hayal olmadığını açıkça görüyorsunuz. Çocuklarımız bu binayı daha da büyük şevkle inşa edebileceklerdir.» (Alkış tufanı).

Vecherniye İzvesti Moskovskogo Soveta
Sayı 230'da yayımlandı.
2 Mayıs 1919

Toplu Eserler,
C. 29, S. 330

HEPİMİZ DENİKİN'E KARŞI SAVAŞA!

[RUS KOMÜNİST PARTİSİ (BOLŞEVİKLER) MERKEZ KURULUNUN PARTİ ÖRGÜTLERİNE MEKTUBU]

SAVAŞ İÇİN OLMAYAN ÇALIŞMANIN AZALTILMASI

Yukarda kısaca özetlenen çalışmanın bir bölümünü bile yürütebilmek için,üstelik en güvenilir, sadık ve çalışkan Komünistlerin safları arasından alınmış daha bir çok işçiye ihtiyacımız olacak. Ama böylesi işçilerin kıtlığı ve katlandıkları aşırı yorgunluk hakkındaki genel yakınmaları aklımızda tutarsak, bunlar nereden geleceklerdir?

Bu yakınmaların geniş ölçüde haklı olduğundan şüphe edilemez. Eğer herhangi birisi, bu son yirmi ayda işçi ve köylü kitlelerinin desteği ve sevgisiyle Rusya'yı yönetmiş olan ileri işçiler ve Komünistler tabakasının ne kadar ince olduğunu tam olarak ölçseydi, bu gerçekten inanılmaz görülürdü. Gene de, biz, sosyalizmi inşa ederek, görülmedik zorlukları yenerek ve her yerde kafalarını kaldıran, dolaysız ya da dolaylı olarak burjuvaziyle bağıntılı düşmanları altederek ülkeyi dikkate değer başarıyla yönettik. Daha

şimdiden, birisi dışında tüm düşmanları altettik —İtilaf (101): İngiltere, Fransa ve Amerika'nın tam-güçlü emperyalist burjuvazisi. Ve biz düşmanın da kollarından birini kırdık— Kolçak. Onun yalnızca diğer kolu tarafından tehdit ediliyoruz— Denikin.

Devletin yönetimi ve proletarya diktatörlüğünün görevlerini yürütmek için gerekli olan taze emek-gücü, en içtenlikle, gayretle ve hararetle öğrenen, yeni düzenin yeni izlenimlerini sindiren, eski, kapitalist ve burjuva-demokratik ön yargılar kabuğunu üzerinden atan ve kendilerini eski kuşaktan bile daha sağlam komünistler halinde yoğuran işçi ve köylü gençliği biçiminde hızla ortaya çıkıyor.

Ama bu yeni tabaka ne kadar hızla ortaya çıkıyor olursa olsun, İç Savaş'ın ve burjuvazinin çılgınca direnişinin ateşinde ne kadar hızla öğreniyor ve olgunlaşıyor olursa olsun, gene de o, önümüzdeki birkaç ayda bizlere, devlet yönetimi için eğitilmiş bir kurmay sağlayamaz. Ama önemli olan tam da önümüzdeki birkaç aydır, 1919'un yazı ve sonbaharıdır. Çünkü Denikin'e karşı mücadeleyi **kararlaştırmak** gereklidir ve bu **derhal** yapılmalıdır.

Savaş çabasını güçlendirmek amacıyla çok sayıda iyi eğitilmiş işçi elde edebilmek için, savaş çalışması yapmayan, ya da daha doğrusu, savaşla doğrudan bağıntısı olmayıp Sovyet çalışması yapan dalların ve kurumların tümünün **hacmini azaltmalıyız. Kesinlikle gerekli olmayan** tüm kurum ve kuruluşları bu yolda (yani, azaltma yolunda) **yeniden örgütlemeliyiz.**

R.K.P. (B.) M.K'nun
İzvestia'sı sayı 4
9 Temmuz 1919

Toplu Eserler,
C. 29, S. 442 - 43

SOVYET HAKİMİYETİNİN İKİ YILI'ndan

EKİM DEVRİMİNİN İKİNCİ YILDÖNÜMÜ MÜNASEBETİYLE, TÜM-RUSYA MERKEZ YÜRÜTME KURULUNUN, İŞÇİ VE KIZIL ORDU TEMSİLCİLERİNİN MOSKOVA SOVYETİNİN, SENDİKA VE FABRİKA KURULLARININ TÜM-RUSYA MERKEZ KURULUNUN ORTAK BİR OTURUMUNDA KONUŞMA. 7 KASIM 1910

Yoldaşlar! Bu yakınlarda, çalışmamızda özellikle parlak bir başarı örneğine tanık olduk. Sınıf bilincine sahip işçiler arasında subotniklerin (102) ne kadar yayılmış olduğunu biliyoruz. Kıtlığın ve keskin soğuğun eziyetlerini herkesten çok çeken, ama cephe gerisindeki katkıları cephedeki Kızılordunun katkılarından daha az olmayan o komünizm temsilcilerini biliyoruz. Düşmanın Petrograd'ın üstüne yürüdüğü ve Denikin'in Orel'i aldığı, burjuvazinin sevinç içinde olduğu ve son ve gözde silahlarına, panik havası yaymaya başvurduğu o nazik anda, biz bir Parti Haftası ilan ettik. O anda işçi komünistler, sanayi işçilerine ve diğer çalışan halka, emperyalist savaşın yükünü herkesten çok çeken ve açlıktan ve soğuktan ölmekte olanlara, burjuva panik satıcılarının herkesten çok güvendik-

leri insanlara, yükün en çoğunu sırtlarında taşıyanlara gittiler. Parti Haftası sırasında biz onlara seslendik ve şöyle dedik: «Siz işçi-sınıfı hakimiyetinin yüklerinden, emperyalistlerin ve kapitalistlerin tehditlerinden ürküyorsunuz; çalışmamızı ve zorluklarımızı görüyorsunuz; biz size başvuruyoruz ve Partimizin kapılarını yalnız size, yalnız çalışan halkın temsilcilerine açıyoruz. Bu güç anda biz size güveniyoruz ve sizi saflarımıza, orada devleti inşa etmenin bütün yükünü üzerinize almaya çağırıyoruz.» O zamanın, hem malzeme açısından hem de düşmanın dış siyasette ve askeri alanda kazandığı başarıları yüzünden korkunç güç bir an olduğunu biliyorsunuz. Ve tek başına Moskova'da 14 binin üzerinde yeni Parti üyesi kaydettiğimiz Parti Haftasının ne görülmedik, beklenmez ve inanılmaz bir başarıyla kapandığını biliyorsunuz. İşçi sınıfını tümüyle dönüştüren, yeniden yaratan ve çalışmanın tecrübesiyle, burjuva hükümetinin, sömürücülerin ve burjuva devletinin edilgin, hareketsiz araçlarını, gelecekteki komünist toplumun gerçek yaratıcılarına çeviren Parti Haftasının sonucu işte orada. On ve yüz binlerce işçi sınıfı ve köylü gencinden, toprak sahibi ve burjuva toplumunun eski baskısını tamamen gören ve bilenlerden, inşa çalışmamızın benzersiz zorluklarını görenlerden, parti görevlilerinin ilk takımının 1917 ve 1918'de ne kadar kahraman olduklarına tanıtladıklarını görenlerden ve bize artan sayılarla gelen ve zorluklarımız şiddetlendikçe bağlılığı artanlardan oluşmuş bir ihtiyata sahip olduğumuzu biliyoruz. Bu ihtiyatlar bize, bu iki yılda sıkı ve sağlam bir birlik sağladığımız inancını, şimdi uzun bir zaman için, daha da geniş olarak yararlanabileceğimiz bir kaynağa sahip olduğumuz inancını, böylece emekçi halkın kendisinin, devleti geliştirmeyi üzerine almasını güvencelediğimiz inancını veriyor. Bu iki yıl süresince işçi sınıfı yönetimini her alanda uygulamakta bu açıdan öylesine tecrübemiz oldu ki, cesaretle ve hiç abartmasız şöyle söyleyebiliriz: Şimdi geriye kalan

bütün görev, başlanmış olan şeye devam etmektir ve işler bu iki yılda olduğu gibi ilerleyeceklerdir ama durmadan hızlanan adımlarla.

Bednota, Sayı 478
7 Kasım 1919
İmza: **Lenin**

Toplu Eserler,
C. 30, S. 132 - 33

GENÇ KUŞAĞA (103)

Düzenledikleri Komünist emek haftası münasebetiyle, Petrograd Guberniası'nın işçi-sınıfı ve köylü gençliğine selamlar.

Bu alandaki çalışmanızı güçlendirin, genç yoldaşlarım. Böylece taze ve genç güçlerinizi yeni ve daha parlak bir hayatın inşasına uygulayabilirsiniz.

Smena, Sayı 1
18 Aralık 1919
V. Ulyanov (Lenin)

Toplu Eserler,
C. 30, S. 276

GENÇ SUÇLULARIN YARGILANMASI (104)
Kararname Taslağı Üzerine Görüşler

1) Ayırma kuramı uygunsuzdur.
2) Mahkeme ve hapishaneler zarardan başka birşey vermez.
3) Çocukların ruhbiliminde kim daha bilgilidir? Yargıçlar mı, uzmanlar mı?
4) Özel kuruluşlar?
5) Vurguncular ve benzerleri? Sabıkalılık?

---

1) Halk Adalet Komiserliğine, Halk Sağlık Komiserliği, Halk Eğitim Komiserliği ve Merkez Sayılama Kuruluyla işbirliği halinde, genç suçlulara karşı her tür eylem ve onların yargılanması üzerine rapor biçimleri hazırlama emri verilmelidir.
2) Halk Eğitim Komiserliğine ve Halk Sağlık Komiserliğine, kusurlu genç suçlular için tıbbi-eğitim kurumları kurma çabalarını artırmaları emredilmelidir.

Halk Adalet Komiserliğine, genç suçlular için oluşturulan kurulların görevlileri ve bu görevlilerin görevlerini yerine getirme biçimi üzerine daha sıkı bir denetim uygulama emri verilmelidir.

4 Mart 1920'de yazıldı.
İlkin 1933'te
Lenin, Çeşitli Yazılar XXIV. de yayımlandı.

Toplu Eserler,
Beşinci rusça basım
C. 40, S. 194

İŞÇİ VE KIZIL ORDU TEMSİLCİLERİNİN MOSKOVA SOVYETİNİN BİR TOPLANTISINDA YAPILAN KONUŞMA

6 MART 1920

Yoldaşlar, benim, Moskova Sovyetine üyeliğime ilişkin olarak Başkan'ın ima ettiği görevleri yerine getirebilmeme pek az ihtimal bulunduğu için çok üzülüyorum. Gene de, Moskova Sovyetini selamlama fırsatına sahip olduğum için çok sevinçliyim. Ülkemizdeki genel duruma bağlı olarak özellikle Moskova işçilerinin ve öncelikle Moskova Sovyetinin payına düşen görevler üzerine birkaç söz söylememe izin verin.

Yoldaşlar, bütün dünyanın kapitalistleriyle ittifak halinde olan Rusya'nın toprak sahipleri ve kapitalistleri tarafından bize dayatılan savaştan yakın gelecekte tamamıyla muzaffer çıkacağımıza ilişkin her umut var görülüyor. Kafkas cephesinin, herhangi bir öneme sahip geride kalan son cephenin Devrimci Askeri Kurulunun bir üyesinden henüz bir telgraf aldım. Bu telgraf, düşmanın direnişinin her yönde kırıldığını bildiriyor. (**Alkışlar**). Öyleyse Kolçak Cephesinin ve Arkangel Cephesinin işini bitirdiğimize göre, Denikin cephesinin de tamamıyla bertaraf edilmesi görünürde pek uzak değil. Ama yoldaşlar, İç Savaşın

sonuçları ve uluslararası durum bu kadar bizden yana olduğu halde, emperyalist güçler açıkça tam çöküşün eşiğinde olduğu halde, ve kim olursa olsun herkesi bize karşı bir savaş için birleştirme çabaları başarısızlıkla bitmiş olduğu halde, durum bu kadar elverişli olduğu halde, tehlikenin, hatta dış tehlikenin henüz sona ermediği söylenmelidir. Özellikle emperyalist Fransa tarafından, Polonyayı Rusyaya karşı savaş açmaya kışkırtma çabaları hâlâ sürdürülüyor. Tabii ki, siz hepiniz basından, Merkez Yürütme Kurulu'nun kararlarından ve Kazak kurultayında ve diğer birçok kurultayda yapılan tüm açıklamalardan, Sovyet Cumhuriyetinin, kendi payına, bu savaşı önlemek için elinden gelen herşeyi yaptığını, bizim, Polonya ulusuna yalnız resmen değil, en dostça bir biçimde barış önerdiğimizi ve Polonya devletinin bağımsızlığını tam ciddiyetle tanıdığımızı ve bu yolda en olumlu açıklamaları yaptığımızı biliyorsunuz. Askeri bakış açısından, Polonya toprak sahiplerinin ve kapitalistlerinin amaçlarını —belki de kendi amaçlarından çok, arkalarında duran ve gırtlağa kadar borçlu oldukları emperyalist Fransa'nın amacı— gerçekleştirmelerini önlemek için elimizden gelen herşeyi yaptık. Bu kapitalistleri ve toprak sahiplerini, Polonya ulusunu Rusyaya karşı savaş açmaya kışkırtma amacını yerine getirmekten önlemek için elimizden gelen herşeyi yaptık, Ama biz elimizden geleni yaptıysak da gelecekteki eylem bize bağlı değildir. Polonya toprak sahiplerinin ve kapitalistlerinin kendileri bile yarın ne yapacaklarını bilmiyorlar. Polonya'daki iç-durum öylesine ciddi ki onlar, sınıf konumlarına yönelik bu açık tehlike yüzünden, sonlarının yaklaştığını hissetmeleri yüzünden böylesine şüpheli bir maceraya girişebilirler. Sonuç olarak, birçok zaferler kazandıysak da dış saldırıya karşı bağışık olduğumuza ilişkin hiçbir güvence yok. Ve biz tetikte olmalıyız, askeri hazırlığımızı korumalı, geliştirmeli ve güçlendirmeliyiz. Böylece işçi sınıfının karşısında duran görevi tamamlayacağız. Eğer tüm çaba-

larımıza rağmen, Fransa tarafından desteklenen Polonya emperyalist Rusya'ya karşı bir savaşa girişirlerse, eğer askeri maceralarını başlatırlarsa, onlar öylesine bir karşılık almalılar ve alacaklardır ki onların zayıf kapitalizmi ve emperyalizmi parça parça olacaktır.

Şimdi, demiryolu sistemimizin harap durumu yüzünden ihtiyaç, açlık ve eziyetin yeni bir ağırlasmasını getiren kışın tam da sonunda —Şubat ve Mart— bulunuyoruz. Bu nedenle, biz, kendimizden, özellikle Moskova ve diğer Rus işçilerinden daha da şiddetle taze çabalar ve yeni ve devcesine fedakarlıklar isteneceğini saklamıyoruz. Ve ben size, kanlı cephedeki savaşın, emperyalistlere karşı yöneltilmiş iç savaşın ne yandan bakılırsa bakılsın sona ermekte olduğunu ve İtilaf'ın bize karşı genel bir savaş açma çabalarının kesin yenilgiye uğraması nedeniyle düşmanın bize hiçbir biçimde ciddi bir tehlike sunmayacağını söylemeliyim. Ama kansız cephedeki savaş hâlâ sürüyor ve uzun bir zaman da sürecek. Çünkü askeri tehlikeyi ardımızda bıraktığımız oranda, iç geliştirme görevleriyle karşılaşıyoruz. Ve bunlar, çalışan kitlelere önderlik etme görevini üzerine alan işçi sınıfı tarafından yerine getirilmek zorundadır. Bu görevler —yıkılmış bir ülkenin ve yıkılmış bir iktisatın onarılması ve bir sosyalist toplumun örgütlendirilmesi— kansız cephede bir savaş olmadan başarılamaz. Şimdi yeni Moskova Sovyetini oluşturmakta olan ileri işçilerin, kafalarına en sağlamca yerleştirmeleri gereken şey budur. Çünkü Moskova işçileri her zaman örnek olmuşlardır ve gelecekte de diğer şehirlerin işçileri tarafından izlenecek bir örnek olmaya devam etmelidirler.

Biz, köylülerin nüfusun daha büyük bir bölümünü oluşturduğu bir ülkede sosyalist devrim yapmak göreviyle uğraştığımızı hatırlamalıyız. Şimdi bize, ellerinde tahıl fazlası bulunan, kapitalizmin yozlaştırdığı, eski ticaret özgürlüğüne sarılmış ve bu hakkı ellerinde tutabileceklerini sanarak tahıl fazlalıklarında

ticaret özgürlüğü uygulamayı kutsal hakları sayan —bu konuda onlar, Menşevikler ve Sosyalist-Devrimciler tarafından baştan çıkarılıyorlar (bu onların kötü kaderidir, kendileri için yapacak başka birşey yok)— Sibirya'nın köylü kitleleri katıldı. Bu sözde yurttaş eşitliğinin, açların toklar tarafından sömürülmesi demek olduğu onlara birşey ifade etmiyor. Çünkü tahıl fazlası olan ve bunları açlıktan ölenlere vermeyi reddeden köylüler, kapitalist ilişkilerin ilkelerini uygulamaya koyuyorlar. Bunlar yüzlerce yıldır sömürüldükten sonra, ilk defa kendi kendilerinin efendileri olan ve tahıl fazlaları sayesinde, sanayinin çöküşü sonucu tahıl karşılığında herhangi bir eşdeğer veremeyen işçileri köleleştirecek bir konumda bulunan kişilerdir. Bu nedenle, sayıları milyonları bulan ve tahıl fazlasına sahip oldukları için biz ne kadar batarsak o kadar kazanacaklarını ve kıtlık ne kadar kötüleşirse, bu durumun tahıla sahip olanlar için o kadar kârlı olacağını düşünen bu küçük-burjuva mülk sahiplerine, küçük vurgunculara karşı tutumumuz bir savaş tutumu olmalıdır. Biz bunu açıkça söylüyoruz ve bu, işçi ve köylü kitlelerine açıkça şunu diyen proletarya diktatörlüğünün temelidir: «Çalışan köylü bizim müttefikimiz, dostumuz ve kardeşimizdir. Ama bu köylü, kendi ev halkına gerekmeyen tahıl fazlasını elinde tutan bir mülksahibi gibi davrandığında ve bize karşı bir mülk-sahibi gibi, bir tokun bir açа karşı davrandığı gibi davrandığında, böylesi bir köylü bizim düşmanımızdır ve biz ona karşı azami kararlılıkla, azami amansızlıkla savaşacağız.» Küçük mülk sahipleri üzerinde, küçük vurgunculer üzerinde zafer kazanmak kolay bir iş değildir. Onlar bir yılda bertaraf edilemezler, birçok yıl gerekir. Bu, uzun bir zaman dönemi için örgütlü direniş, adım adım inatçı ve sebatlı çalışma gerektirecektir. Bu, yürütülmesi özellikle güç olan ve çoğu kez vurguncu köylünün işçi üzerinde muzaffer olacağı aralıksız günbegün bir mücadele gerektirecektir. Ama

biz, tüm engellere rağmen ve Sosyalist-Devrimcilerle Menşeviklerin ticaret özgürlüğünü getirmek ve bu fazlaları tokların elinde bırakmak isteğine rağmen, açların, tokların elindeki fazlaları elde edebilmeleri için kansız cephede savaşacağız.

Geçen iki yılda biz bir hayli çalışma yaptık. Bu çalışmaya köylü ve işçi kitlelerini kattık ve her yerde bize gerekeni sağlayabildik. Beyaz muhafız subaylarının, eski çarcı subayların düşmanlarımızın yanında bize karşı savaştığı bir sırada, biz bu uzmanların onlarca ve yüzlercesini, onları yeniden biçimlendirmeye yardım eden çalışmamıza kattık. Onlar komiserlerimizle birlikte, çalışmamıza yardım ettiler. Onlar bizden, çalışmanın nasıl yapılması gerektiğini öğrendiler ve karşılığında bizi teknik bilgilerinden yararlandırdılar. Ve Kızıl Ordu ancak onların yardımıyla zaferlerini kazanabildi. Bütün bu çalışmayı şimdi başka bir yöne çevirmeliyiz. Bu, barışçı nitelikte bir çalışma olmalıdır; herşeyi emek cephesindeki çalışmaya tahsis etmeliyiz. Düşmanımız olan eski mülk-sahiplerimizi bu çalışmaya yöneltmeliyiz. Çalışmaya yetenekli herkesi seferber etmeli ve onları bizimle çalışmaya zorlamalıyız. Her ne pahasına olursa olsun, Menşeviklerin ve Sosyalist-Devrimcilerin siyasetinin —kişi özgürlüğünden vb. söz eden siyaset— son izlerini dünya yüzünden silmeliyiz, çünkü bu bizi açlıktan ölmeye mahkum eder. Bu tutum tüm çalışmamızda benimsenmelidir. Proletaryanın ileri kesimi halkın önderliğini üzerine alıyor ve şöyle diyor: «Gün geçtikçe bizim yanımıza gelmenizi sağladık. Aynı biçimde sizin, düşüncelerimizi tamamıyla anlamanızı ve uygulamanızı sağlamalıyız.»

Burada karşımızda duran ilk görev, Moskova'yı temizlemek, içine batmış olduğu pislik ve bakımsızlık durumuna bir son vermektir. Bunu, gitgide, salgınları ve hastalıkları getiren bu pisliğin hakimiyetine giren bütün ülkeye bir örnek olması için yapmalıyız. Bu örneği, Moskova'nın daha önce bir çok kez yaptığı gibi, burada, Moskova'da vermeliyiz.

Taşıma sistemini onarma göreviyle karşı karşıya olduğumuzu aklımızda tutmalıyız. İlkbaharda işçi kitlelerinin denetimini getirmeliyiz. Bu denetimi, milyonlar kazanmak için çevrelerinde açlıktan ölen insanların bulunmasından yararlanan Moskova yöresindeki pazar bahçecilerine ilişkin olarak uygulamalıyız. Herhangi bir zengin pazar bahçecisinin, yoksul komşularından hesapsız kârlar sızdırabileceği olgusu, bizim hoşgörmeyeceğimiz gaddar bir adaletsizliktir.

Biz ne yapmalıyız? Düşüncelerimizi uygulayabilmemiz için, uzmanlar bizi bilgilerinden yararlandırmalıdırlar. Yeni Moskova Sovyetini henüz seçmiş bulunan sınıf bu işle uğraşmalı ve bu iş şimdiye kadar olduğundan daha pratik ve daha ayrıntılı biçimde yürütmelidir.

Biz proletaryanın sayıca çok büyük olmadığını biliyoruz. Ama Kızıl Ordu'nun ön saflarında bulunan Petrograd işçilerinin, ne zaman ihtiyaç duyduysak bize en iyi güçlerini, hem de düşmana karşı savaş için mümkün olabileceğini düşündüğümüzden daha büyük sayılarda verdiklerini biliyoruz. Petrograd, Moskova ve Ivanovo-Voznesenskin bize çok sayıda adam verdiğini söyledik. Ama bu yetmez; onlar bize ihtiyacımızın bütününü vermelidirler. Geçmişte bilgi biriktiren ve şimdi bu bilginin karşılığını ödemesi gereken tüm burjuva uzmanlarından yararlanmalıyız. Biz işimizi bu adamların yardımıyla yapmalıyız; bize gerekenin tümünü onların yardımıyla fethetmeliyiz. Fethetmeli ve onlardan öğrenecek, onları yöneltecek ve bu tecrübeyi açıklamak üzere her zaman geniş kitlelere dönecek olan bizim kendi savaşçı işçi takımlarımızı yaratmalıyız. Moskova Sovyetinin, proleter Sovyetlerinin en önemlilerinden ve en büyüklerinden biri olarak, ne pahasına olursa olsun başarması gereken şey budur. Moskova Sovyetinin bin beşyüz üyesi artı yedek üyeler: bu aygıtla kitlelere yaklaşabilir ve onları tecrübesiz olsalar da, devleti yönetmek işine sürekli olarak katabilirsiniz.

Devletimizin bütününü inşa etmek zorunda olan işçi ve köylü kitleleri bu işe, devlet denetimini örgütleyerek başlamalıdır. Siz bu aygıtı, devleti kendilerinin yönetmesine başlamak için bağımsız bir istek, hazırlık ve kararlılıkla görülmemiş biçimde tutuşan işçi ve köylü kitleleri arasından, genç işçiler ve köylüler arasından elde edeceksiniz. Biz savaşın tecrübelerinden öğrendik ve Sovyet okulundan geçen ve devleti yönetmeye yetenekli binlerce kişiyi ilerleteceğiz. İşçi denetimine işçilerin en çekingen ve gelişmemiş olanlarını, en ürkek olanlarını katmalı ve onları ilerletmelisiniz. Bırakın bu işte ilerlesinler. İşçi denetiminin devlet işlerine nasıl katıldığını gördükleri zaman, yapabildikleri basit görevlerden —önce yalnızca seyirci olarak— yavaşça, devletin daha önemli işlevlerine geçsinler. En yaygın kaynaklardan, hükümet yükünü üstlenecek, yardıma ve çalışmaya gelecek bir yardımcılar akımı sağlayacaksınız. Bize on binlerce yeni ileri işçi gerek. Destek sağlamak için partisiz işçi ve köylülere dönün, onlara dönün. Çünkü her yandan düşmanlarla çevrili olan Partimiz dar bir parti olarak kalmalıdır. Düşman unsurlarının her türlü savaş, hile ve kışkırtma yöntemiyle bize yapışmaya ve bir hükümet partisine üyeliğin bazı ayrıcalıklar sağlamasından yararlanmaya çalıştığı bir zamanda, partisiz halkla temas halinde hareket etmeliyiz. İşçi ve Köylülerin Denetimi üzerine yasalar, hükümet işine, partisiz işçileri ve köylüleri ve onların meclislerini katma hakkını veriyor. Bu aygıtla birkaç yıl içinde iç cephede zaferi elde etmemize yardımcı olacak işçi ve köylülerin sayısını artırabiliriz. Uzun bir zaman için bu zafer, savaş cephesindeki zafer kadar basit, kesin ve açık olarak görülmeyecektir. Bu zafer uyanıklık ve çaba ister. Ve siz bunu, Moskova'nın ve çevresinin geliştirilmesi görevini yerine getirerek ve vurguncuların dolaysız ve dolaylı etkisinden kurtulmamıza ve kapitalizmin eski geleneklerini altetmemize yardımcı olacak o genel iktisadi örgütü, ta-

şıma sistemini onarma genel çalışmasına yardım ederek güvenceleyebilirsiniz. Bunun için birkaç yılı çok görmemeliyiz. Biz bu koşullara sahip olsaydık bile, böylesi toplumsal reformlar benzersiz olurdu.Ve burada kendimize yalnızca kısa bir zaman dönemi için düzenlenmiş görevler belirlemek büyük bir yanlış olur.

Yeni Moskova Sovyeti'nin, öncülünün İç Savaş sırasında kazandığı tüm tecrübeyi aklında tutarak, gençliğin arasından yeni güçler çekeceğine ve iktisadi gelişme sorunlarını, bizim askeri sorunları ele aldığımız çalışkanlık, sağlamlık ve sebatla ele alacağına inanıyorum. Böylece, o, eş derecede parlak değilse eğer, daha sağlam ve daha özlü zaferler kazanacaktır. Bu konudaki umudumu ve güvenimi ifade ederek sözlerime son vermeme izin verin.

Kısa gazete haberi olarak 7 Mart 1920'de **İzvestia VTSiK**, sayı 52'de yayımlandı.
Tam olarak, 1921'de
İşçi, Köylü ve Kızılordu Temsilcilerinin Moskova Sovyetinin Toplu Oturumlarının Harfi Harfine Raporları,
Moskova'da yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 30, S. 410 - 16

GENÇLİK BİRLİKLERİNİN GÖREVLERİ

RUSYA GENÇ KOMÜNİST BİRLİĞİNİN ÜÇÜNCÜ TÜM-RUSYA KURULTAYINDA YAPIAN KONUŞMA (105)
2 Ekim 1920

(Kurultay Lenin'i müthiş bir alkışla selamlıyor).

Yoldaş, bugün Genç Komünist Birliği'nin temel görevleri ve bu açıdan, bir sosyalist cumhuriyette gençlik örgütlerinin genel olarak nasıl olması gerektiği konusu üzerinde konuşmak istiyorum.

Bu sorun üzerinde durmak daha da zorunlu oluyor, çünkü bir bakıma, bir komünist toplum yaratmanın gerçek göreviyle gençliğin karşılaşacağı söylenebilir. Çünkü kapitalist toplumda büyümüş çalışan halk kuşağının, en fazla, sömürü üzerine kurulmuş eski, kapitalist hayat biçiminin temellerini yıkma görevini başarabileceği açıktır. O, en fazla, proletarya nın ve çalışan sınıfların iktidarı ellerinde tutmalarına ve sağlam bir temel atmalarına yardım eden bir toplumsal sistem yaratma görevlerini başarabilecektir. Bu temel, ancak yeni koşullar altında, insanın insan tarafından sömürülmesine dayalı ilişkilerin artık mevcut olmadığı bir durumda çalışmaya başlayan bir kuşak tarafından inşa edilebilecektir.

Ve böylece, gençliğin karşısında duran görevleri

bu açıdan ele alırken, genel olarak gençliğin ve özel olarak Genç Komünist Birliklerinin ve tüm diğer örgütlerin görevleri bir tek kelimede özetlenebilir: öğrenin.

Tabii ki, bu yalnızca «tek bir kelime»dir. Başlıca ve en esaslı soruları yanıtlamıyor: ne öğrenmeli ve nasıl öğrenmeli? Ve buradaki tüm nokta şudur. Eski, kapitalist toplumun dönüştürülmesiyle komünist toplumu yaratacak olan yeni kuşakların yetiştirilmesi, öğretimi ve eğitimi eski çizgilerde götürülemez. Gençliğin okutulması, öğretimi ve eğitimi eski toplumun bize bıraktığı malzemeden yola çıkmalıdır. Biz komünizmi, ancak eski toplumun bize bıraktığı bilgi, örgütler ve kurumlar bütünlüğü temeli üzerinde, yalnızca insan güçleri ve araçlarının yığıntısını kullanarak inşa edebiliriz. Yalnızca gençliğin okutulmasını, örgütlendirilmesini ve öğretimini kökten yeniden biçimlendirerek, genç kuşağın çabalarının eski topluma benzemeyen bir toplumun yaratılmasıyla, yeni komünist bir toplumun yaratılmasıyla sonuçlanmasını güvenceleyebileceğiniz. Bu nedenle, gençliğe ne öğretmemiz gerektiği sorunuyla, komünist gençlik adına gerçekten hak kazanmak istiyorsa gençliğin nasıl öğrenmesi gerektiği sorunuyla gençliğin, bizim başladığımız şeyi tamamlaması ve bitirebilmesi için nasıl eğitilmesi gerektiği sorunuyla ayrıntılı olarak uğraşmalıyız.

İlk ve en doğal yanıt şudur: Komünizme doğru ilerlemek isteyen Gençlik Birliği ve genel olarak gençlik komünizmi öğrenmelidir.

Ama bu yanıt —«komünizmi öğrenin»— çok geneldir. Komünizmi öğrenmek için bize gereken nedir? Komünizm bilgisi edinmek için genel bilgi toplamından ne seçilmelidir? Burada, komünizmi öğrenme görevi yanlış olarak sunulduğunda ya da çok tek-yanlı bir biçimde yorumlandığında çoğu kez kendisini gösteren bir dizi tehlike doğar.

Doğal olarak akla gelen ilk düşünce, komünizmi

öğrenmenin, komünist el-kitaplarında, kitapçıklarda ve kitaplardaki bilgi toplamını özümlemek anlamına geldiğidir. Ama komünizmi incelemenin böylesi bir tanımı çok kaba ve yetersiz olur. Eğer komünizmi incelemek yalnızca komünist kitap ve kitapçıklarda bulunan şeyi özümlemekten oluşsaydı, çok kolaylıkla kitap hokkabazları ya da övüngenler elde ederdik. Ve bu, çoğu kez bize zarar verirdi. Çünkü böylesi kişiler komünist kitap ve kitapçıklarda ortaya konan şeyi ezberledikten sonra, bilginin çeşitli dallarını birleştirmekte yeteneksiz kalırlar ve komünizmin gerçekten istediği biçimde hareket edemezlerdi.

Eski kapitalist toplumun bize bıraktığı en büyük dert ve belalardan birisi, kitaplarla pratik hayat arasındaki kesin kopukluktur; herşeyi mümkün olan en iyi biçimde açıklayan kitaplar vardı ama çoğu durumlarda bu kitaplar en zararlı ve ikiyüzlü yalanları, kapitalist toplumun asılsız bir betimlenmesini taşıyorlardı.

Bu nedenle komünizm konusunda kitap bilgisini özümlemekle yetinmek en hatalı şey olur. Artık konuşmalarımız ve makalelerimiz sadece komünizm hakkında söylenmesi adet olan şeyleri tekrarlamıyor. Çünkü konuşmalarımız ve makalelerimiz her alandaki günlük çalışmamızla bağıntılıdır. Çalışma ve mücadele olmadan, komünist kitap ve eserlerden elde edilmiş komünizmin kitap bilgisi tamamıyla değersizdir. Çünkü bu, eski, burjuva toplumunun en zararlı niteliği olan kuram ve pratiğin eski ayrılığını, eski kopukluğu devam ettirir.

Yalnızca komünist şiarları özümlemeye girişmek daha da tehlikeli olur. Bu tehlikeyi zamanında kavramasaydık ve tüm çabalarımızı bu tehlikeyi defetmeye yöneltmeseydik, komünizmi bu biçimde inceledikten sonra kendilerine Komünist diyecek olan yarım ya da bir milyon genç erkek ve kadın, komünizm davasına geniş ölçüde zarardan başka şey vermezdi.

Ortaya şu soru çıkıyordu: Bunların tümü komü-

nizmin incelenmesi için nasıl birleştirilmelidir? Eski okullardan, eski tür bilimden neyi almalıyız? Eski tür okulun iddia ettiği hedefi her yönde eğitilmiş insanlar yetiştirmek, genel olarak bilimleri öğretmekti. Bunun tamamen asılsız olduğunu biliyoruz. Çünkü toplumun bütünü, halkın sınıfları, sömürenlere ve ezilenlere bölünüşü üzerine dayanıyor ve sürdürülüyordu. Tamamen sınıf ruhuyla dolu olduğu için eski okullar doğal olarak yalnız burjuvazinin çocuklarına bilgi veriyordu. Her kelime burjuvazinin çıkarlarına göre tahrif ediliyordu. Bu okullarda işçi ve köylülerin genç kuşağı, eğitilmekten çok, bu burjuvazinin çıkarlarına göre koşullandırılıyordu. Onlar, burjuvazinin keyfini bozmaksızın ona kârlar yaratmaya yetenekli faydalı hizmetçiler olarak eğitiliyorlardı. Kendimize görev olarak eski tür okulları reddederken ondan salt gerçek komünist eğitim için bize gereken şeyi almayı belirlememizin nedeni budur.

Bu beni, eski okullara yöneltilen ve çoğu kez tamamen yanlış sonuçlara yol açan sürekli duyduğumuz kötüleme ve suçlamalara getiriyor. Eski okulun bir salt kitabi bilgi okulu olduğu, sürekli okuma ve hafızlama okulu olduğu söyleniyor. Bu doğrudur. Ama eski okullardaki kötü olan şeyle bize yararlı olan şeyi ayırmalıyız ve bu okuldan komünizm için gerekli olanı seçebilmeliyiz.

Eski okullar salt kitabi bilgi sağlıyordu; onlar öğrencilerini, kafayı karıştıran ve genç kuşağı, bir tek örneğe göre düzenlenmiş bürokratlara çeviren bir yığın yararsız, gereksiz ve kısır bilgiyi özümlemeye zorluyordu. Ama buradan yola çıkarak, insanlığın biriktirdiği bilgi hazinesini özümlemeksizin bir komünist olunabileceği sonucunu çıkarmaya çalışmak ciddi bir yanlışa düşmek demek olurdu. Komünizmin kendisi bu bilgi toplamının bir sonucudur. Bu bilgi toplamını edinmeksizin komünist şiarları ve komünist bilimin sonuçlarını öğrenmenin yeterli olduğunu düşünmek yanlış olur. Marksçılık, komünizmin insan bilgisinin

toplamından nasıl çıktığını gösteren bir örnektir.

Komünist kuramın —temel olarak Marks'ın yarattığı komünizm biliminin, bu Marksçılık öğretisinin— Marks bir dahi olduğu halde ondokuzuncu yüzyılın bir tek sosyalistinin eseri olmaktan çıktığını ve kapitalizme karşı mücadelelerinde bu kuramı uygulayan dünyanın her yanındaki milyonlar ve on milyonlarca proleterin öğretisi haline geldiğini okudunuz ve duydunuz. Eğer Marks'ın öğretileri, en devrimci sınıfın milyonlar ve on milyonlarcasının yüreğini ve kafasını niye kazanabildi diye sorsaydınız, yalnız bir tek yanıt alırdınız: Çünkü Marks, eserini, kapitalizm altında edinilmiş olan insan bilgisinin sağlam temeli üzerine dayandırdı. İnsan toplumunun gelişmesini yöneten yasaları inceledikten sonra, Marks, kapitalizmin komünizme doğru gelişmesinin kaçınılmazlığını kavradı. En önemlisi, onun, daha önceki bilimin yarattığı şeylerin tümünü tamamıyla özümleyerek, kapitalist toplumun kesin, ayrıntılı ve derin bir incelemesinin biricik temeli üzerinde bunu tanıtlamasıdır. O, bir tek ayrıntıyı gözardı etmeden, insan toplumunun yarattığı herşeyi eleştirerek yeniden biçimlendirdi. O, insan düşünüşünün yarattığı herşeyi yeniden ele aldı, eleştiriye tabi tuttu, işçi sınıfı hareketi üzerinde doğruluğunu sınadı ve bunlardan, burjuva sınırlamalarıyla kuşatılmış ya da burjuva önyargılarıyla sarılmış kişilerin çıkaramadığı sonuçlar çıkardı.

Bunu, örneğin proleter kültürü hakkında konuştuğumuzda aklımızda tutmalıyız. Biz, bir proleter kültürü yaratmamızı sağlayacak olan şeyin yalnızca insanlığın bütün gelişmesiyle yaratılmış kültürün tam bir bilgisi ve dönüşümü olduğunu açıkça kavramadıkça, bu sorunu çözemeyeceğiz. Proleter kültürü havadan kapılmaz; o, kendilerine proleter kültürü uzmanı diyen kişilerin bir buluşu değildir. Bu tümden saçmadır. Proleter kültürü insanlığın, kapitalist, toprak sahibi ve bürokratik toplum boyunduruğu altında bi-

riktirdiği bilgi hazinesinin mantıki gelişmesi olmalıdır. Marks tarafından yeniden biçimlendirilen siyasal iktisat nasıl bize insan toplumunun nereye varması gerektiğini gösterdiyse sınıf mücadelesine, proleter devriminin başlangıcına giden geçiti gösterdiyse, tüm bu yollar da proleter kültürüne götürmüştür ve götürmeye devam edecektir.

Yeni bir eğitim sisteminin bazı savunucuları gibi, gençliğin temsilcilerinin de hafızlama sistemini kullandığını iddia ederek eski okullara saldırdıklarını sık sık işitiyoruz. Biz onlara eski okullarda iyi olan şeyi almamız gerektiğini söylüyoruz. Genç insanların kafasını, onda dokuzu yararsız ve onda biri tahrif edilmiş geniş bir bilgiyle, doldurma sistemini almamalıyız. Ama bu, kendimizi komünist sonuçlarla sınırlayabileceğimiz ve yalnızca komünist şiarlar öğrenebileceğimiz anlamına gelmez. Bu yolla komünizmi yaratamazsınız. Yalnızca kafanızı insanlığın yarattığı tüm hazinelerin bir bilgisiyle zenginleştirdiğinizde bir Komünist olabilirsiniz.

Bizim hafızlatmaya ihtiyacımız yok. Ama her öğrencinin kafasını temel gerçeklerin bir bilgisiyle geliştirmeye ve mükemmelleştirmeye ihtiyacımız var. Eğer, bir Komünistin edindiği tüm bilgi kafasında sindirilmemişse, komünizm boş bir söz, salt bir tabela ve kendisi de salt bir övüngen olacaktır. Bu bilgiyi sadece özümlememeli, eleştirerek özümlemelisiniz. Böylece kafanızı yararsız nesnelerle doldurmayıp, bugünün iyi-öğrenimli kişisine gerekli olan tüm gerçeklerle zenginleştirirsiniz. Eğer bir komünist, bir hayli ciddi ve sıkı çalışma göstermeksizin ve eleştirerek incelenmesi gereken gerçekleri anlamaksızın, edindiği hazır sonuçlar nedeniyle komünizm bilgisi hakkında övünmeyi kafasına sığdırsaydı, o, gerçekten acınacak bir komünist olurdu. Böylesi yüzeysellik kesinlikle ölümcül olurdu. Eğer ben az bildiğimi bilirsem, öğrenmeye çalışırım. Ama bir adam kendisinin bir Komünist olduğunu ve herhangi bir şeyi adamakıllı bilme-

ye ihtiyacı olmadığını söylerse o asla bir Komünist olmayacaktır.

Eski okullar kapitalistlerin ihtiyaç duyduğu hizmetçiler yetiştiriyordu. Eski okullar, bilim adamlarını, kapitalistleri hoşnut eden şeyleri yazmak ve söylemek zorunda olan adamlara çeviriyordu. Bu yüzden biz o okulları ortadan kaldırmalıyız. Ama bizim onları ortadan kaldırmamız, onları yıkmamız, onlardan, insanlığın biriktirdiği insana gerekli olan herşeyi almamamız anlamına mı geliyor? Bundan, biz kapitalizme gerekli olan şeyle, komünizme gerekli olan şey arasında ayrım yapmamalıyız sonucu mu çıkar?

Biz burjuva toplumunda çoğunluğun iradesine karşı kullanılan eski talim-çavuşu yöntemlerini atıyoruz. Bunun yerine, geniş bir ülkenin toprakları üzerine yayılmış ve dağılmış milyonlar ve yüz milyonlarca halkın iradesini, yenilgiyi önleyecek tek bir irade halinde kaynaştırmak amacıyla, bu mücadele için güçlerini birleştirme ve örgütleme kararlılığı, yeteneği ve hazırlığıyla eski toplumdan nefretlerini bütünleştiren işçi ve köylülerin sınıf-bilincine dayalı düzencesini koyuyoruz. Bu dayanışma olmaksızın, işçilerin ve köylülerin bu bilinçli düzencesi olmaksızın bizim davamız umutsuzdur. Biz bütün dünyanın kapitalistlerini ve toprak sahiplerini bunsuz altedemeyiz. Hatta bırakın bu temel üzerinde yeni, komünist bir toplum inşa etmeyi, temeli sağlamlaştıramayız. Aynı biçimde, eski okulları kınarken, eski okullar için kesinlikle haklı ve gerekli bir nefret beslerken, ve onları yıkmaya hazır oluşu takdir ederken, eski öğretme sisteminin, eski hafızlama ve eski okumanın yerine insan bilgisinin toplamını edinmeyi koymalıyız. Bu bilgiyi öyle bir biçimde edinmeliyiz ki, komünizm ezberle öğrenilecek birşey olmaktan çıkmalı ve sizin kendi düşündüğünüz birşey, bugünkü eğitimin bakış açısından kaçınılmaz olan sonuçları içeren birşey olmalıdır.

Komünizmi öğrenme hedefinden söz ederken ana görevler bu biçimde sunulmalıdır.

Bunu size açıklamak ve nasıl öğrenmeli sorununa yaklaşımı göstermek için, pratik bir örnek alacağım. Askeri sorunlardan, Cumhuriyeti savunmanın sorunlarından sonra şimdi iktisadi görevlerle karşı karşıya olduğumuzu hepiniz biliyorsunuz. Bildiğimiz gibi, komünist toplum, sanayi ve tarımı, hem de eskisinden daha iyi biçimde onarmadıkça inşa edilemez. Onlar bilimin son sözüne uygun olarak çağdaş bir temel üzerinde yeniden kurulmalıdır. Bu temelin, sanayi ve tarımın tüm dallarının elektriklendirilmesinden sonra, yalnızca bu hedefi elde ettiğinizde, eski kuşağın inşa edemeyeceği komünist toplumu kendiniz için inşa edebileceğinizi biliyorsunuz. Sizin karşınızda duran görev, bütün ülkeyi iktisaden canlandırma, hem tarımı ve hem sanayii çağdaş teknik çizgilerde, çağdaş bilim ve teknolojiye, elektriğe dayalı olarak yeniden örgütleme ve onarma görevidir. Okuma yazma bilmeyen kişilerin elektriklendirmenin üstesinden gelemeyeceğini ve salt okuma yazmanın da yetmeyeceğini çok iyi bilirsiniz. Elektriğin ne olduğunu anlamak yetersizdir. Gereken şey teknik olarak sanayide ve tarımda ve sanayi ve tarımın özgül dallarında elektriğin nasıl uygulanacağının bilgisidir. Bu hem bizzat öğrenilmeli, hem çalışan halkın bütün yetişen kuşağına öğretilmelidir. Bu görev, sınıf bilincine sahip her komünistin, kendini komünizmi inşa etmek için partiye yardım etmeyi ve bir komünist toplum yaratmak için bütün genç kuşağa yardım etmeyi üstlendiğinin bilincinde olan her gencin karşısındaki görevdir. O. bunu yalnızca çağdaş eğitim temeli üzerinde yaratabileceğini ve bu eğitimi edinmezse komünizmin sadece dindarca bir istek olarak kalacağını anlamalıdır.

Burjuvaziyi devirmek eski kuşağın göreviydi. O zamanki ana görev burjuvaziyi eleştirmek, kitleler arasında burjuvaziye karşı nefret uyandırmak ve sı-

nıf bilincini ve güvencini birleştirme yeteneğini beşlemekti. Yeni kuşak çok daha karmaşık bir görevle karşı karşıyadır. Sizin göreviniz, yalnızca, kapitalistler tarafından kışkırtılan bir istilaya karşı işçilerin ve köylülerin hükümetini desteklemek için güçlerinizi toplamak değildir. Tabii ki bunu yapmalısınız; bu sizin açıkça kavradığınız ve komünistler tarafından belirgin olarak görülen birşeydir. Ama bu yetmez. Bir komünist toplum inşa etmek zorundasınız. Birçok yönden işin yarısı yapılmıştır.. Eski düzen, tam da layık olduğu gibi yıkılmıştır; tam da layık olduğu gibi bir harabe yığınına çevrilmiştir. Yer temizlenmiştir ve bu yer üzerinde genç komünist kuşak bir komünist toplum inşa etmelidir. Siz inşa görevi ile karşı karşıyasınız. Ve bu görevi, yalnızca, tüm çağdaş bilgiyi özümleyerek, yalnızca komünizmi hazır ve ezberlenmiş formüller, öğütler, reçeteler, emirler ve programlar, şimdiki çalışmamıza birlik veren o yaşayan gerçeğe dönüştürerek, ve yalnızca komünizmi tüm pratik çalışmamızda bir kılavuz yaparak başarabilirsiniz. Gençliği eğitmekte öğretmekte ve ayağa kaldırmakta izlemeniz gereken görev budur. Siz saflarında her genç erkeğin ve genç kadının bulunması gereken bir komünist toplumun milyonlarca kurucusu arasında en önde olmalısınız. Genç işçi ve köylü kitlesini komünizmi kurma işine katmadıkça bir komünist toplum kuramazsınız.

Bu, doğal olarak beni, komünizmi nasıl öğretmeliyiz ve yöntemlerimizin özgül nitelikleri ne olmalıdır sorusuna getiriyor.

Ben burada önce, komünist töre sorununu ele alacağım.

Sizler kendinizi komünist olmak için eğitmelisiniz. Gençlik birliğinin görevi, üyelerinin pratik faaliyetlerini, öğrenerek, örgütlenerek, birleşerek ve savaşarak hem kendilerini ve hem önderlik için kendisine bakanların tümünü eğitecekleri bir biçimde örgütlemektir. Bugünün gençliğini eğitmenin, öğretme-

nin ve okutmanın amacı onları komünist töre ile donatma olmalıdır.

Ama komünist töre diye birşey var mıdır? Komünist ahlak diye birşey var mıdır? Tabii ki vardır. Çoğu zaman bizim kendimize özgü bir töremizin olmadığı ima edilir. Çoğu kez burjuvazi, biz komünistleri tüm ahlakı reddetmekle suçlar. Bu, sorunu karıştırmanın, işçilerin ve köylülerin önünü karartmanın bir yöntemidir.

Biz töreyi hangi anlamda reddederiz, hangi anlamda ahlâkı reddederiz.

Töreyi tanrının emirlerine dayandıran burjuvazinin ona verdiği anlamda. Bu noktada biz, tabii ki, tanrıya inanmadığımızı ve papazların, toprak sahiplerinin ve burjuvazinin sömürücüler olarak kendi çıkarlarını korumak için tanrının adına başvurduklarını mükemmelen bildiğimizi söylüyoruz. Ya da onlar töreyi, ahlakın emirleri üzerine, tanrı emirleri üzerine dayandırmak yerine, her zaman tanrının emirlerine çok benzer birşeye varan idealist ya da yarı-idealist deyimlere dayandırdılar.

Biz, insan-dışı ve sınıf-dışı kavramlara dayalı herhangi bir ahlakı reddediyoruz. Biz, böylesi bir ahlak, toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin çıkarları için işçilerin ve köylülerin aldatılması, dolandırılması ve aptallaştırılmasıdır diyoruz.

Biz, ahlakımızın bütünüyle proletaryanın sınıf mücadelesinin çıkarlarına tabi olduğunu söylüyoruz, bizim ahlakımız proletaryanın sınıf mücadelesinin çıkarlarından doğar.

Eski toplum, bütün işçilerin ve köylülerin toprak sahipleri ve kapitalistler tarafından ezilmesine dayanıyordu. Biz bütün bunları yoketmek ve onları devirmek zorundaydık. Ama bunu yapmak için birlik yaratmak zorundaydık. Bu, tanrının yaratamayacağı birşeydir.

Bu birlik ancak fabrikalar tarafından, ancak eğitilmiş ve uzun uykusundan kaldırılmış bir proletar-

ya tarafından sağlanabilirdi. Yalnızca o sınıf oluştuğunda şimdi elimizde olan şeye yolaçan bir kitle hareketi ortaya çıktı: üç yıldır bütün dünyanın burjuvazisinin saldırısını defeden en zayıf ülkelerden birinde proleter devriminin zaferi. Proleter devriminin dünyanın her yanında nasıl geliştiğini görebiliriz. Tecrübe temeli üzerinde biz şimdi şöyle söylüyoruz: Yalnız ve dağınık köylülüğün izlediği ve sömürücülerin tüm saldırılarına karşı koymuş olan bu sağlam gücü yalnızca proletarya yaratabilirdi. Çalışan kitlelerin birleşmesini, saflarını toparlamasını sağlamaya ve bir komünist toplumu tamamıyla savunmaya, tamamıyla sağlamlaştırmaya ve tamamıyla inşa etmeye yalnızca bu sınıf yardım edebilir.

Bu nedenle, biz, bizim için insan toplumunun dışında duran bir ahlak yoktur deriz; bu bir sahtekarlıktır. Bizim için ahlak, proletaryanın sınıf mücadelesinin çıkarlarına tabidir.

Bu sınıf mücadelesi nelerden oluşur? Sınıf mücadelesi, çarı devirmekten ve kapitalistleri devirmekten ve kapitalist sınıfı ortadan kaldırmaktan oluşur.

Genel olarak sınıflar nedir? Sınıflar, toplumun bir kesiminin başka bir kesimin emeğini mülk edinmesine izin veren şeylerdir. Eğer toplumun bir kesimi tüm toprağı mülk edinirse bir toprak sahibi sınıfı ve bir köylü sınıfı ortaya çıkar. Eğer toplumun bir kesimi fabrikalara, hisselere ve sermayeye sahipken, diğer bir kesim bu fabrikalarda çalışırsa, bir kapitalist sınıf ve bir proleter sınıf vardır.

Çarı kovmak zor değildir. Bu yalnızca birkaç gün gerektirdi. Toprak sahiplerini kovmak çok zor değildir. Bu birkaç ayda yapıldı. Kapitalistleri kovmak da çok zor değildi. Ama sınıfları ortadan kaldırmak karşılaştırılmaz biçimde daha zordur; işçilere ve köylülere bölünme hâlâ duruyor. Eğer köylü kendi toprak parçasına yerleşmiş ve fazla tahılını yani kendine ya da sığırlarına gerekmeyen tahılı mülk edinirken, halkın arta kalanı ekmekten yoksun kalmak zo-

rundaysa, o zaman köylü bir sömürücü olur. Ne kadar tahıla yapışırsa, bunu o kadar kârlı bulur; diğerlerine gelince, bırakın açlıktan ölsünler: «Ne kadar açlıktan ölürlerse, bu tahılı o kadar pahalıya satabilirim.» Herkes tek bir ortak plana uygun olarak, ortak topraklarda, ortak fabrikalarda ve ortak bir sisteme uyarak çalışmalıdır. Bunu elde etmek kolay mı? Çarı, toprak sahiplerini ve kapitalistleri kovmak kadar kolay olmadığını görüyorsunuz. Gereken şey, proletaryanın köylülüğün bir kesimini yeniden eğitmesidir. Proletarya, zengin olan ve arta kalanların sefaleti ve ihtiyacından kâr eden köylülerin direnişini ezmek için, çalışan köylüleri kazanmalıdır. Bu nedenle, Çarı devirdikten ve toprak sahiplerini ve kapitalistleri kovduktan sonra proleter mücadelesinin görevi tamamen bitmemiştir. Bunu tamamlamak, proletarya diktatörlüğü dediğimiz sistemin görevidir.

Sınıf mücadelesi sürüyor; o sadece biçimlerini değiştirmiştir. Eski sömürücülerin geriye dönmesini önlemek, aydınlatılmamış köylülerin dağınık kitlelerini bir tek birlik içinde birleştirmek, proletaryanın sınıf mücadelesidir. Sınıf mücadelesi sürüyor ve tüm çıkarları bu mücadeleye tabi kılmak bizim görevimizdir. Komünist ahlakımız da bu göreve tabidir. Biz şunu diyoruz: Ahlak, eski sömürücü toplumu yıkmaya ve yeni komünist bir toplum inşa etmekte olan proletaryanın etrafına tüm çalışan halkı birleştirmeye hizmet eden şeydir.

Komünist ahlak, bu mücadeleye hizmet eden ve çalışan halkı tüm sömürüye karşı, tüm küçük özel mülkiyete karşı birleştiren şeydir. Çünkü küçük mülkiyet, toplumun bütününün emeği tarafından yaratılan şeyi bir kişinin eline verir. Bizim ülkemizde toprak ortak mülktür.

Ama benim bu ortak mülkün bir parçasını aldığımı ve üzerinde bana gerekenin iki katı tahıl yetiştirdiğimi ve fazla tahıl ile vurgunculuk yaptığımı varsayalım? Ne kadar açlıktan ölen insan varsa, o kadar

daha fazla para ödeyeceklerini savunduğumu varsayalım? Ben o zaman bir komünist gibi mi davranıyor olurdum? Hayır, bir sömürücü gibi, bir mülk sahibi gibi davranıyor olurdum. Bununla savaşılmalıdır. Bunun devam etmesine izin verilirse işler kapitalistlerin hakimiyetine, burjuvazinin hakimiyetine doğru geri dönecektir. Önceki devrimlerde bunun birden fazla örneği vardır. Kapitalistlerin ve burjuvazinin hakimiyetinin geri gelmesini önlemek için, vurgunculuğa izin vermemeliyiz; bireylerin arta kalanların zararına kendilerini zenginleştirmelerine izin vermemeliyiz; çalışan halk proletarya ile birleşmeli ve komünist bir toplum kurmalıdır. Birliğin ve komünist gençlik örgütünün temel görevinin temel niteliği budur.

Eski toplum şu ilkeye dayanıyordu: Ya soyarsın ya soyulursun; ya başkaları için çalışırsın ya başkalarını senin için çalıştırırsın; ya bir köle sahibi olursun ya köle. Doğal olarak, böylesi bir toplumda büyütülen insanlar, analarının sütüyle başlayarak, şu ruhhalini, alışkanlığı, kavramı özümlerler: Sen ya köle sahibisin ya kölesin, ya da bunun dışında, küçük mal sahibi, küçük çalışan, küçük memur ya da aydınsın —kısacası, yalnız kendisi ile ilgilenen ve başka kimseyi umursamayan bir kişisin.

Eğer ben bu toprak parçasını işlersem, başka hiç kimse umurumda değil; diğerleri açlıktan ölürse çok daha iyi, tahılım daha çok para eder. Eğer bir hekim, mühendis, öğretmen ya da yazman olarak bir işim varsa, başka hiç kimse umurumda değil. Eğer iktidardakilere dalkavukluk eder ve onları hoşnut edersem, işimi koruyabilir ve hatta hayatta ilerleyebilir ve bir burjuva olabilirim. Bir komünist böylesi bir ruh hali ve böylesi duygular besleyemez. İşçiler ve köylüler kendi çabaları ile kendilerini savunabildiklerini ve yeni bir toplum yaratabildiklerini tanıtladılar. Bu, yeni ve komünist eğitimin, sömürücülere kar-

şı mücadele içinde doğan eğitimin, çıkarcılara ve küçük mülk sahiplerine karşı, «ben kendi çıkarıma bakarım ve başka hiçbirşeyi umursamam» diyen ruh haline ve alışkanlıklara karşı proletarya ile ittifak halinde olan eğitimin başlangıcıdır.

Yetişen genç kuşağın komünizmi nasıl öğreneceği sorusuna yanıt budur.

Gençlik, ancak inceleme, öğrenim ve eğitimindeki her adımı, proleterlerin ve çalışan halkın, sömürücülerin eski toplumuna karşı yürüttükleri sürekli mücadele ile birleştirerek komünizmi öğrenebilir. Bize ahlaktan söz açıldığında şöyle deriz: Bir komünist için bütün ahlak, sömürücülere karşı bu birleşik düzencede ve bilinçli kitle mücadelesinde yatar. Biz ebedi bir ahlaka inanmayız ve ahlak hakkındaki tüm masalların asılsızlığını ortaya sereriz. Ahlak, insan toplumunun daha yüksek bir düzeye çıkmasına ve kendisini emeğin sömürülmesinden kurtarmasına yardım etme amacına hizmet eder.

Bunu başarmak için, burjuvaziye karşı düzenceli ve muazzam bir savaşın ortasında siyasal olgunluğa erişmeye başlayan o gençlik kuşağına ihtiyacımız var. Bu kuşak bu mücadelenin içinde gerçek komünistleri eğitiyor; o, inceleme ,eğitim ve öğrenimindeki her adımı bu mücadeleye tabi kılmalı ve onunla birleştirmelidir. Komünist gençliğin eğitimi, onlara tatlı dilli söylevler ve ahlak kuralları vermekten oluşmamalıdır. Eğitimi oluşturan şey bu değildir. Toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin boyunduruğu altında babalarının ve analarının nasıl yaşadığını görmek; sömürücülere karşı mücadeleye başlayanların ıstıraplarını tatmak; kazanılmış olanı korumak için yapılan fedakarlıkları görmek ve toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin nasıl can düşmanları olduklarını görmek: insanlara komünist olmayı bu koşullar öğretir. Komünist ahlak, komünizmin sağlamlaştırılması ve tamamlanması için mücadeleye dayalıdır. Bu, komünist öğrenim, eğitim ve incelemenin de temelidir. Komü-

nizm nasıl öğrenilmelidir sorusuna yanıt budur.

Biz, yalnızca ders odasıyla sınırlanmış ve hayatın kaynaşmasından kopuk okuma, öğrenim ve eğitime inanmayız. İşçiler ve köylüler, toprak sahipleri ve kapitalistler tarafından ezildiği ve okullar toprak sahipleri ve kapitalistler tarafından denetlendiği sürece, genç kuşak kör ve cahil kalacaktır. Bizim okullarımız, gençliğe, bilginin temellerini, bağımsız olarak komünist görüşler geliştirme yeteneğini sağlamalıdır. Onlar gençliği, eğitilmiş insanlar haline getirmelidir. Gençler okula giderken sömürücülerden kurtulma mücadelesine katılmayı öğrenmelidirler. Genç Komünist Birliği, yalnızca okuma, öğrenim ve eğitimindeki her adımı, tüm çalışan halkın sömürücülere karşı ortak mücadelesine katılmayla birleştirdiğinde genç komünist kuşağın Birliği adını almayı hak edecektir. Rusya tek işçi cumhuriyeti olarak kaldığı ve dünyanın diğer taraflarında eski burjuva sistem mevcut olduğu sürece bizim onlardan daha zayıf olacağımızı ve sürekli olarak yeni bir saldırı ile tehdit edileceğimizi biliyorsunuz. Ve sonraki mücadeleyi ancak sağlamca birleşmeyi öğrenirsek kazanacağımızı —ve güç kazanmış olarak— gerçekten yenilmez olacağımızı iyice biliyorsunuz. Bu nedenle, komünist olmak, bütün genç kuşağı örgütlemek ve birleştirmek ve bu mücadelede bir eğitim ve düzence örneği olmak demektir. O zaman komünist toplum binasını inşa etmeye başlayabilecek ve onu tamamlayabileceksiniz.

Bu konuyu daha da açıklamak için bir örnek vereceğim. Biz kendimize komünist deriz. Komünist nedir? Komünist, latince bir kelimedir. **Communis** «ortak» kelimesinin latincesidir. Komünist toplum, tüm şeylere -toprak, fabrikalar- ortaklaşa sahip olunulan ve halkın ortaklaşa çalıştığı toplumdur. Komünizm budur.

Herkes kendi toprak parçasında ayrı ayrı çalışırsa, ortaklaşa çalışmak mümkün müdür? Ortaklaşa çalışma birdenbire getirilemez. Bu imkânsızdır. O, gök-

lerden inmez. Zahmet ve ıstırapla gelir, mücadele sürecinde yaratılır. Eski kitaplar burada birşeye yaramaz; hiç kimse onlara inanmayacaktır. Kişinin kendi hayat tecrübesi gereklidir. Kolçak ve Denikin, Sibirya'dan ve Güneyden ilerlerken köylüler onlardan yana idi. Onlar Bolşevikliği sevmiyorlardı. Çünkü bolşevikler onların tahılını sabit bir fiyatla alıyorlardı. Ama Sibirya ve Ukrayna köylüleri Kolçak ve Denikin'in hakimiyetini tattıklarında tek bir seçenekleri olduğunu kavradılar: Ya onları derhal toprak sahiplerinin boyunduruğu altında köleliğe teslim eden kapitalistlere gitmek; ya da içinden sütler ve ballar akan bir ülke vaat etmeyen ve çetin bir mücadelede demir düzence ve sağlamlık isteyen, ama onları kapitalistlere ve toprak sahiplerine köle olmaktan kurtaracak işçileri izlemek. Cahil köylüler bile kendi öz tecrübeleriyle bunu görüp kavradıklarında, komünizmin, zorlu bir okuldan geçmiş bilinçli yandaşları oldular. Genç Komünist Birliğinin tüm faaliyetlerinin temelini böylesi tecrübe oluşturmalıdır.

Ne öğrenmeliyiz, eski okullardan ve eski bilimden neyi almalıyız sorularını yanıtladım. Şimdi de nasıl öğrenilmelidir sorusunu yanıtlamaya çalışacağım. Yanıt şudur: Yalnızca, okulların faaliyetlerindeki her adımı, öğrenim, eğitim ve okumanın her adımını, tüm çalışan halkın sömürücülere karşı mücadelesiyle ayrılmaz biçimde birleştirerek.

Komünizmin bu öğreniminin nasıl olması gerektiğini göstermek için bazı gençlik örgütlerinin çalışmasının tecrübesinden birkaç örnek vereceğim. Herkes okuma yazma bilmezliği ortadan kaldırmaktan söz ediyor. Okuma yazma bilmeyen bir ülkede komünist toplum kurulamayacağını biliyorsunuz. Bu konuda Sovyet Hükümetinin bir emir yayınlaması, ya da partinin özel bir şiar yayınlaması ya da en iyi işçilerin belirli bir sayısını bu iş için görevlendirmek yetmez. Genç kuşağın kendisi bu işi ele almalıdır. Ko-

münizm gençliğin, Gençlik Birliğine üye genç erkek ve kadınların şöyle söylemesi demektir: Bu bizim işimizdir; biz birleşeceğiz ve okuma yazma bilmezliği ortadan kaldırmak için kırsal bölgelere gideceğiz. Böylece genç insanlarımız arasında okuma yazma bilmeyen kimse kalmasın. Biz, yetişen kuşağın, faaliyetlerini bu işe ayırmasını istiyoruz. Cahil ve okuma yazma bilmez bir Rusya'yı okur yazar bir ülke haline hızla dönüştüremiyeçeğimizi biliyorsunuz. Ama eğer Gençlik Birliği bu iş üzerinde çalışmaya başlarsa ve tüm gençler herkesin yararı için çalışırlarsa, 400.000 genç erkek ve kadın üyesiyle, Birlik, kendisine Genç Komünist Birliği demeye hak kazanacaktır. Birliğin görevi yalnızca bilgi edinmek değildir. Kendi çabalarıyla okuma yazma bilmezliğin ağından kendilerini kurtaramayan gençlere yardım etmek de Birliğin görevidir. Gençlik Birliğinin üyesi olmak, emek ve çabalarını ortak davaya adamak demektir. Komünist eğitim bu demektir. Ancak böylesi bir çalışma süreci içinde genç erkek ve kadınlar gerçek komünist olurlar. Onlar, ancak bu çalışmada pratik sonuçlar elde ederlerse, komünist olacaklardır.

Örneğin şehir dışı sebze bahçelerinde çalışmayı ele alalım. Bu gerçek bir iş değil midir? Bu, Genç Komünist Birliğinin görevlerinden biridir. İnsanlar açlıktan ölüyor; fabrikalarda açlık var. Kendimizi açlıktan ölmekten kurtarmak için sebze bahçeleri geliştirilmelidir. Ama çiftçilik eski biçimde yürütülüyor. Bu nedenle, sınıf bilincine sahip daha bir çok unsur bu işe girişmelidir. O zaman sebze bahçelerinin sayısının arttığını, ekim alanının genişlediğini ve sonuçların düzeldiğini göreceksiniz. Genç Komünist Birliği bu işte etkin bir yer almalıdır. Her Birlik ve Birlik Kolu bunu kendi görevi saymalıdır.

Genç Komünist Birliği, her işe yardım eden ve girişkenlik ve girişim sahibi bir yıldırım kuvveti olmalıdır. Birlik, herhangi bir işçinin şunu görmesini sağlamalıdır: Evet, bu insanların öğretilerini belki an-

lamıyor ve hemence inanmıyorum. Ama onların bana doğru yolu gerçekten gösterdiklerini pratik çalışma ve faaliyetlerinden çıkarabiliyorum.

Genç Komünist Birliği, çalışmasını tüm alanlarda bu biçimde örgütlemezse, eski burjuva yoluna geri dönüyor demek olacaktır. Biz eğitimimizi, çalışan halkın sömürücülere karşı mücadelesi ile birleştirmeliyiz. Böylece onların, komünizm öğretilerinin ortaya koyduğu görevleri tamamlamalarına yardım edeceğiz.

Birlik üyeleri her boş saati, sebze bahçelerini geliştirmek ya da bir fabrikadaki gençlerin eğitimini örgütlemek vb. için kullanmalıdır. Biz Rusya'yı, sefil ve perişan bir ülkeden zengin bir ülkeye dönüştürmek istiyoruz. Genç Komünist Birliği okullarla ya da komünist kitap ve kitapçıklar okumakla yetinmemek için eğitim, öğrenim ve incelemesini işçilerin ve köylülerin emeğiyle birleştirmelidir. Ancak işçi ve köylülerle yanyana çalışarak kişi gerçek bir komünist olabilir. Genel olarak kavranmalıdır ki, Gençlik Birliğinin tüm üyeleri okur yazar ve aynı zamanda işlerinde başarılı kişilerdir. Eski okullardan eski talim sahası yöntemlerini kapı dışarı ettiğimizi ve yerlerine bilinçli düzenceyi koyduğumuzu, bütün genç erkek ve kadınların subotniklere katıldığını ve halka yardım etmek için her şehir dışı çiftliğini kullanılır hale getirdiğini herkes gördüğü zaman, insanlar emeğe eski biçimde bakmaktan vazgeçeceklerdir.

Her yerde, köyde ya da şehirde bir sokakta -bir küçük örnek vereyim- halk sağlığı ya da yiyecek dağıtımı gibi işlerde yardımcı olmak Genç Komünist Birliğinin görevidir. Eski kapitalist toplumda bu nasıl yapılırdı? Herkes yalnızca kendisi için çalışıyordu. Yaşlıları, hastaları ya da ev işinin yalnızca onlara özgü bir iş olması sonucunda kadınların bir baskı ve kölelik durumunda bulunmasını kimse umursamıyordu. Bununla savaşmak kimin işidir? Bu, şöyle demesi gereken Gençlik Birliklerinin işidir: Biz bunun tümü-

nü değiştireceğiz; biz halk sağlığını korumaya ya da yiyecek dağıtmaya yardım edeceğiz; ev ev sistemli denetim yapacağız; güçlerini uygunca dağıtarak ve emeğin örgütlenmesi gerektiğini göstererek toplumun bütününün yararına örgütlü bir biçimde çalışan gençlik müfrezeleri örgütleyeceğiz.

Şimdi 50 yaşlarında olan kişilerin kuşağı, komünist toplumu göreceğini umamaz. Bu kuşak o zamandan önce ölmüş olacaktır. Ama şimdi 15 yaşında olanların kuşağı komünist toplumu görecek ve bu toplumu kendisi kuracaktır. Bu kuşak bilmelidir ki hayatlarının tüm amacı komünist bir toplum inşa etmektir. Eski toplumda her aile ayrı ayrı çalışıyordu ve emek, halk kitlelerini ezen toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin dışında kimse tarafından örgütlenmemişti. Biz tüm emeği, bu iş ne kadar zahmetli ya da karmakarışık olursa olsun öyle bir biçimde örgütlemeliyiz ki her işçi ve köylü şunu diyebilsin: Ben özgür emeğin büyük ordusunun bir parçasıyım ve hayatımı, toprak sahipleri ve kapitalistler olmaksızın kurabilirim, komünist bir sistem kurmaya yardım edebilirim. Genç Komünist Birliği, tüm gençlere erken yaştan başlayarak bilinçli ve düzenceli emekle uğraşmayı öğretmelidir. Bu yolla biz, şimdi karşımızda duran sorunların çözüleceğine emin olabiliriz. Perişan ülkemizin, teknolojinin en yeni başarılarından yararlanabilmesi için ülkenin elektriklendirilmesine on yıldan az olmayan yıllar gerekeceğini varsaymalıyız. Ve böylece, şimdi 15 yaşında olan ve 10 ya da 20 yıllık bir süre içinde komünist toplumda yaşayacak olanların kuşağı, eğitsel görevlerinin tümünü, gençlerin her gün, her köyde ve şehirde, en küçüğü ya da en basiti bile olsa bir emek sorununun pratik çözümüne ortakça girişmelerini sağlayacak bir biçimde ele almalıdır. Komünist inşanın başarısı, bu iş her köyde yapıldığında, komünist yarışma geliştiğinde ve gençlik, emeğini birleştirebileceğini tanıtladığında güvencelenecektir. Genç Komünist Birliği, yalnızca her

adamına bu inşanın başarısı açısından bakarak ve kendisine «acaba birleşmiş ve siyasal bilince sahip çalışan insanlar olmak için elimizden gelen herşeyi yaptık mı» diye sorarak, yarım milyon üyesini bir tek emek ordusu halinde birleştirmeyi başaracak ve genel saygınlık kazanacaktır. **(Alkış tufanı).**

Pravda, Sayı 221, 222 ve 223
5, 6 ve 7 Ekim 1920

Toplu Eserler,
C. 31, S. 283 - 99

ÇOKSANATLI EĞİTİM ÜZERİNE

Nadejda Konstantinova'nın Savları Üzerine Görüşler. (106)

(Özel. Kaba taslak. **Yayımlamak için değil.** Bunu bir daha düşüneceğim.)

Çoksanatlı eğitim hakkında yazmanın yolu bu **değil:** Soyut kaçıyor, uzak gelecek için görünüyor: Şimdiki, bugünkü acıklı gerçek **dikkate alınmamış.**

Şunlar gerekli:	Marks'a göre
1. Çoksanatlı eğitimin **ilke olarak** önemi üzerine bir ya da iki **sav** eklemek	Bizim R.K.P.'nin programına göre

2. Çoksanatlı çizgiler üzerinde eğitim ilkesini ve bu ilkenin **mümkün olduğu oranda** derhal uygulanmasını asla reddedemiyeceğimizi açıkça söylemek.

Sav 17'yi **çıkar.**

Orta öğretim (12-17) üzerine şöyle demeli:

Cumhuriyetin son derece zor iktisadi durumu, şu anda, tartışılmaz biçimde ve derhal aşağıdakileri gerektiriyor:

orta okulların ve sanat okullarının birleştirilmesi (*)

orta okulların sanat okullarına dönüştürülmesi (*) ama aynı zamanda meslek **okullarına dönüşmeyi önlemek için** aşağıdaki doğru kurallar ortaya serilmelidir:

1) Erken uzmanlaşmadan kaçınılmalıdır; bu konuda bir yönerge hazırlanmalıdır.

2) **Tüm** sanat okullarında **genel eğitim** konuları genişletilmelidir.

Yıllık programlar hazırlanmalıdır:

(Eğer hala böylesi programlar yoksa Lunaçarski asılmalıdır)	Komünizm Genel olarak tarih Devrimler tarihi 1917 devriminin tarihi	Coğrafya Edebiyat vb.

3) **Çoksanatlı** eğitime **hemen** geçiş ya da daha doğrusu **çoksanatlı eğitime** doğru, şimdilerde, aşağıdakiler gibi, mümkün olan bir dizi **adımın** hemen gerçekleştirilmesi **bağlayıcı** görev olmalıdır:

Goelro'yla birlikte

a) en yakın elektrik merkezini ziyaret; elektrikle mümkün olan herhangi bir dizi pratik iş; derhal ayrıntılı programlar hazırlayın (1 ziyaret için; 5-10 derslik bir dizi için, 1,2 aylık vb.)

b) **uygunca** örgütlenmiş **her devlet çiftliğine** aynısı.

(*) (Düzeltme: Ortaokulun bütününü değil, **eğitimcilerin işaret ettiği** ve **kararlaştırdığı** gibi,, 13 - 14 yaşından itibaren birleştirin.)

c) **uygunca** örgütlenmiş **her fabrikaya** aynısı

Goelro'yla birlikte

d) **tüm** mühendislerin, tarımbilimcilerin, üniversitelerin fizik ve matematik bölümlerinden mezun herkesin (elektrik ve çoksanatlı eğitim üzerine dersler için, pratik çalışmanın, gezilerin vb. yönetimini üstlenmek için) seferber edilmesi

e) çoksanatlı eğitim üzerine küçük müzeler düzenlemek, trenlerde, vapurlarda vb. gezici sergiler.

Bu en yüksek önemdedir. Biz dilenciyiz. Doğramacılara, tesisatçılara **derhal** ihtiyacımız var. **Tartışılmaz biçimde. Herkes** dağramacı, tesisatçı vb. olmalıdır, **ama** asgari genel eğitim ve çoksanat bilgisinin filan ekiyle birlikte.

Ortaokulun (daha doğrusu: ortaokulun üst sınıflarının, 12-17 yaş kümesinin) görevi

işini bütünüyle bilen, bir usta olmaya tümüyle yetenekli ve bunun için pratikte eğitilmiş bir **doğramacı** bir **marangoz** bir **tornacı** vb. «zanaatkar» yetiştirmektir; **ama şu ekle birlikte:**

geniş bir **genel eğitime** sahip olmalıdır (tam olarak belirtilmesi gereken filan bilimlerde asgari bir temele sahip olmalıdır)

bir komünist olmalıdır (onun **neyi** bilmesi gerekir, tam olarak belirt)

çoksanatlı bir görüşe ve çoksanatlı eğitimin temellerine (başlangıçlarına) sahip olmalıdır yani

aa) elektriğin **temel** kavramları (tam hangileri açıkla)

bb) elektriğin makina sanayine uygulanması

[Çoksanatlı eğitimi **reddederek** Grinko işi açıkça saçmalık noktasına kadar vardırdı. (Belki kısmen O. Y. Şmit de.) (107) Bu düzeltilmelidir]

cc) **kimya** sanayine keza

dd) RSSCB'nin elektriklendirilmesi planının temel düşüncesi

ee) **1-3 defadan az olmamak üzere** bir elektrik merkezini, bir fabrikayı, bir devlet çiftliğini ziyaret

ff) tarımbilimin vb. **filan** temelleri. **Bilginin asgarisi** ayrıntılı olarak hazırlanmalıdır.

1920'nin sonunda yazıldı.
İlkin 1929'da **Na Putnaykhk Novoi Shkole** sayı 2'de yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 36, S. 532 - 34

MERKEZ KURULUNUN HALK EĞİTİM KOMİSERLİĞİNDE ÇALIŞAN KOMÜNİSTLERE YÖNERGELERİ

R.K.P.'nin Programının çoksanatlı eğitime ilişkin (eğitime ilişkin bölümün özellikle §1 ve 8'ine bakınız) olarak belirlediği konuma koşulsuzca bağlı kalarak, parti, genel ve çoksanatlı eğitim yaşının 17'den 15'e indirilmesini, yalnızca, itilaf devletlerinin bize dayattığı savaşların neden olduğu ülkenin sefalet ve yıkımının zorunlu kıldığı pratik bir çare saymalıdır.

On beş ve yukarı yaştaki kişiler için, «genel çoksanatlı eğitimle... birlikte» (yukarıda sözü edilen §3) mesleki eğitim ülkenin her yanında, bunun uygulanması için en küçük imkanın bulunduğu her yerde kesinlikle zorunludur.

2) Halk Eğitim Komiserliğinin ana kusuru, pratik verim yokluğu, pratik tecrübenin kaydedilmesine ve incelenmesine yetersiz dikkat, onun derslerinin sistemli uygulanışının yokluğu, ve genel tartışmaların ve soyut şiarların hakimiyetidir. Halk Komiseri ve Kurul, çabalarını bu eksikliklerle savaşmak üzere yoğunlaştırmalıdır.

3) Uzmanların, yani kuramsal ve uzun pratik tecrübe sahibi öğretmenlerin ve sanat (tarımbilim dahil)

meslek öğretiminde böylesi tecrübeye sahip kişilerin, merkezde çalışma için kaydedilmesi genel olarak Halk Eğitim Komiserliğinde ve özellikle Glavprofobr'da (*) uygunsuzca örgütlendirilmiştir.

Böylesi işçilerin kaydedilmesi, tecrübelerinin incelenmesi, çalışmalarının sonuçlarının denetlenmesi onların yerel ve özellikle merkez çalışmaların sorumlu mevkilerine sistemlice getirilmesi derhal örgütlendirilmelidir. Bu uzmanların görüşünü almadan ve onların sürekli işbirliğini sağlamadan bir tek ciddi tebbir bile yürütülmemelidir.

Uzmanların kaydedilmesinin şu iki zorunlu koşul altında yürütülmesi gerektiğini söylemeye gerek yok: Birincisi, komünist olmayan uzmanlar komünistlerin denetimi altında çalışmalıdır; ikincisi, genel eğitim konularına ve özellikle felsefeye, toplumsal bilimlere ve komünist eğitime ilişkin derslerin içeriğini tek başına komünistler belirlemelidir.

4) Eğitim kurumlarının ana türleri için, ve kurslar, konuşmalar, okumalar, tartışmalar ve uygulama saatleri için dersler Kurul ve Halk Komiseri tarafından hazırlanmalı ve onaylanmalıdır.

5) Tektür Emek Okulları Dairesi ve özellikle Glavprofobr, uygun sanat ve tarımbilim güçlerinin bütününün, sanat meslek ve çoksanatlı eğitiminin ilerletilmesi ve bu amaçla az çok iyi örgütlenmiş her sanayi ve tarım kurumundan (devlet çiftliği, tarım deneme merkezi, iyi-örgütlenmiş çiftlik vb., elektrik merkezleri vb.) yararlanılması için daha çok ve daha sistemli olarak kaydedilmesine daha büyük dikkat göstermelidir.

Olağan işleyişin bozulmasını önlemek için, çoksanatlı eğitimde, iktisadi kurum ve kuruluşların hangi biçim ve düzende kullanılacağı, ilgili iktisadi kuruluşlarla anlaşarak belirlenmelidir.

(*) Halk Eğitim Komiserliğine bağlı meslek öğrenimi ana kuruluşu (çev.)

6) İşin ölçüsünü değerlendirebilmek ve sonuçlarını denetleyebilmek için açık, özlü ve pratik rapor biçimleri düzenlenmelidir. Halk Eğitim Komiserliğinde bu işin örgütlendirilmesi çok yetersizdir.

7) Kitaplıklara ve okullardaki okuma odalarına ve diğer yerlere gazetelerin, kitapçıkların, dergilerin ve kitapların dağıtımı da çok yetersizdir. Sonuç, gazete ve kitapların yalnızca Sovyet yazıhane işçilerinin küçük bir kesimine ve son derece az sayıda fabrika işçisine ve köylülere ulaşmasıdır. Bu sistemin bütünü baştan aşağı yeniden örgütlendirilmelidir.

Pravda, Sayı : 25
5 Şubat 1921

Toplu Eserler,
C. 32, S. 120 - 22

HALK EĞİTİM KOMİSERLİĞİNİN ÇALIŞMASI'ndan

5 Şubat tarihli **Pravda** (sayı 25), «R.K.P. Merkez Kurulunun, Halk Eğitim Komiserliğinde Çalışan Komünistlere (Komiserliğin yeniden örgütlendirilmesine ilişkin olarak) **Yönergeleri**»ni yayınladı.

Ne yazık ki, nokta 1'de anlamı çarpıtan üç dizgi yanlışı var: «çoksanatlı» eğitim yerine «siyasal» eğitim denilmiş.

Ben, yoldaşlarımızın dikkatini bu yönergelere çekmek ve önemli noktaların bazıları üzerinde bir düşünce alışverişi başlatmak istiyorum.

Aralık 1920'de eğitim sorunları üzerinde beş günlük bir Parti toplantısı yapıldı. Buna, konuşma ve oy hakkı olan 134 ve konuşma hakkı olan 29 temsilci katıldı . Bu toplantı oturumlarının bir raporu **Sovyetlerin Sekizinci Kurultayının Eğitim Üzerine Yapılan Parti Toplantısına İlişkin Bildirgesine Ek**'te verilmiş (Tüm-Rusya Merkez Yürütme Kurulu tarafından yayınlandı, 10 Ocak 1921). Toplantının kararları, oturumların raporu, adı geçen **Ek**'te yayınlanmış tüm makaleler —Lunaçarski yoldaşın giriş makalesinin ve Grinko Yoldaşın makalesinin dışında— çoksanatlı eğitime yanlış bir yaklaşımı temsil ediyor. Onlar, Mer-

kez Kurulunun, Yönergelerinde, Halk Komiserinin ve Kurulun savaşmak için üzerinde dikkatlerini yoğunlaştırmalarını istediği eksikliğin ta kendisini, yani gereğinden çok genel tartışmaları ve soyut şiarları taşıyor.

Çoksanatlı eğitim sorunu, Parti Programımız tarafından, halk eğitimine ilişkin bölümünün 1. ve 8. noktalarında temel olarak karara bağlanmıştır. Merkez Kurulunun Yönergelerinde üzerinde durulan bu noktalardır. Nokta 1, on yedi yaşına kadar **çoksanatlı eğitim** üzerinde duruyor ve 8. nokta «onyedi ve yukarı yaştaki kişiler için, **genel çoksanatlı eğitimle birlikte** meslek öğretiminin yaygın geliştirilmesi»nden söz ediyor.

Böylece, Parti Programı sorunu dosdoğru koyuyor. «**Çoksanatlı ya da teksanatlı eğitim**» üzerine tartışmalar (tırnak içinde ve siyah olarak yazdığım kelimeler olağanüstü saçmaysa da, Ek'in dördüncü sayfasında bulduğumuz kelimelerin ta kendisidir) temelden yanlış ve bir komünist için büsbütün kabul edilmez şeylerdir. Bunlar, Programdan bilgisizliği ve soyut şiarlara doğru boş bir eğilimi gösterir. Biz geçici olarak (genel çoksanatlı eğitimden çoksanatlı meslek öğretimine geçiş) yaşını on yediden on beşe indirmek zorunda kalırken, «**Parti**» bu yaş indirimini «yalnızca» (Merkez Kurulunun Yönergelerinin birinci noktası) «**ülkenin sefalet ve yıkımı**»nın zorunlu kıldığı pratik bir çare **saymalıdır.**»

7 Şubat 1921

Pravda, sayı. 28
9 Şubat 1921
İmza : N. Lenin

Toplu Eserler,
C. 2, S. 123 - 24

N. A. SEMAŞKO'YA
24 Ekim 1921

Semaşko Yoldaş,

Bugün, Halk Komiserleri Dar Kurulunun, Moskova'yı temizlemek için iki milyar (sanırım rakam buydu? Tam olarak hatırlamıyorum) ayırma kararını imzaladıktan sonra ve Halk Sağlık Komiserliğinin ev sağlık koruma haftası için «yönetmelik»ini okuduktan sonra (**12 Temmuz tarihli İzvestia**) (işin bütününün örgütlendirilmesinin kesin yetersizliği hakkındaki) şüphelerimin artmakta olduğu sonucuna vardım.

Milyarlar alınacak, çalınacak ve aşırılacak ama iş yapılmıyacak.

Biz Moskova'da örnek (ya da en azından, başlangıçta, katlanılır) temizlik **sağlamalıyız.** Çünkü insan «ilk» Sovyet evlerinde «Sovyet» pisliğinden daha büyük bir rezalet tasavvur bile edemez. O zaman ilk **olmayan** evlerde ne beklemeli?

Lütfen bana sağlık koruma haftasıyla nerede ne sağlandığı konusunda en kısa ama özlü, işbilir, olgusal bir rapor yolla. Yüze göze bulaştırmadan birşeylerin yapıldığı herhangi bir gubernia var mı?

Dahası. Moskova'da ne yapılıyor? (Ve ne yapıldı?) Bu işten kim sorumlu? Salt birşeyden anlamayan, işi bilmeyen ve yalnızca kâğıtlar imzalayan, tantanalı bir Sovyet ünvanına sahip «memurlar» mı?

Yoksa iş başında **işbilir** kimseler var mı? Özellikle kim?

En önemli şey kişisel sorumluluğu sağlamaktır.

Kişisel sorumluluğu sağlamak için ne yapılmıştır?

Denetleme kim tarafından yapılıyor?

Müfettişler tarafından mı? Kaç kişiler? Kimler?

Gençlik müfrezeleri (Genç Komünist Birliği) tarafından mı? Böyleleri var mı? Kaç tane? Çalışmalarının örneklerini nerede ve nasıl verdiler?

Gerçek denetleme için başka hangi yöntemler var?

Para, değerli maddeler almaya mı harcanıyor (fenollü? temizleme malzemesi ne kadar alındı?) yoksa yeni« resmi» aylakları beslemeye mi harcanıyor?

V. Ulyanov (Lenin)

Halk Komiserleri Kurulu Başkanı

İlkin, kısmen
İzvestia, Sayı 18'de yayımlandı
Tam olarak 1933'de
Lenin Çeşitli Yazılar XXIII'de
yayımlandı.

Toplu Eserler,
C. 35, S. 528 - 29

DOKUZUNCU TÜM-RUSYA SOVYETLER KURULTAYININ İKTİSADİ FAALİYETLER SORUNU ÜZERİNE YÖNERGELERİ

28 ARALIK 1921

Dokuzuncu Tüm-Rusya Sovyetler Kurultayı, Halk Komiserlerinin, gözden geçirilmekte olan yıl sırasındaki iktisadi faaliyetleri üzerine sundukları raporlarını incelemiş olarak, Sovyetler Kurultayı'nın tekil iktisadi sorunlar üzerine kararlarını, merkezdeki ve bölgelerdeki tüm Sovyet kurumları tarafından titizlikle uyulması gereken aşağıdaki yolgösterici noktalarla tamamlar ve özetler.

1) Sovyetler Kurultayı, tüm iktisadi kurumların ana ve dolaysız görevinin, köylülüğe, tarımın düzeyini yükseltmek ve çalışan köylülüğün hayat koşullarını iyileştirmek için gerekli olan eşyaları geniş miktarda sağlamakta hızla ve ne pahasına olursa olsun istikrarlı pratik düzeltmeler gerçekleştirmek olması gerektiğini emreder.

2) Bu, ana hedef olduğuna göre, tüm sanayi yönetim kurumları tarafından akılda tutulmalıdır. Tabii ki, Sovyet Cumhuriyetinin savunma gücünü korumak için birinci sırada kalması gereken bir görev

olan Kızılorduya gereken herşeyi sağlamakta bir gevşemeye yer vermeden.

3) İşçilerin durumunun düzelmesi de bu hedefin başarılmasına bağlı olmalıdır. Bu, şu anlama gelir: Sanayinin, köylülüğün ihtiyaçlarını hızla ve bütünüyle karşılayabilecek bir biçimde örgütlenmesini sağlamak tüm işçi örgütlerinin (temel olarak sendikaların) ödevidir. Ücret artışları ve sanayi işçilerinin durumlarında düzelme, doğrudan doğruya, bu alanda elde edilen başarının derecesi tarafından belirlenmelidir.

4) Bu hedef, Halk Maliye Komiserliği tarafından da izlenmelidir. Ve Dokuzuncu Sovyetler Kurultayı ona, kâğıt para çıkarımında en hızlı azaltmayı sağlamayı, sonunda buna bir son vermeyi ve altına dayalı sağlam bir para kurmayı yönerir. Kâğıt para çıkarımının yerine vergiler konulması, herhangi bir kırtasiyecilik olmaksızın sapmadan izlenmelidir.

5) İç ve dış ticaretle uğraşan tüm kurum ve örgütler, yani Kooperatif Dernekleri Merkez Kurulu, Dış Ticaret Halk Komiserliği vb. tarafından aynı hedefe öncelik verilmelidir. Sovyetler Kurultayı bu örgütlerin başarısını yalnızca tarım ve sanayi arasındaki değişimi geliştirmekte elde ettikleri hızlı ve pratik sonuçlarla ölçecektir - ve Sovyetlerin yönetici kurumlarına başarıyı bu biçimde ölçmelerini yönerir. Kurultay özellikle çeşitli örgütlere hammaddeleri sağlamak, bu maddeleri taşımak ve ticareti her yolla ilerletmek için özel kuruluşları daha çok kullanmayı yönerir. Devlet kurumlarının görevi, bu değişimi denetlemek ve yöneltmek ve tüm uyuşturucu kırtasiyeciliği ve bürokrasiyi sertçe cezalandırmaktır.

6) Dokuzuncu Sovyetler Kurultayı iktisadi faaliyetlerle uğraşan tüm örgütlere ve dairelere, devlet faaliyetinin bu alanında yetenekli tüm Partisiz işçilerin ve köylülerin hizmetlerini sağlama görevine, şimdiye kadarkinden sonsuzca daha fazla dikkat ve gayret ayırmaları çağrısında bulunur.

Kurultay bu konuda ihtiyaçların çok gerisinde kaldığımızı, bu sorunda yeterince yöntem ve sebat gösterilmediğini, iş ve hükümet memurlarını şimdiye kadarkinden daha geniş bir çevreden almanın kesinlikle ve acilen gerekli olduğunu; ve özellikle, sanayi ve tarımı yeniden kurmakta elde edilen her başarının, para ikramiyeleri kadar Kızıl Bayrak Emek Nişanı ödülleriyle daha düzenli olarak teşvik edilmesi gerektiğini ilan eder.

Sovyetler Kurultayı tüm iktisadi kurumların ve hükümet-dışı, sınıfsal nitelikteki tüm kitle örgütlerinin dikkatini, daha da sebatla, iktisadi örgütlenmede uzmanların hizmetlerini elde etmenin, bilginleri ve teknisyenleri ve pratik faaliyetleri ile ticaret, büyük kuruluşlar örgütleme, iş işlemleri yönetme vb. tecrübesini ve bilgisini kazanmış insanları çalıştırmanın kesinlikle gerekli olduğu olgusuna çeker. Uzmanların maddi durumunun iyileştirilmesi ve onların yönetimi altında çok sayıda işçi ve köylünün eğitilmesi, RSSCB.'nin merkez ve bölge hükümet kurumlarının gevşemez dikkatini görmelidir.

7) Dokuzuncu Sovyetler Kurultayı, Halk Adalet Komiserliğine iki konuda şimdiye kadarkinden çok daha fazla gayret göstermesi çağrısında bulunur: Birincisi, Cumhuriyet'in halk mahkemeleri, özel tüccar ve imalatçıların faaliyetlerini yakından gözlemelidir ve onların faaliyetlerinin en küçük kısıtlanmasını yasaklarken, onların, kendi paylarına, Cumhuriyet yasalarına sıkıca uymaktan kaçınmak yolunda en küçük çabasını sertçe cezalandırmalıdır. Halk mahkemeleri işçi ve köylü kitlelerini, yasaların uygulanmasında bağımsız, hızlı ve pratik bir rol almaya teşvik etmelidir.

İkincisi, halk mahkemeleri bürokrasi, kırtasiyecilik ve kötü-yönetmeye karşı daha canlı eyleme geçmelidir. Böylesi olayların yargılanması, yalnızca, mevcut koşullar altında savaşılması öylesine zor olan bu bela için sorumluluğu arttırmak amacıyla değil,

işçi ve köylü kitlelerinin dikkatini bu son derece önemli konu üzerinde toplamak ve pratik bir hedef, yani iktisadi alanda daha büyük başarı elde etmek amacıyla da yapılmalıdır.

Dokuzuncu Kurultay, Halk Eğitim Komiserliğinin bu yeni dönemdeki görevinin mümkün olan en kısa sürede, köylüler ve işçiler arasından her alanda uzmanlar yetiştirmek olduğu düşüncesindedir. Ve o, okul ve okul-dışı eğitiminin, sözkonusu bölge ve yöreninki kadar, bir bütün olarak Cumhuriyetin şimdiki iktisadi görevleriyle daha yakından bağlılaştırılmasını emreder. Dokuzuncu Sovyetler Kurultayı, özellikle Sekizinci Sovyetler Kurultayı'nın aldığı Rusya'nın elektriklendirilmesi planının yaygınlaştırılması üzerine kararını yerine getirmek için yeterli olmaktan uzak bir çalışma yapıldığını ilan eder. Ve her elektrik merkezinin tüm yetenekli güçleri seferber etmesini ve işçileri ve köylüleri elektriğin önemiyle ve elektriklendirme planı ile tanıştırmak için düzenli konuşmalar, dersler ve pratik incelemeler düzenlemesini ister. Henüz elektrik merkezleri olmayan uyezdlerde, en azından, mümkün olduğu kadar hızla, küçük elektrik merkezleri kurulmalı ve bunlar propaganda, eğitim ve bu alanda her tür girişkenliğin teşviki için yerel merkezler olarak kullanılmalıdır.

25 Aralık 1921'de yazıldı
İzvestia VTsIK, Sayı : 295'de yayımlandı.
30 Aralık 1921

Toplu Eserler,
C, 33, S. 178 - 81

İ.İ. STEPANOV'UN «R.S.S.C.B.'nin ELEKTRİKLENDİRİLMESİ VE DÜNYA İKTİSATININ GEÇİŞSEL DÖNEMİ» ADLI KİTABINA ÖNSÖZ

Stepanov Yoldaşın bu kitabını tüm komünistlere hararetle tavsiye ederim.

Yazar son derece zor ve önemli sorunların çok becerikli bir açıklamasını vermeyi başarmış. O, kitabını (burjuva yazarlarının en kötü huylarını taklit eden birçoğumuzun yaptığı gibi) aydınlar için yazmamakla, çalışan halk için, kitleler için, sıradan işçiler ve köylüler için yazmakla çok iyi etmiş. Bu kitaba yazar, hem bu konu üzerinde Rusya'da ve dışarda yayımlanmış temel eserlere başvurmak isteyeceklerin yararlanması için, hem de onun bazı bölümlerini ek açıklama olmaksızın anlamakta güçlük çekebileceklerin yararlanması için ek okuma kitaplarının bir dizimini eklemiş. Yazarın, Yeni İktisadi Siyasetin önemini nefis biçimde açıkladığı ve elektriklendirme imkanı hakkında bazı çevrelerde gösterilen «çalımlı» şüpheciliği görkemlice yanıtladığı VI. Bölümün başlangıcı özellikle belirtilmelidir. Bu şüphecilik genellikle, konu üzerinde ciddi düşünme yokluğunu gizlemek için bir örtüdür (yani, eğer bu, tüm Sovyet in-

şasına karşı beyaz muhafız, Sosyalist-Devrimci ve Menşevik düşmanlığını gizlemek için bir örtü değilse: ki gerçekte bazen durum budur).

Gerçek (aylak-bürokratça değil) halk eğitimi için bizim en çok yoksun bulunduğumuz şey, (kesinlikle tüm okullar için) bunun gibi «okul el kitapları» nın ta kendisidir. Eğer tüm Marksçı yazarlarımız, çabalarını herkesin bıktığı o gazete ve dergi siyasal havayi fişeklerinde harcayacak yerde, böylesi el ya da ders kitapları yazmaya başlasalardı, proletaryanın siyasal iktidarı ele geçirişinden hemen hemen 5 yıl sonra, **proletaryanın** devlet okullarında ve üniversitelerinde gençlerin, eski burjuva eski püskülerini kullanan eski burjuva bilginleri tarafından eğitildiği (ya da daha doğrusu, yozlaştırıldığı) şimdiki utanç verici durumda olmazdık.

Sekizinci Sovyetler Kurultayı, Elektriklendirme Planı üzerinde eğitimin, istisnasız olarak R.S.S.C.B.-deki tüm eğitim kurumlarında zorunlu olmasını kararlaştırdı (108). Bu karar, diğer birçokları gibi, bizim (Bolşeviklerin) kültür yoksunluğumuz yüzünden hükümsüz kaldı. Stepanov yoldaşın yazdığı «okullar için el kitabı» yayınlandığına göre, her uyezd kitaplığının (ve sonra her volost kitaplığının) onun birkaç nüshasını elde etmesini ve Rusya'daki her elektrik merkezinin (sayıları 800'ün üzerinde) yalnızca bu kitabın nüshalarına sahip olmakla kalmayıp, elektrik üzerine, R.S.S.C.B'nin elektriklendirilmesi üzerine ve genel olarak mühendislik üzerine halk dersleri düzenlemesini de sağlamalıyız-ve sağlayacağız! Her köy okulu öğretmeninin bu el kitabını okumasını ve özümlemesini sağlamalıyız. (Bu işte ona yardım etmeleri için her uyezdde mühendislerin ve fizik öğretmenlerinin bir çevresi ya da kümesi örgütlenmelidir). Ve salt kendisinin bu kitabı okumasını, anlamasını ve özümlemesini sağlamakla yetinmemeli, onun içindekileri açık ve anlaşılır bir biçimde öğrencilerine ve genel olarak genç köylülere aktarabilmesini sağlamalıyız.

Bunu yapmak az bir çaba gerektirmeyecek. Bizler yoksul ve eğitimsiziz. Ama halkımız öğrenmesi gerektiğini kavradığı sürece ve öğrenmeye istekli olduğu sürece; işçiler ve köylüler, şimdi, toprak sahiplerine ve kapitalistlere «iyilik yapmak» ve kârlar üretmek için değil, kendi **öz hayat** koşullarını iyileştirmek için öğrenmeleri gerektiğini açıkça anladıkları sürece bunun önemi yok.

Bu bilgi ve istek var. Ve öyleyse biz kesinlikle öğrenmeye başlayacağız. Ve mutlaka birşeyler öğreneceğiz.

18 Mart 1922 N. Lenin

Pravda, Sayı. 64
21 Mart 1922

Toplu Eserler,
C. 33, S. 245 - 46

RUSYA GENÇ KOMÜNİST BİRLİĞİNİN BEŞİNCİ KURULTAYINA (109)

Sevgili Arkadaşlar,

Sizleri şahsen selamlayamadığım için çok üzgünüm. Beşinci Kurultayınıza çalışmasında her başarıyı dilerim. Ben, gençliğin, dünya devriminin bir sonraki aşaması yaklaştığında görevleriyle tümüyle başa çıkabilecek ölçüde iyi bir ilerleme göstereceğine inanıyorum.

İçten komünist selamlar.

11 Ekim 1922 V. Ulyanov (Lenin)

Pravda, Sayı. 230
12 Ekim 1922

Toplu Eserler,
C. 33, S, 374

V. N. MAKSİMOVSKİ'YE MEKTUP
27 Ekim 1922

Maksimovski Yoldaş,

Merkez Kurulu'nun dünkü kararını muhtemelen biliyorsunuz (110). Bu açıdan, Halk Eğitim komiserliğinin hesaplarının diğer bölümlerini, onları bir bütün olarak düzenleştirmek, muhtemel eksikleri telafi etmek vb. amacıyla yeniden ele almak da tabii gerekli olacak.

Komiserliğin yönetimsel ve mali faaliyetlerinden siz sorumlu olduğunuza göre, sizin, Komiserliğin hesaplarını düzeltmeye girişmenizi ve okullar için ve okuma yazma bilmezliğin ortadan kaldırılması için tahsisatları artırmak amacıyla gereksiz olan herşeyi (Halk Komiserleri Kuruluna bağlı Bilginlerin Hayat Koşullarını Düzeltme Merkez Kurulunun, yüksek okulların, birçok yüksek kademenin vb. tahsisatlarının bir bölümü) kesip atmaya çalışmanızı rica ediyorum. Bana telefon edin ya da bu konuda birkaç satır yollayın.

Selamlar,

Lenin

İlkin 1959'da **Lenin Çeşitli Yazılar XXXVI'da** yayımlandı.

Toplu Eserler, Beşinci Rusça basım, C. 54, S. 302

EĞİTİM İŞÇİLERİ KURULTAYINA (111)

Selamlarınız için teşekkürler, yoldaşlar. Önümüzdeki büyük ve sorumlu görev olan yetişen kuşağı yeni toplumumuzu inşa etme çalışması için eğitme uğraşınızda sizlere başarılar dilerim.

Lenin

26 Kasım 1922'de yazıldı.
Rabotnik Prosvescheniya
Sayı. 10'da yayımlandı.
Aralık 1922

Toplu Eserler,
C. 33, S. 445

GENÇ KOMÜNİST ENTERNASYONALİNİN ÜÇÜNCÜ KURULTAYINA, MOSKOVA (112)

4 Aralık 1922

Sevgili Yoldaşlar,

Sizleri şahsen selamlayamadığıma üzgünüm. Çalışmanızda başarı için en iyi dileklerimi yolluyorum. Yüce ünvanınıza rağmen ana noktayı, yani gençliğin öğretim ve eğitimini pratik bir biçimde ilerletmek gerektiğini unutmayacağınızı umarım.

En iyi komünist selamlar,

V. Ulyanov (Lenin)

Pravda, Sayı. 275
5 Aralık 1922

Toplu Eserler,
c. 33, s. 446

R.K.P. (B) M.K. SİYASAL KURULUNUN DEVLET MALZEME KURULUNUN RAPORUNA İLİŞKİN KARARI ÜZERİNE (113)

Okulların (hem öğretmenlerin hem öğrencilerin) tahıl ihtiyacı bütünüyle karşılanmalı ve Kamenev, Tsyurupa ve Yakovleva yoldaşlara, daire çalışanları için asgari, özellikle belirlenmiş bir miktar da içinde olmak üzere bu amaç için ayrılacak tahıl miktarını hesaplamaları yönerilmelidir.

Okulların tahsisatı bir milyon altın ruble artırılmalıdır.

Lenin

6 ya da 7 Aralık 1922'de yazıldı.
İlkin 1959'da **Lenin, Çeşitli Yazılar XXXVI'da** yayımlandı.

Toplu Eserler, Beşinci Rusça basım, C. 45, S. 326

BİR ANI DEFTERİNDEN SAYFALAR

Rusya nüfusu arasındaki okuryazarlık oranını inceleyen 1920 sayımına dayalı raporun geçenlerde yayınlanışı (**Rusyada Okuryazarlık**, Merkez Sayılama Kurulu, Halk Eğitimi Bölümü yayını, Moskova 1922) çok önemli bir olaydır.

Aşağıda bu rapordan Rusya nüfusu arasında 1897 ve 1920'deki okuryazarlık durumu üzerine bir tablo alıyorum.

	Her bin erkekte **okur** yazarlar		her bin kadında okur yazarlar		her bin kişide okur yazarlar	
	1879	1920	1897	1920	1897	1920
1. Av. Rusyası	326	422	136	255	229	330
2. Kuzey Kafkasya	241	357	56	215	150	281
3. Sibirya (Batı)	170	307	46	134	108	218
Genel ortalama	318	409	131	244	223	319

Proleter kültürü ve onun burjuva kültürüne olan bağıntısı üzerine söylevler verdiğimiz bir sırada olgular ve rakamlar bizim burjuva kültürüne ilişkin olarak bile çok kötü bir durumda bulunduğumuzu gösteriyor. Beklenebileceği gibi, biz evrensel okuryazarlığa ulaşmaktan hâlâ çok uzağız ve çarlık zamanlarıyla (1897) karşılaştırıldığında bile ilerlememiz pek çok yavaş olmuştur. Bu, «proleter kültürü»nün göksel yüksekliklerinde uçmakta olanlara yönelmiş sert bir uyarı ve azarlama anlamına gelmelidir. Bu, sıradan bir uygar Batı Avrupa ülkesinin düzeyine erişmek için hâlâ ne kadar büyük bir kürek-işi yapmak zorunda olduğumuzu gösteriyor. Bugün, proleter kazançlarımız temeli üzerinde, gerçek bir kültür düzeyi elde etmek için ne kadar büyük bir çalışma yapmamız gerektiğini de gösteriyor.

Biz kendimizi bu reddedilmez ama fazla kuramsal önermeyle sınırlamamalıyız. Üç aylık bütçemizi bir sonraki defa gözden geçirirken, bu sorunu pratik bir biçimde de ele almalıyız. İlk olarak, tabii ki Halk Eğitim Komiserliğinin dışındaki hükümet bölümlerinin harcamalarını azaltmak zorunda kalacağız. Böylece ortaya çıkan toplamlar onun ihtiyaçlarına ayrılmalıdır. Göreceli olarak iyi donanmış olduğumuz şimdiki gibi bir yılda okul öğretmenlerinin ekmek tayınını arttırmakta cimri olmamalıyız.

Genel olarak, şimdi halk eğitiminde yapılan işin çok dar olduğu söylenemez. Eski öğretmenleri alışkanlıklarından kurtarmak, onları yeni sorunlara çekmek, yeni eğitim yöntemlerine ilgilerini uyandırmak ve din gibi sorunlarda bir hayli şey yapılıyor.

Ama biz temel şeyi yapmıyoruz. Proleter olsun hatta burjuva olsun herhangi bir kültür istiyorsak, bu amaçla, okul öğretmenlerini **kesinlikle gerekli** olan düzeye çıkarmak için hiçbir şey yapmıyoruz, ya da yetersiz birşey yapıyoruz. Kendimizi hâlâ yarı-Asyalı cehaletten kurtaramadık. Zorlu çabalar olmadan da kurtaramayacağız. Bunu akılda tutmalıyız. Gerçi bu

cehaletten kurtulmak için her imkâna sahibiz. Çünkü halk kitleleri hiç bir yerde gerçek kültüre ülkemizde olduğu kadar ilgi göstermezler; kültür sorunları ülkemizde olduğu kadar hiçbir yerde böylesine tam ve tutarlıca ele alınmaz; başka hiçbir ülkede devlet iktidarı bütün olarak, kültürünün demiyeceğim ama, okuryazarlığının eksikliklerinin tümüyle farkında olan işçi sınıfının ellerinde değildir; ülkemizde olduğu kadar hiçbir yerde işçi sınıfı, bu açıdan konumunu düzeltmek için böylesi fedakârlıkları yapmaya hazır değildir ve hiçbir yerde böylesi fedakârlık yapmıyor.

İlk tedbir olarak devlet bütçemizi, ilk halk eğitiminin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ayarlamak doğrultusunda hâlâ çok az, pek az şey yapılıyor. Ülkemizde devletin ilk işi yayınevleri değildir. İlk iş, geleceğin Rusyasında kitap yayınının daha geniş bir siyasal alana sahip olması için, okuyabilen insanların çoğalmasıdır. Halk Eğitim Komiserliğine bağlı devlet yayın kurumlarında bile, bu kavrama karşıt biçimde, sık sık, utanç verici şişkinlikte adam sayısı görüyoruz. Eski (ve kötü) alışkanlık sayesinde, biz hâlâ, kitap yayınlama sorunu gibi teknik sorunlara, halk arasında okuryazarlık gibi bir genel siyasal sorundan çok daha fazla zaman ve çaba ayırıyoruz.

Meslek Eğitimi Merkez Kurulunu ele alırsak, orada da, gereksiz ve bölüm çıkarları tarafından şişirilen pek çok şey, yaygın halk eğitiminin ihtiyaçlarına uymayan çok şey bulacağımızdan eminiz. Meslek Eğitimi Merkez Kurulunda gördüğümüz herşey, hepsinden önce, genç fabrika işçilerimizin eğitimini düzeltmeyi ve bu işe pratik bir yön vermeyi amaçlayan mantıki istekle haklı gösterilemez. Meslek Eğitimi Merkez Kurulunun adamlarını dikkatle incelersek, şişirilmiş ve bu açıdan uyduruk olan ve kaldırılması gereken çok şey buluruz. Bir proleter köylü devletinde, halk arasında okuryazarlığı ilerletmek amacıyla kısıntı yapabilecek ve yapılması gereken hâlâ çok

şey vardır. Bu, yarı-aristokrat türden oyuncaklar olan kurumları ya da hâlâ onsuz yapabileceğimiz, onsuz yapacağımız ve uzun bir zaman (sayılamaların gösterdiği okur yazarlık durumuna bakarak) onsuz yapmak zorunda kalacağımız kurumları kapatarak sağlanabilir.

Okul öğretmenimiz, burjuva toplumunda asla elde etmediği ve edemiyeceği bir düzeye çıkarılmalıdır. Bu bir belittir ve kanıt gerektirmez. Öğretmeni daha yüksek bir kültür düzeyine yükseltmek, gerçekten yüce olan ödevi doğrultusunda onu tümüyle eğitmek ve -temel olarak, temel olarak ve temel olarak- konumunu maddeten iyileştirmek için, durmadan, yöntemlice ve sebatla çalışarak bu durumu sağlamaya çalışmalıyız.

Okul öğretmenleri aracılığıyla, köylülüğü burjuvaziyle ittifak durumundan proletaryayla ittifak durumuna çevirmeliyiz. Bu amaçla, ayrımsız tüm kapitalist ülkelerde hâlâ burjuva sisteminin dayanağı olan okul öğretmenlerini Sovyet sisteminin dayanağına dönüştürmek için örgütleme çabalarımızı sistemlice arttırmalıyız.

Köylere yapılacak düzenli ziyaretlerin bu yönden taşıdığı özel önemi kısaca vurgulamak istiyoruz. Böylesi ziyaretler şimdiden uygulanıyor ve bu düzenli olarak ilerletilmelidir. Köyleri ziyaret etmek türünden tedbirler için —hemen hemen tümüyle geçmiş tarihsel çağın bir ürünü olan devlet aygıtı üzerinde çok sık olarak israf ettiğimiz— parayı sakınmamalıyız.

Aralık 1922'de Sovyetler Kurultayında yapacağım konuşma için, şehir işçilerinin, köylüler üzerinde üstlendikleri himayeye ilişkin veriler toplamıştım. Bu verilerin bir bölümünü bana Hodorovski Yoldaş sağladı. Bu sorunu ele alamadım ve Kurultay aracılığıyla ona yaygınlık kazandıramadım. Yoldaşlarla tartışmak amacıyla sorunu şimdi sunuyorum.

Burada devrimimizin bütünü için belirleyici ö-

nemi olan temel bir siyasal sorun —şehir ve kır arasındaki ilişkiler— var. Burjuva devleti, tüm çabalarını yöntemli biçimde şehir işçilerini uyuşturma amacında yoğunlaştırıyordu. O, devletin, çarcı partilerin ve burjuva partilerin kesesinden yayınlanan tüm yayınları bu amaç için uyarlıyordu. Biz siyasal iktidarımızı, şehir işçilerini, kır proletaryası arasında komünist düşünceleri yaymanın etkili bir aracı yapmak için kullanabiliriz ve kullanmalıyız.

«Komünist» dedim ama bir yanlış anlamaya yol açmak ya da çok sözselce alınmak korkusuyla bir açıklama yapmakta acele ediyorum. Bu, hiçbir durumda, kırlarda derhal arı ve tam komünist düşünceler yaymak anlamında anlaşılmamalıdır. Kırlarımız komünizm için maddi temelden yoksun olduğu sürece böyle yapmak komünizm için zararlı, daha doğrusu ölümcül olacaktır.

Bu bir olgudur. Biz, kırsal bölgelerde, işe, komünizmi yerleştirme hedefini tasarlamadan, şehir ve kır arasında bağlar kurarak başlamalıyız. Bu şimdiki anda elde edilemiyecek bir hedeftir. Mevsimsizdir ve şu anda böylesi bir hedef seçmek, davaya yararlı olmak yerine zararlı olur.

Ama şehir işçileriyle kırların çalışan halkı arasında bağlar kurmak, aralarında kolayca yaratılabilecek bir yoldaşlık kurmak bizim ödevimizdir. Bu, iktidardaki işçi sınıfının temel görevlerinden birisidir. Bunu başarmak için biz, köylere, kültürel gelişmelerini sağlamak için düzenlice yardım etmeyi üstlenecek bir dizi fabrika işçileri kuruluşu (Parti, sendika ve özel) oluşturmalıyız.

Her işçi sınıfı kümesi, «bitiştirildiği» köy kümesinin kültürel ihtiyaçlarına hizmet için düzenli olarak her imkandan, her vesileden yararlanacaktır. Aynı biçimde, tüm şehir kümelerini, tüm köy kümelerine «bitiştirmek» mümkün müdür? Yoksa başka bağlantı biçimleri bulmak mı mümkün olacaktır? Ben yoldaş-

ların dikkatini buna çekmek, (Hodorovski Yoldaş'ın bana anlattığı) Batı Sibirya'nın eldeki tecrübesine işaret etmek ve bu dev, tarihsel kültürel görevi tüm heybetiyle sunmak için yalnızca soruyu ortaya koymakla yetiniyorum.

Biz, resmi bütçemizin dışında ya da resmi kanalların dışında kırsal bölgeler için hemen hiç bir şey yapmıyoruz. Bizim ülkemizde şehir ve köy arasındaki kültür ilişkilerinin tabiatının otomatikman ve kaçınılmaz olarak değiştiği doğrudur. Kapitalizm altında, şehir, kırlara siyasal, iktisadi, ahlâki, bedenî vb. yozlaşma getiriyordu. Bizim durumumuzda, şehirler, kırlara otomatik olarak bunun tam zıttını götürmeye başlıyor. Ama, tekrarlıyorum, bu sürecin tümü otomatik olarak, kendiliğinden yürüyor. Bu, bilinçli, yöntemli ve sistemli biçimde yapılarak düzeltilebilir (ve sonra yüz kat artırılabilir).

Biz ancak sorunu inceledikten sonra, sorunu ele almak, tartışmak ve işleri yapmak için her tür işçi örgütlerini kurduktan sonra —onların bürokratlaşmasını önlemek için herşeyi yaparak— ilerlemeye başlayacağız. (Ve o zaman kesinlikle yüz kat daha hızlı ilerleyeceğiz.)

2 Ocak 1923

Pravda, Sayı. 2
4 Ocak 1923
İmza : **N. Lenin**

Toplu Eserler,
C. 33, S. 462-66

AÇIKLAMALAR

1. **Kutsal Meclis** — Rus ortodoks kilisesinin en yüksek yönetici kurulu. Kutsal Meclis dinsel eğitim kurumlarını, okullardaki din eğitimini vb. de yönetirdi. Başında sivil bir Genel-Temsilci bulunurdu.

2. **Pazar Okulları** — Devrim-öncesi Rusya'da büyükler için Pazar günleri çalışan ve okuma-yazma bilmeyen ve yarı okur yazar halkı eğitmeyi amaçlayan okullar. Onların örgütleyicileri ve öğretmenleri, bu işi ücretsiz yapan ilerici aydınlar arasından gelirdi. Devrimci Sosyal-Demokratlar bu okulları işçilerin siyasal eğitimi için kullandılar.

3. Lenin 1860'larda Rusya'daki devrimci demokratik hareketin temsilcilerinden söz ediyor.

4. Lenin bu konuşma taslağını, Duma'daki bir Bolşevik temsilci için hazırladı. Konuşma 4 (17) Haziran 1913'de, A.Y. Badayev tarafından, Bütçe Kurulunun, Eğitim Bakanlığının 1913 yılı hesapları üzerine sunduğu raporun tartışılması sırasında yapıldı. Lenin'in taslağının büyük bir bölümü Badayev tarafından hemen hemen kelime kelime okundu ama o, konuşmayı bitiremedi. «Bu hükümet halk tarafından sürülmeye layık değil midir?» cümlesini okuduğunda konuşma hakkı elinden alındı.

5. Bu 1905-07'nin 1. Rus Devriminden sonraki döneme işaret ediyor.

6. **Devlet Duması** — 1905'in devrimci olaylarının baskısı altında çarın toplamak zorunda kaldığı bir temsilci meclis. Resmen o bir yasama kurumuydu ama, gerçekte hiçbir gerçek iktidarı yoktu. Duma seçimleri dolaylı ve eşitsizdi ve genel değildi. Çalışan sınıfların ve Rus olmayan milliyetlerin seçme hakları çok kısıtlanmıştı ve işçi ve köylülerin çoğunluğunun hiçbir hakkı yoktu.

11 (24) Aralık 1905'in seçim yasasına göre, bir toprak sahibinin oyu şehir burjuvazisinin üç oyuna, köylülerin onbeş oyuna ve işçilerin kırkbeş oyuna eşitti. 1. Duma (Nisan Temmuz 1906) ve 2. Duma (Şubat-Haziran 1907) çarcı hükümet tarafından dağıtıldı. 3 Haziran 1907 hükümet darbesinden sonra, hükümet, işçilerin, köylülerin ve şehir küçük-burjuvazisinin seçme haklarını daha da kısıtlayan ve üçüncü

(1907-12) ve Dördüncü (1912-17) Duma'da, toprak sahiplerinin ve büyük kapitalistlerin gerici ittifakının kesin hakimiyetini güvenceleyen yeni bir seçim yasası kabul etti.

7. **Devlet Kurulu** — Çarcı Rusyanın yüksek devlet örgenlerinden biri. 1810'da kurulmuştu ve kendisine yasama ve tavsiye gücü yetkisi verilmişti. Üyeleri çar tarafından atanır ve onaylanırdı. Bu gerici devlet örgeni Dumanın kabul ettiği ılımlı yasaları bile geri çevirirdi.

8. **Ulusalcılar** — Programında yarı-kölelik geleneklerini ve Rus-olmayanların ezilmesini savunan feodal toprak sahiplerinin partisinin üyeleriydiler.

Ekimciler — Çarın 17 Ekim 1905 bildirisini ilan etmesinden sonra kurulan 17 Ekim Birliğinin üyeleri. O, büyük burjuvazinin ve kapitalist tarımla uğraşan toprak sahiplerinin çıkarlarını savunan gerici bir partiydi. Ekimciler, çarcı hükümetin iç ve dış siyasetini tamamıyla desteklediler.

9. **Kara-Yüzler** — Çarcı polis tarafından, devrimci hareketle savaşmak için beslenen kıralcı çeteler. Kara Yüzler devrimcileri öldürdüler, ilerici aydınları rahatsız ettiler ve Yahudi-düşmanı kıyımlar örgütlediler.

10. Lenin 1881'de Polis örgütünde bir siyasal gözetim ve devrimci hareketle savaşma aygıtı olarak kurulan **Ohranka**'nın (Kamu Güvenliğini ve Düzenini Koruma Dairesi) ajanlarından sözediyor.

11. 3 (16)) Haziran 1907'de, çar İkinci Dumayı dağıtan ve seçim yasasında değişiklikler getiren bir bildiri yayınladı. Yeni yasa, toprak sahiplerinin ve ticaret ve sanayi burjuvazisinin daha büyük bir temsilini sağlıyor ve köylülerin ve işçilerin kıt temsilini şiddetle azaltıyordu. 3 Haziran darbesi gericiliğin saldırısını başlattı.

12. **Gubernia** — Çarcı Rusya'da uyezd ve volostlara bölünen bir yönetim ve toprak birimi.

Zemstvolar — 1864'de Rusya'nın merkez gubernialarında kurulan soyluların hakimiyetindeki yerel öz-hükümet kurumları. Onların yetkileri sade iktisadi işlere (hastane ve yol yapımı, sayılama, sigorta vb.) kısıtlanmıştı. Onların faaliyetleri, hükümetin hoşuna gitmeyen tüm kararları geri çeviren valiler ve İçişleri Bakanlığınca denetlenirdi.

13. **Prosveshcheniye** (Eğitim) — Bolşevikler tarafından St. Petersburg'ta Aralık 1911'den Haziran 1914'e kadar yayınlanan aylık yasal kuramsal dergi. Lenin onu önce Paris'ten sonra Krakov ve Poronin'den yönetti, makaleleri hazırladı ve yayımcılarla yazıştı. Lenin'in birkaç makalesi dergide yayımlandı. Şubat 1913 tarihli 2'ci sayıda Demyan Bedni'nin masalı **Bir Mum** yayımlandı. Bunun üzerine dergi topla-

tıldı ve yöneticisi tutuklandı.

1. Dünya Savaşının arifesinde dergi çarcı hükümet tarafından kapatıldı. 1917 sonbaharında tekrar yayınlandı ama yalnız bir (çifte) sayı çıktı.

14. St. Petersburg'ta 29 Mayıs (11 Haziran) ve 5 (18) Haziran 1913 arasında toplanan 12. Pirogov tabipler Kurultayı. 1500 dolayında temsilci katıldı.

15. **Yeni-Malthusçuluk** — Kapitalizmi savunan ve onun tüm toplumsal kötülüklerini doğal nedenlere bağlayan, böylece kitleleri kapitalist sisteme karşı mücadeleden saptıran ingiliz burjuva iktisatçısı ve papazı R. Malthus'un (1766-1834) bir tür gerici, insan-düşmanı öğretisi. Malthus, kitlelerin sefaletinin nedeninin, kapitalizm ve sömürü değil, yaşama araçlarının üretimini aşan nüfus artışı olduğunu iddia etti. Malthus'a göre, yalnızca nüfus artışını durdurarak, evlenmekten kaçınarak ve doğum denetimi uygulayarak tüm toplumsal kötülükleri ortadan kaldırmak mümkündü.

Rusya'da Malthusçuluk'un düşünceleri, köylülerin sefalet ve yıkımını fazla nüfusa atfeden P. Struve, M. Tugan Baranovski, S. Bulgakov ve diğerleri tarafından yayılıyordu.

Savaşları ve salgınları nüfusu azaltmanın bir aracı olarak haklı gösteren Malthusçuluk emperyalizmin çağdaş ideologlarının, gerici sömürgecilik ve savaş siyasetini haklı göstermeye hizmet eden bir geçer akçesidir.

16. **Russkoye Slovo** (Rus sözü) — Moskova'da 1895 ve 1917 arasında yayınlanan bir burjuva gazetesi.

17. **Leipziger Volkszeitung** (Leipzig Halk Gazetesi) — 1894'ten 1933'e kadar yayınlanan bir Alman Sosyal-Demokrat günlük gazete.

18. **Büyük Ruslar** — Çarlık Rusyasında, küçümsenerek Küçük Ruslar denilen Ukraynalılara karşılık Ruslara verilen resmi ad.

19. Çarcı hükümet tarafından 1887'de getirilen, orta ve yüksek okullardaki Yahudilerin sayısını kısıtlamak için özellikle düzenlenmiş kayıt kotası. Pratikte, eğitimden yoksun bırakılan Yahudi çalışan kitleleri bu kısıtlamadan çok acı çektiler.

20. **Bundçular** — Bund'un yada Litvanya, Polonya ve Rusya Genel Yahudi işçileri Birliğinin üyeleri. Bund 1897'de kurulmuştu ve temel olarak, Rusya'nın Batı bölgelerindeki Yahudi zanaatkârların yarı-proleter unsurlarını birleştiriyordu. Bund, Rusya'daki işçi sınıfı hareketi içinde ulusalcılık ve ayrılıkçılığın aracıydı. Bolşeviklerin programının, ulusların kendi kaderlerini belirleme hakkı isteğine karşılık, o kültürel ulusal özerklik isteğini öne sürdü.

21. Bu basımın sayfa 26'daki dip açıklamasına bak.

22. **Paris Komünü** — Paris'te proleter devrimiyle kurulan bir devrimci işçi hükümeti. Dünyanın ilk proleter diktatörlüğü hükümeti. 18 Mart'tan 28 Mayıs 1871'e kadar 72 gün iktidarda kaldı.

23. Lenin 29 Temmuz (10 Ağustos) 1899'da kabul edilen yasadan, İsyan nedeniyle Adı geçen Kuruluşlardan Çıkarılan Yüksek Eğitim Kuruluşları Öğrencilerinin Askeri Hizmeti üzerine Geçici Yasa'dan söz ediyor.

Hizmet dönemi bir yıldan üç yıla kadar sürüyordu.

Rusya'daki tüm yüksek eğitim kuruluşlarının öğrencileri yasanın iptalini istediler.

24. Bu sözler Griboyedov'un oyunu **Akıl Felaket Getirir**'deki bir şahıs olan Albay Skolozub'a aittir.

25. Lenin, feodal Rusya ordusundaki dayak cezasından söz ediyor. Kurban, elleri bir tüfeğe bağlı olarak, kendisine sopalarla ya da yeşil çubuklarla (Almanca'da **spitzruten**) vuran asker sıraları arasından geçerek «sıra dayağı yerdi.» Bu ceza özellikle I. Nikola döneminde (1825-55) çok kullanıldı.

26. Roma'ya karşı savaşını ölünceye kadar sürdürmeye yemin eden Kartaca generali Anibal'in sözüne kinaye.

27. 6 (18) Aralık 1876'daki gösteri, çarcı hükümetin keyfiliğine karşı, işçiler ve öğrenciler tarafından örgütlenmişti. Gösteriye katılan G.V. Plehanov ateşli bir devrimci konuşma yaptı. Gösteri dağıtıldı ve katılanların birçoğu tutuklandı ve sürgün ve hapis cezalarına çarptırıldı.

28. «Toprak ve Özgürlük» şiarı, 1876'da Rus Devrimci Narodniklerinin kurduğu aynı adlı yasa dışı örgüt tarafından ortaya atıldı.

Örgütün üyeleri köylüleri ana devrimci güç sayıyorlardı ve onların çarlığa karşı ayaklanmasını örgütlemeye çalıştılar. Onlar Tambov, Voronoj ve Rusya'nın öbür gubernialarında devrimci propaganda yürüttüler. Onların bazı işçi çevreleriyle temasları vardı ama işçi sınıfının bir önder rolü oynayabileceğini reddettikleri için, işçi sınıfı hareketine önderlik etmediler ve edemezlerdi. Onlar siyasal mücadelenin önemini de değerlendiremediler.

1879'da köylüler arasında sosyalist ajitasyonun başarısızlığı ve hükümetin artan misillemelerinin bir sonucu olarak, üyelerinin bir kümesi, çarlığa karşı mücadelede ana silah olarak terörcülükten yana çıktılar. Aynı yıl, Voromej'de yapılan kurultayında örgüt Narodnaya Volya (Halkın iradesi) ve Çyorn Peredel (Genel Yeniden-dağıtım) olarak bölündü.

29. 22 Aralık 1901'de (4 Ocak 1902) Eğitim Bakanı Vannovski ta-

rafından onaylanan Eğitim Bakanlığına bağlı Yüksek Eğitim Kuruluşlarındaki Öğrenci Örgütlerine ilişkin Geçici Yasa'nın sözü ediliyor. Öğrenciler, kendilerini sürekli idarî denetim altına koyan bu yasaya karşı çıktılar ve ona uymayı reddettiler. Yasa, onlara öğrenciler üzerinde gözetim görevini yüklediği için liberal profesörler arasında bile hoşnutsuzluk uyandırdı.

30. Kazaklar Rusya'da belli imtiyazlara sahip özel alaylar oluşturuyordu ve devrimci harekete karşı mücadelede kullanılıyorlardı.

31. St. Petersburg'daki Obuhov Fabrikası işçilerinin 7 Mayıs 1901'de polise ve askerlere karşı kahramanca dövüşünden söz ediliyor. Bu, 1 Mayıs törenine katılan 26 kişinin işten atılmasına karşı bir karşı-çıkış greviyle başladı. Grevciler sekiz saatlik bir iş günü, 1 Mayıs günleri tatil, işten atılan işçilerin geri alınmasını, daha yüksek ücret vb. istediler. İşçileri dağıtmak için gönderilmiş polis ve askerler taşa tutuldular. İşçilerin direnişi ancak takviyeler geldikten sonra kırıldı. Birçok işçi öldürüldü ve yaralandı. 800 işçi tutuklandı ve 29'u hapis cezasına çarptırıldı. Bu katliama karşılık olarak St. Petersburg'da birtakım fabrikalarda karşı-çıkış grevleri yapıldı.

Obuhov savunması Rusya'da işçi sınıfı hareketi tarihinde önemli bir kilometre taşıydı.

32. **Nikola Obmanov** — Amfiteatrov'un 13 (26) Ocak 1902'de **Rossiya** gazetesinde yayınlanan **Obmanovlar** denemesinde bir şahıs. Makale, son Romanovlar - I. Nikola, II. Aleksander, III. Aleksander ve karısı Mari Fyodorovna ve tahttaki çar II. Nikola üzerine örtülü bir yergiydi. Makale, gazetenin kapatılmasına ve yazarın Sibirya'da Minusinsk'e sürülmesine yolaçtı. Makalenin yasa dışı basımları ve elyazmaları Rusya'da yaygınca dolaştırıldı.

33. Lenin, Lev Tolstoy'un «Açlık Üzerine» makalesinden alıntı yapıyor.

34. Bu parça, Güney Rusya Ortaokul öğrencileri Kümesinin yayımladığı «Ortaokul öğrencilerine» bildirgesine eklenen bir yayımcı sonsözüdür. Sonsöz, bildirgenin, **Iskra** yazı kuruluna gönderilen bir nüshası üzerine Lenin tarafından yazıldı. Sonsözün yanında Lenin, başlığa şu giriş sözlerini de yazdı: «Geçenlerde Güney'de yayımlanan aşağıdaki bildirgeyi sunuyoruz». Bu biçimde bildirge 1 Aralık 1902 tarihli **Iskra** sayı 29'da yayımlandı.

Güney Rusya Ortaokul öğrencileri Kümesi Mayıs 1902'de Don-Rostov'da kuruldu. Ağustos 1902'de küme, yukarıdaki bildirgeyi kabul eden ilk kurultayını yaptı. Bildirge, kümenin görevlerini, öğrenciler arasında devrimci ve kültürel çalışma yapma ve yasa dışı yayınlar

dağıtma olarak tanımladı. Kümenin Merkez Kurulu tüm öğrencilere, okulu bıraktıklarında «Rus Sosyal-Demokrasisinin gururla dalgalanan kızıl bayrakları»nın ardında toplanabilmeleri için, kümenin girişimlerini destekleme çağrısında bulundu. Küme, R.S.D.İ.P.'nin Don Kurulu tarafından yöneltiliyordu. Küme **Iskra** ve **Zarya** gazeteleri ve Marks, Engels, Plehanov ve diğerlerinin eserleri dahil, Sosyal-Demokrat yayınları alıyor ve dağıtıyordu. Ekim 1902 ve Haziran 1903 arasındaki dönemde Merkez Kurulu, dörtbin nüsha dolaylarında kitapçıklar yayımladı ve dağıttı. Küme, Güney Rusya'nın on bir şehrinde öğrencilerle sürekli bağlar sürdürdü. 1904'te Merkez Kurulu kümeyi feshetti ve tüm kollarının R.S.D.İ.P.'ne katıldığını ilan etti.

35. R.S.D.İ.P.. İkinci Kurultayını toplamak için 2 ve 3 (15 ve 16) Kasım 1902'de Pskov'da bir toplantıda kurulan Örgütleme Kurulu.

36. R.S.D.İ.P. İkinci Kurultayı 17 Temmuz'dan 10 Ağustos 1903'e kadar önce Brüksel'de ve sonra Londra'da toplandı.

37. **Narodçuluk** — 1860'lar ve 1870'lerde Rus devrimci hareketi içinde bir küçük-burjuva akımı. Narodnikler istibdatı ortadan kaldırmayı ve toprak mülklerini köylülere devretmeyi amaçlıyorlardı. Onlar Rusya'da kapitalist gelişmenin kaçınılmazlığını reddettiler ve bu nedenle proletaryayı değil, köylülüğü ana devrimci güç saydılar. Onlar köy komününde sosyalizmin bir tohumunu gördüler. Onlar çarlığa karşı mücadeleye destek toplamak için köylere, «halk»a gittiler ama hiçbir karşılık görmediler.

1880'ler ve 1890'larda Narodnikler çarlıkla uzlaşma siyaseti izlediler, zengin köylülerin çıkarlarını savundular ve şiddetle Marksçılığa karşı çıktılar.

38. **Osvobozhdeniye** (Kurtuluş) — P.S. Struve'nin yönetimi altında 18 Haziran (1 Temmuz) 1902'den 5 (18) Ekim 1905'e kadar yurt dışında yayımlanan onbeş günlük gazete. O Rus liberal burjuvazisini savundu ve tutarlı olarak ılımlı kıralcı liberalizm düşüncelerini yaydı. 1903'de gazetenin etrafında **Osvobozhdeniye** Birliği kuruldu ve Ocak 1904'te son biçimini aldı. Birlik, Rus burjuvazisinin ana partisi Anayasal-Demokrat Partinin çekirdeğini oluşturduğu Ekim 1905'e kadar varoldu.

39. **Sosyalist-Devrimciler** — Rusya'da 1901'in sonu ve 1902'nin başında çeşitli Narodnik küme ve çevrelerinin birleşmesi sonucunda kurulan bir küçük burjuva partisi. Sosyalist-Devrimciler, proletarya ve küçük mülk sahipleri arasındaki sınıf farklılıklarını değerlendiremediler, köylülük arasındaki sınıf farklılaşmasını ve çelişkileri es geçtiler ve devrimde proletaryanın önder rolünü reddettiler.

Bolşevik Partisi, Sosyalist-Devrimcilerin sosyalistler olarak görünme çabalarını ortaya serdi, köylüleri onların etkisi altından almak için tutarlı olarak dövüştü ve onların bireysel terör taktiklerinin işçi sınıfı hareketine verdiği zararı açığa çıkardı. Ama aynı zamanda Bolşevikler çarlığa karşı ortak mücadele için belli koşullar altında onlarla geçici anlaşmalar yaptılar.

Rusya'da 1917 Şubat burjuva demokratik devriminden sonra Sosyalist-Devrimciler, Menşevikler ve Kadetlerle birlikte, burjuva Geçici Hükümetin ana dayanağıydılar ve onların önderleri Kerenski, Avksentyev ve Çernov onun üyesiydiler. Sosyalist-Devrimci Parti, köylülerin toprak mülklerinin ortadan kaldırılması isteğini desteklemedi ve onların korunmasını savundu. Geçici Hükümetin Sosyalist-Devrimci bakanları toprak mülklerini ele geçiren köylülere karşı cezalandırma mangaları gönderdiler.

Kasım 1907'nin sonunda, partinin sol kanadı bağımsız bir parti oluşturdu. Köylü kitleleri üzerine etkilerini sürdürmek amacıyla Sol Sosyalist-Devrimler Sovyet iktidarını resmen tanıdılar ve Bolşeviklerle bir anlaşmaya girdiler. Ama kısa bir süre sonra onlar Sovyet iktidarına açıkça karşı geldiler.

40. **İktisatçılık** — Yüzyılın dönümünde Rus Sosyal-Demokrat hareketi içinde bir opportünist akım, uluslararası opportünizmin bir türü. Siyasal mücadelenin liberal burjuvazinin bir işi olduğunu savunaark ve işçi partisinin önder rolünü reddederek, iktisatçılar işçi sınıfının görevlerini daha yüksek ücretler, daha iyi iş koşulları vb. için iktisadi mücadeleyle sınırlanmış olarak gördüler. İktisatçılar işçi sınıfı hareketinin kendiliğindenliğini bir tapıncak haline getirdiler, devrimci kuramın önemini küçümsediler, işçi sınıfı hareketine sosyalist ideolojiyi getirmek için Marksçı partinin gereğini reddettiler ve böylece opportünist burjuva ideolojisi için yolu açtılar. İktisatçılar Sosyal-Demokrat harekette birliksizliği ve ilkelliği savundular ve işçi sınıfının merkezi bir partisinin yaratılmasına karşı çıktılar.

41. Lenin bu makaleyi **öğrenci** gazetesinin yazı kurulunun isteği üzerine yazdı. Makale Eylül 1903'de gazetenin 2-3'cü sayısında «özgür Forum» sütununda yayımlandı. Makalenin «Birinci Mektup» diye bir altbaşlığı var. Ama anlaşılan Lenin başka mektuplar yazamadı.

Makale, **Öğrenci** gazetesinden bir yeniden-basım olarak ve teksir halinde (sonsöz olmaksızın) «Öğrencilere. Devrimci Gençliğin Görevleri (Sosyal-Demokrasi ve Aydınlar)» başlığı altında yayımlandı. Moskova Üniversitesi öğrencileri makalenin bir taşbaskısı yayımını çıkardılar. Kitapçık Rusya'da yaygın olarak dağıtıldı. Polis Dairesinin

1904-05'in eksik verilerine göre, kitapçığın nüshaları Katerinoslav, Nijni-Novgorod, Kazan, Odesa, Smolensk ve Minsk Guberniasında tutuklamalar ve ev aramaları sırasında bulundu.

42. **Öğrenci** — Devrimci öğrencilerin yayınladığı bir gazete. Hepsi iki sayı çıktı, sayı 1 ve sayı 2-3. Yayıma Rusya'da başlandı ama birinci sayının tüm nüshalarına matbaada el kondu. Nisan 1903' de Cenevre'de tekrar basıldı ve sonraki çifte sayı Zürih'te basıldı.

Lenin'in sözünü ettiği başyazı şöyle diyordu: «Şu ya da bu Rus muhalefet partisini tutmazken, yazı kurulu, öğrenciler arasında, onların ideolojice birleştirilmesinin gerekli bir güçlü etkeni olarak, belirli, bütünlüklü, siyasal ve sosyalist bir dünya görüşü oluşturmak amacıyla, sayfalarını, devrimci mücadelenin kuramsal ve pratik sorunlarının Rus devrimci düşüncesinin hatta en aşırı akımlarının temsilcileri tarafından tartışılmasına ayırmayı gerekli bulur.»

43. **Iskra** (Kıvılcım) — Lenin tarafından 1900'de kurulan ilk tüm-Rusya yasa-dışı Marksçı gazete. **Iskra**, Rusya'da işçi sınıfının devrimci bir Marksçı partisinin kurulmasında belirleyici bir rol oynadı.

Aralık 1900 tarihli ilk sayı Leipzig'te çıktı. Sonraki sayılar Münih, Londra (Temmuz 1902'den itibaren) ve Cenevre'de (1903'ün baharından itibaren) yayımlandı.

Iskra, başlıca uluslararası gelişmelerin, temel olarak uluslararası işçi sınıfı hareketinin sorunlarının yanında Rusya'da proletarya ve tüm çalışan halkın çarlığa karşı devrimci mücadelesinin sorunlarına özel dikkat ayırdı. Lenin gerçekte gazetenin başyazarı ve önderiydi, Rusya'da proletaryanın Parti örgütü ve sınıf mücadelesinin temel sorunları üzerine makaleler yazdı.

Iskra, Parti güçlerinin toparlama merkezi, Parti kadrolarının toplanması ve eğitilmesi için bir merkez oldu.

Lenin'in girişimi ve onun doğrudan katılmasıyla **Iskra** yazı kurulu Parti programının bir taslağını yaptı ve R.S.D.İ.P.nin İkinci Kurultayını hazırladı. Özel bir kararda, kurultay, Partinin kuruluşunda Iskra'nın önemli rolüne işaret etti ve onu R.S.D.İ.P.nin temel örgeni olarak ilan etti.

İkinci Kurutlaydan az sonra Plehanov'un desteğiyle, Menşevikler gazetenin denetimini ele aldılar ve 52. sayıdan başlayarak, o devrimci Markçılığın örgeni olmaktan çıktı. Menşevikler onu Marksçılığa ve Partiye karşı mücadelenin bir aracı ve oportünizmin bir sözcüsü haline çevirdiler. Yayımı Ekim 1905'te durduruldu.

44. **Raznochintsy** (yani bayağılar) — Aristokrat olmayan Rus toplumunun, papaz, kamu görevlisi, orta burjuvazi, tüccar ve köylü ailelerinden gelen eğitilmiş temsilcileri.

45. **Revolutsionnaya Rossiya** (Devrimci Rusya) — Rusya'da 1900'ün sonundan itibaren Sosyalist-Devrimciler Birliği tarafından yayımlanan bir yasadışı Sosyalist-Devrimci gazete. Ocak 1902'den Aralık 1905'e kadar Cenevre'de, Sosyalist-Devrimci Partinin resmi örgeni olarak çıktı.

46. Moskovadaki ilk Marksçı örgüt olan İşçi Birliğinin 3 (15) Kasım 1896'da öğrencilere yaptığı çağrıdan sözediliyor.

47. 1848'de Fransa ve Almanya'daki devrimden söz ediliyor.

48. **Vossiche Zeitung** — Berlin'de 1704'ten 1934'e kadar yayımlanan ılımlı liberal bir Alman gazetesi.

49. Lenin bu makaleyi 1908'deki öğrenci hareketinin önderlerinden birinin mektubuna yanıt olarak yazdı. Öğrenci hareketi, üniversite özerkliğini ezmeye ve öğrencilerin 1905'de kazandığı tüm özgürlükleri kaldırmaya girişen Eğitim Bakanı Şwartz'in izlediği gerici siyasete karşı yöneltilmişti.

Hareket, Sosyal-Demokrat öğrencilerin önemli bir rol oynadığı ortak öğrenci kurulları tarafından yöneltiliyordu. Ama çoğu kez kurullar öğrencilerin ruh durumunu gözardı ediyor ve onların isteklerini yasaklamaya çalışıyordu. Böylece, 13 Eylül 1908'de St. Petersburg Üniversitesindeki genel öğrenci toplantısı, öğrencileri, hükümetin yüksek okula ilişkin siyasetine karşı çıkmaya teşvik eden bir karar kabul etti ve bir tüm-Rusya grevi yapmayı önerdi (karardan bölümler ve Lenin'in makalesi **Proletary**'nin aynı sayısında yayımlandı). Ama St. Petersburg Ortak Kurulu kararı iptal etti ve «Topluma ve Öğrencilere», yalnızca «eğitim ve kültür»ü savunma gereğinden sözeden bir çağrı yaptı.

Moskova'da bir küme Sosyal-Demokrat öğrenci, onun belirgin bir siyasal nitelik taşıması gerektiğinde ısrar ederek greve karşı yanlış bir tutum aldı. Lenin makalesinin büyük bir bölümünü bu yanlış tutumun eleştirisine ayırdı.

50. **Anayasal-Demokrat Parti** — Rusya'da liberal-kıralcı burjuvazinin baş partisi. O Ekim 1905'de kuruldu ve içine burjuvazinin, toprak sahiplerinin ve burjuva aydınlarının temsilcilerini alıyordu. Kitleleri aldatmak için o kendisine «halkın özgürlüğünün partisi» diyordu ama gerçekte onun istekleri bir anayasal kırallığınkilerden öteye geçmiyordu. Gerçekte o, çar ve feodal toprak sahipleriyle iktidarı paylaşmak istiyordu. Rusya'daki 1917 Şubat burjuva demokratik devrimi sırasında parti kırallığı kurtarmaya çalıştı. Geçici Hükümette kilit mevkileri ellerinde tutan Kadetler halk düşmanı karşı devrimci bir siyaset izlediler. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Kadetler Sovyet

İktidarına şiddetle karşı çıktılar ve müdahalecilerin tüm silahlı karşı-devrimci eylemlerine ve seferlerine katıldılar. Müdahalecilerin ve beyaz muhafızların yenilmesinden sonra, onlar yurt dışına kaçtılar ve anti-Sovyet karşı-devrimci faaliyetlerine devam ettiler.

51. 3 (10) Ekim 1908'de **Proletary**'nin 36. sayısında «Partiden» sütununda yayımlanan R.S.D.İ.P. St. Petersburg Kurulu'nun kararı. Kurul, Sosyal Demokrat öğrenci kümelerine kendilerini Ortak Öğrenci Kurulunun çağrısından açıkça ayırmaları ve öğrenci hareketini çarlığa karşı ulus çapındaki mücadelede Sosyal-Demokrasinin görevleriyle aynı çizgiye getirmeleri çağrısında bulundu.

52. Açıklama 38'e bkz.

53. **Pravda** (Gerçek) — 22 Nisan (5 Mayıs) 1912'den itibaren St. Petersburg'ta yayınlanan günlük bir yasal Bolşevik gazetesi. O işçilerin topladığı parayla yayımlanıyordu. Dağıtımı kırk bine ve bazen altmış bine kadar ulaşıyordu.

Gazete Lenin'in ideolojik kılavuzluğu altındaydı. O, hemen hergün ona makaleler yazıyor ve yazı kuruluna öğüt veriyordu. Partinin örgütsel çalışmasının büyük bir bölümü **Pravda** yazıhanelerinde yürütülüyordu. Burada yerel Parti hücrelerinin temsilcileriyle toplantılar yapılıyor ve fabrikalardaki Parti faaliyetleri hakkında malzeme toplanıyordu. Buradan, Partinin St. Petersburg Kurulunun ve Merkez Kurulunun yönergeleri yayımlanıyordu.

Pravda sürekli olarak polis tarafından kovuşturuluyordu. O çarcı hükümet tarafından sekiz kere kapatıldı ama, değişik başlıklarla çıkmayı sürdürdü. Bu zor koşullarda, iki yıldan biraz uzun bir süre içinde Bolşevikler **Pravda**'nın 636 sayısını çıkardılar. 8 (21) Temmuz 1914'te gazete tekrar kapatıldı. Yayıma ancak 1917 Şubat burjuva demokratik devriminden sonra yeniden başlandı.

54. **Zaprosy Zhizni** (Hayatın Gerekleri) — St. Petersburg'ta 1909-12'de yayınlanan haftalık bir gazete. Yazarları arasında Kadetler, Halk Sosyalistleri ve Menşevik tasfiyeciler vardı.

55. **Tasfiyecilik** — 1905-07 devriminin yenilgisinden sonra başlayan gericilik döneminde R.S.D.İ.P.'nde yükselen aşırı sağ oportünist Menşevik akımı. Tasfiyeciler proletaryanın yasa dışı devrimci partisini ortadan kaldırmakta ve onun yerine çarlık altında yasalca çalışan bir oportünist partiyi koymakta ısrar ettiler. Lenin ve onun önderliği altındaki Bolşevikler, onların devrime ihanetlerini açığa çıkarmaktan asla vazgeçmediler. Ocak 1912'de yapılan R.S.D.İ.P.'nin Prag toplantısı tasfiyecileri Partiden attı.

56. 12 ila 27 Nisan (25 Nisan 10 Mayıs) 1905'te Londra'da toplanan R.S.D.İ.P. Üçüncü Kurultayı.

57.**Posledniye İzvestia** (Son Haberler) — Bund'un Yurt dışı Kurulunun 1901-06'da Londra ve Cenevre'de yayımlanan ve burjuva ulusalcı görüşler savunan bir bülteni.

58.**Vperyod** (ileri) — 22 Aralık 1904'ten (4 Ocak 1905), 5 (18) Mayıs 1905'e kadar Cenevre'de yayınlanan yasadışı bir haftalık Bolşevik gazetesi. Toplam 18 sayı çıktı. Lenin gazetenin örgütleyicisi, ilhamcısı ve doğrudan önderiydi.

Vperyod, Lenin'in altmıştan fazla makale ve diğer yazısını yayımladı.

59. **Menşevikler** — Rus Sosyal-Demokrasisinde küçük-burjuva oportünist akımın temsilcileri, işçiler arasında burjuva etkisinin taşıtları. Onlara, Temmuz-Ağustos 1903'te yapılan R.S.D.İ.P.'nin ikinci Kurultayından sonra, Partinin merkez örgenlerine seçimlerin ardından azınlıkta (Rusçada **Menşinstvo) k**aldıklarında ve başlarında Lenin olmak üzere devrimci Sosyal-Demokratlar çoğunluğu (Rusçada **bolşintvo)** kazandıklarında Menşevikler denildi. 1905-07 devrimi sırasında Menşevikler proletaryanın devrimde egemenliğine ve işçi sınıfı ile köylülüğün ittifakına karşı çıktılar. Onlar liberal burjuvaziyle işbirliğini ve onun devrimde egemenliğini savundular.

Devrimin yenilgisinden sonra başlayan 1907-10 gericiliği sırasında onlar, proletaryanın yasa-dışı devrimci partisini ortadan kaldırmayı amaçlayarak tesfiyeciliği savundular.

Rusya'da ikili iktidarın —burjuva Geçici Hükümet aracılığıyla burjuvazinin diktatörlüğü ve Sovyetler aracılığıyla proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü— kurulmasına yol açan 1917 Şubat burjuva demokratik devriminden sonra Sosyalist Devrimcilerle birlikte Menşevikler, onun emperyalist siyasetini desteklediklerı ve proleter devrimin yükselen dalgasına karşı savaştıkları Geçici Hükümete girdiler. Onlar Sovyetlerde de Geçici Hükümeti desteklediler ve kitleleri devrimci hareketten çevirmeye çalıştılar.

Ekim Sosyalist Devriminden sonra Menşevik partisi açıkça karşıdevrimci oldu. Sovyet iktidarını devirmek için gizli ittifaklar ve ayaklanmalar örgütlediler.

60. Ekim 1901'de Lenin'in girişimiyle kurulan Rus Devrimci Sosyal-Demokrasisi Yurtdışı Birliği. Birlik kendisine devrimci Sosyal-Demokrasi düşüncelerini yayma ve savaşçı bir Sosyal-Demokrat örgütün kurulmasını sağlama görevini verdi. Tüzüğü, onu **İskra** örgütünün bir yurtdışı kolu olarak ilan ediyordu. O yurtdışındaki Rus Sosyal-Demokratları arasından **İskra**'ya destekçiler kaydetti, mali olarak gazeteyi destekledi, onun Rusya'ya ulaştırılmasını örgütledi ve ünlü Marksçı ki-

tapları yayınladı. R.S.D.İ.P.'nin İkinci Kurultayı, Birliği, mevcut tüzük altında bir Parti kurulunun haklarına sahip, Partinin yurtdışı tek örgütü olarak onayladı ve onu R.S.D.İ.P. Merkez Kurulunun kılavuzluğu ve denetimi altına yerleştirdi.

İkinci Kurultaydan sonra Menşevikler, Birlik.te üstünlüğü ele geçirdiler ve Lenin'e ve Bolşeviklere karşı savaşlarına başladılar. Birliğin Ekim 1903'te yapılan ikinci kurultayında Menşevikler, Partinin İkinci Kurultayında benimsenen Tüzüğe aykırı yeni kurallar koydular. Ondan itibaren, 1905'e kadar varolan Birlik, Menşevik kalesi oldu.

61. Menşevik **İskra**'dan (açıklama 43'e bkz.) söz ediliyor.

62.**Oblomov** — Rus yazarı İ.A. Gonçarov'un aynı adlı romanında bir şahıs. Oblomov adı, tembellik ve eylemsizlikle eş anlamlı oldu.

63. 19 Eylül (2 Ekim) 1905'de başlayan Moskova'daki siyasal grevden söz ediliyor. İlkin matbaacılar greve gitti ve başka meslektekiler de onlara katıldı. Büyük toplantı ve gösteriler yapıldı ve grevcilerle polis ve askerler arasında silahlı çatışmalar oldu. Öğrenciler de greve katıldı.

Greve önderlik eden Bolşeviklerin Moskova Kurulu işçilere çarlığa karşı savaşmak ve bir silahlı ayaklanma başlatmak çağrısında bulundu.

Moskova'daki siyasal grev, Rusya'daki devrimci hareketin yeni bir yükselişinin başlangıcını işaretledi.

64.**Novoye Vremya** (Yeni zamanlar) — Çeşitli yayıncıların yönetiminde 1808 ve 1917 arasında St. Petersburg'ta yayınlanan bir günlük gazete. Siyasal yönelimini bir defadan fazla değiştirdi. Önceleri ılımlı liberaldi ama 1876'dan itibaren A.S. Suvorin başyazarı olduktan sonra, o gerici aristokrasinin ve bürokrat çevrelerin sözcüsü oldu. 1905'ten itibaren o, Kara Yüzler'in bir örgeniydi. Lenin ona satılık basının bir örneği derdi.

65. **Moskovskiye Vedomosti** (Moskova Yazıcısı) — 1756'dan itibaren, önce Moskova Üniversitesi tarafından bir haber yaprağı olarak, yayımlanan bir gazete, 1863'te M.N. Katkov'un eline geçti ve en gerici toprak sahiplerini ve papazları savunan kralcı ve ulusalcı bir örgen oldu. 1905'ten itibaren o Kara Yüzlerin ana örgenlerinden birisiydi. Ekim Sosyalist Devrimine kadar çıktı.

66. 13 (26) Eylül 1905 tarihli **Rus** gazetesi sayı 218'de «Basında ve Toplumda» başlığı altında yayınlanan bir parçadan söz ediliyor.

67. **Proletary** — Lenin'in başyazarlığı altında 21 Ağustos (3 Eylül) 1906'dan 28 Kasım (11 Aralık) 1909'a kadar yayınlanan bir yasa dışı Bolşevik gazetesi. Toplam 50 sayı çıktı.

Gazete gerçekte Bolşeviklerin merkez örgeniydi, ana yazı işleri Lenin tarafından yapılıyordu. Sayıların çoğu Lenin'in birkaç makalesini taşıyordu. Toplam olarak, devrimci işçi sınıfı hareketinin başlıca sorunları üzerinde Lenin'in 100'den fazla makale ve diğer yazısını yayımladı. 1905-07 devriminin yenilgisiyle başlayan gericilik yıllarında Bolşevik örgütlerini korumak ve güçlendirmekte **Proletary** önemli bir rol oynadı.

63. 9 Ocak 1905'de bayraklar ve aziz resimleri taşıyan 140 binden fazla St. Petersburg işçisi çara bir dilekçe sunmak üzere Kış Sarayına yürüdüler. Yürüyüş papaz Gapon tarafından 3 (16) Ocak 1905'de Putilov fabrikasında başlayan ve 7 (20) Ocak'ta bir genel greve dönüşen St. Petersburglu işçilerin grevine ilişkin olarak örgütlenmişti. Bolşevikler, çarın, bir işçi katliamı örgütleyebileceği konusunda işçileri uyardılar ve uyarıları doğru çıktı. Çarın emriyle, askerler silahsız işçileri, karılarını ve çocuklarını kurşunlar, kılıçlar ve Kazak kamçılarıyla karşıladılar. *Binin üzerinde insan öldü ve hemen hemen 5 bin kişi yaralandı.* Kanlı Pazar olarak ünlenen 9 Ocak, 1905 Devriminin başlangıcını işaretledi.

69. **Potemkin** savaş gemisinde 14 (27) Haziran 1905'te başlayan isyandan söz ediliyor. Mürettebat savaş gemisini bir genel grevin sürdüğü Odesa'ya getirdi ama Odesa işçilerinin ve denizcilerin ortak eylemi için uygun fırsatlar kaçırıldı. Odesa'daki Bolşevik örgütü çok sayıda tutuklanmalarla zayıflamıştı ve birlikten yoksundu. Menşevikler bir silahlı ayaklanma düşüncesine karşı çıktılar ve işçileri ve denizcileri saldırıya geçmemeye inandırdılar. Çarcı hükümet bütün Karadeniz Donanmasını ayaklanmayı bastırmaya yolladı ama denizciler ayaklanmış savaş gemisine ateş açmayı reddettiler ve komutanlar filoyu geri çekmek zorunda kaldılar. Onbir gün denizde dolaştıktan sonra **Potemkin**'in mürettebatının kömürü ve yiyecekleri tükenmeye yüz tuttu ve Romanya'ya gitmek ve Romanya yetkililerine teslim olmak zorunda kaldılar. Denizcilerin çoğu yurt dışında kaldı, geri dönenler tutuklandı ve yargılandı.

Ayaklanma başarısızlıkla sonuçlandıysa da, en büyük savaş gemilerinden birisinin mürettebatının devrime katılması olgusu, çarlığa karşı mücadelede büyük bir ilerlemeyi ifade ediyordu. Lenin ayaklanmanın «bir devrimci ordunun çekirdeğini oluşturmak girişimi» olduğunu yazdı. (**Toplu Eserler**, C. 8,S.562)

70. 3 Ekim (20 Eylül) 1905 tarihli **Proletary** (sayı 19) Kazan, Simbirsk ve Nijni-Novgorod gurbenialarının Sosyal-Demokratlar'ının «Yurt Dışındaki Yoldaşlara bir Açık Mektup»unu taşıyordu. Mektup, Rusya'da yeraltı çalışmasının zor koşullarını ve parti güçlerinin eksikliğini açıkladı ve genç erkek ve kadınlara Rusya'da kalma ve çalışma çağrısında

bulundu. Mektup şu yayımcı açıklamasıyla yayımlandı: «Uzak ormanlardan yoldaşların bu mektubunu, merkez örgenin sütunlarında onların Parti çalışması üzerine duygularını ve görüşlerini ifade etmek için yayımlıyoruz. Yazarların yabancı 'eğitim' yararsızdır diyen kesin anlatımlı görüşünü paylaşmıyorsak da, yurtdışındaki yoldaşlarımıza ve bir bütün olarak Partiye, Rus uzak ormanlarını hatırlatmanın gerekli olduğuna gene de inanıyoruz». «Devrimci» takma adının kime ait olduğu anlaşılmadı.

71. **Robochaya Mysl**'i (İşçi Düşüncesi) yayımlayan bir küme iktisatçı. Gazete Ekim 1897'den Aralık 1902'e kadar çıktı ve Tahtaryov ve diğerleri tarafından yönetiliyordu.

Akimevcular. İktisatçılığın bir temsilcisi ve aşırı oportünist V.P. Akimov'un (Mahnovets) destekçileri.

72. Bir «emek kurultayı» toplamak ve bir «geniş işçi partisi» kurmak oportünist düşüncesi Akselrod tarafından birinci Rus devrimi sırasında öne sürülmüş ve diğer önde gelen Menşeviklerce desteklenmişti. İçine Sosyal Demokratları, Sosyalist-Devrimcileri ve anarşistleri alacağı umulan bir yasal işçi partisi kurmak üzere çeşitli işçi örgütlerinden temsilcilerin katılacağı bir «emek kurultayı»nı toplamak öneriliyordu. Bu, R.S.D.İ.P.'i ortadan kaldırmak ve yerine partisiz bir örgüt koymak demek olurdu. Bolşevikler «geniş bir işçi partisi» düşüncesini kesinlikle reddettiler.

73. **Polonya Sosyalist Partisi** — 1892'de kurulan ve reformcu bir ulusalcı parti.

Beyaz Rusya Sosyalist Hromadası — 1902'de kurulan ve önceleri «Beyaz Rusya Devrimci Hromadası» denilen bir ulusalcı örgüt. O, Beyaz Rusya burjuvazisinin, toprak sahiplerinin ve kulaklarının çıkarlarını savundu, devrimci sınıf mücadelesini reddetti ve Beyaz Rusya halkını Rusya'nın devrimci işçi sınıfından yalıtlamaya çalıştı ama başaramadı. Ulusal programı «kültürel-ulusal özerklik» isteğini içine alıyordu.

74. **Halk Sosyalistleri** — 1906'da Sosyalist-Devrimci Partinin sağ kanadından ayrılan bir küçük-burjuva partisinin üyeleri. Onlar toprak sahiplerinden satın alınacak ve emek kotası denen şeye göre köylüler arasında dağıtılacak toprağın kısmi millileştirilmesinden yana çıktılar; Kadetlerle bir ittifak kurmayı savundular. Şubat 1917 burjuva demokratik devriminden sonra Trudoviklerle birleştiler ve içinde birkaç mevkilerinin olduğu burjuva Geçici Hükümetin siyasetini etkince desteklediler. Ekim Sosyalist Devriminden sonra, Sovyet iktidarına karşı, karşı-devrimci tertiplerde ve silahlı saldırılarda yer aldılar. Yabancı askeri müdahale ve iç savaş sırasında parti var olmaktan çıktı.

Azamiciler — 1904'te Sosyalist-Devrimci Partiden ayrılan, küçük-burjuva yarı-anarşist terörcü bir kümenin üyeleri. Onlar devrimin burjuva-demokratik aşamasını gözardı ettiler, parlementer mücadele biçimlerinin kullanılmasına karşı çıktılar ve kapitalizmin bireysel terör ve mülksüzleştirmeler yoluyla devrilebileceğine inandılar. Ekim Sosyalist Devriminden sonra parti bölündü, üyelerinin bazısı Sovyet iktidarına karşı açık mücadeleye başvurdu ve diğerleri bolşeviklerin programını tanıdılar ve Nisan 1920'de R.K.P.(B)'e katıldılar.

75. **Trudovikler** — Nisan 1906'da Birinci Duma'nın köylü temsilcilerini içine almak üzere kurulan küçük-burjuva demokratlarının bir kümesi.

Trudavikler tüm toplumsal ayrıcalıkların ve ulusal kısıtlamaların kaldırılmasını, Zemstvoların ve belediye öz-hükümetlerinin demokratlaşmasını, Duma seçimlerinde genel oy hakkını istediler. Onların toprak programı eşitçi toprak tasarrufunu savunan Narodnik ilkeye dayanıyordu ve bir ulusal toprak kaynağı kurulmasına olanak veriyordu. Özel toprak sahiplerine, müsadere edilen toprağın bedeli ödenecekti.

Duma'da, Trudovikler, Sosyal-Demokratlarla Kadetler arasında yalpaladılar. Bu, küçük köylü mülk sahiplerinin sınıf tabiatı nedeniyleydi. Ama onlar köylü kitlelerini temsil ettikleri için, Bolşevikler, çarlığa ve Kadetlere karşı ortak mücadelenin bazı sorunları üzerinde Duma'da onlarla işbirliği taktikleri güttüler. 1917'de Trudovik kümesi burjuva Geçici Hükümeti etkince destekledi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra, burjuva karşı-devrimcilerinden yana oldular.

76. Lenin, R.S.D.İ.P. St. Petetrsburg Kurulunun düzenlediği, St. Petersburg'un değişik bölgelerinden işçilerin bir toplantısının 1906 Eylül başlarında kabul ettiği, «emek kurultayı» üzerine karardan söz ediyor. Kararın ikinci maddesi «emek kurultayı» lehinde ajitasyonun «hem proletaryayla küçük üreticiler arasındaki farkı es geçen küçük-burjuva kesimlerin (Trudovik kümesi, Emek Halk Sosyalist Partisi, Sosyalist-Devrimciler, vb.) ve hem proletaryanın açık düşmanlarının çıkarlarını teşvik ettiği»ne işaret etti. **(Proletary**, Sayı, 3, 8 Eylül 1906.

77. **Jakobenler** — 18. yüzyılın sonlarındaki Fransız burjuva devrimi zamanında Fransız burjuvazisinin bir siyasal kümesi; onlar Fransız burjuvazisinin sol kanadını temsil ediyorlardı ve mutlakiyeti ve feodalizmi ortadan kaldırmak gereğini kararlıca ve tutarlıca savunuyorlardı.

78. Stuttgarttaki Uluslararası Sosyalist Kurultay (İkinci Enternasyonal'ın Yedinci Kurultayı) 18 ve 24 Ağustos 1907 arasında yapıldı.

79. İşçi Sınıfının Kurtuluşu için Mücadele Birliği 1895 sonbaha-

rında Lenin tarafından kuruldu. Birlik, St. Petersburg'ta yirmi dolaylarında Marksçı çevreyi birleştirdi ve Merkez Kümenin önderliğindeydi. Başlarında Lenin olmak üzere kümenin beş üyesi onun önderleriydi. Birlik bölge kümelerine ayrılıyordu ve İvan Babuşkin, Vasili Şelgunov ve diğerleri gibi ileri sınıf bilincine sahip işçiler, kümeler ve fabrikalar arasında irtibat sağlıyordu.

Lenin, Birliğin, işçi sınıfı hareketine dayanan ve proletaryanın sınıf mücadelesine önderlik eden bir devrimci partinin başlangıcı olduğunu söyledi.

80. Lenin, İnessa Armand'ın kadın işçiler için yazmak istediği bir kitapçıktan söz ediyor. Ama o kitabı yazmadı.

81. **Fabian Topluluğu** — 1884'te İngiltere'de burjuva aydınlarının bir kümesi tarafından kurulan aşırı oportünist bir örgüt. Fabianlar işçileri sınıf mücadelesinden çevirdiler ve reformlar yoluyla kapitalizmden sosyalizme barışçı geçişi vaaz ettiler.

82. **İşçi Partisi** — 1900'de sendikaların ve sosyalist örgüt ve kümelerin bir birliği olarak işçi temsilcilerini Parlamentoya sokma amacıyla kuruldu. (İşçi Temsil Kurulu). 1906'da Kurul'a İşçi Partisi denildi. İşçi Partisi ideolojisinde ve taktiklerinde bir oportünist örgüttür. Kuruluşu zamanından itibaren önderleri, burjuvaziyle sınıf işbirliği siyasetini izlemişlerdir. 1. Dünya Savaşı sırasında işçi önderleri toplumsal şoven bir tutum aldılar. Onlar birkaç defa başa geçtiler ve her defasında halka karşı bir iç ve dış siyaset izlediler.

83. **Grütli Verein** — 1838'de zanaatkârların bir eğitim derneği olarak kurulan İsviçre burjuva reformcu örgütü.

84. 1916'nın sonu ve 1917'nin başında Lenin devlet üzerine malzemeyi inceledi. Aynı sırada Marksçılığın devlete ilişkin tutumu üzerine bir makalenin planını hazırladı. Onu **Sbornik Sotsial Demokrata'** nın 4. sayısında yayınlamayı düşünüyordu, ama parasızlık yüzünden bu ikincisi çıkarılamadı. Makale yazılmadı.

85. Lenin bu konuşmayı 9 (22) Ocak 1917'de Zürih Halkevinde genç İsviçre işçilerinin bir toplantısında Almanca olarak yaptı.

86. Açıklama 68'e bakınız.

87. Soylular arasından gelen, yarı-köleliğe ve istibdata karşı savaşan devrimcilerin örgütlediği 14 Aralık 1825 silahlı ayaklanması.

88. 1904-05 Rus-Japon savaşı çarlığın yenilgisiyle sonuçlandı. 23 Ağustos (5 Eylül) 1905'te Portsmouth'ta (A.B.D.) Rusya ve Japonya arasında bir barış anlaşması imzalandı. Çarlık hükümeti Port Artur'u ve Dalniyi kiralamasını bıraktı. Güney Mançurya demiryolunu ve Sahalin'in güney bölümünü Japonya'ya verdi. Japonya'nın, Kore'de ha-

kim etki alanı tanındı. Üstelik, Rusya Japonya'ya Japon ve Ohotsk denizcilerin Rus kıyısında ve Bering Denizi'nde balık avlanma ödünleri verecekti. Barış anlaşmasını imzalıyarak çarlık hükümeti, ülkede büyüyen devrime karşı mücadele için ellerini serbest kılmayı umuyordu.

89. 6 (19) Ağustos 1905'te, çarın bildirisi, Devlet Dumasını kuran yasa ve Duma seçimlerine ilişkin kurallarla birlikte yayımlandı. Bulygin Duması, adını çarın tasarıyı hazırlama görevini verdiği İçişleri Bakanı A.C. Bulygin'den aldı. Tasarıda, Duma hiçbir yasa kabul etme hakkına sahip değildi ve yalnızca bazı sorunların tartışılmasına çarın bir danışma kurumu olarak katılabiliyordu. Bolşevikler, işçilere ve köylülere Dumayı etkince boykot etme çağrısını yaptı ve ajitasyon kampanyasını, silahlı ayaklanma, devrimci ordu ve geçici devrimci hükümet şiarları altında yürüttü. Bolşevikler Bulygin Dumasının boykot edilmesini, tüm devrimci güçlerin seferber edilmesinin, bir dizi kitle siyasal grevinin yapılmasının ve silahlı ayaklanma hazırlamanın bir yolu olarak kullandılar. Duma seçimleri yapılmadı ve hükümet onu toplamayı başaramadı.

90. Lenin, beş «Uzaktan Mektuplar»ı İsviçre'de Mart'ın sonunda ve Nisan 1917'nin başında, Şubat 1917 devriminden sonra Petrodrad'ta yeniden yayıma başlayan Bolşevik gazetesi **Pravda** için yazdı.

Birinci mektup, 21 ve 22 Mart 1917'de Pravda sayı 14 ve 15'de büyük kesinti ve düzeltmelerle çıktı. Diğer dört mektup 1924'te yayımlandı.

91. **Frankfurter Zeitung** — Main Frankurtta 1856'dan 1943'e kadar yayımlanan bir Alman burjuva gazetesi.

92. **The Times** — İngiliz burjuvazisinin Londra'da 1785'ten beri yayımlanan önde gelen bir tutucu gazetesi.

93. **Le Temps** — Paris'te 1861'den 1942'ye kadar yayımlanan bir günlük tutucu gazete. O Fransız hakim çevrelerinin çıkarlarını ifade ediyordu ve gerçekte Fransız Dışişleri Bakanlığının resmi örgeniydi.

94. **Savaş sanayileri kurulları** — Rusya'da Mayıs 1915'te, çarlık hükümetine savaşı yürütmekte yardım etmek için büyük emperyalist burjuvazi tarafından kuruldu. İşçileri etkileri altına almak ve aralarında savunmacı ruhdurumları yaymak çabasıyla, burjuvazi kurullarda «işçi kümeleri» örgütlemeyi ve böylece burjuvaziyle proletarya arasında «sınıf barışı» kurulduğunu göstermeyi kararlaştırdı. Bolşevikler kurulları başarıyla boykot ettiler, ve bunda işçilerin çoğunluğu tarafından desteklendiler.

95. **Sotsial Demokrat** — Yasa dışı bir gazete, R.S.D.İ.P..'nin mer-

kez örgeni, Şubat 1907'den Ocak 1917'ye kadar yayınlandı. Bolşeviklerin basım için hazırladığı ve Vilno'da özel bir basımevinde kısmen basılan ilk sayıya gizli polis tarafından el konuldu. Gazetenin yayınlanmasının St. Petersburg'ta başlatılması için hemen sonra bir girişim yapıldı ve gene nüshaların çoğu polisin eline geçti. Bunun ardından onun yayınlanması yurt dışına aktarıldı.

R.S.D.İ.P.'nin Beşinci (Londra) Kurultay'da seçilen Merkez Kurulunun kabul ettiği karara uygun olarak, yazı kurulu Bolşeviklerin, Menşeviklerin ve Polonya Sosyal-Demokratlarının temsilcilerinden oluşuyordu. Makaleleri, onun sütunlarında merkez yeri dolduran Lenin, gazetenin gerçek örgütleyicisiydi. Gazetede Lenin'in 80'in üzerinde makalesi ve diğer yazıları yayımlandı. **Sotsial-Demokrat**'ın Rusya'da dağıtılması ve en önemli makalelerinin yerel Bolşevik gezetelerinde yeniden basılması Rus proletaryasının siyasal eğitimini ve uluslararasıcı öğretimini sağladı ve kitleleri devrime hazırlamaya yardım etti.

Sotsial-Demokrat'ın Birinci Dünya Savaşı sırasındaki rolü üzerine yorum yaparken, Lenin sonradan şunu yazdı: «Uluslararası sosyalist devriminin düşüncelerinin gelişmesini ve 25 Ekim 1917'deki ilk zaferini **anlamak** isteyen hiçbir sınıf bilinçine sahip işçi bu makalelerin bir bilgisi olmaksızın edemez.» (**Toplu Eserler**, Cilt 27, sayfa 221)

96. Lenin'in **Devlet ve Devrim**'ine bakınız.

97. **Vendee** — Batı Fransa'da bir il. 18.inci yüzyılın sonlarının Fransız burjuva devrimi zamanında, nüfusun geri köylü kesiminin, cumhuriyete karşı yönelmiş karşı-devrimci ayaklanmasının bölgesi. Ayaklanma Katolik Papazlar, Soylular ve Kralcı Göçmenler tarafından yönetilmiş ve İngiltere tarafından desteklenmişti.

Vendée, gerici fesat ittifaklarının ve karşı-devrim yuvalarının eşanlamlısı oldu.

98. Kurultay, 26 Ağustos'tan 4 Eylül 1918'e kadar, Moskova'da toplandı. Temsilciler, halk eğitim dairelerini, öğretmenleri ve eğitim ve kültür işçilerini temsil ediyordu. Lenin fahri başkan seçildi ve kurultaya katılmaya davet edildi. Lenin, oturumların üçüncü gününde kurultayda konuştu.

99. Lenin'in önerdiği bu düzeltmeler, Parti Sekizinci Kurultayının 22 Mart 1919'da kabul ettiği R.K.P. (B) programının son biçimine yerleştirildi.

100. Kurultay Moskova'da 15 ve 21 Nisan 1919 arasında yapıldı. 200 temsilci, Komünist Öğrenci Birliğinin 8 bin üyesini temsil ediyordu. Kurultay, Genç Komünist Birliğine katılmayı kararlaştırdı. R.K.P. (B.) Merkez Kurulu'nun 11 Mayıs 1919'da onayladığı tüzüğe uygun olarak,

genç işçiler, köylüler ve öğrenciler arasındaki bütün çalışma Rusya Genç Komünist Birliği'nin sorumluluğuna verildi.

101. **İtilaf** — Emperyalist devletlerin (İngiltere, Fransa ve Rusya) son biçimini 1907'de alan ve Üçlü İttifak'a (Almanya, Avusturya-Macaristan ve İtalya) karşı yöneltilmiş ittifakı. Adını 1904'ün İngiltere-Fransa anlaşmasından (Samimi İtilaf) aldı. 1. Dünya Savaşı sırasında, İtilaf'a Birleşik Devletler, Japonya ve başka ülkeler katıldı. Büyük Ekim Sosyalist Devriminden sonra, İtilafın ana güçleri İngiltere, Fransa, Birleşik Devletler ve Japonya, Sovyet Rusya'ya karşı silahlı müdahalenin kışkırtıcıları, örgütleyicileri ve doğrudan katılanlarıydılar.

102. **Subotnikler** — «Bu, şehir işçilerinin ,olağan iş gününün üzerinde fazladan yaptıkları ve bir kamu ihtiyacına ayrılmış birkaç saatlik ücretsiz gönüllü çalışmasına verilen addır» (V.İ. Lenin **Toplu Eserler**, C. 30, S. 202). İlk komünist subotnik 10 Mayıs 1919'da Moskova-Kazan demiryolu işçileri tarafından örgütlenmişti.

103. Bu selamlama mektubu, Petrograt Komsomol örgütünün örgütlediği Gençlik Haftası nedeniyle Petrograd Guberniası gençliğine gönderilmişti.

104. Halk Eğitim Komiserliğinin sunduğu, genç suçlulara karşı yargılama yöntemleri üzerine karar taslağı, Halk Komiserleri Kurulunun bir oturumunda tartışıldı, ve Lenin'in düzeltmeleriyle 4 Mart 1920'de kabul edildi.

105. Kurultay Moskova'da 2 ve 10 Ekim 1920 arasında toplandı ve 600 temsilci katıldı. Lenin oturumların birinci gününde, 2 Ekim akşamı kurultayda konuştu.

106. Lenin bu görüşlerini, Krupskaya'nın 31 Aralık 1920'de Sekizinci Sovyetler Kurultayından hemen sonra R.K.P. (B) Merkez Kurulunun düzenlediği, eğitim üzerine Parti toplantısına sunulacak bir rapor için hazırladığı savları «Çoksanatlı Eğitim Üzerine»ye ilişkin olarak yazdı. Toplantının ana görevi, R.K.P. (B.)' Onuncu Kurultayı için «Cumhuriyette eğitimin örgütlendirilmesi» üzerine malzemeyi hazırlamaktı. Lenin toplantının çalışmasını yakından izledi. Krupskaya çoksanatlı eğitim üzerine raporu sunacaktı ama bozuk sağlığı nedeniyle rapordan vazgeçildi.

107. Ukrayna Halk Eğitim Komiseri G.F Grinko, kendi halk eğitimi tasarısını ileri sürdü. Tasarının iki ana noktasını şöyle ifade etti: 1. 15 yaşına kadar olan çocuklar için «tüm örgütsel biçimleri (anaokulları, yatılevleri, yedi-yıllık okullar vb.) **emek ilkesine göre** düzenlenmiş birleşik bir toplumsal eğitim sistemi kurulmalıdır» ve 2. onbeş ve yukarı yaştaki çocuklar için «üretimin ya da örgütsel ça-

lışmanın özel bir dalında (sanayi, tarım, sanayi-iktisâdi, vb.) özel bir öğrenim başlatılmalıdır».

Bu tasarı R.K.P. (B.)'in eğitim alanındaki programına ters düşüyordu. Her iki cinsten onyedi yaşına kadar çocuklar için parasız ve zorunlu genel ve çoksanatlı eğitim (üretimin tüm ana kollarıyla kuramsal olarak ve pratikte tanışmak) sağlanması... §8 Onyedi ve daha yaşlı kişiler için, çoksanatlı bilgiyle ilişkili olarak meslek öğretiminin yaygın geliştirilmesi»

Meslek Öğretimi Ana Dairesinin İkinci Başkanı olan O.Y. Şmidt de öğrencilerin «daha erken bir yaşta yani 15 ve sonrasında» meslek ve sanat öğretiminden yana konuştu. O şöyle tartışıyordu: «Üretimin çıkarları, iktisadi inşanın çıkarları, tamamen okulsal olan genel eğitim okumasının bir azaltılmasını ve mümkün olan en erken yaşta somut, özgül eğitimin getirilmesini zorunluca ister», O, zamanın zorluklarının gerektirdiği geçici tedbiri bir ilke olarak sürdürmeye çalıştı ve basında çoksanatlı değil, teksanatlı eğitim, yani özel bir meslekte öğretim için sefer açtı.

108. Lenin, 22 ve 29 Aralık 1920 arasında toplanan Sekizinci Tüm-Rusya Sovyetler Kurultayının kabul ettiği elektriklendirme üzerine karardan sözediyor.

109. Rusya Genç Komünist Birliğinin Beşinci Kurultayı, Moskova'da 11 ve 17 Ekim 1922'de toplandı.

110. Lenin. R.K.P. (B) Merkez Kurul Siyasal Kurulunun 26 Ekim 1922 tarihli, Proletkult'a ve akademik tiyatrolara devlet ödeneğini kesen kararından sözediyor.

111. Kurultay 21 ve 26 Kasım 1922 arasında Moskova'da toplandı. Kurultay Lenin'i fahri başkanı seçti ve ona bir selamlama bildirisi yolladı. Lenin'in mektubu kurultayın 26 Kasım 1922 sabahı yapılan oturumunda okundu.

112. Kurultay Moskova'da 4 ve 16 Aralık 1922 arasında toplandı. Kurultaya değişik ülkelerdeki 38 gençlik örgütünden 121 temsilci katıldı. Lenin'in selamlama mektubu kurultayın açılış gününde okundu. Kurultay Lenin'e bir cevap yolladı

113. Lenin'in önerisi, R.K.P. (B) Merkez Kurul Siyasal Kurulunun, Devlet Malzeme Kurulu'nun raporu üzerine 7 Aralık 1922'de kabul ettiği kararına yerleştirildi. Halk Komiserleri Kuruluna, gemi onarım programından kısılan kaynaklardan Eğitim Komiserliğine iki milyon altın ruble tahsis etmesi yönerildi.

DİZİN

A

Aleksandr II (1818-1881) 1855'ten 1881'e kadar Rusya İmparatoru.

Armand, İnessa (1874-1920) 1904'ten itibaren Bolşevik Partisinin üyesi, meslekten devrimci, uluslararası kadın, işçi sınıfı ve komünist hareketinde ünlü.

Astrahan, İ.D. (1862-1918) Hekim, toplumsal sigorta, hastalıkların önlenmesi ve diğer sorunlar üzerinde birtakım eserlerin yazarı.

Akselrod, P.B. (1850-1928) Menşevikliğin önderlerinden birisi; 1905'te proletarya partisinin karşısına diktiği geniş bir «emek kurultayı» toplamak oportünist düşüncesini ileri sürdü.

B

Bedni, Demyan (Pridvorov Y.A.) (1883-1945) Sovyet şairi, 1912'den itibaren Bolşevik Partisinin üyesi; şiirleri ve masalları, kapitalist sisteme ve savunucularına karşı sınıf mücadelesiyle özdeşlenmişti.

Berdyaev N.A. (1874-1948) Gerici idealist filozof ve gizemci.

Blank, Louis (1811-1882) Fransız küçük-burjuva sosyalist ve tarihçi, proleter devrimine karşı koydu ve burjuvaziyle uzlaşmayı savundu.

Bogdanov, A.A. (Rahmetov) (1873-1928) Sosyal-Demokrat filozof, toplumbilimci ve iktisatçı, mesleği hekim. R.S.D.İ.P.nin ikinci Kurultayından (1903) sonra Bolşeviklere katıldı. Çoğunluk Kurulları Bürosunun bir üyesi olarak, Rusya'da, Merkez Kuruluna seçildiği Üçüncü Kurultay için hazırlık çalışması yaptı. Birkaç Bolşevik gazetesinin yazı kurulundaydı. 1905 devriminden sonra Lenin'e ve Parti'ye karşı geldi.

Bogolepov, N.P. (1846-1901) 1898'den itibaren Eğitim Bakanı, öğrenciler üzerinde siyasal baskı ve gözetim sistemini getirdi. 1901'de Kiev Üniversitesinin 183 öğrencisini ve 28 St. Petersburg'lu öğrenciyi askere alma emrini verdi. Bu tedbir öğrenciler arasında derin bir öfke uyandırdı ve onları bunun yapıcısına karşı kinle doldurdu. 14 (27) Şubat 1901'de Karpoviç adlı bir öğrenci, Bogolepov'u öldürmeye kalkıştı, onu tehlikeli biçimde yaraladı.

Buharin, N.İ. (Nota-Bene) (1888-1938) 1906'dan itibaren Bolşe-

vik Partisinin üyesi, devlet, proletarya diktatörlüğü, ulusların kaderlerini belirleme hakkı, v.b. üzerine görüşlerinde Marksçılıktan saptı.

Ekim Sosyalist Devriminden sonra birtakım sorumlu mevkilerde bulundu; tekrar tekrar Partinin Leninci siyasetine karşı çıktı ve 1928' den itibaren Partideki sağ muhalefete önderlik etti. 1929'da Merkez Kurul Siyasal Kurulundan alındı ve 1937'de anti Parti faaliyeti nedeniyle Partiden atıldı.

Bulgakov, S.N. (1871-1944) Burjuva iktisatçısı ve idealist filozof.

Ç

Çerevanin, N. (Lipkin, F.A.) (1868-1938) Menşevik önderlerden birisi, bir tasfiyeci.

Çheidze, N.S. (1864-1926) Menşevik önderlerden birisi. 1917 Şubat burjuva demokratik devriminden sonra İşçi ve Asker Temsilcileri Petrograd Sovyeti Başkanıydı, Merkez Yürütme Kurulu ilk toplantı başkanı, burjuva geçici Hükümetini etkince destekledi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Gürcistanda karşı-devrimci Menşevik hükümetin başkanı oldu. 1921'de Fransa'ya göç etti.

D

Danton, Corc Jak (1759-1794) 18'inci yüzyılın sonlarındaki Fransız burjuva devriminde önde gelen kişi.

Denikin A.İ. (1872-1947) Çarcı general, yabancı silahlı müdahale ve iç savaş (1918-20) sırasında Rusya'nın güneyindeki beyaz muhafız askerlerinin başkomutanıydı; onların Sovyet askerleri tarafından bozguna uğratılmasından (Mart 1920) sonra yurt dışına göç etti.

Dobrolyubov, N.A. (1836-1861) Rus devrimci demokratı, edebiyat eleştirmeni ve maddeci filozof, Rusyada Sosyal-Demokrasinin bir muştucusu.

Durnovo, İ.N. (1830-1903) Gerici Rus devleti adamı, 1889-95'te İçişleri Bakanı ve Bakanlar Kurulu başkanı.

E

Ellenbogen, Wilheim (Doğ. 1803) Avusturya Sosyal Demokratlarının revizyonist önderlerinden birisi, 1901'den 1914'e kadar parlamento üyesi, 1. Dünya Savaşı sırasında toplumsal-şoven.

Engels, Frederik (1820-1895).

G

Gapon, G.A. (1870-1906) Papaz ve gizli polis ajanı, St. Petersburg işçilerinin çara bir dilekçe sunmak için Kış Sarayına, birçok işçinin katliamıyla sonuçlanan barışçı bir yürüyüşünü kışkırttı.

Görtner, Avusturya Haberleşme Bakanlığı memuru, fahişelikle savaş için uluslararası derneğin üyesi.

Gorki, Maksim (Peşkov, A.M.) (1868-1936) Rus yazarı ve Sovyet edebiyatının kurucusu.

Grinko. G.F. (1889-1938) Ünlü Sovyet devlet adamı. Ukrayna Cumhuriyetinin Halk Eğitim Komiseri.

Grot, N.Y. (1852-1899) Rus idealist filozofu ve ruhbilimcisi.

Guçkov, A.İ. (1862-1936) Büyük kapitalist, Ekimci Partinin örgütleyicisi ve önderi. 1917 Şubat burjuva-Demokratik devriminden sonra, burjuva Geçici Hükümette Savaş ve Donanma Bakanı oldu. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Sovyet iktidarına karşı etkince savaştı, göçmen olarak yaşadı.

Gusev, S.İ. (Hariton) (1874-1933) Meslekten devrimci, Bolşevik, 1904 ve 1905'te Çoğunluk Kurulları Bürosunun ve Partinin St. Petersburg Kurulunun Yazmanı, sonradan Odesa Bolşevik örgütünün önderlerinden biri oldu. Ekim Sosyalist Devriminden sonra birtakım sorumlu mevkilerde bulundu.

H

Hodorovski, İ.İ. (1885-1940) 1903'ten itibaren R.S.D.İ.P.'nin üyesi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Parti, askeri ve devlet çalışması yürüttü; Halk Eğitim İkinci Komiseri (1922-28).

K

Kamenev, L.B. (1883-1936) 1901'den itibaren R.S.D.İ.P.nin üyesi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Moskova Sovyetinin başkanı, Halk Komiserleri Kurulu'nun ikinci başkanı ve Merkez Kurul Siyasal Kurulu'nun üyesiydi. Tekrar tekrar yalpaladı ve partinin Leninci siyasetine karşı çıktı. 1927'de Parti Onbeşinci Kurultayı onu Troçkici muhalefetin bir önderi olarak attı; iki kere Partiye geri alındı ve sonunda tekrar anti-Parti faaliyeti nedeniyle atıldı.

Karpoviç, P.V. (1874-1917) Sosyalist-Devrimci. 14 (27) Şubat 1901'de devrimci öğrencilere yapılan vahşi misillemelere karşı bir karşı-çıkış olarak Eğitim Bakanı Bogolepov'un hayatına kastetti.

Kasso, L.A. (1865-1914) 1910'dan 1914'e kadar Eğitim Bakanı, gerici bir siyaset izledi ve devrimci öğrencileri ve ilerici üniversite öğretmenlerini şiddetle kovuşturdu.

Kautski Karl (1854-1938) Alman Sosyal-Demokrasisinin ve İkinci Enternasyonal'in önderlerinden biri; Marksçı Kautski sonradan Marksçılığın bir döneği ve Merkezciliğin (Kautskicilik), oportünizmin en tehlikeli ve zararlı türünün ideologu oldu. Birinci Dünya Savaşı sırasında, toplumsal-şovenliğini uluslararasıcı deyimlerle örterek Mer-

kezci konumlar aldı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra proleter devrimine, proleterya diktatörlüğüne ve Sovyet devletine açıkça karşı geldi.

Kerenski, A.F. (Doğ. 1881) Sosyalist Devrimci Partinin üyesi, 1917 Şubat burjuva-demokratik devriminden sonra sırasıyla Adalet Bakanı, Savaş ve Donanma Bakanı, Geçici Hükümet Başkanı ve Yüksek Başkomutan mevkilerinde bulundu. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Sovyet iktidarına karşı savaştı. Ve 1918'de dışarı kaçtı.

Key, Helene (1849-1926) İsveçli yazar, bu yüzyılın başında büyük üne kavuşan çocuk eğitimi kitabı **Çocuk Çağı**'nın yazarı.. Çocuk eğitimi görüşleri gizemcilik ve bireycilik doluydu.

Kokovtsov, V.N. (1853-1943) Çarcı Rusya'nın ünlü devlet adamı, Maliye Bakanı ve aynı zamanda 1911'den itibaren Bakanlar Kurulu başkanı. Ekim Sosyalist devriminden sonra yurt dışına kaçtı.

Kolçak, A.V. (1873-1920) Çarcı general, kıralcı, Rus karşı-devriminin baş önderlerinden birisi.

Kruspkaya, N.K. (1869-1939) Komünist Partinin ve Sovyet devletinin ünlü kişisi. Lenin'in karısı ve yakın ortağı, önde gelen Sovyet eğitimcisi.

L

Lagenmark, G.I. (Doğ. 1843) Harkov Üniversitesi profesörü, ilerici toplumsal hareketin düşmanı.

Larin, Y. (Lurye, M.A.) (1882-1932) Sosyal-Demokrat, Menşevik, tasfiyecilerin önderlerinden birisi, bir «emek kurultayı» toplama oportünist düşüncesini destekledi.

Liçkus, L.G. (1858-1926) Hekim. St. Petersburg'ta Mariinski doğumevi yöneticisi.

Litvinov, M.M. (1876-1951) Komünist Partinin ve Sovyet devletinin ünlü kişisi. 1898'den itibaren partinin üyesi.

Lunaçarski, A.V. (1875-1933) Ünlü Sovyet devlet adamı,1929'a kadar Halk Eğitim Komiserliği mevkiinde ve sonra S.S.C.B.'nin M.Y.K.' nun bilimsel kurulunda başkanlık mevkiinde bulundu.

M

Maklakov, N.A. (1871-1918) Gerici toprak sahibi, İçişleri Bakanı (1913-15)

Manuilov, A.A. (1861-1929) Rus burjuva iktisatçısı, Anayasal-Demokrat, Moskova Üniversitesinin rektörü (1905-11)

Martov, L. (Tsederbaum) (1873-1923) Rus Sosyal-Demokratı. R.S.D.İ.P. İkinci Kurultayından (1903) sonra menşeviklerin önderlerinden birisi, Ekim Sosyalist Devriminden sonra Sovyet iktidarına karşı geldi ve 1920'de yurt dışına kaçtı.

Marks, Karl (1818-1883)

Maksimovski, V.N. (1887-1941) R.S.S.C.B. Halk Eğitimi İkinci Komiseri.

Menşikov, M.O. (1859-1919) Gerici gazetesi, gerici gazete **Novoye Vremya**'nın yazı kurulunda çalıştı.

Milyukov, P.N. (1859-1943) Anayasal-Demokrat Partinin önderi, 1917'de Burjuva geçici hükümetinde Dışişleri Bakanı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra, Sovyet Rusya'ya karşı yabancı silahlı müdahalenin örgütleyicilerinden biriydi. Beyaz Muhafız göçmenlerinin etkin önderi.

Muromtsev, S.A. (1850-1910) Anayasal-Demokrat Partinin ünlü temsilcisi. Onun merkez kurulu üyesi, Birinci Duma Temsilcisi ve Başkanı.

N

Nadejda Konstantinovna-Krupskaya. N.K.'ya bakınız.

Nepenin, A.İ. (1871-1917) Oramiral, Baltık Donanmasının komutanı, 4 Mart 1917'de devrimci denizciler tarafından öldürüldü.

Nikola I (1796-1855) 1825'ten 1855'e kadar Rusya'nın İmparatoru.

Nikola II (Romanov) (1868-1918) Rusya'nın son imparatoru (1894-1918)

Nik. İv. (Lalayants I.H.) (1870-1933) Rusya'da Sosyal-Demokrat hareketin etkin katılıcısı, R.S.D.İ.P.'nin İkinci Kurultayından sonra Bolşevik.

Nota-Bene, bakınız **Buharin. N.İ.**

P

Pannekoek, Anton (1873-1960) Hollandalı Sosyal-Demokrat, 1918-21'de Hollanda Komünist Partisinin üyesi, Komünist Enternasyonal'in çalışmasında yer aldı, aşırı-solcu tekkeci konumda bulundu. Sonradan Komünist Partiden ayrıldı ve kısa bir süre sonra siyasetten çekildi.

Papaşa, bakınız **Litvinov, M.M.**

Parvus (Gelfand, A.L.) (1869-1924) Yüzyılın dönümünde Almanya'da birtakım Sosyal-Demokrat örgütlerde çalıştı; R.S.D.İ.P. İkinci Kurultayından (1903) sonra Menşeviklere katıldı. Birinci Rus devrimi sırasında, Rusya'dayken, Bulygin Dumasına katılma çağrısını yaptı ve Anayasal-Demokratlarla küçük pazarlıklar taktiğini savundu. Gericilik yılları sırasında Sosyal-Demokrat hareketi bıraktı.

Pirogov, N.İ. (1810-1881) Rus cerrahı, sahra cerrahisinin ve cerrahi teşrihin kurucusu.

Pobedonostsev, K.P. (1827-1907) Bir gerici çarcı devlet adamı, Kutsal Meclisin Genel Temsilcisi, istibdat savunucusu, bilimin ve aydınlığın düşmanı.

Prokopoviç, S.N. (1871-1955) Rus iktisatçı ve gazeteci, 1890'ların sonunda iktisatçılığın ünlü temsilcisi, 1906'da Anayasal-Demokrat Parti'nin Merkez Kurulu üyesi.

Proudhon, Pierre Joseph (1809-1865) Fransız gazeteci, iktisatçı ve toplumbilimci, küçük burjuvazinin ideologu, anarşizmin kurucularından birisi.

Pugaçev, Y.İ. (1724 dolayları-1775) 18. yüzyılda Rusya'da köylülerin ve Kazakların yarı-köleliğe karşı en büyük ayaklanmasının önderi.

Puitkammer, Robert Viktor (1828-1900) Gerici Alman devlet adamı, Almanya İçişleri Bakanı ve 1881'den 1888'e kadar Prusya Hükümet Başkan Yardımcısı. 1886'da gerçekte işçi grevlerini yasaklayan bir kararname çıkardı.

R

Razin, S.T. (ölüm 1617) 17. yüzyılda Rus köylülerinin ve Kazakların yarı- köleliğe karşı en büyük isyanının önderi.

R.M. Raboçhaya Mysl'e ek olarak yayınlanan, iktisatçıların açıkça oportünist görüşlerini ifade eden «Gerçeğimiz» makalesinin yazarı.

Rennenkampf P.K. (1854-1918) Çarcı general, devrimci hareketin bir kasabı.

Rodiçev, F.İ. (Doğ. 1856) Anayasal-Demokrat Partinin üyesi; 1917 Şubat burjuva demokratik devriminden sonra Geçici Hükümetin Finlandiya Komiserliğine atandı.

Roland, Manon Jeanne (1754-1793) 1789-93 Fransız devriminin ünlü kişisi.

Romanov, bakınız **Nikola II.**

S

Samoilov, F.N. (1882-1952) 1903'ten itibaren Bolşevik Partisinin üyesi. Dördüncü Dumada temsilci; 1914'te emperyalist savaşa karşı, devrimci propaganda yürüttüğü için diğer Bolşevik temsilcilerle birlikte, çarcı hükümet tarafından Turuhansk bölgesine sürgün edildi.

Semaşko, N.A. (1874-1949) 1893'ten itibaren R.S.D.İ.P. üyesi, Bolşevik, mesleği doktor. 1918'den 1930'a kadar Halk Sağlığı Halk Komiseri.

Serafima (Afanasyeva, S.N.) (1876-1933) Sosyal-Demokrat harekete katıldı. 1905'te ağır hastalandı ve etkin Parti çalışmasından çekildi.

Sipyagin, D.S. (1853-1902) 1899'dan itibaren İçişleri Bakanı ve Jandarma Kuvvetleri Başkanı, demokrasinin en küçük belirtilerini aman-

sızca bastırdı. 1902'de Sosyalist-Devrimci Balmaşov tarafından öldürüldü.

Skobelev, M.İ. (1885-1939) 1903'ten itibaren Menşeviklerin yanında Sosyal-Demokrat harekette yer aldı; Mayıs-Ağustos 1917 arasında Geçici Hükümette Çalışma Bakanı. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Menşevikleri bıraktı; birtakım yürütme görevlerinde bulundu.

Stepanov, İ.İ. (Skvortsov-Stepanov, İ.İ.) (1870-1928) Ünlü Parti üyesi ve devlet adamı, Marksçı yazar, birtakım iktisadi, tarihsel ve dine karşı eserlerin yazarı.

Stolypin, P.A. (1862-1911) Çarcı devlet adamı, toprak sahibi. 1906-11'de Bakanlar Kurulu Başkanı ve İçişleri Bakanı görevlerinde bulundu. Adı, devrimci hareketi bastırmak için idam cezasının yaygın olarak kullanıldığı ağır bir siyasal gericilik dönemiyle ilişkilidir. (1907-10 Stolypin gericiliği), 1911'de Sosyalist-Devrimci Bagrov tarafından öldürüldü.

Struve, P.B. (1870-1944) Burjuva iktisatçı ve gazeteci, Anayasal-Demokrat Parti'nin önderlerinden birisi, liberal-kıralcı **Osvobozhdeniye** (Kurtuluş) Birliğinin (1903-05) örgütleyicisi ve ideologu ve onun yasadışı organı **Osvobozhdeniye** dergisinin başyazarı, Rus emperyalizminin ideologlarından birisi. Ekim Sosyalist Devriminden sonra Sovyet iktidarına çılgınca saldırdı.

Sysoika, bakınız **Bogdanov, A.A.**

Ş

Şmidt, O.Y. (1891-1956) Önde gelen Sovyet bilgini, öğretim üyesi, matematikçi, gökbilimci ve jeofizikçi, Kuzey Kutbu kaşifi ve ünlü bir kişi. 1920-21'de Halk Eğitim Komiserliği Kurulu'nun bir üyesiydi.

Şwartz, A.N. (1848-1915) Çarlık Rusya'sının gerici siyasetçisi, 1908-1910 arasında Eğitim Bakanı, orta ve yüksek eğitimde bir dizi gerici tedbir uyguladı (üniversite özerkliğinin kaldırılması, kadınların yüksek eğitim kurumlarından çıkarılması, v.b.)

T

Tolstoy, L.N. (1828-1910) Eserleri Rus ve dünya edebiyatının gelişmesi üzerinde müthiş bir etki yapan Rus yazarı.

Trepov, D.F. (1855-1906) 1896-1905'te Moskova Polis Başkanı, sonradan St. Petersburg Genel Valisi ve İçişleri Bakan Yardımcısı görevlerinde bulundu. Kara-Yüz kıyımlarını kışkırttı.

Troelstra, Peter Jelles (1860-1930) Hollanda işçi-sınıfı hareketinin ünlü kişisi, sağ-kanat sosyalisti, Hollanda Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin kurucularından (1894) ve önderlerinden birisi. Birinci Dünya Savaşı sırasında, Almancı yönelimli bir toplumsal-şovendi.

Trubetskoy, S.N. (1862-1905) Prens, Rus burjuva liberalizminin ideologlarından birisi, idealist filozof. 1905'de Moskova Üniversitesi Rektörü, öğrencilerin devrimci hareketinden korkarak, üniversitenin kapatılmasına razı oldu.

Tsyurupa, A.D. (1870-1928) Komünist Partisinin ünlü üyesi ve devlet adamı, 1898'den itibaren R.S.D.I.P. üyesi, Bolşevik İşçi ve Köylü Denetimi Halk Komiseri (1922-23).

V

Vannovski, P.S. (1822-1904) 1901'den itibaren Eğitim Bakanı. Eğitim alanında bazı küçük reformların ötesine gitmedi ve devrimci öğrenci hareketine karşı misillemeler siyasetini sürdürdü.

Vigdorçik, N.A. (1874-1954) Hekim, toplumsal sigorta ve meslek hastalıkları üzerine birkaç eserin yazarı.

Volter (Arouet, François-Marie) (1694-1778) Fransız yazarı, gazeteci ve deist filozof.

W

Weber, Maks (1864-1920) Alman burjuva toplumbilimci, tarihçi ve iktisatçı.

Y

Yakovleva, V.N. (1885-1944) 1904'ten itibaren Bolşevik Partisinin üyesi, Ekim Sosyalist Devriminden sonra devlet ve Parti çalışmasıyla uğraştı. 1922'den 1929'a kadar Halk Eğitim Komiserliğinde çalıştı.

Z

Zemlyaçka, R.S. (1876-1947) Komünist Parti ve Sovyet devletinin ünlü kişisi. 1904'te Çoğunluk Kurulları Bürosuna seçildi ve sonra St. Petersburg Parti örgütünün yazmanıydı.

DÜZELTME

235. sayfanın başlığı,

SEMPATİZAN KÜMELERİNİN ÖRGÜTLENDİRİLMESİ ÜZERİNE MOSKOVA PARTİ KURULUNUN BİR TOPLANTISINDA KONUŞMALAR.

237. sayfanın son paragrafındaki, ikinci cümle,

Burjuva devleti, okulların siyasetin üzerinde kalabileceğini ilan ederken, ne kadar kültürlüyse o kadar ustalıkla yalan söylüyordu.

olarak düzeltilecektir. Düzeltir özür dileriz.

Ama böylesi ulusal kahramanlar vardır. Bunlar Babuşkin gibi kişilerdir. Bunlar, bir ya da iki yıl değil, devrimden önce tam on yıl boyunca kendilerini işçi sınıfının kurtuluşu için mücadeleye tam yürekten adayan kişilerdir. Bunlar, enerjilerini, bireylerin boş terörcü eylemlerinde israf etmeyen, proleter kitleleri arasında, onların bilincini, onların örgütlenmesini ve onların girişkenliğini geliştirmeye yardım ederek sebatlıca ve şaşmadan çalışan kişilerdir. Bunlar, bunalım başladığında, devrim patladığında ve milyonlar ve milyonlar harekete geçtiğinde çarcı istibdata karşı silahlı kitle mücadelesinin başında bulunan kişilerdir. Çarcı istibdattan kazanılan herşey, yalnızca Babuşkin gibi kişilerin önderlik ettiği kitlelerin mücadelesiyle kazanılmıştır.

V.İ. LENİN

yayınları

25 Lira